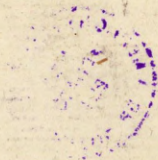

5/1861.

R. M. K. I. 1218

34. 2019.

Roma I.

1218.

(A „szennycímlevél” hátra
van bekötve.)

Fely.

1. péld.

SZENT
BONAVENTURA ^{E. 7}

Albáni Püspök Kárdinál, és Seráfikus Doktor.

SZERZETES REND-
TARTÓ.

FENETTEK
TŰKÖRE

és
AZON SZERZETES TÖKELLETES
Jóbanu Nevelkedést Mutató igen hasznos
VEZER KÖNYVECSKEI
mellyek

Szent FERENCZ Rendin való F. Henricus
Sedulius, Antverpiai Gvárdián által, nagy
Szorgalmatossággal megh Jobbértat-
tanak.

Most pedig.

Azon Szeret-béli Egy ábétatos Lélek által, Első-
benn; Magyarra fordítottattanak.

POSONBAN,

Zerweg Janos Gergely által 1677.

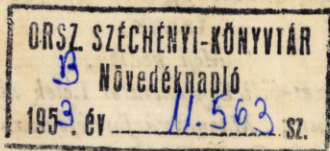

AIANLO LEVÉL.
SZ. KLARA RENDIN.

L é v ő,
POSONYI, ES NAGY-SOM-
BATI SZERZETES SZÁZEK-
nek Udvoſséget, és, Mennyei ma-
laszának Aldomáſzáit.

Gondolkodva gondol-
kottam, e - Hivatalbéli Szol-
gálatomnak Három Elztende-
ie alatt, micfoda aiándékokskával
kedveskedhetném néktek Szerzetes,
Kristusban Szerelmes Léányim: fo-
húl fel - nem találhattam: hanem
bé-menvén Serafikus szegény Szent
FERENCZ Atyánk kincses Táárha-
zában, találтам ott egy T ú K ó R T:
Szent Bonaventura, Albáni Püſpök,
Kardínál, az Anya - Szent - Egyhá-
znak Serafikus Doktora, régi, ahé-
tatos, lelky, Szerzetes Rendtarto
F E N É T T É K T ú K Ó R É T.

Nincs áki nem tudgya Szerel-
mes Léányim, hogy, a közönséges,

és természet szerint - való Tükörök haszna, mellyre alkalmaztattának, az; hogy a belé nézők, magok képét azokban megh-látsák, és szemléllék: honnend, a Déák szóból, minthogy SPECULUM, a *Specular*, a megh-vizsgálástul veszi nevét, melly annyit tészén, mint megh-szemlélem: avagy a Magyarbul, TükÖR, a Tűnéstől, avagy az eleiben Tűnéstől; melly annyit tészén, mint ábrázolás, hasonlo ábrázatra változás, megh-ielenés, eleiben Tűnés. TükÖR, melly a belé nézőt, éppen maga - eleiben tünteti, és allétya: hogy tudnyi - illik, szolgállyon az ékesnek, hogy távoztassa az éketlenséget: a híreben gyalázatosnak, hogy a-joknak indulatival, vizhányerie bőcsülete fogyatkozását: az iffiúnak, hogy megh-intessék a hajladozó éretlen iffiúságról, és megh-ért Oreghnek ismérteffe, és próbállya magát: a Vénnek, hogy vénségéhez illetlent ne cselekedgyék: mindennek hogy szarandokságának,

rövid

rövid údejéről, hamar végéről gondolkodgyék.

De ah fájdalom! ezt a Természetnek találmányát, s-velünk jól tett ajándékát: Ez utolsó üdönek változása vétségre, és ez alkalmas találmánt, bújaságra fordította, alkalmaztatza. Mert, a bújaságh szerető Világh Léányi, nem lölkök, hanem testek ékesgetésére élnek azzal; kiknek búja vásottságok már annyira jutott, hogy az Imádságos Könyvecskékbennis, mellyeket az Isten Hazában magokkal vizsnek Tüköröcskéket alkalmaztassanak: mellyből, azon Szent Helyennis, az ő Asz(zonyi ékeségeket, hajokat, és világhi dicsőségeket, a búzgo (tudnj-illik) és (: nem tudom mire forro:) Imádságok közöttis, ékesgefsék, fodor-gatsák, és rendellyék. Ez a Lölký Tükör Szerlmes Léányim, ha belé néztek, azont mutattya ti-néktekis: megh-mutattya, a-jó igyekezetnek istenes eleven ábrázattya: az igazánvaló szollásnak száját és nyelvét:

A 3

a jo

Seneca Lib.

1. Nat. 91.

à jo munkálkodásoknak karját és kezét: à közönséges Isteni és Atyafiúi szeretetnek szívét, és melyét, az édesféleséges énekléseknek, az Istent gyönyörköttető dicsőreteteknek torkát: és à tiszteléséges társalkodással - valo nyájaszkodásoknak megh - erefztet ékes

Exod. 39. hajait. Megh - parancsolta - vala régenten az Ur, az ő hiv szolgájának, sőt barátjának Moysesnek, hogy az Afzonyi - Allatok Tüköréből, (: kik à hajlék ajtajánál vigyáznak valá:) réz kádót csinálna, együtt à talpával. Ezek à Tükörök, à mint szent Gergely elmél-

S. Gregor. kedik; az Isten Törvényne, és Parancsolati, melyekben szüntelen néznek in Evang. à Hiv Lólkők, és bá mi rútságoknak morskaj vannak benne, föl - találják, megh - látták, és mint - egy à latott képből vissza - tándólkő Orczát állatnak - föl újonnan annak képére: mert mindön az Isten Parancsolatiban szorgalmatoskodással foghlátoskodnak azokból, mint à Tükörből, mi-tesék

sék à Mennjei Völegénnek, s - mi nem - tésék, valósággal megh - ismerik: ha pedigh mocskot látnak, à penitencziának fajdalmával megh - töretnek: megh - töretvén, mint egy az Afzonyi Allatok Tüköréből valo réz kádiban, megh - mosogatattnak.

Dávid Fia à Bölcs, arról à titkos mélységről gondolkodván: miképpen, és melly csúdalatosan szarmázzék, öröktől-foghva, à Fiú az A'tyától, illy szókra fakad. O az örök Sapien: 7. kén - valo világotságának fényesége, és az Isten dicsőségének, makula - nélkül valo Tüköre, és az ő mivoltának képe, ab - razattya: nemis csúda, hogy fényes és tiszta Tükörhöz hasonlét - tya, azt, à ki - mondhatatlan, à Mennyei erőket, és hatalmaságokatis megh - győző, Isteni ki - menetelnek rendit: mert valamint à Tükör, à belé nézők Orczáját, tel - lyefséggel ki - mütattya, és ki - ab - razollja; ugy az Örök Atya Isten, az ő állattyanak fényes Tükörében

nézvén, csudálatosan, az ő hőz-
za hasonlo természetben szarmaz-
tattya magától a Fiút. Ezt a Tű-
kőrt, ebben az Szent Bonaventur-
ra Szerzetes Tűkőrének Könyvecské-
jében el-rőjtve, adom előtökben,
s mutatom békétek ahétatos
Szerzetes Lőlkők. Fényelsége az
örökön-valo Világosságnak, és az
Isteni Szentségnek példázattya:
azért nem egyebet, hanem csak
szentséget; hanem csak Angyali,
és Isteni fölsőséget, és szépséget
mútat: a ki szorgálatosan megh-
szemléli azt, az ő hasonlatosságát
könnyen ki-ábrázoljja magában,
könnyen által-vátozik, az ő fé-
nyelségében: és valamint a Tűkőr
há ki tétetik a Nap Sugárajra, kön-
nyen tűzet fogh magában, és lan-
gót vét; ugy ez a Tűkőr, az Iste-
ni szeretetnek tűzétől fél-gyullad-
ván, a belé nézőknek szivekben,
fel-gőrieszti, az szeretetnek, ahéta-
tolságnak, előmentségnek, és min-
den szerzetes tökéletességnek tű-
zet.

zét. Láttuk most a Tűkőr által
homályban, akkor pedig színről
szinre. Ellyetek az Urban Szerze-
tes Szerelmes Léányim, és midőn
a ti ahétatos Sziveteket, a ti Men-
nyei Jegyestekhez, a Tűkőrben bé-
mutatván; föl-emelitek: emellyetek
föl Engem, a bűnöktől megh-ter-
heltetett, vagy csak egy fohász-
kodástokkal.

A'Ti Szolgátok az Ur-
ban.

Fr. Paulus Senquiczy

Minister Provincialis.

8 A' Kegyes Olvasohoz

ELődben adatik kegyes Olvaso, Szent BONAVENTURA Szerzetes Rendtartó Fenétték Tüköre, es azon tőkélletes joban Nevelkedést mutató igen hasznos, és Istenes Vezér könyvecskéi. Megh vetésével ugyan a Világhnak. De a

1. Corinth. 1. v. 27. *Világh bolondit válaasztotta az Isten (: azt mondgya az Apostol :) hogy megh szegyenecsé a Bölcséket. A' Szerzője nem mulatoz szorgalmatoskodván az ékes írásban, tudván azt, hogy: Nem a beszédben vagyon az Isten Országba, hanem az Erőben. Ha Tőkélletes akar sz lenni olvasd szorgalmatos gyakorlással, teczenyi fogh; ha nem? Ne olvasd: hogy: Az Szentet az ebeknek se a gyöngyöt ne bánnyák a disznók eleiben. A' kit sok bölcs és réghi Szent Emberek Istenhez fel gerjedett Lélekkel, nagy áhétatossággal, Lelki haszonnal, és épülettel olvasgatni szoktak nem illik megh vetned. Méltó eszedben vedd; azis, hogy Némellyek ugy akar-*

nak

1. Corinth.

1. v. 27.

1. Corinth.

4. v. 20.

Matthai

7. v. 6.

A' kegyes Olvasohoz. 9

nak vélekedni hogy nem Szent BONAVENTURA Szerzője ez Szerzetes Tükörnek: De ezen kettőséget valósággal ísmérteti magha a Szent, a ki az Szerzetes Tőkélletességben sokkal nevelkedő Vezér könyvecskéinek Elől járó beszédében, nyilván bizonyította, hogy ő írta légyen, az előbbi modot, a külső Embernek Rendeléséről. Mellyen érti, ezen Szerzetes Rendtartásnak, és Fenéttéknek Tükörét. Lehet ugyan, hogy nem szintén illy mod, és őszve szedett rendben hatta: mellyet jelen-tenyi akar, amáz 1495. Esztendőben Argentínában ki boczázott könyv az Elcinn, ezen szokkal. Az Szerzetes Rendtartásnak Fenétték Tüköre ezen rendben F. Bernardus a Beszátol vétetett. A' ki Társa volt Szent Bonaventurának. Honnén ki tettzik hogy noha ném ezen Rendben, de ugyan Szent Bonaventura által volt megh iratva. hogy ebből tanulnák az mennyei erkölcsöt. Csudáalom pedig, hogy é két könyvecskéek el- voltak egy má-

10 A' kegyes Olvasohoz.

mástól véve; mivel az eggyező tanulságh, abban való rend, és mod, mutatták azt, hogy őszue valok. Mert ugyanis, mi lehet edgyezőbb mint a Külső és Belső Ember? Az az, a Test, s-a Lélek. A' Szerzetes Fenétték Tüköre, a Külső Ember Rendelését. A' Tökélletes Lelki jogban nevelkedésnek könyvecskéi pedig, tanították a Belső Ember Rendelését. Ezek a könyvecskék, külömb külömb nevek, és titulások alatt adattanak előnkben. A' régi Peldák, közönségesen nevezik; A' Tökélletes jogban Szerzetes nevelkedésre Vezelő könyvecskéknak. De a Velencei nyomtatás 1584. Észteendőben. Az Elsőt: az Ertelem Rendelésének. A' Másikat pedig; Szerzetes Előmenetelnek iria. Felet-téb külömböznék is a Részecskéknak föllyúl való írásiban, Rendiben, és folyásában. Azért szorgalmatoslag gal őszveszedvén, és egyben hozván (: Istenes élő Tudománnak Sommá-iát foglalván magokban:) rendeslebb-
ben

A' kegyes Olvasohoz. 11

ben adatnak ki, minden mennyei Bölcseséget szerető Szerzetes Lelkek hasznokra, és életek rendelésére. Kérlek azért Kegyes Olvasó, hogy midőn ezen munkával üdvösséghedre élsz, azt, a mi Urunk Christus J E S U S előtt haláado konyörgésseddel jutalmazd.
Elly Sokáigh.

12 Szerzetesek Keze.

A Kar melly Jskoláknak, és Fénét-
ték Tudománnak, vadnak kö-
zönségesben, bizonyos Regulaj, mu-
tató Tábláj, mint Vezetői; mellyek
által, mint egy Elöl járók és a kö-
vetkezendő Tudománnak Sinorja,
s - Vezér Sommája által, uj Tanitvá-
nyit könnyebben maga ismételre,
hozza; azonképpen, a mi Serafim
Szent Szerzetünk, mint Vezér bötü-
ket, és Regulákat, őtt Czikkelt ad
elejekben az ő Tanitványinak; Ki-
ket, Szerzetesek Kezének nevez.
Mellyeket, midőn ők, kezekben, és
őtt uyokon hordoznak, mint alkal-
matosbá, mind Kézfizbebbekké té-
tetnek, a felségesb, mennyei Tудо-
mánnak, és Tökéletességhnek ér-
telmére, és ismételre. Minek oká-
ért, Szükségessének ítéltem, hogy azo-
kat, a Szerzetes jóban nevelkedők
kedvéért, az Szent - Jrásbol megh
magyarázzam; és az elmének
könnyedséghére, Versekben
rendellyem.

1. Mi-

1. Mire Gyóttél? 13

A Karatomat letennyi, *Joann. 6. v. 30*
Jndulatimat megh győzni, *Coloc. 3. v. 5.*
Az Sz. Keresztet fel venni, *Matt. 6. v. 24.*
Es a jóban nevelkednyi. *Psal. 13. v. 8.*

2. Mi közöd hozza?

Mások fogvatkozására, *Joann. 21. v. 28*
Mi gondod vigyázz magadra, *1. Corin. 10. v. 11*
S-Lábaid megh botlására, *Deut. 4. v. 9.*
Kit kövecz, nézz a Jéufra. *Joann. 21. v. 22.*

3. Az én vétkem.

Szerelmetes akaríz lennyi?
Vétkedet megh kell vallanyi *1. Joann. 1. v. 8.*
Bűnös vagy? Magad aláznyi *Luc. 17. v. 10.*
s-Hafszontalannak ismérnyi,

4. Eorómeft.

Mindent a mit cselekeftetek,
Hiven s-szivből mivellyétek, *Col. 3. v. 23.*
Az Urnak és Embereknek, *Ephes. 6. v. 7.*
Nem szolgálnván csak sze-
meknek, *Ephes. 6. v. 6.*

5. Hálá Istennek.

Valami tégedet érhet
Jo vagy ellenkező lehet? *1. Thes. 5. v. 17.*
Aldgyad az Urat, s-dicsérjed, *Iob. 5. v. 21.*
Ez légyen utolsó véged. *Psal. 21. v. 25.*

14 Szerzetesek Keze.

A Z Első; Arra int; hogy megh em-
lekezzünk arról a napról, mel-
lyen Egyiptusból ki győttünk; hogy
Vidám, és Serénny orczával sietvén
az ígéretnek földére: vizsgálja ne ter-
jünk, sőt csak hátra, se nézzünk.
Hanem akaratumkat és vágyodásin-
kat, mint a Kánaán Fejedelmet megh
győzvén a jóságos cselekedetekben
nevelkedgyünk. Mellyre kell fi-
gyelmezni, az Szerzetes első Hiva-
talnak.

Második; Adgya értésünkre hogy
ha az Szerzetes Tagok között mi
olly Emberi gyarloságból való esetet
látunk, azon megh ne indullyunk :
Mert, a Világnak akar melly Szegé-
letiben rőitőzzékis ki? Emberekre
talál: kikkel, az Emberi minémü-
ség és gyarloság, mint hogy ter-
mészet; köz. Két dolgot köll azért
itt megh tanulnunk, tudnyi - illik
hogy magunkra nézzünk, hogy
megh ismérjük. Es Krisztusra a Tökél-
letesség, és Lelki jó Vezetésre, hogy kö-
v. 29. v. 30.

Har-

Szerzetesek Keze. 15

Harmadik. Készéti szívünket az
az alázatosfághoz, minden Jóságos
cselekedetek Annjához. Minnyá-
jan mindennap sokban vétkezünk,
sokszor el-esünk, mert a Joktol
magunkból olly úressek vagyunk,
hogy magungtol, úgy mint magunk-
ból, csak *megh gondolni is valamelly Jot*
elégtelesség vagyunk. Es ha mi Jot lat-
tatunkis magunkban cselekednyi,
sokszor, az Ur szemei előtt nem
Tökéltelessék. Kit ha jó Lelki szor-
galmatoskodo vizsgálással megh gon-
dolunk, elégtelességünket megh is-
mervén magunkat el-nem-bizhat-
tyuk; hogy a fel-fuakottságnak
lelke megh ne ragadgyon.

Negyedik. Az Istennek és az Em-
bereknek kedvében jutat: midőn
ha mit a Szent Engedelmesség ma-
gával hoz, abban nem akadozunk,
se nem vonyakodunk, hanem, nem
keresvén azokban magunk javát,
s-tettzését, kész, és engedelmes ked-
vel cselekefszünk mindeneket: megh
gondolvan, hogy: *Istennek szemei nem*

B

alusz-

I. Cor. 10.

v. 1.

2. Corin. 8.
v. 5.

16 Szerzetesek Keze.

aluszna soka, hanem látnak mindeneket;
kinek dicsőségére néznek mindenek; az A-
postol Tanította szerint.

Eötödik. Vezet és Viszen a min-
deneknek czéllyához és utolsó vé-
géhez, az Jstenhez: kiben egyedül
nyughatunk megh csendessen. Töl-
le vettünk eredetet, és lételt, s
hozza kell fienünkis minnyájun-
knak. Eö A, és O, Kezdet, és Végh;
kire kell mint egyetlen egy bizonyos
Targyunkra aranyoznunk. Enge-
dgye az Engedelmes Izeléd Jelus,
hogy Eötet, mint Engedelmes Szer-
zetes Eletünk Végét, s. jutalmát
nézven, el érhefsük, és az Eorök

Boldogságot el nyerhefsük.

Amen.

(17.)

SZENT BONAVENTURA

Albáni Püspök, Kárdinál, Szent

FERENCZ egész Szerzete Generálissa, az

Anyaszent-Egyháznak Serafikus Doktora

Szerzetes Rendtarto

FENÉTTÉK TÚKÖRÉRE

Az Uj-Szerzetesekhez.

E L Ö L J Á R O B E S Z É D.

A Tiszteletes és Tökél-

letes életre buzgo igyekezet-
tel Kévánczóknak, szük ségh legh
elsöbennis, hogy az Szerzetes Rend-
tartás által a Fenétrekben ájoszágos
cselekedetek titulufsát és dicséretes
Nevét elnyerjék. Mert a mint Hu-

go de Sancto Victore szoll: *A' jo Rend- Tom: 1.
tartásnak gyakorlása a jo Fenéttékben, vi- Inst. Mon.
seli a Lélek jokra az elmét, a Lélek Jók ad Nov:
pedigh, a Boldogságra Vezetnek. Ez ál- in Prologo.
tal (: ugy mond:) a mi kezdetünknek
a Fenétték alatt való élet gyakorlásának,
(: kel lennyi:) a joszágos cselekedetek-*

B 2

ben;

18 Sz. Bonav. Elöl

ben; a jószágos cselekedeteknek a Tökél-
letesség; a Tökéltetés juttalma
penigh az örök Boldogság. A' ki
pedigh a jó Rendtartás Fenéttéket,
az ő megh-térésének elein megh-
veti, azt üdövelis nehezen nyeri
viszha, és a melly hasonlatosságot,
formát, és képet elsőben magára
vészen nagy munkávalis aligh tévzi
le. Mert: *Az Jffin az ő uta szerént*
járván, midőn mogh vénbeszik Sem tá-
vozik el attol. Az Eletnek legh jobb
rendit, és modgyát, kell azért vá-
lasztani: mellyet a szokás gyönyö-
rúségessé tévzen, mert természeté
változtat.

Első garadicsa az ebben való e-
lőmentségnek, magha fogyatkozá-
sának megh ismérése: Igen nagy ba-
torsághais a Bölcsnek, tudnyi az
életnek jó Rendit, s - modgyát.
Nemis legh kissebb a kissebbekeris
megh vetni, mellyek megh vettet-
vén, nem kevesbé mocskolhatták
az Erkölcsöt, s - inkább annyivalis,
mentül könnyebb vala el-tavozta-
tni,

Jaro Beszédgye. 19

tni, megh ismervén hogy kissebbek. *Jol eszek-*
Azért a kik az Istent Lelkétől vi- *ben vegyék*
feltetnek a jó szokások és Erköl- *a Szerze-*
sők tudomannyához ragaszkod- *tes Rend-*
nak, mellyeket a balgatagok és fel- *tartásuk*
sualkodtak megh vetvén hol czere- *gyűlöli.*
moniák, és babonáknak tartják,
hol színes káromlásokkal szidalmaz-
zák, mert: *A' Bolond be nem veszi az* *Prov. 18.*
okosság igéjét; hanem ha azokat mondod *v. 2.*
néki a mik szívében forognak. Ez azért
az Engedelmeesség kényszerítése a-
latt ki adatott könyvecske, az Jrás-
nak egy - ügyű modgyával ugyan,
a mint ugyis kívánnya, a fel tett
szándék; Rövid, nem kereset, és
őszve szedett szokkall a rövidsé-
gért: de haszonnal, szükséges, és
Udvösségre vigyázó igékkal adatik
a Krisztus Uy Tanítványinak Tűkö-
rül, mellyben kiki magát megh lát-
hassa: hogy így az eleiben adatott
együgyű kicsiség által, okott
vegyen arra, miképpen leheffen a
nagyobb dolgokbannis okossan vi- *Prov. 9.*
gyázo. *Adgy alkalmaztságot a Bölcsnek* *v. 9.*
B ; (; azt

20 Sz. Bonav. Elöl

(: azt mongya á Bölcs :) és többül az ő Bölcseségbe. Arra pedig fűkség jó vigyázni hogy itt némelly dolgok közönségesen vétetnek á heleknek és údónek külömbségére nézve. Az okos á mint á dolgoknak fűkséges volta s értelmes rendelése kívánnya, magát úgy alkalmaztattya az údóhoz, nem változik, hanem az el-kezdett joban megh marad álhataratosfan: Valamint á Kéz, mely vagy ki terjesztetik, vagy mafokban szoréttatik, azon kéz. Megh se indicá az Iffiuságot, ha mi heltennek láttatnékis. Az Iffiuságh, próbáltatik, s- gyakoroltatik sokszor ollyakbanis, mellyek magát megh álladni láttatnak; hogy azzal az őregek akarattyokhoz alkalmaztatván, legyenek, (: á mint illik,) vigyázobbak á gonosznak el-távoztatására, és alkalmazatosbak á Jonak követésére. Ha ki unalmasb? talám hosszabb voltát é könyvecskének neheztelli, de fűfség megh ismérje az olly, hogy á Tudatlanokat (: á ki-

Járo Beszédgye. 21

(: á kikért adatik ki é könyvecske:) nem oktathatni rövid Sommában egyben foglalt tanítással; mindazon által, foglaltatik sokszor kevesben sok egyben, mellynek megh fejezése egész könyvet kívánna. Két részecskéje vagyon é könyvecskének. Szűkség képpen való, és Történhető. A' Szűkség képpen való vizsontak két részre osztatik. Az Első Szoll á Rendtartás, és Fenétték Regulájrol, ahoz való készületekről, és azoknak véghez viteléről. A' Másik á történhető dolgokból, azonokrol bővebben tanit. A' készületek, vadnak Elsők, Közepsők, és Végsek; úgy mint, az O Embernek le-tétele, az Ordóghi Késértetek ellen, az Elmének áhataratoságha, és á magha megh vetésének alázatóságha. Az Első, kezdi készétenyi az Embert; á Másik gyakorollya hogy megh ne szüntesse; á Harmadik, el-véghezi. Vigyázni kell á Czikkeleknek külömbségekreis, á jo Rendnek nagyobb könnyebségére.

S Z E N T BONAVENTURA

Albáni Püspök, Kárdinál, Szent

Ferencz egész Szerzete Generálissa, az Anya-

Szent - Egyház Seráfikus, Doktora

Szerzetes Rendtarto.

FENÉTTÉK TŰKÖRÉNEK

Első Könyve.

*A' Jo Rendtarto Fenéttékhez való
készületekről.*

Az O Embernek le-tételéről.

I. Rész.

Ad Ephes. 4. v. 72. **L** E köll tennünk az előbbi élet szerént
való O Embert és megh nyugván azÚj Elmének Lelkében, niban öltöz-
nünk, á ki Isten szerént teremtetett, az
Igasságnak Szentségében: (azt mond-
gya az Apostol.)Mellyet tókélleessen be töltnek
azok á kik az el-mulandoknak el-
lene mondván, nem csak á bünt,
hanem azokra vivő okokatis fut-
tyák: és az O, kovászból, á tiszta
gyonás által ki tisztulván, az Új E-
letnek

Szerz: Rendtarto. 23

letnek megh uyulásában kívánnak
szolgálni az Urnak. Azért, mint á
keneteknek jó illattya után á kik á
Szerzetes Eletnek által uttyán a-
karnak Kristus után indulni; El-
söbenn-is, á világhi el-mulando Jok-
nak terhét, szükség magoktól el-
veffék, hogy minden tulajdon, ó-
rókséghtől és akadályoztathato gon-
dtul, tellyességeffen ki üresedvén,
tókélleessen kövessék Kristust, és ne
legyenek alkalmatosságh, á késerte-
tekre, vagy á veszedelemre. Mel-
lyektől, ha az Szerzetben bé jövetel
előtt, magokat ki nem üresítették,
vagy csak az után hová hamarébb
bátorságofsá tegyék, nem várván á
kevéis idő hallogatással való hasznót,
mellyet az ördögh sokszor, szép
sziny alatt szokot sugarlanyi elmé-
jekben. Legh-nagyobb hasznoknak
tarcsák á világi hasznokat megh u-
tálni Kristusért, Szent Hyeronymus
mondása szerént: *Senki, á ki á világh-**S. Hiero-
nak ellene akar mondanyi, el-nem adhattya nym. Epist.
azt jó név alatt, á mit megh vetett hogy 103. ad
el- Paul.*

24 Fenétték Tükör

el-adgyon. Ha, ugy mond, mi hatalmadban vagyon? add-el; ha nincs? vesd-megh. Mindenét az Istennek adta az, a ki magát adta, s-áldozta. A' bemenetel után, szűkség a Sz. Gyónást buzgo Lélekkel gyakorolni, és tellyes E'letekről is gyakor vallást rennyi. Mert a gonosz cselekedeteknek megh gyónása, kezdeté a a joknak. Fenéttéssel a jo Szerzet, világi jot és bünt megh vét.

Az Elmének álhatatoságáról; és a Késértetek ellen való őrizkedésről.

II. Rész.

MInt hogy Farao üldözni megh nem szűnik az előtte szalado Izraelt, és megh vettetvén, botrankoztatásra támad-fel, a jonak színye alatt, hol nyilván, hol titkon de veszedelmesben kitértvén: azt köll ezekben cselekednyi, a mi megh vagyon irva: *Fiam, az Isten szolgálatyára járulván légy álhatatos az Igaságban és felé-*

Exod. 14.
v. 5.

Exod. 2.
v. 1.

1. Könyve. 25

felelemben, és készcséd-el a Lelkedet a késértetekre.

A' késérteteknek, kiváltképpen Nem köll ezek szoktak erőtt adnyi. Az El-álhatatlának habozo változása; a Szerzetes E'letnek fel-vételében, avagy a nyi a fel-már fel vett Szerzetes E'letben, a vett Joban. joknak, fogyatkozásra tért el-hagyása; és a kezérteteknek késedelmes ellene állása.

Azért, Elsőben, az el-szánt Szandékban, szűkség, hogy megh erősítsék a szívet, és az el-kezdet joban álhatatossá tegyék; hogy mint a Nád szál, akar melly széltúl kétségeffen ne hanyattassanak. Leghjobb, azt mondgya az Apostol: *Az Isten malaszttyával meg-előzní és megh erősítenyi az szívet.* Prosperis azt mondgya: Minden Embert, mind ad-digh Valameddigh magát, a magának szánt, és el-valasztott dologban, egy által vétellel batorságossá nem tesz, s-megh nem erősítj: mintegy kétséges utakon hordozza, s-nyughatatlanul szaggattya, az akaratnak kétféle való kétlőmsége.

Hebra. 15
v. 9.
Pr osf. de
Vita Con-
temp. lib. 3
cap. 16.

26 Sz. Bonaventura

A Jóságos Cselekedet úgy mond, arra int, s-gerjeszt, hogy az el-szánt szándékban a kétséget le-tévén a Lelki jó igyekezetet válassza, és fel-tegye hogy alhata-tozzan megh kéván maradnyi az Eleiben vett munkában, s-magára fel vállalt terh-viselesben: bizván tellyes reménség-gel nem a maga erejében, hanem az Ur Irgalmában. Gondollya megh, hányak volt az lehetséges, s-hány-nak lehetséges mostis, a miknek le-hetséges véghez viteléről ő maga-ban kétséges. A' honnét azoknak lehetséges volt, onnént, magábannis lehetségesnek hidgye. Emlékez-zék megh az Apostolnak ama mon-dásáról. Hiv, a ki titeket hívot a ki megh-is cselekezzj, és a Profetának. A' kik az Urban biznak, megh változtattják ereje-
ket, futnak és el-nem fáradnak, járnak és el-nem fogyatkoznak.

1. Thessal.
f.v. 24.
Isaia 40.
v. 31.

A' késérte- Ezek után a késérteteknek, és go-
teknek ide-
jén kell el-
lene álla-
nyai. nyak
mánya
űtközetek erősebben nyug-
hata-

Szerz: Rendtarto 27

hatatlanyirtyák a lelket, nem csak a közönséghes Gyonto Atya, hanem más Ertelmes Öregek is szükséghe se-géttségül vitefennek: hogy igyaz Egynek erőtlenséghe sokak segétt-ségével segéttessék. Az Atyafi, a ki Prov. 18.
megh segéttetik az Atyafiától mintegy e v. 19.
rőß Város. A' ki pedig az ő sebet ki földnyi és segéttességét kényi el-mu-lattya maga veszedelmében vész méltán.

Es mint hogy az ördögh, az I- A' kedvet-
sten Szolgáinak Lelkét a szomorú-
ságh által mesterkedik sokszor le-
vetnyi; szűhséghe ebben magokat
megh győzni, hogy a Krisztusnak a
ki a Vigh áldozatokat kedvelli, a
szivnek kézf örvendetességében szol-
gálgyanak nagy szorgalmatossággal
vigyázván arra, hogy az ő hivata-
lokban háláadatlan kedvetlenséggel
ne fizeffennek a jó Istennek. Ahol a
kegyelemnek napia fénlík, elkölli ott
távoznai a haboruságok főtét fölly-
hőjének.

Az Zavaros vizben szokot lefel-
kednyi

Arany
mondásol

28 Fenétték Tüköre

kednyi titkon á Lelkeket halálszó mérges kigyo. A' Lélekben lakozo malasztanak bizonyos nagy jele á Lelki jo kedv. A' ki á hivonak kegyes jo voltát megh nem isméri, magát á hivatal gyümölcsözésére, megtalanná maga teszi. Az el-vett jokért hálá - adatlan, Erdemetlenné tétetik az el-veendőkre.

Ber. de Hasznos néha á megh térőknek
Modo Be- údvőiségekre, és Lelki vigasztalá-
revivendi sokra, á helnek változtatásais; mert
ad Sor. ser közönségesben á hel - változásával,
6. Ifid. változik az elmének kívánságais.
Lib. 2. de Jo á Késértetektől hányattatott
sum. Bon. Léleknek Tartalékol, s-oltalomul.
Sent. 7. Jo á jo Erkölcösknek könnyebb
megh szerzésére ezközül, s- okul.

De mivel magoktól, az őrdőghi késérteteknek megh győzésére elég-
telenek: á Kristushoz, á ki á ke-
sértetteknek oltalma, és az Erőtle-
nek: erősséghe. A' ki, az őtet hi-
ven Segéttségül hívoknak: A' Késérte-
tekkel előmenetelt szerez, gyakor, és
áhé-

Cor. 10.
v. 13.

I. Könyve. 29

ahétatos Könyörgésekkel folyamod-
gyanak hogy el-viselhefsék. Hogy
á ki őket á Babilon kemenczéből
méltoztatott ki vennyi, á melly jot
bennek el - kezdett - elis végezze.
A' gyakor és Buzgo imádságh el-
osztat minden gonoszt, mert á forro
fazékban belé nem esnek á Legyek.

Melly szűkféges legyen az
Szerzetes Fenéttéknek föl vételé-
re az Alázatosságh.

III. Rész.

Mivel Hugo mondása szerént: *Hugo Lib.*
Valamint á Uiasz, ha megh nem 2. Inst.
lagyittatik elsőben, semmi formát Mor. ad
és hasonlatosságh pecsétet magában nem Nov.
vészen: Ugy az Ember á Joknak
modgyára és formáiára nem hajol-
hat, ha az Alázatosságh által (: min-
den fel-fualkottságnak és ellenmon-
dásoknak keménségétől megh la-
gyittatván :) megh nem aláztatik.
A' kik azért az Szerzetes Fenétték-
nek Erkölcében akarnak formál-
tat-

30 Sz. Bonaventura

tatnyi, s-által változnyi, szükség, hogy az Alázatosságnak gyökerét szivekben be olcsák, és a tulajdon szabad akaratnak magha - hitt-ségnek tisztetetlen illetlenségeknek vétkeit, mellyek a föltűnőkötéságnak Lelkétől szoktanak származnyi, mind jellel, mind cselekedettel igen ébren való vigyázással távoztassák. Hogy így, az Alázatosságh, Szolgáloi tiszte és hivatalya szerént alkalmazos hellt Készécsen szivekben, a jo rendtartásnak és Szerzetes Fenéttéknek.

A' Tulaidon szabad akaratnak megh haitásáról.

IV. Rész.

Prosp. lib.
3. de Vita
Cont : cap.
17.

MAgok akarattját igyekezzenek mindenek fölött nagy szorgalmatossággal megh fognyi, s-az Szent Engedelmeségh alá hajtani. Mert mit használnaz Engedelmeségh alatt élőknek, hogy világhi javokat megh vetik ha magok szabad akarattját

Szerz: Rendtarto 31

rattját magoktól el nem vetik. Mert Tökélteffebb fokkal ennek ellene mondanyi, hogy sem a Világhnak.

Az Szerzetnek, Egész ép Tökélteffséghe az egy akaratnak megh törésében áll. Azért a Tökélteffségnek és az Szerzetes Fenéttéknek buzgo követő, legh főképpen vigyáznak a magok akarattok megh zabolázására, és annak, a jo Fenéttékben a Fejedelmek akarattjához hajtására az Engedelmeségre. Bizonyára ugyanis, e két dologban lehet bizonyos megh próbálása az Engedelmeségh alá vétetett akaratnak. Ha tudnyi - illik a Paranczolatokban ellenmondás nélkül engedelmeskedik: és ha a maga akarattja szerént való cselekedetben, az engedelmeségh Erdemét fön tartja hogy el ne veszesse. Az Elsőnek, az mint nyilván nagyon szükséges volta, ugy nyilván nagyon érdemének nagy volta.

Az Szerzetnek Tökélteffséghe, a szabad akaratnak megh Törése.

Az Engedelmeséghnek szükséges volta és Erdemének nagy volta.

Mert;

Ber: Trac: Mert; Valamit az Isten kéiben pa-
de Prac. & rancsol az Ember, a mi Isten ellen nem
Dispensat: lehet, azt úgy költetik Vennyi, mintha
1. Reg. 15. az Isten szája sollana. Erdemreis; Jobb
v. 22.

az Engedelmesség hogy sem az A'ldozat-
tok: és az Szent Engedelmesség-
nek éppen ego A'ldozattyánál ked-
veffebb az Istennek, semmi bé nem
mutattathatik; Nem futhattya sen-
ki sérényebben a Tökéletesség
ösvényét, mint ha tökéletesen

Bened: in Engedelmes. Minek okáért; az En-
Reg. cap. gedelmesség fia, magokat éppen az En-
5. gedelmességnek addyák: és miheltt a
Fejedelem szavát hallják mint ha
az Isten parancsolattját vennék,
kéfedelmeskedést ne tudgyanak, ha-

A' Tökélle- nem félben hagyván mindeneket az
tes Enge- minden tartozkodás nélkül bé-tel-
delmes lyestennyi nagy Kézséggel igye-
magba kezzenek.

dolgait A' Tökéletes Engedelmes magha
félben dolgait félben hagyja. Sőt a kész En-
badgya. gedelmes, ahol Fejedelme akarat-

S. Bern: tyát tudgya, szót sem vár. Azt kö-
Trac. de tarianyi az Engedelmesség főbb garad-
Prac. & tának

sának (: azt mondgya Sz. Bernárd:) Dispens:
Midőn azon szível vétetik a hagyott do-
logh, a mellyel parancsoltatik: midőn, a
Parancsoló akaratyától függ a rövönek
végben vitele. Soha a Fejedelmek szán-
dékát ne ítéllye se akaratyát ne vizsgállya,
a kinek közelettségbe az, hogy engedgyen.
Ha az Engedelmességnek fölsősé-
gére akarnak nevelkedéssel jutnyi,
erős szandékkal fel-tegyék magok-
ban, az együgyű és mindenekben
kész Engedelmeskedést. Ha mi ne-
héz, és ne talántán (: itéleted sze-
rént, :) lehetetlen parancsoltatik?
úgyis minden szelédséggel vegyed.
Ha erődnek erejét, és tehetségét
éppen megh halladnyi tartatik?
Okait a lehetetlenségnek fejedel-
midnek, békeséghez szível és cse-
des elmével jelencsd meg; nem
fől-fuálkottságból ellen mondással,
vagy csak gyenge Zugolodással.
Holott Fejedelmed, mind ígyis aka-
rattyában megh marad, (: azt tud-
ván jobb résznek lennyi:) bizván
az Kristus erejében, annak Izerete-
tiért

Hier: Sec:
1. Epist. 4.
ad Rustic:

34 Sz. Bonaventura

tiért engedelmeskedgyél egy által,
Ag Philip. és együgyű kéfszéggel, a ki: Enge-
2. v. 8. delmes lón értünk haláligh, a Keresztnek
Luca 22. haláláig: A' ki noha könyörgöt az
v. 4. ő Szent Attyának hogy: *tarvozzék*
el tölle a szenvedéseknek pohára, de
mindgyárt utánna tette hogy: *nem*
az én akaratom, hanem legyen a te szent
3. Ben: *akaratom.* Nem csak a Fejedelmek-
cap. 72. nek tartozunk pedigh Engedelmes-
séggel; hanem magunk közöttis, egy
Luca. 6. másit Engedelmeséggel meg elözznyi szor-
v. 3. gálmatoskodgyunk, mert a Krisztus Ta-
1. Cor. 19. nitvánnya hivatallya, hogy: minden
v. 5. kérőnek adgyon, és az Apostol példá-
Ephes. 5. jából; mindeneknek kész akarattal valo
v. 21. szolgálává tegye magát. E's mindenek
alá legyen vettetve a Krisztus felelmében.
A' Másodiknak, az az a csele-
kedettel valo Engedelmesfégnak
(zúkféghes volta áll abban: hogy
Engedelemlen kívül semmit ne csele-
kedgyünk. Mellynek nagyobb ér-
telmére vedd eszedben. Hogy min-
den cselekedetekben, kívántatik
igenis szűkségh képpen az szent
Engel-

Szerz: Rendtarto 35

engedelmesféghnek E'rdeme, s-tisz- *delme*
telete, annyira, hogy a nélkül a mi *kévánta-*
jónak lattassék sem jó; mert a tu- *tatik.*
lajdon szabad akarata, a jónak ere-
jéti el-veszj. Szent Bernárd tané-
tya, hogy: Nagy gonosz a tulajdon *Ber; Serm:*
szabad akarata te benned, mellyel a jó cse- *7. in Cant:*
lekedetedetis roszszá tészed. Ugy hogy *A' Szabad*
ha te magános bőjtöléseden a te *akarata*
akarata a Fejedelmek akarattyok, *Nagy Go-*
és jó tettések nélkül magánossan *nosz.*
találtassék; nem olly bőjtöt vála-
sztott magának az Ur: nemis köl-
lemetes előtte a te bőjtöd melly
nem a Fejedelmek Engedelmen, ha-
nem magad akarattyán áll. E's u-
tánna veti. E'n pedigh nem csak a bőjtől,
hanem a halgatásról, csendeségről E'ijeli
vigyázásról, imádságról, Olvasásról, kézi-
munkáról; Ugyre, a jó Szerzetes E'letnek
minden rendtartással valo foglalatoffá-
girol, ahol, s-a mellyekben, Fejedelme
Engedelme nélkül maga szabad akarattya
találtatik, azont tartom, és azon rend-
tartásokat, noba külső képpen jóknak lat-
tátnak, a Jóságos cselekedetek közé ér-
demes-

36 Fenétték Tüköre

demessen számlálatnyi egy általljában nem itéllem. Annak-okaért a Kristus úy Tanítványinak magokat éppen megh tagadván, minden cselekedetekben, nem magok akarattyát hanem Fejedelmek rendelését köll követni. Miben légyen pedig az olly Engedelemnek szükséges volta észünkben köll vennünk.

A Kézi munkában való Engedel-
messég.

Elsőben : a munkák avagy munkálkodások, tudnunk köll ; hogy némellyek kalastromi , s-közönségesfiek. Némellyek magánosfiek és Személlyre nézendők. Ezis némelly más , némelly maga Személlyét illetheri. A' kalastromi munkára melly illeti a közönséges dolgot, nem szükség az Engedelem megh nyérése, mivel az illyekre megh vagy közönségesfien a Fejedelmek engedelme, sőt rendeléssel való akarattyok és parancsolattyok ; hogy azokból mellyeket a megh mondott rend és mód szerént, Karban , vagy Refektoriumban, vagy akarhol másutt, a kalastromi rendtartásnak szokása magá-

1. Könyve. 37

magával hoz , abban senki semmit nyilván valo ok nélkül könnyen elmulatnyi ne mérészellyen. Innénd vagy hogy a Kar hivatallyától, Solosmától, Asztaltól, vagy akár melly közönséges hivaltaltól ki nem maradhat , sőt ki sem mehet Engedelem nélkül senki. A' magánosfian valóokban , a kik magános Személlyekre nézendők, mellyekkel segettyük Szerzetes Atyánkfia szükségét : (a mikor a közönséges munkát nem akadályozzák ;) nem szükséges ezekre, a Fejedelmek kiváltképpen való Engedelmé megh nyérése. Mivel az Apostol Tanítása szerént : egyikünknek a másikunk terhet köll viselni. És : az szeretetnek Lölke által köll szolgálnunk egy másnak. Ugy mindazon-által hogy a Közönséges munkának és hivatalnak idején, magános engedelem nélkül hasonló jókban se foglalatatoskodhassunk. A' mellyek pedig a mindennapi közönséges munkánn és az illy Szeretettből való Aryafüi szolgálaton

Galat : 6.

v. 2.

Galat : 5.

v. 13.

38 Sz. Bonaventura

kivül valok, ugymint Levél irás, és más egyéb bár hasznos foglalatosságokis, Kiváltképpen ha melyek hosszabb idő töltést kívánának, a Fejedelmek engedelmeiből legyenek megh. Az olly magános munkákra és foglalatosságokra is; melyek maga Személyét illetik; ha, bár a testi sányárgatásokat illessékis, úgy mint hosszabb éyeli vigyázások, Sányárúbb böjtölések, &c. Szükség a Szabadságh, és Engedelm; melly nélkül a Jó Szerzetes maga dolgait semmiben nem időlteth: A Kinek ugyanis: maga testét sem szabad magának akarattjában birnya. Valami a Fejedelm Engedelm nélkül vagyon; hivásághnak, és maga - hittségnek tulajdonittatik, nem érdemnek. Maga szabad akarattjából nem cselekedhetik, se megh nem változtathat maga-körül semmit, úgy mint Könyveket, ágyat, ruhát, és mi-afélét. Heltelenülis változtatnék egynek tettzése szerént, a mi sok hasznára és szolgálattjára való. Rofz-

Bened:

Reg. c. 33.

Ibid. c. 49.

Szerz: Rendtarto 39

szábból közönségesen akármijis a Változással: és lehet, hogy a mjt magamnak álkálmáztatok, azt másnak álkalmatlanná részem. Ezeket; a cselekedettel-valo Engedelmeffégről.

Az Szóllásban Vigyázzanak na- *Az szóllásban való Engedelmeffégh.*
gy szorgálmatozással, hogy a Fejedelem előtt, legh főképpen a Kapitulumnak, és jobbétásoknak, avagy dorgálásoknak idején akarattja ellen ne szóllyanak és ne felellyenek. Másként szükséges, és tisztességes dolgokrol, ahol, s-á mikor illik, csendefs rendtartással szóllanyi magok között nem tilálmáztatik. Külső és Világhi személyekkel pedig bár Atyafiák legyenekis, úgy külső szerzetbéliekkelis, próba esztendejekben Professa jelenléte nélkül szóllanyi egy általlyában nem szabad; a ki, mind két félnek szavát hállyas-ércse; és úgyis a Fejedelem szabadságából: melly nélkül még csak a Rotáhozis, annyival inkább az áblakhoz, szokott Cs ke-

40 Eenétték Tüköre

kemmény büntetés alatt tiltatik a menetel.

A' Táplálásokra-valo jövedelemnek, álamisnának, és akármj nével nevezendő testi szükségeknek be-vételéről, ősztoogatásáról, és ház-nos ki szolgáltatásáról (mivel a Fejedelmek ákarattjától fűghnek az illyekis) két dolgot köll az alatt-valóknak eszekben vennyjek. Első, hogy a ki mit kj ád, tudhassa, ha azt tiszti szerént adhattyaé? vagy nem. Második, hogy ádgya-ki úgyan, nem maga ákarattya, s-tett-zése, hanem Fejedelme rendelése szerént. Nemis ok nélkül mondom hogy Tiszti szerént; mert a kinek mi Tisztiben, s-hivatalyában nem jár, nem ádhat az jo moddal senkinek semmit. Vízontak a Tisztek hivatalijs külömböznnek; Mert némellyekre az szükséges dolgoknak megh szerzése vagyon bizáttatva, nem pedig a megh szerzet szükségeknek ki ősztoogatása: Kiktől szabad-ságh nélkül, mi-magánossan való el-

1. Könive.

41

el-vennyi titálmas. Némellyeknek hivatalok szerént engedtetett a köznséges szükségek szükséges ki szolgáltatása. Ezek a köznséges jövedelmet gondvifelésében bizott neme szerént szabadon kezékhez vehetik; hogy azt igasságos Sáfarkodás szerént, hivatalyával eleiben adott rend és mód szerént, a hol, a mikor, a mjnt, és a mivel tartozik az szerént igasságossan ki adgya. Ha ki pedig szokáson kívül, mi többet kívánna (ha szükségképpennis) Fejedelme engedelmet köll még keresnyi. A' megh nevezett köznséges jókon kívül, valaki titkon valamjt elvéssen, és azzal él, az; az szent szerzet Engedelmeffégétől el-szakad, és valamje vagyon, roszlúl birja; és mivel az mondatik tulajdonnak, a mivel szabad Ember, és azt minden más jo tettzése nélkül maga-akarattya szerént álkalmaztathattya. Nem szegénnek, hanem Urnak s-Aszszonnak tartatik méltán azis,

*Mi legyen
a Tulaj-
don?*

azis, á ki valamivel (: maga akarát-
tya szerént sáfarkodván :) á Feje-
delmek tettzése ellen gazdálkodik.
Az szükséges dolgok közönségeffek
ugyan, de azoknak haszonra valo
rendelése, illeti á Fejedelmeket: hogy
azoknak gondvifelések által; kinek,
kinek, az Szent Apostoloktól vett
mód és Regula szerént á mint szük-
ségesb, á szerént osztassanak. Mel-
lyekkel á ki szabadságh nélkül él,
vétkessen, mert Engedelem ellen
él. El sem kerülheti az Olly, áz
Szerzetes fogsághnak büntetését, á
ki magának tulaydonúl valamit va-
gy szülöitől, vagy másoktól el vé-
szen, és á mi vétkesebb, el véven
titkollya, és Fejedelme rendelése
alá nem-adgya. A melly Szerze-
tes, á néki adott marhát titkollya:

*Aug. 10. Szent Agoston, olly büntetésre méltónak i-
Reg. cap. télli lennyi az ítéletkor, mint á nyilván
26. valo tolvajt. Mert semmi nem szabad
Akarmi annak, á ki á tulajdont, sőt magátis
nekis ti- megh tagadta á mit á Fejedelem
tok el-vé- nem enged. Vadnak, á kik, sza-*

badnak

badnak vélik hogy mit el-ve- *tele siláb-*
gyenek olly véggel, hogy Fejek- *maztatik,*
nek megh jelencsék; de azt sem
tartom bátorságos, és szabad rész-
nek. Az Atyafiak méltó szükségé-
re, ha mit köll alkalmaztatnyi?
áz Szeretet ellen nincs törvény.
Akarmit adhatok szükségére alkal-
maztatván Szerzetes Atyámfianak,
de nem úgy mint magamét, vagy
úgy hogy magáénak tulajdonithaf-
sa. Azért az Új Szerzetesek szabad-
ságh nélkül semmit senkitől elne
vehessenek: se más Szerzetes Tagh
szükségére rendeltetett dolgot ma-
goktól magoknak ne tulaidonithaf-
sák. Lopás, és veszekedésre valo
nyúghátatlan ok adás, más szükségé-
re rendeltetett dolgot, hir nél-
kül megh rártanyi. A' Levelek
akar kihez iráttassanak igyenef-
sen á Fejedelmekhez, avagy azok
rendeléséből az Iñiak Mesteréhez
viteffenek, kiknek hivatallyok lé-
szen azokat fől szakasztanyi, megh
olvasnyi, és (: ha úgy itéli :) á-
kik-

44 Fenétték Tüköre

kiknek szöllanak megh-adnyi. Ezent köll értenyi, az ő képes modgya szerént, azon Levelekrolis a kiket az Szerzetes Iffiak ki-írnak. A' hiv és okos Szerzetes cselekedhetik némelly dolgokat, az üdöhhöz, helyhez, és szükséghez képest, fön-tartván az iránt egyező akarattyát Fejedelmének. Sőt, ha mi jot csele-kízik a mit tud nyilván, hogy nem lehet kedve ellen Fejedelmének, nem tofztatik megh, a Szent Engedel-mességnek érdemétől. Boldogh az a szolgálat, sőt inkább dúcsólséges szabadságh, mellyell, Királyi szol-gálatra el-adattván, az Istent, és Szent Személyének Vikáriusát vá-lasztja hogy raita Uralkodgyék in-kább mint magát: hogy így maga akarattyának tellyeséggel ellene-mondgyon.

*Boldogh
szolgálat,
nem maga
banem más
akarattján
járnyi.*

(O)

A'

I. Könyv. 45

A' Magának Tulajdonitá-srol, avagy a külső, belső Ma-gahittségről.

V. Rész.

MInd a *Belső*, mind a *Külső* ma-gának tulajdonitást, mely a Magahittségnek Lelke, fűssák fölötté igen az Új Szerzete-fek. A' *Belső*, hogy magok itéletek-ben magokat másoknál nagyobbak-nak ne tarcsák, és az Istentől vett természetes jókban, föl ne emel-kedgyenek: sőt annyival alább va-loknak, és el-vetettyebbeknek ismériék magokat másoknál, hogy csak valaminek lennyi se tarcsák. Ugy, mint az Apostol mondása sze-rént: *A' ki magát valaminek alittja len-nyi, midőn semmi, maga csallja megh magát.* Senkit megh ne vessenek, senkit ne itéllyenek midőn sokszor az Emberi ítélet megh csalatkozik: és Szent Agoston Tanitása szerént. *Sokszor a cselekedetnek Külső színye másképp láttatik, s másként vagyon szan-dekia*

*A' Belő
maga hitt-
ség.*

*Ad Galat.
6. v. 3.*

*Aug. Lib.
Confess. 3.
cap. 9.*

46 Sz. Bonaventura

déki a cselekedőnek. Mindeneket jobbra magyarázván, mindenekről jobb vélekedésben legyenek, ha okait a dolgoknak nem tudgyákis. Az elfordult elmék mindeneket elfordíthatnak.

Külső maghabitség.

A' *Külső* maga felől való túlaidonitásnak, és magahittségnek vétét, magokban, szándékkal, cseleddel minden magok vífelésekkel, és tehetségekkel alázzák: és mindenekben, az alazatos alacsfonságot kövessék. Csinálmányok színye alatt, a Tisztekben, elsőgekben, és helek valogatásában való főnnhéazást fűsák. A' Fejedelmeségek a Szerzetes Tisztvífelésekben, melyekben valamely kis fűlségnek láttatik lenni, magoknak semmit ne túlaidonicának. Nem ment a Vétektől a ki más Tisztét kívánja. A Fejedelem, vagy más magánál fűlsőbb, öregiebb, és elsőbb jelen létében akarmelly Tisztet vagy hivatalt (: renden kívül :) elkezdényi, Aldást adnyi, Szentelt vizet hinceny;

Mások Tisztei kívánásában való magahittség.

Szerz: Rendtarto 47

tenyi: &c. Magahittségnek nyilván való jelensége nélkül nem cselekedheti senki. A' Karban, Refektoriumban, vagy más közönséges helyben valamely fogyatkozásért, és akár melly okbólis, kézzel, külcse, késsel, vagy akár melly Zörgéssel jelt adnyi, csak azokat illeti; a kiknek az illy fogyatkozásokra- való vigyázás Tisztekben s' hivatallyokban jár, és mások könnyen magokat a félében ne avassák: mert fok dolgokkal szabad a Fejedelem, mellyekkel mások ha élnek, vétkes magahittségből élnek.

Ezekhez, minthogy az Alázatosság Mestere maga int bennünket; hogy az *utolsó helyt köllésék választanunk*; az Uj Szerzetes Ifiak, mindenkor az utolsó helyt kedveljék, s-válaszszák és soha az első, helyre magokat ne szabják: ezt pedig olly eszes el-távoztatással cselekedgyék hogy másoktól, alégh vétésék, csak élsbennis. Maskép-

Lucia 14. v. 8.

48 Fenétték Tükörc

pénn, az Szerzetes szokásnak rendit föl ne boncsák, és a Rendtartás helett, Zurzavart ne okozzanak. Az Egyenletlenséget, főképpen Gyülekezetben, elkölli távoztatnyi. Az olly hel pedig, mellyre a Fejedelmek akarattya kételenségből téfzen, magahittségnek nem tulajdonithatik. Viszont, alkalmatlan az Alázatosság, melly veszekedésre szolgál. Ha mikor történetből a Fejedelem vagy más Eöreg mellet kölletik ülnyi az Iffinak, méltó tekintettel és tisztelettel viseltetésék. *A Venségh údeje a makula nélkül való élet.*

*Sapientia
6. v. 9.
A Maga
viselésben
való Magahittségh.*

*Prosp. Lib.
3. de Vita
Cont:*

A Magaviselelőben és Tagokban a magának fokot tulajdonitto főn héazást, a keménny és fel-emelt fő, magos és föl töröltt homlok, maga fölött járo szemék, mord, és kedvetlen arczat, -ismértetik, árullyák el. Mert azt mondgya Prosper. *A Fel emelt fő, mord, magos szemek, és kegyetlen szó, nyilván való kevélységet bizonyitnak. De a mennyire*

i. Könyve.

49

re a Tagokból ismérhetnyi? a Kevélységnek első, és fő jele a Szemekben vagyon. *A ki le-hatya szemét, megh szabadul.* Mert az Evangelium szerént: *ha a te szemed egy igyű lészén, az egész tested világos leszén.* Ha pepigh álnok, az egész tested sötétes lészén. A Tagokban való fel fualkodásgh, sokszor csak jelekből és Intésekéből is ki tétzik. Ugy mint, ha ki a Karban, vagy hol másut, másnak csak gyenge fogatkozásárais, mörd, és kedvetlen élelsséggel szemét száját őszve vonnya, ajakit egyben szorittya. Vagy másként mosolygással, nevetéssel, sejhaitogatasával szeméinek jelengető járásával. Attyafia fogyatkozását árullya, vádollya, és clufollya. Mellyet közönségesben a tudatlanbak szoktanak cselekednyi.

*Job. 27.
v. 129.
Matth. 6.
v. 22.*

Az Szollásbannis el árullya, a *Az szollásban való magának fokot tulajdonitto föl fualkodot magahittséget.* Ha illetlen a lo magabeszéd: ha a szollásban való mod bittségh. fönn járo elmével magassan jár: és,

Dz

ha

50 Sz. Bonaventura

ha olykor szoll, mikor halgatnyi köllene. Az alázatos Szerzetes, mások cselekedetek vizsgálására hogy től ne emeltessék semmi moddal nem bocsátkozik. Másokat oktatnyi, dorgálnyi, igazgatnyi ne mérészellyenek, mert ezzel a Fejedelmek és az öregek Tiszteket vesztűk magunknak. *A' Kevély pedig, azt mondgya Szent Bernárd, be jövete-
lének elein, első napj mindgyárt Törvént
szab.* Ha mindazonáltal valamiről megh kérdeztetik, csendessen megh felelhet, s' tettzését adhattya, ugy mind azon áltál, hogy ellen mondokkal, és a megh általkodottakkal, maga ítéletit vakmerő versengéssel ne állécsa, se ne erősicse. Másnakis, ha Fejedelme szájából úzenetképpen annak akarattyát és parancsolattyát jelenti, szelédén, és alázatossan vigye végben; hogy a mit Fejedelme akarattyából mond, maga paranczolnyi ne láttassék. Ha maga hivataljának helyre vitelését, és a fogyatkozásokban segédő be

Ber: de Vita solit: ad Fratres de Monte DEI.

Szerz: Rendtarto 51

bé töltését kényszerítették maga helett másnak ajánlanyi, nem parancsolattal, hanem alázatos kéréssel vigye Társánál végben. A' magahittséget el tavoztattya az okos alázatosfágh. De el bizza magát sokszor alázatossan az szűbelj szeretet.

Az szollásban a magahittségnek vétke akkor vádoltatik, mikor, a mit mondunk, maga-vetés képpen, hirtelen, hebecsurgyafággal, veszekedéssel, kiáltással, másnak megh vetésével, vagy igen kemény, és kegyetlen szokkal mondgyuk. Mert, kegyessen és alázatossan szűkséghez szollanunk. A' ki a csendeségheznek, vagy halgatásnak Idején, és helyén, Fejedelmek előtt és a Gyülekezetben, megh nem Zabolazza tartoztatással az ő neyelvét, annak hivságos az ő Szerzete; és magahittnek tartatik méltán. *A' Fő Eccl. 32. Emberek között, el ne bizzad magadat, és v. 13. ahol vének vadnak, sokat ne szolly azt mondgya a Bölcs. Es ismét: a Vének között ne mérészelly szollanyi. Az a Zabolát-*

52 Fenétték Tüköre

bolatlan magahittségnek bizonyos jele és béklye, ha valamely Iffiu, öregbek jelen létekhben, főképpen külsők előtt szollanyi vagy felelnyi mérészel, azokhoz (: kérdés nélkül:) a mik nem Tisztihez valok. Nagy mértékletességh az szollásban való maga megh tartoztatás, azt mondgya Prosper: *Midőn az Eöreg- jebbeknek szollásakor halgatunk, és a szol- lásra az ő Engedelmeiktől várunk.* Es hogy kevés okból megh ílméred a magában bizakodo magahittet Sz. Bernárd szavaiból. *A' Gyülekezeiben első ül-be a Tanácsban nem kérdvén felel, nem küldetvén bivatlan gyűn, nem kérettetvén, magát mindenben artya. A' rendelt dolgokat különben rendeli, a csinált készségeket más-képpen csinállyá. Há föl-nem emeltetik; magát megh vetetnek álltya: há megh aláztatik? alacsonyágát szégyenli, s - általlya.* A' Tisztelességre vigyazo dolgokban első, kissebségekben utolsó, mérész, vakmérő, szemtelenül bátor, homlok nélkül bizodalmas. Egy - szoval min-

Prosp. Lib.
3. de vita
Conc: cap.
19,

Ber: Trac:
de Grad.
Hum:
A' maga-
hittségnek
jelenséghi.

I. Könyve. 53

minden tökéletes Lelki Jonak gyökerében nyaka szakasztoja, melly az Uj és Iffiu szerzetesben legh első vétek. A' magahitt és szemtelen *A' maga- hitt Iffiu a Szerzet gyalázattya. Ke- mény megh-feddésre és dorgálásra az Szer- méltó kíváltképpen az Iffuban a zet gyalá- zattya.* magahittség, a kit inkább, az alázatosság erősit, az szemérmetség ékesit, az együgyűség szépét a félelem dicsóit, és Tükörül az Szerzetes Fenéttékkal való Rendtartáshoz, alkalmaztat; kinek kezdete; a ki félelem nélkül való, megh nem igazulhat.

Eccl. 1.
v. 23.

A' Tiszteletlenségéről.

VI. Rész.

A Tiszteletlenségnek Vétkétis távozttani köll az Isten alázatos szolgálának, mert megh vagy on irva: *Adgyátok megh minden- nek a mivel tartoztok: A' Kinek tisz- telettel Tiszteletet. Es: Tisztelettel megh előzzétek egy-mást.* Tiszteletlenséggel

Rom. 13.
v. 7.
Rom. 12.
v. 10.

54 Sz. Bonaventura

illemthetnyi az údónek külömbségére nézve, nem csak személyét valakinek, hanem az Szenthelyeket, sőt az Isten Tiszteletire rendeltett foglalatosságokatis. A Fejedelmek, és azokhoz valo méltó Tisztelettről, á kik údóvel, elsősséggel, érdemmel, és az Szent Szerzetesféghnek Tökélletességével tiszteltettek; Az szent Atyák és az Alázatosság, (melyly nem csak á Fejedelmek, és öregeknek, hanem á hasonlóknekis, magát kész akarrattal alájok veti, és Tisztelettel engedelmeskedik,) bőven tanimnak, és valami az ellen vagyon karhózatttyák. Nem csak á Vénekhez, hanem á mindenekhez valo tisztességet és Tiszteletet ajánlya Szent Péter Szerzetes Atyafi Társaihoz tiszteltetl lennyi, megh tartása, mert táplálása az Atyafuj szeretetnek, és á jo Lelki ismérétnak, á jo Lélekben bizonyos jelenséghe, melyly nélkül, á Tökélletes joban elől nem mehez.

Ar-

Szerz: Rendtarto 55

Arra pedig kiváltképpen valo figyelmetességgel á Gyülekezetben köll vigyáznod. A' Gyülekezet ugyanis Tiszteletes, sőt: Rettentés, mint á Taboroknak el rendelt serege. A' Fejedelmekről á Bölcs így szoll: *Az Atyafiak között tiszteletes az ö Vezérek.* Ezekhez, mentül nagyobb, s-méltobb á Tisztelet, annyival vétekebb á Tiszteletlenség. Mind cselekedettel, s-mind az szükség cselekedetnek el-mulatásával illetethetnek ezek Tiszteletlenséggel. Cselekedettel, ha jelen létekben, mi rendetlent, avagy heltelet cseleheszünk. Honnet, nem illik á Gyülekezetben, vagy akárhol, ilendő megh ért szelédesség, csendedség, és alázatosság nélkül magát viselni; mert nagy böcsüllettel valo tisztelet illetj az Szerzetes Gyülekezetett: melynek á kiellene jár, és erkölcterelen feslettségével megh vetnyi nem irtozik; vagy szemtelen kevélynek, vagy az Szerzetes Böcsülletnek Tanulatlan

Ds,

nem

A' Gyüle-
kezetben
valo Tisz-
teletlensé-
gről.

Cant: 6.

v. 9.

Eccl. 10.

v. 34.

1. Petri 2.
v. 17.

56 Fenétték Tüköre

nem tudójának ismértetik nyilván,
s-tartatik méltán. Szent Benedek
tanítása szerént *még az szükséghe-*
s dolgokbann is még alázott csendességgel
cap. 6. köll még találni a Fejedelmeket. Túr-
hetetlenséggel pedig, és kitül
Isten oyon Zugolodo versengéssel
illetny, gyűlölséghes Tiszteletlensé-
ghnek utálatossága. Egy szoval
nagy Vigyázással köll Távoztat-
nyi, hogy se szoval, se cselekedet-
tel, se Tisztek és hivatalokban va-
lo válogatással, csak jellelis vala-
melly még általkodott Tisztele-
tlenséghnek és még vetésnek je-
lenségét ne ismértessék. Az Iffiu-
nak az Eőregekkel magát mulat-
nyi, kiváltképpen csufolodások-
kal, nem illik. Az Eőregbekkel
szolván, ha azokat néha szükség-
képpen Neveken neveznyi kölle-
tik, Vezeték nevén ne nevezzék,
hanem ha (: hasonlo néven többen
lévén :) annak el választására köl-
lene lennyi. Noha pedig, még
vetésből, az Eőregeket neveken ne

vez-

1. Könyve, 57

vezny tilalmaztatik, de Tisztele-
ből, és szeretéből, így neveznyi az
Szent-Irás tanitrya. Mert a mi más-
ként illetlenis az údó szerént valo
szokás, és az illendő alkalmatos-
ságh közönségeffen illendővé téfzj.
Illetlen fogyatkozás azis, ha szoval,
intéssel, hunyoritással, vagy uyal
a Fejedelmet és Eőregbeket magad-
hoz szolléod vagy inted.

Magok közöttis az Szerzetes A-
tyafiak semmiképpen egymást csak
pufzta néven ne nevezzék: hanem
mindenkor neve eleiben tételsék, a
Szerzetes Személyt ismértető szo-
kott mutató jel.

Az Alacsony és munkásb hiva-
talokat, az Iffiabbaknak, és magok-
hoz hasonloknak illik (: magok
nem érkezvén, vagy másban fo-
glalatostkodván :) hogy ajánlyák.
Mellyben, vétkes Személy-váloga-
tás ne ugyan, de illendő Tekéntet,
mélto hogy legyen, a kikre illik az
ő Rendek szerént, hogy a jo rend-
tartásban, rendetlenségh, ezzelis el-

*Magok köz-
ött Pusz-
ta Nével
ne Nevez-
tessenek.*

*A Tisztbeli
hivatalo-
kat mint,
s-kiknek
köllesek
ajánlani.*

58 Sz. Bonaventura

1. *Corinth.* távoztattalsék. Minden (: azt mond-
14. v. 40. gya az Apostol :) *Tisztefégyesen és ren-*
2. *Paralip:* *deszen legyen közöttetek.* E's à Bölcs à
30. v. 16. Kronikákban az Ur Szolgáiroi azt
mondgya, hogy: *Az ő Rendei sze-*
rént állottak az szolgálaiaban.

Nem az Székeknek elsőségére
csak, hanem az Személyek Főlsőségé-
re szükség kiváltképpen vigyázni
az Egyház rendtartásában. Az Sze-
mélyek között jo és illendő rendet
tartani az Anyaszentegyházban, à
Méltóság, Bócsület, Tisztelet, és
közönséges Igaság rendelte. Sérti,
à közönséges rendtartást és à köte-
les Tiszteletet, ha ki Fejedelmek és
őregek előtt föl nem kél. Ha azok-
nak (: nem lévén más elsőbb hel :)
Karban, vagy akarhol hely nem ad.
Ha valamelly üdöszérént való szük-
séges nekik való szolgálatban ma-
gokat tiltyák. Ha valamelly alá-
zatos, és munkás dologban fogla-
latoskodásokat látván, azonak vég-
ben vitelére, magokat nem aján-
lyák, s' kézfzen nem adgyák. Ha
à mel-

Szerz: Rendtarto 59

à melly szolgálattal nekik tartoz-
nak, el-mulattyák.

Igen méltó azért és szükség-
képpenn is illendő, hogy az Iffiak,
az Eőregekhez való Tiszteletből,
maga megh alázasából, Terhe-
ket föl vegyék, és minden se-
géttséggel, s-illendő szolgálattal le-
gyenek hozzájuk. Minden Rende-
nek Rendekez szabott Tisztelettel
tartozunk. Azoknak főképpen à
kik Krístusban, à mi Lelkünk gond-
viselői és Pasztori: Melly mágunk
cselekedeti kézf alkalmaztatásának
alázatos modgyában áll. A' kevel
pedigh (: azt mondgya Prosper :)
Nem tartya megh az Szolgálaiaban à Bő- *Prosp. Lib.*
cűlletet. A' Balgatagok és értetle- *3. de Vi-*
nek szokások, hogy à tiszteletes *ta Cont:*
Szolgálatban, ne nézzenek az Sze- *cap. 8.*
melyeknek, se rendekre, se érde-
mekre: Ha pedigh néznek, azt
személlyi válogatással vétkefitik.
Mert à Tiszteletlenségnek gyalaza-
tos vetket az Szerzetes tőkélletes-
ségnek színivel akarják palástolniyi.

Az

Az Eöre-
gek hiva-
tallya.

Az Eöregék hivatallyá pedig, hogy mindenek felől jól, és alázatosan itéllyenek; a tiszteteket, és Fölsőségeket ne ohajtsák, mindekhez hasonlók és alázatosfak, lennyi kívánnyanak. A Bölcs Tanácsa:

Ecl. 3. *Mentál Nagyobb vagy alázdmegh magadat. A Bölcseség parancsolattya:*
v. 20. *A ki Nagyobb közöttetek, legyen mint*
v. 26. *a kisebb. Péteris, midőn azt tanítá:*
1. Petri 5. *Iffiak engedjétek a Önéknek, mind*
v. 5. *két résznek utánna Vetí: minnyájan egy-máshoz alázatosságot mutassatok.*
Ber: de *E's Bernard: Toabba midőn egyenlőkép-*
Consider: *pen mindenekben, a Tisztelet mint egy*
Erősségnek Tornya az ellenség ellen:
Nem tudhatnyi mi módon, de a nagyobb-
bakban és fölsőkben az ő ereje, nagyobb-
nak, és Fölségesbnek tapasztaltatik.

Az szent helyekben hanem a mint megh mondatott a helre, s főképpen az Szent helekre nézveis, köll oltalmaznunk magunkat az illetlen tisztetlenségtől. Hogy az Isten háza az ő Szent Oltára, az Szentségek, az Ur

Szol-

Szolgalattyanak idején, vagy azon kivüli, csácfogással, és más egyéb illetlenségekkel általunk ne tisztetletlenítessék. A Király Udvarában Chrysof. *menvén (: azt mondgya arany szajo Tom: 4.*
Szent János:) *Szemeciddel, járássoddal, Hom: 15.*
és minden magad viseléseddel, csendejség- *in Epist. ad*
ben, és jó rendben veszed magadat, és *Hebreos.*
a Templomban, mely a Valóságos nagy
Király Udvara, nevetkezel?

Megh köll tisztelni (: hogy Unnep
megh Szenteltessenek :) a Vasárnap, *Napokhoz*
és jeles Innep napokatis, hogy a Kéz- *való Tiszte-*
zj munkáktól megh tartozkodván, *letről.*
azokat, az Ur szolgalattyanában foglalatosságekban tölcük. Mert azt
mondgya Kardinál Hugo: *Az ün-*
nep napok külbomb üdö időtéllel való fo-
glalatosságek Kévénnak, mint azok, mel-
lyeken munkálkodnunk szabad; mert a-
zokban (: ugy-mond :) az Isten Tiszte-
letire nagyobb belső, buzgosággal köll kés-
zölnünk, és az Imadságekban, Elmélke-
désekbek, hosszabb álhatatossággal fogla-
latoskodnunk. Egy szóval minden cseleke-
tünk, minden Testünk indulattját, szí-
vünk

62 Sz. Bonaventurá

vünk minden mozdulattját az Isteni szolgálatra, le köll kötnünk, s-mind ezeknek megh nyétásával, és ny rendben hozásával tisztelnünk, és állennünk az Ur ünnepe napjait. Más bétj napokon pedig, mellyeken a munkálkodás szabad: az a-hétatosság Lelke se alugyék, s-bívalkodo se találtafsék senki.

A' Közönséges Rendtartásról, és annak a Fenétekben való Minémüségéről.

VII. Rész.

A' Jo Szerzetes Fenétekben, a jo Rendtartáshoz valo szükség Készületekről, és azoknak gyümölcsöző Lelki hasznairol, akarván szoltanyi, szükség hogy elsőbbenais annak Természetes közönséges jóvarol, tudnyi illik magában mi legyen? haszna minémű? s-hany fele? Ismerttségében miképpen juthassunk? és az ébren valo őrizetek által miképpen tarthatassék megh.

Szerz: Rendtarto 63

A Rendtartás az Szerzetes Fenétekben, melly az O kovászbol ki vetközteti, és Lölkében, az ellenség ellen megh erőssiti a Lölket, (: azt mondgya Kardinál Hugo:) hogy: Jo, és tisztességes foglalatosság, melly az alázatosság gyökérén épittetik, s' kel föl; kinek kevés, gonoszszat nem cselekednyi, hanem szorgalmatoskodik abbanis, hogy azokban mindekenben a miket jól cselekeszik meghfedhetetlen találtafsék. Es a jo Fenétekkel valo Szerzetes Rendtartás, a tagoknak a jo szokásban vett és rendelt cselekedetekben, rendes indulati, meghfedhetetlen mozdulati, és illendőséggel valo belesz rendelési. Megh hallottakok ugy mond az Emlétt Doktor a Rendtartás mi legyen? halljátok megh aztis, melly hasznos és szükséges legyen.

A Fenétekkel valo Szerzetes Rendtartás: a gonosz kívánságoknak tömlöcze, a Bujaságoknak Zabolája, az el-ragadtatott fölsuallakottságnak igája; melly a Telhetetlenséget megh Zabolázza, a változó állhatatlanságot megh köti, az Elmé-

Mi legyen
a Rendtar-
tás a Fe-
nétekben?
Hugo Lib.
2. Inst:
Mon: ad
Nov. cap.
10.

64 Fenétték Tüköre

nek redetlen indulatit megh foitya. Mert valamint az Elmének változo álhatatlanságából származnak a Testnek rendetlen indulatj, úgy midőn a Test a jo Rendtartás Fenéttékével megh kötöztetik, az elme az álhatatosságra megh erősödik: és, úgy vétetik naponként nyugalomra az elme a Fenétték által, ha a Rendtartás őrizeti által a gonosz indulatok ki foly-

S. Greg. in Cura Past. p. 3. tyát el-veszti, belső Tagiaiban; a kap. 1. ad külső taggokkal, az álhatatlanságh-
Nov. nak változására fordul, és megh köll ismértetni külső indulatival, hogy semmi belső gyökere fundamentomol ne légyen. Melly az Szerzetes Rendtartás a Fenéttékben. In-

Salomon: nén mondgya Salomon: A hűte szeg-
Prov. 6. get Ember haszontalan, hamis szájjal
v. 12. jár, szemével hunyorgat, lábával tapod,
nyával szoll, álnok szível gonoszt forral,
és minden időben Versengéseket hint. A

Hugo ubi Bölcséséget, melly a jo és tisztessé-
sup. c. 9. ges életnek Rendelését tanítja, nagy és sok farattsággal köll Em-
ber-

1. Könyve. 65

bernek magának őízve szöröznyi: okossággal, Tudománnyal, pelda adással, elmélkedéssel, az Szent-írás olvasása gyakorlásával, maga cselekedeti és erkölcsy vizsgálásával. Melly utolsó a többinél talám szükségeseb, hogy tudnyi illik olly okos ébren valo vigyázással légyen Ember minden cselekedetiben, hogy a joban nevelkedő erkölcsit cselekedetinek mindennapi megh hányásával, mint egy próbájával megh vizsgállya. Mert azokk gyakorlatos megh próbálásával a miket cselekesznek figyelmetesebbekké, és vigyázobbakká tétetnek azokra, a miket cselekedendők. Mivel a Bölcseség Iskolájában munkálkodással tanulnak, és a jo cselekedeteknek gyakorlásával, azon jóságos cselekedeteknek nagyobb ilméretire, naponként valo előmentséggel öregbedvén nevelkednek.

Es noha sohúl, soha, semmi üdö- Hugo a S.
vel, és álkalmatossággal a Rendtar- Viçt. Tom.
tást el nem köll hadnyi: de mind 2. Instit:
E 2 azon-

66 Sz. Bonaventura

Mor: ad azon-által nagyobb szorgalmatos-
Nov. c. 3. sággal köll ott megh tartanyi ahol
el-hagyása botránkozást okoz, a-
vagy megh tartása a jót követés-
nek példa adását.

Választást köll azért tudnunk ab-
ban tennyi; mellyek legyenek azok
a miket a Rendtartásnak megh ő-
rizésében soha el-mulatnunk nem
köll: és mellyek vizsont azok, mel-
lyeket el-mulathatunk, vagy gyá-
korolhatunk, el-hagyhatunk, vagy
követhetünk. Gyakran pedig ma-
gános és titok gyakorlást kívánnak
azokis, a mellyek szükségessék a
Rendtartásban, melly nélkül, nyil-
ván sem tudhatunk azokkal élnünk:
és így, vagy (: a Rendtartástól el-
szakadván:) másoknak botránko-
kozást szerzünk, vagy kényszerítés-
képpen való erőltetéssel, azt erőköd-
vén magunkban tettetnünk a mi
nincs, nevettséget inditunk.

A

Szerz: Rendtarto 67

A' bennvalo, magános, és

Titok Rendtartásrol.

VIII. Réfz.

M Indennapi vétkes fogyatko-
zásinkrol, mellyek nélkül ez
életben ember nem élhet,
szükség magunk vádlásával vallást
tennünk; és Titok vétkeinkről megh
törött lélekkel titkon, a nyilván vá-
lokrol pedig nyilván vádolnunk
magunkat. A titok gyónást a mi il-
leti, eszünkben köll veñünk, kiknek?
mikor? hól? mély gyakran köllesék
lennyi? és minémű Rendtartást köl-
lesék az úi Atyafiáknak azokban
követnek? Nem másnak, hanem a
gyülekezet közönséghez Gyónto A-
tyának köll, minden héten, gyákrab-
ban vagy ritkábban szokott, és bé-
vett Rendtartások szerént erre ren-
deltetet helyen és időben, nagy lölki
tőredelmességgel, és méltó tisztelet-
tel, azon Oltári Szentséges Sacra-
mentum Méltóságos Erdeme sze-
rént, tisztán és igazán gyónnyiok.

E 3

So

68 Fenétték Tüköre

Soha ne tessék, Gyónto Atyákban való válogatás, azoknak gyakor változtatásával, mert, nem tiszta, és jól rendelt Lelki isméretnek jelensége, az illy szinnlett ahétatósággal való válogatás. Udvősegesen cselekedzi há ki eleiben úy Lelki Atyának, eleinten tellyes életéről vallást tézen, hogy minden-napi fogyatkozásról, Lőlkére vigyázo jobb gondviseeléssel, rúdgyon mind itéletet mind jobbétást tennyi az, á ki előtt Lőlki sebeinek rútságot tókélletheen éppen ki nyitotta. A' Gyónásban való Rendtartást, az okos megh választás, á tiszta Gyónás és ahoz való méltó tisztelet ismértetik. Az okos megh választás az, hogy minek előtte az Gyónáshoz járallyanak, Lőlkők isméretit, á gyonando vétkekről mellyekben magokat érzik megh vizsgálván, rendel, és rövideden, á vétkeknek, és á szó szaporitátnak kölletlen kettőztetése nélkül végezék. A' tiszta az, hogy mága ment-

A' Gyónásban
való Rend-
tartás.

A' Gyónásban
való okos
megh vá-
lasztás.

A' Gyó-

1. Könyve. 69

sége vagy más vádolása nélkül egy-
űgyű ahétatósággal gyónnyék : *nás tista
légyen.*
nem nézven senkit, há mellyek-
ben mint idegen vétkekben vadol-
lyais Lőlki isméretit. Legh kisebb *Eccl. 19.*
gondolatokat, és legh nagyobb ké-
sérteteketis el-ne titkollyák ; á kif-
sebbeket megh ne vessék, hogy
nagyobbakra alá ne essenek. Mert
á melly házban á napfény be-szol-
gál akár mint légyen az ki-tisztit-
va ; de ha ki szorgálmatosban né-
znyi kívánnya annak lúgarai kö-
zött megh tettzenek legh kisebb
pöllyhőczkékis. Ugy á malasztol
környűl vétetet szivis, á legh kif-
sebbetis lártya, és á vétkek gazzát
szemes vigyázással el-választya. Ki
mentül tisztább szivében, annyival
inkább tisztatalannak isméri ma-
gát, és annyival nagyobb okait lat-
tya magában az alázatósághnak.
El-köll mindazon-által távoztatni á
magának vétket csináló Lelki ismé-
retet ahol nincs vétek, melly á
Lőlköt félelem, retteges, s'-kéttség-
gel

v. 1.

gel háborgattya, nyúghatatlanította,
s'-az őszve zavarodásnak csinált vét-
kében jutattya.

A' nyilván magok vádolá-
sáról, abban való Rendtartásról,

IX. Rész.

A Nyilván való fogyatkozások,
vétkek, és föl tett szándék-
bol vagy csak történetekből
való esetek is nyilván való vallást,
és magok vádolását kívánnyák (: à
mint megh vagyon mondva:) mel-
ly iránt megh köll rúdnunk, ho-
lott? mikről? és mi módon köllef-
sék lennyi?

Jlly vádolással köll magokat vá-
dolnyi, vagy à Fejedelem előtt à
Gyülekezetben, és à jobbító dor-
gálásoknak, avagy kapitulumoknak
szokott helyén és idején; vagy Me-
sterek előtt az Iskoláknak idején,
vagy mások előtt, ha magánosan
kik előtt vagy kik ellen esett à
vétek,

Min-

Mindeneknek fölötte, ha szóval
vagy cselekedettel, csak gyöngénnis
megh sértették valamelly, Szerzetes
Attyafiát, szorgálmatoskodgyanak
hová hamarébb étel, s' annyival in-
kább éyeli nyúgodalom előtt, azt
alázatos bocsánat kéréssel megh e-
lőzni, és illendő elég- tétellel
megh engesztelni, hogy mástól, és
kiváltképpen à megh sérül féltől
megh előztetvén köteles alázatosá-
gának érdemét el-ne veszeffe: kik-
nek kötelelséghe mehengednyi el-
lene vétett Attyafiának, hogy: à
nap el ne enyészíszék az ő hara-
gján.

A' Fejedelmek és Mesterek hí-
vatallyok és kötelelségek léfzen à
történt vétkekről és fogyatkozaso-
krol, à mint szükségésnek és job-
nak itéli az Urban hogy kegyes
szeretettel incse, dorgállya, fenécfé
jobbétésa, és kinek, kinek, magá-
nos fogyatkozása à mint kívánnya
büntesseis, és így az Szerzetes Fe-
nétték Tükörül údvólséges tanúsá-

E s

gok-

*A megh
sértett A-
tyafiát ha-
mar köll
megh en-
geztelni.*

gokkal oktaſſa s' nevellye őket. Jol réa vigyázván, há ſzível lélekkel kéreſik az Iſtent? há az Imáttſágban vigyázók? há az Iſteni ſzolgalatokban búzgók? há magok hivátallyokban ſzorgálmatoſſiak? há à parancſolatokban együgyűen, és ſzeléden engedelmeſſek? há à dorgáláſokra és gyalázatokra békeſſéges tőrők? hogy így erkölcsők, hivátallyok, előlmentségek, à Szerzetes jóban valo nevelkedéſek? és természetek hájlandoſágáról, bizonyos tudományt teheſſenek. A' hozzájuk-valo kegyeſſéghek edeſſégekben Anyának, à jobbétáloknak ſzükséges és igáſágos megh válaſztáſában kiſzolgáltatáſában Atyának iſmérteſſék magokat. Keményebbek legyenek ítéllettel hogy ſem ſzóval. *Az édes beſzédd, nagyobakat nyer.* Arra pedig ſzükséghegy vigyázzon à Meſter, hogy nyilván à gyülekezetben, Fejedelem hires akarattya nélkül, à vétkeſ, alatta valo Iſtiat, nem bűntethetj.

Prov. 16.
v. 10.

Vé-

Végre hogy jo Fenéttékkal és illendő renddel légyen az illy gyónás vallás tétel, kinek, kinek, maga fogyatkozatj vádoláſában, azokban, à tiſzteſéget, az alázatoſſágot, és à jó okos Szerzetes vigyázáſt, köll megh tartanyi. A' tiſzteſéget, hogy nem nevetkezéſſel, nem tétova valo nézéſſel, nem tagajnak rendetlen viſeléſével, hanem le függéſztet fővel és ſzemekkel, ſzemérmetes orczával egyben, és rendben ſzedet tagokkal illendő tiſztelettel cſelekedgye. Az okos vigyázáſrol megh mondatott à főlſő Réſzben arra, vigyázván főképpen hogy máſokat könnyen ne vádollyanak, ſe ſemmiben ne keverjenek: magok ſzemekben legéttſék à gerendát és ne piſzkállyák máſában à ſzálkát.

Midőn Kapitulúmokban, vagy azokon kívül keményebben, avagy magok ítéleti ſzerént igáſágtalanul váldoltatnak és dorgáltatnak, magokban túrhettelenségre ne-indúlly-

Miképpen kölleſſék fogyatkozatj vádolnunk magunkat?

74 Sz. Bonaventura

lyanak: sőt Attyokfiaí reájokvalo gondviselésékért és vigyázalokért (: à kik, à kiket szeretnek dorgállyak :) mint à békeséges tűrésnek érdemére- valo ok adáson, örvendgyenek: az szidalmakra, és vere ségekreis, készszeknek ismértetvén magokat à Krisztusért. Es noha, à gyöngébbekért, okossan tartoznak el távoztatnyi néha, hogy akármel ly kicsiny fogyatkozásért noha méltán, fölőtte keményen, és heltele nül, ne fedgyék őket, de magok az úy, és tanúlo lffiak, mindenektől megh feddetnyi, oktattatnyi, és megh- vetetnyi mindeneben kész szeknek ismértelsék magokat. *A ki*

*Apo. 3.
v. 19.*

August.

*Tom. 7. de
Corr: &
Grat. c. 5.
Senec. Lib.
de Virtute
cap. Con-
tinentia,*

*nem akar megh feddetnyi, nem akar job-
búlnyi, azt mondgya Szent Agoston,
E's Seneca: Megh intetel? örömeft, megh
feddetel? békeségeffen szenvedgyed. Mert
à békeséges szenvedésnek megh pro-
bált tőkélletességhe, mind Isten,
s-mind szerzetes Atyádfiaí előtt,
kedvessé s'-köllemetessé téfszen.*

Fo-

Szerz: Rendtarto 75

Fogyatkozásokat semmi uttal ne fődözzék se ne mentegessék. *Mert: S. Greg. à vétek, à melly mentegettetik, kettőz- 4. Moral. tetik. Ha mindazonáltal ártatla- cap. 24. noknak tudgyák magokat lennyi, à feddést, és büntetést csendes en- gedelmességgel föl vévén, s' végben vévén, az után nyilvánóságosá te- hetik ártatlanságokat, ha kivált- képpen reá kérdeztetnek, avagy ar- ra valo engedelem adatik nekik. Mellyben, a jobb, részt tanittya Szent Ferencz Atyánk Szerzetes fi- S. Franc. in ait oktattván: Boldogh az az szolga à ki Admon: nem serény maga mentességben, és aláz- ad Fr: ubi tos békeséggel szenved az megh- feddést, de Corr: gyalázatot, és dorgálást, à vétékért, mel- par. I. fol. lyel nem vétett. 20. Coll. 2.*

Az Sziv oktatásáról valo

Rendtartásról és elsőben az Imádsághról.

X. Rész.

AZ Imádságban, melly az Isten- *Rom. 12. hez vífelt elmének hozzája v. 10. vale*

78 Sz. Bonaventura

Első azért a mi szükségés hogy ha okossan és hasznossan akarunk imádkozni Istennek, az, hogy elménket szüntelen valo elmélkedésnek gyakorlásával alkalmazzassuk, és kélzecsük. Hogy itt im e két dolgot megh tanullyuk. Tudnyi illik. Mit legyen nyavalyáink megh ismérésével szükségésb kérnünk? Es az Isten irgalmának isméréstivel, aztis, miczoda kevánsággal köllesek a mit kérünk, varnunk?

Az Imádság eket szárnyon emeltetik föl.
E' Két szárnyon emeltetik föl, mint az éppen égő Aldozatnak fűfti és illattya az Imádság, s' jut az Isten eleiben.

Buzgo légyen.

Mindenkor buzgo legyen pedig és áhétatos, melly, minden alkalmatossággal segettsék, és gyakorlással tápláltassék. Az áhétatosságot a föl tett jó szándék, és tisztá indulat próbállyák megh és teszik tökéletessé. Az Elmének minden igyekezetit (: a külső gondoktól el vonyván :) az Imádságfigyelmetességére köll alkalmaztatnunk

Szerz: Rendtarto 79

hunk; hogy azon kívül a mit kérünk ne gondollyon hogy ne kévannyon semmit. Honnénd Isidorus, nem az ajaké, hanem a szívé az Imádságh. Midőn Imádkozunk a fölsegek Urának mutattyuk be magunkat. A ki pedig az Imádságban rőst, az embertől sem nyeri megh a mit kéván. Nemis a szók fokaságában, hanem a szívnek tisztaságában és töredelmességében halgattatik megh az Imádságh. Annak okáért rövidnek és tisztának köll lennyi, hanem ha az Isteni sugarlásoknak buzgoságából jöven nevelkednek.

Melly féltelennel, melly buzgo és forró szível, melly tisztá tisztellett, köllesek imádkoznunk, e-lőnkben adta az a ki azt tanittya, hogy: soha ohajtozo foházkodások nélkül ne imádkozzunk. Az időnek, helnek, belső indulatoknak jól rendelt kevánsághnak alkalmaztasságha, elne mullýék tölled héában. A ki az Alkalmatosságot el-

F

mu-

Isidorus de Summo

Bono Lib. 3. c. 7.

Sent. 4. Isidorus

Lib. 3. de Summo

Bono c. 7. Sent. 2. S.

Benedictus Regula c. 20.

Az Imádság rövid.

legyen és Tisztá.

Isidorus de Summo Lib

3. c. 7. Sententia 5.

Isidorus u-
bi supra
Sent. 37.
A Tirok
Imádságh
hasznos.

mulattya, az alkalmatosság az fut-
tya. Az imádságh, a magános, ritok,
és rőtök helekben alkalmatosban,
s' hasznosban végeztetik, melly csak
az Isten előtt vagyon, s' tőle tudatik.
A töredelmes buzgo léleknek föl
indittására, jo, s' hasznos, ha néha
annyira félen lehetnek, hogy kezek
tisztaságát az urhoz föl emelvén,
szemeket az egekre függesztvén
buzgo töredelmes ohajtó szavo-
kat, mint szivekből, az Isten elei-
ben lővellett sebes nyilakat, sön
szoval magok halhassák; hogy
mind teste, lölke az Urban fogla-
latoskodgyék, s' reá vigyázzon, és:
ott legyen szive ahol vagyon kin-
cse a Krisztus JESUS.

Matthai
6. v. 21.
Regvel és
estve szűk
ség képpé
köll Imád.
kozunk.
Bernardus
Serm: 86.
in Cant.

Ezek fölött regvel, és estve az
Imádsághnak szűkséghképpen valo
alkalmatos rendelt údeje vagyon;
ugy hogy az (: méltó ok nélkül :)
vétkessen mulattatik, el.

Kiváltképpen az éyeli csendes-
ségben, tisztább és tőkéltelesebb,
mert a külső gondoktól szabadgyabb

az

az Imádságh, melly senki akalma-
tlanságával se a maga mutogatá-
nak kiferítettivel nem vesztegettet-
hetik. Honnend a csendes alkalmat-
osság, a magától valo őszton, és
kélzség, sőt fokszor, az arra indi-
to lölki sugarlások, ha megh vet-
tetvén elmulattatnak? véttség-
nek tulajdonittatnak. Mellyek né-
ha bennünk ha megh szűnnek,
munkával köll vízfzha szöröznünk;
Hymnufoknak, Soltároknak, Elmél-
kedéseknek, Térdepléseknek, Eyeli
vigyázásoknak, és magunk lanyar-
gatásának gyakorlásával.

Udód, ha véled hogy nincs? *Az Imad-*
valamint a tested ételére, s' itálá- *ságh Tá-*
lára, ugy a lölköd táplálására köll *plallya a*
magadnak vénned, s' keresned. Mert *Belső em-*
valamint a testi eledetek által táplál- *bert.*
tatik a külső Ember, ugy az áhéta-
tos Imádságok által éltettetik, és
tartatik megh a belső Ember. Az
áhétatos lélek, megh nem fogyat-
kozik: mert az Istent kint szivből
keress segítségül híván mindenütt

F 2

fól

82 Sz. Bonaventura

fől talállya. A tunya pedig, és a jora megh hült, az Imádsághnak házában sem találhattya föl az ő Istenét, mert az Imádsághnak buzgoságát magának megh ízerzeni nem akarja. Siránkozik a vendégségben Magdolna, és a vendégek jelen léte őtet megh nem akadályozza. Az Isten Templomában pedig, el fordul a jótul a Fariseus.

Luce. 7. v. 38.

Luce 18. v. 18.

Gyakorta köll Imádkoznunk.

Isidorus de summo Bo

no Lib. 3. c. 7. Sent.

1.

Gyakran köll pedig imádkoznunk; mert az imádságh az ellenféghnek, ostroma, a bűnösnek gyámolító segétsége, Felebarátunk segítő vigasztalása, az Istennek köllemetes eleven áldozattya. A gyakor imádságh a vétkes ostromlásokat megh oltya. Az imádságban adatik a jó akarat. A gyakorolt imádságh a léleknek erőssége, s' oltalom Paiffa.

Dicséretes, s' igen nagy tökéletességet szerző ha minek előtte Solosmák és Isteni szolgálatok után a karbol ki menny, ha szívedben térvén, buzgo könyörgésséddel, Istent a Solosmákban esett fogyatkozásid-
rol

Szerz: Rendtarto 83

rol megh követed. Szokjál ehhez a szent Szokáshoz áthatatos gyakorlással, és az elpártolo, vándorlo indulatokat, lassánként Istenhez haitanyi, és hozzá kapcsolván nála fogva tartanyi údvólségedre megh szokod.

Az Olvasárol.

XI. Rész.

AZ Ahétatos olvasásokkal köll tápláltatnyi a léleknek: azért azoknak a kik az Officium és Solosmák jól rendelésének megh tanulásában (a mint alább megh mondatik) jó szorgalmatossággal oktattatnak az ő Mesterektől. Az olly foglalatosságokat, az szent Írásbol, vagy az szent Atyákbol valamelly áhétatos olvasással egyelécsek, vigasztallyák, és épécsek lölkőkben.

Az uy Atyafiak oktatásának, ugyanis az imádsághnak, az szent Solosmáknak, az áhétatóságot indito olvasásoknak, és az Atyafiak
F 3 fol-

84 Fenétték Tüköre

szolgálattyának érdemes foglalatosságában köll kíváltképpen állanyi. Abban pedig ne inkább keretsék a tudománt, és kedvelt izt, mint a lölki vigasztalást. Az olvasásból köll fokszor az áhétatóságra föl indult buzgoságot vönnünk, és azokból imádságra indulnunk. Ez a mod mellyel az olvasás üdvösséges értelmet ad. Es a melly tudomány a jószágos cselekedetek számából ki vettetik, az olvasás által föl tálcátik. Bizonyos olvasásokkal legeltesd lölködöt, az szaggatva valo, válogotással kapdoso olvasás, nem épétj, hanem alkalmatlanná téfzi, mert fok felé ragadozza a lölköt. Az el kezdett johoz köll az Elmét foglalnyi, és szoktatnyi. A megh unakozott gyomornak valo a fok köstolgatás. A mindennapi egy féle olvasásokból köll naponként az elme gyomrának emélesztésre, s' így táplálására lölki eledelt adnyi, mellyben foglalván magát elődgyék; melly az eleiben vett szándékjával edgyez-

Az olvasásból köll vönnünk az Imádságra valo kedvet. Bernardus de Vita ad Fratres de Monte Dei Item Hugo á S. Viç. Tom. 2. Inst. Moral. c. 8. ad Novitias.

1. Könyve. 85

edgyezzen, igyekezetiben elő vigye, az elmét megh fogia, s' tartoztatva vífellye, hogy ezekkel ellenkezőt csak gondolnyi se légyen szabad.

Az Officiumrol, és az Solismákrol közönségesfen,

XII. Rész.

Következik, hogy megh lássuk, az Izent Solosmáknak rendölését, miképpen köllesek, elsőben megh tanulnunk, és megh tanulván szolgálatnunk. Mellyben mind kettőben nagy lölki vigyázással, és szorgalmatoskodással köll magunkat foglalnunk. A mitt elménkben köll vönnünk, és szükségképpen tudnunk, úgy mint némelly Solosmák, Hymnufok, Suffragiumok, Precelek, Absolucziok, Benedictiok, Asztaláldás, Hálaadás, &c. Szükség hogy fogyatkozás és vétek nélkül tudassanak. A jeles ünnepekre, a fogyatkozások eltávolztatására, idején köll elkészétenyi

86 Sz. Bonaventura

nyi és rendelni a kiket illet, az Officiumot; Ugyan a fogyatkozás nélkül való éneklésre magok próbálgatásával, megh előzve kézfértvén. Mellyet, hogy másoknak akadályt ne szerezzenek, csendes szoval, és lassabb énekléssel végezzék.

Etel után való nyájaskodásokban, mind szavokban, mind cselekedetekben, csendes, és mértékletes modott tarcsanak. Etel előtt azt

Hugo á S. mondgya Hugo vidámjabb és vigabb
Victore orczával illik lennünk, hogy az ételtől va-
Toms. 2. lo hosszabb megh tartoztatás unalmas-
instit. Mo- nak, ne ismértessék. Etel után pedig
nast. ad csendesebbeknek, és hálgatobbaknak, hogy
Nov. c 4. a torok megh töltése teli gyomor tobzodásával (: vagy csak mások itéleti szeréntis;) vétkessen ne láttassék megh ragadnyi bennünket.

Szerz: Rendtarto 87 A Karban az Isteni szolgál- lat idején való Rendtartásról.

XIII. Rész.

A Z Solosmák idején való Rend- *Felelem-*
tartásban, a Kar, és az Isten *ben köll*
háza, kiváltképpen szorgal- *énekel-*
matolságot, böcsülletet, és külső *nünk az*
belső tiszteletet kíván. Belső, hogy *Urnak.*
felelemmel énekellyunk az Urnak,
ugy, mint ha ott maga láthatokép-
pen jelen volna. Erről mondgya
Szent Benedek: Mindenütt hiszszük *Bened: in*
az Isten jelen létét, de midőn az ő szent *Reg. c. 19.*
szolgálatyában foglalatoskodunk, tudgyuk.
Azért, szüntelen elménkben forgassuk; a
mit mond az Eneklő Profeta: Szolgálya- *Psal: 2.*
tok az Urnak felelemben; Gondollyuk *v. 11.*
megh, miképpen kölessék az Istenség és
az ő szent Angyal előtt állanunk, és
ugy kezdgyünk a Solosmákhoz, hogy El-
münk edgyezzen szavunkkal, és szánkál.

A külső tisztelet áll, magunk, és *Külső tisz-*
Erkölcünk rendes és áhétatos al- *telet a*
kalmaztatásában: hogy tudni-illik, *Karban.*
illendőképben álljunk, hajollyunk,
vagy

vagy az szoknak szentségek szerént az Ur színe előtt, méltó tisztelettel le borullyuuk; kiről alább bővebben szolluuk. A Solosmákban való tiszteletéről, az Okos, és vigyázo szorgalmatoskodás téfzen bizonságot: melly, az Izúkféges dolgokat által értvén, a megh eshető fogyatkozásokban, vigyázz az előre való akadályokra. A testnek a jora eleven erőssége, a lankadságnak tunyaságát el űzi, és az álmos kedvetlenséget, mellyet a restség táplál, s' éltet, nem szenved: Mert az Istenhez viselt könyörgés, a tiszta szívet alunnyi tiltja, s' nem engedi. Az solosmákban való álmadozás és aluszyékonyság akkor tulajdonítottatik főképpen véttségnek, és akkor tartatik hogy az elmulatot Officiumnak újabb elmondásával köllesék jobbétatnyi; midőn a székekben megh dőlven, vagy kezeit megh támáztván, lábait ki teriesztvén, megh vetvén, ad ki, arra szunnyadozásával okott, és elein

*Prudentius in
Hym. Fer.
3. ad Laudes.*

elein azt megh győzvén elnem űzi magátol. A bölcs, és efzes előre való vigyázás, az előtte való dolgoknak megh előzésével tartatik megh. Az Eneklésnek illendő modgya abban áll, hogy a fölöttébb való fietés, és a helytelen rendelen kiáltás el távoztatásával, képes közép rendnek s' modnak megh edgyezésével, alégh halladgya megh edgyikének szava a másikat. Okosan mind azok valamellyek az Isteni szolgálatott akadályozhattyak el-távoztassák. Kire nézve, midőn, ki az solosmát mondgya, nem köll az alatt tanulnyi, olvasnyi, ide, s' tova Zabolátlanul néznyi, és könnyen akár melly dologban melly toábra való hallasztást szenvedhet, foglalatoskodnyi. Jletlenség az alatt a férgeketis körüléd, s' kebeledben hajhásznod, mellyekkel fokban fokszor, az Isteni szolgálat tekinteti nélkül mocskolodnyi nem általlanak.

A Karban való méltó tisztelet, a külső tagoknak megh ért őszve szedé-

Psal. 34.
v. 18.

szedéséből, à maga viselének, illendő épséggel való jó rendeléséből ismértetik. Bizonyára: az ép nép között dicsértetik az Ur. Az épség pedig, ki rekeszti, mert gyűlöli az éktelen, s' így éptelen illetlenséget. A Karban közönségesben, még h à hasznos és szükséges idegen foglalatosságokatis távoztatnyi, és ha jó moddal meg lehet hallasztatnyi köll. A vétke rendetlenség, csácfogással, nevetkezéssel, mosolygással és az éneklesnek kettőztető, reszkettető tragyzott modgyá bannis ismértethetik: ha tudnyi illik, à Notákat többre vivén, vagy kevelebre szabván szavának maga kölletésével hamisittya, s' vesztegeti az Solosmát és éneklést; Melly mindenkben ugyan, de legh főképpen az Iffiakban, nem kevesfé jegyeztetik, s' vétke nek ismértetik. Sohà szavokat, valamennyire alkalmaztathattják à közönséges mod, és rend kívül mások fölött viselni ne igyekezzenek, hanem à töb-

többivel edgyező rendet tarcsanak. Zurzavart szerez à Karban, az szükség nélkül való futtogás, csácfogással való nyájaskodás, rossz erkölcs és szokásból való pökdözés, kézzel, lábbal, székekkel, vagy valami egyéb eszközökkel való nyughatatlan zörgés, csattagás, és csatimázás. Nyilván vagy, melly éktelen az Ur házában à Csácfogó: de mind ugy sem tud, à rendetlen, és fenétték nélkül való, nyelveskedésének Zabolát, és határt vetnyi.

Távoztatnyi köll, à sopánkodással, és fenn futtogással, vagy maid inkább süvöltéssel való, maid csak nem már, az éneklés közben szokásá vált, és egyeletett imádságot. Mert heletlen, s' kölletlen imádságh az Isten előtt, melly, egy, többnek akadályozója: ahol szokszor à rosszabb akadályozza à jobbat. Igyes edgyeséget, és egyenlő erkölcsöt kíván az Isten háza, és az ő szent szolgálattya. Mert illendő tiszteletet kíván mindenkben az szerzetes

zetes tiszteltség. Hasonlo edgyességh kívántatik a magok megh hájtásában fő, és térd hájtásokban, és minden szokot szerzetes Ceremoniáknak rendiben, hogy mindekben hasomlo, elégséges áhétatatos, és tisztelleges légyen. Mellyekben annak köll mindenek fölött ki tettzenyi, hogy alázatos légyen, kész kedvő, és érdemessen engedelmes. A kik pedig ezekben rágaknak, tunyáknak, és kéfzség-teleneknek mutattyák magokat, az Szent Háromságot, és az ő Szenteit fosztják megh az őket illető tisztelettől. Melly vétek, melly káros légyen a lélekben a Boldogságos Szűz nyilván jelentette egy eőregh a Karban eneklő szerzetesnek, ki, azoknak, a kik az Szent Háromságoknak tiszteletire illendő tērdet-fejet hajtottak, az ő szerelmes Sz. Fiát, kinek kinek magánossan eleiben adta, s' ajánlotta, egy némelly pedig, a ki magát illendő tisztelettel azon Szentséges nevekre megh

megh nem haitotta, attul kedvelenséggel elfordulván, mint ilyen méltoztattatásra méltatlant vigasztalás nélkül hatta. Ennek pedig mind elégségesnek, s' mind tökéletesnek köll lennyi. Mert ugyanis legh fölségesb tiszteletet köll adnunk az Atya, Fiu, és Szent Lélek Istennek. Szép, és dicféretes edgyességh az SzerzetesGyülekezetben, ahol mind az Elme s' akarat, mind a cselekedet, s' erkölcs, külömbözés nélkül megh edgyeznek. Az edgyeket, és az edgyesseket az Urban, edgyességh illeti a közönséges edgyességben. Melly őket itt é földön az Szerzetes edgyességben, mind lélekben, mind testben, a közönséges Keresztény Anyaszentegyháznak edgyességében; az Elők földén pedig az Szenteknek edgyességében, az Angyali Eneklő karok seregében rendeli, s' di-csöitj.

94 Sz. Bonaventura
Az Officium és Solosmák

Rendeléséről, a Karon kívül.

XIV. Rész.

HA midőn történik hogy a Karon kívül mondják az Officiumot, mind ugyis azon tisztelettel, buzgosággal, és lelki készülettel szükség hogy végezzék, mellyek oda föl elől számláltattaniak, minden illendő tisztelettel álván az Ur szolgálatyában az ő szemei előtt. Az Anyaszent-egyháznak, és az Szerzetes Fenétkének Rendtartása, és szokása szerént: fönntartván azt, hogy igyis, vagy csak álva imádják, áldják, és dicserjék az ő Urokat, s' Istenekett, s' nem ülve vagy heverve, hanem ha a leczkének idején. Ha kiket pedig a nyilvános erőtlenség, eőrség, betegség és nyavalya ilyni kényszerét és kételesenét, azokis a mennyire gyengeségek engedi; vagy csak az Officium kezdetére az Invitatoriumra,

Hy-

Szerz: Rendtarto 95

Hymnusra, Boldogh Asztzony, Zakarias, és Simeon Enekére, Kapitulumra, Mi Atyánk, Udvözlet, Hiszek egy Istenre áll kelnyi elne mulassák. Ha szintén beregh agyokban feküsznekis, mind ugyis ahoz az Angyali szent foglalatossághoz, tehetséges, és tőlök le-
hettséges viseltessenek.

Szent Jeronymus eleven példád ebben, a ki midőn a nyavalya, és betegségtől olly elfaratt, és meghörött volna, ugy hogy a gerendában föl-kötött kötél segítségével gyamollettana, s' emelné föl el lankadt vén tagait, hogy az szent Solosma imádkozásában az Istennek hanem illendő, s' elégséges, vagy csak tehetséges tiszteletet adna: melly cselekedetivel az erejétől meghogyatkozott vénség, itt, se a vénségnek, se az erőtlenségnek nem engedvén, az erőss Ifiaknak tistelen tunya restségeket, sőt büntetésre méltó véttségeket maga példá-

G

da cse-

*Habetur
in Vila S.
Hieronymi
in certo
Anchor.
descriptu
Tom. 9. o.
perum e-
judem.*

da cselekedetivel szégyeniti, megh feddi és vádollya.

Más egy némelly à ki (: à gyenge hidegh lelés ötet unalmaßá tévén :) à Completoriumot az ágyában szokta vala elvégezni, az Angyal által è képpen feddettetett megh; A Completa à Donyha alatt, se gyúmölcsös, se hasznos. Bizonyára az Ur szolgálattában mindenütt méltó tisztelettel és áhétatósággal köll lennünk, mivel, mindenütt egy azon Istennek à kivel szollunk; és à ki elött állunk mind Istenséghe s' mind fölsége jelen vagy, Annyival nagyobnak köll lenni az Istenhez valo tisztelet köteleiségének; mentül az közelyebb jár az Istenhez. Az Solosmának szorgalmatos rendelése, és véghez vitele, az szerzetes életnek legh nagyobb épségre: az Solosmának elmulatása az szerzetes életnek legh nagyobb megh vesztegetése, legh nagyobb éktelensége. Senki az Isten szol-

Nem az Isten szol-

vala-

valaki az ő szolgálattát elmulatya; Az Solosmában valo szolgálat és foglalatóságh pedig az Isten szolgájának nevét tulajdonul veszi magának.

Az Officiumot avagy à Solosmát az szok jo ki magyarázásával, egy végben, éppen, és rendessen köll szolgáltatni. Az szoknak jo ki-magyarázásával, hogy nem azoknak félben harapásával, nem fölötté valo siettséggel, hogy ne bolzszontásék az Isten inkább azzal, mint áldásék. Egy végben, hogy à félben hagyások szükség nélkül valo köz beszéddel eltávoztassanak: s' az szükséghek idejénis vigyázni köll arra, hogy az el kezdett Solár, Imádságh, Hymnus, &c. Elsőben végeztésék, holot pedig olly kételen az szükség, hogy nem végeztethetnék, mind annyiszor előkezdetésék.

Párisban, midőn egy némelly Theologus à Solosmából egy órát el kezdett volna, hozzája jővén az

G 2

me-

gája az à ki az ő szolgálattát el mulatya.

Az Ur szolgálattát mint köll végezni az Solosmákban.

98 Sz. Bonaventura

megyés Püspök szükséges beszélgésnek okaért, fejet haitván neki, az elkezdett orát elvégezte: melyről annak utánna megh követé ötöt várakoztatásáról, okát azt adván, hogy nagyobb Urral költett beszélgetnyi. Sokan az illy Officium kételenségh nélkül valo félben hagyásaért a Purgatorium tűzének nagy és hosszú büntetésével büntettenek. E'ppen és egészzen mondgyák, hogy azokbol valamik ahoz tartozandok semmit ki ne hadgyanak. Annak okaért ha többen mondgyák egy mással edgyütt az szent Solosmát, a mit edgyik mond, szükség a másik ugy elméjében és értelmében vegye, hogy minden szokra figyelmezvén érthessé, tudván azt hogy a nélkül nem lehet épp, s' köteletségére elégséges azon résznek halgatása. Jo rendel hogy az ő idejében és szokott, rend szerént nem az utollyát az elejével változtatván, végezzék. Ki légyen a ki lelki

Szerz: Rendtarto 99

ki ismeretinek vadolása nélkül a Solosmának rendit rendetlenithesse? és szerzetes Szentségének tökélettségére, ebben eleiben adatott köteletségét el mulassa, és változtatásokkal maga alkalmatosságára éktelenitse? ki légyen? hanem ha igen hívásos és balgatagh, a ki a bizonyosokért kétségeffeket, a szükségesekekért szükség nélkül valokat, az Istennek rendelt kellemetes lelki joért, mellyekben az ő izenteiben dicsértetik, maga kedvére, s' alkalmatosságára szolgáló dolgokat válaszszon? hogy ezzel, a jotul el hanyatlott Görögök dúcsóságát kövesse. A Balgatagnak minden clak magáé tettzik. Minden bolond unalmas a jokban.

Az alkalmas üdötis megh tarsák ebben, és könnyen a nappali órákot éifzakára ne hadgyák. Voltanak, a kik bizonyos okokbul, sőt tanításokbul az Solosmának, az illy üdö hallasztásával és változásával valo szolgáztatását annak e-

léghatérelére elégségtelennek tartottak. Képes rendet köll mindennütt mind ezekben a jó Fenétték alatt való Szerzetesnek tartany. A jól rendelt elmét az szerzet dúcsólsághe, mind illeti, s' mind gyönyörködteti. A rendetlen elme pedig, mint hogy magában rendetlen, a külső rendtartással sem gondol: azért a mi belől nem gyönyörködteti, külsőképpen sem ékesíti, mert nem illeti: Noha a külső jó rendeléseknek szerzete, a Fenéttékekkel, vigyázo elmét gerjeszt, és buzgofagot nevel.

A' Magaviselésben való

Rendtartásrol.

X V. Rész.

Ex Haggene de S.
Vidore

Tomo. 2.

Inst. Monast.

ad

A' Magaviselésben Rendtartásban a jó fenéttékekkel (melly a Testnek és a Tagoknak kiábrázolt állattyának, és képpének mondatik) két képpen való őrizet kívántatik. Első hogy edgyik tagh a má-

a másik Tisztét, ne tegye, és ne visse, hogy maga illetlen segítségül szolgálattyaival amannak cselekedetét méltán ne ítéltesse. Ha az száj szoll, ne fővel, vagy kezekkel, hanem szájában a Természet-től arra rendeltetett eszközökkel szollyon; hogy midőn edgyik tagh tisztiben munkálkodik, a másik (nem lévén ott' szükséges hivatallya) nyugodgyék, s' vesztégh legyen: holott pedig az szükséghe kívánnya segédő szolgálattya, ép és csendes rendel mozdullyon, hogy hivatallyában el-járjon. Második megh őrizése az Szerzetes Magaviselés fenéttékeknek, hogy minden tagh, abban a miben foglalatoskodik tisztességesen, kívánatos és képes modott tarcson, hogy a mértékletes, és Tisztességes határt által ne hágia: úgy mint, nevetnyi, fogai el-vicsoritása nélkül, látnyi, a látott dologra feletkezés nélkül, reá szegezvén rossz szokásból szemeit, szollanyi, kezej hanyavetése nélkül,

Nov. c. 12

Az Szer-

zetesek ma-

ga viselése-

séknek

minémű-

sége.

102 Sz. Bonaventura

kül, ajakaj egyben huzása nélkül,
feje hanyása, vagy rázása nélkül,
szeme, szömlődőke egyben vonása
nélkül: járnai, lépésj gögös intézé-
si nélkül, kezeivel-valo evezés nél-
kül: fekünni, tagiainak le for-
rázott tunyasága nélkül: úlni, lá-
bainak keresztül egy másra tétele
nélkül, Térdeinek és czombiainak
el szélleltése nélkül, oldalainak
megh vetése nélkül. Nem illik
ugyanis hogy a tisztességes Szerze-
tes nyilván a lábaj ikraiat keresz-
tül egyúe kucsollya, és Szerzetes
Magaviselet, mi effélével jegyez-
ze, Egy szóval a jo Szerzetesnek
Magaviseletének alázatosnak, épnek
és egésznek köll lenni a tökéle-
tes Erkölcökben, mert méltó megh
feddésre valo a Magaviselet, melly
felfuakottságban, kényességben,
bujalkodo vigságban, avagy gyer-
mekes éretlenségben, és könyűség-
ben foglaltatik. Rut, s-éktelen az
alázatosság fogadással valo köve-
tőjében a kevélység. Ocsma-
ny,

Szerz: Rendtarto 103

ny, s' gyalázatos az alázatos kön-
tös, s-ször sák alatt a dagályos
Magaviselet. Az szép erkölcsökkel
valo szeléd, kégyes, Szerzetes ép-
séggel valo magaviselet, az illy őri-
zetek alatt, nagy Dicsőfféget adnak
a Termézetnek és az Szerzetes Er-
kölesnek; el-hagyása pedig, és
ezeknek gondatlan megh nem őri-
zete, mocskot, és megh vetést
hoznak tagaikra. Az Sanyargat-
tatott, tagoknak) az Apostol ta-
nitása szerénte) sanyargattatott Ma-
gaviseletének köll lenni.

Colos. 3. v.

5.

Az Szollásban valo

Rendtartásrol.

X VI. Rész.

AZ Szollásban valo Rendtar-
tás és jo fenéttékkal valo
mód kíváltképpen az Szer-
zetes okos vigyázásban áll: ki?
Mikor? mit? kik előtt? Ennek mod-
gya mind a csendes Magaviselet-
ben, mind azoknak ép és mérték-

Ex Hugo-
ne de S.
Victore
Tom. 2.
Instit. Mo-
nast. ad
Nov. c. 17

G 5

letes

letes rendelkezésében. A Magavisele-
nek alázatosnak, kegyesnek, és
szelédnek köll lenni, hogy ren-
detlenséggel, és hebehurgya hirtel-
lenségekkel, ne láttassék, csatimáznyi
inkább hogy sem szollanyi. Szem-
mel, intésekkkel, heltelen indulatok-
kal, homlokának ránczban szedé-
sével, és mi efféle kedvetlen jelen-
ségekkel, kegyetlenségét ne ismér-
tesse, csak arczolattyábanniss. Mert
az arczolattyából fénlük az szerze-
tesnek mindenekben a jo Rend-
tartásnak Fenétték Tüköre: mel-
lynek megh tartására annyival na-
gyobb szorgalmatoskodás kívánta-
tik, mentül nehezebben titkoltat-
hatik el, a mocfok, és fogyatko-
zás, melly belőle ki tettzik. Tá-
voztatnyi köll aztis, hogy ahoz a
kivel szoll, fölötte közel, és az mint
szoktuk mondanyi, szájában ne ál-
lyon a tisztelatlanséghe nek el tá-
voztatásaért. A fölötte és szükséghe
nélkül heltelen kiáltásbanniss, mér-
téktelen és közép rendet köll tar-
tanyi;

*Szeléd és
kegyes lé-
gyen az
szollásban*

*Hugo à S.
Victore
Tom. 2.
Inst. Mo-
nast. ad
Nov. c. 12.*

tanyi: mert ez az szoknak ke-
menységével az szerzetes beszédet,
mind illetlenné, s' mind vétkefsé
teszi. Az okos és jo vigyázással
valo itélet, mikor? mit? ki? és ki
előtt? Mert: a Bolondnak szájából a *Eccl. 20.*
példabeszédin megh vettetik; mert nem *v. 22.*
mondgya azt az ő Idejében. A Bölcs
mikor köll szollanyi és mikor hal-
gatnyi; bölcsen megh gondollya.

Az Iffiaknak pedig közönsé-
gesen halgatnyiok köll, valamig *Az Iffia-*
megh nem szolléttatnak, vagy *knak rit-*
megh nem kérdetnek. Iffin (: azt *kán s' kér-*
mondgya az Irás:) a te ügyödben *due köll*
csak aligh szolly; ha kétszer kérdetel *szollanyi*
feje legyen feleletednek. Halgat a jok- *Eccl. 32.*
tulis a Profeta. Tehát még az *v. 10.*
szent, tőkélletes, jo, és épületre *Psal. 38.*
valo dolgokbanis, a tőkélletes Iffi- *v. 3.*
aknak, és szerzetes Tanitványok-
nak ritka, és csak igen szükséges
engedelem adatik az szollásfra. Szol-
lanyi, és tanitanyi a Mestert, hal-
lanyi, és halgatnyi, a Tanitvánt il-
leti. Midőn más szól, belé szolla-
nyi

nyi ne mérészellyenek soha, hogy az szolloknak szavokat, erkölcsfelelőnül vélek félben ne haraptassák. Vakmerőképpen, és unalmas vitatással kiváltképpen a kétszéges, de még a valóságos dolgokban, mások szavait ellenvetéssel ne vitassák; ez iránt magok bár jobb tettzéséris mordálly sző szaporításal ne állécsák: mert ez az Eszteleneknek tulaydona, a kik se nyelveknek engednyi, se tárlóknak nem tudnak kedveznyi. Ha kik ez illyekben fogyatkozottak fenéttékkal, és képes dorgálással köll a halgatnyitudo engedelmeség alá kényszeritenyi. Főnn köll tartanyi, az szerzetes hivatalt az sző viselésben, hogy igaz légyen, tisztá, édes, és tisztességes a beszéd. Az igaz mondafról mondgya a Bölcs: *Minden cselekedet előtt az igaz ige járjon előtte.* Annak okáért, nem csak az álnok és hamis beszédek, hanem még csak a kettős értelmű szokatis, egy által-

Ecc. 37.

v. 20.

Igaz mon-
donak köll
lennyi.

lyában távoztassák. A jövődöbéli, és kétszéges dolgokról, soha általvalósággal ne szolliyanak: hanem vélekedés-képpen való okkal s'moddal. A történhető dolgokról, bizonyos valóság nem adatik, azért nem tagadhatnyi, vagy álléhatnyi valósággal az iránt egyáltallyában semmit. Hallomátra ne kárhoztassanak senkit, főtt csak tettzéseket se adgyák, se jobbra, se balra, noha magokban igazságosnak láttatnék. A feleletre késedelmessék legyenek: hogy ne, maga gondolatlanságból, vagy hamis, vagy illetlen szót ne talállyanak ki eitenyi szájokból. Tisztának köll lennyi az szollásnak: hogy az ő szájokban se magavetés, se rágalmazás, se káromlás, se semmi egyéb gonoszszaghnak, és hívságnak egyelétése ne találtafésék. Soha Tudományokról vagy világhj állapottyokban való ki, s'mivoltokról ne kérkedgyenek. Pirullyanak azt mernyi mondanyi valaki-

lakiról jelen nem létében, à mit Szerzetes Szeretetből mondanyi nem merne jelen létében. Innen Mondgya Szent Benedek: *Zugolódnyi, sőt csak panaszkodnyi se tudgyanak: úgy hogy, az Zugolódásnak vétke, akarmelly okbólis szájokban ne ismértessék.*

Epnek köll lennyi à Tökéleteségben. Mind szollásokban, s' mind írálokban ha szükségk képpen kinek mirt írnya kölletik, gyermekes és hizelkedő szokkal, ne élylenek: hanem à mint szerzeteshez illik igyekezeteket rövideden és igazságosan tegyék föll. A hivalkodo, Játékos, Tréfa, Csélcsep, Purdi, Veszelkedő, Atkozodo, Szitkozodo, Esküvő és más világhi szók, à mint hogy se Isten, se világh túleiben nem tilzták, úgy az szerzetes méltosághoz nemis illendők.

S. Bernardus Lib. 2. de Confid. ad Eugenium. A Tréfa s'ò azt mondgya Szent Bernard à világgjak szájokbàn Tréfa: de az Szerzetes szájában atok. Ha neha kételen vened, s' el köll viselenedis? de hasonlo mértékkal viszaadny soha ne Igyekezzél. Az illyekre

kre szádót fel tátanyi tilalmas, hozza szoktatnod szentségthöres. Utálatos az szükségk nélkül való hahotatásokra inkább, hogy sem nevetkezésekre indittatnod: utállatosabb inditanod. Szoktasd el, à hivalkodo szoktol à nyelvedet, à ki az szerzetes tökéletességre kívánczol. A nép eleiben menvén, előre elkészicsd magadat és föll tödd elmédben, hogy elakarod távoztatnod à hivalkodo száját. Ha mi elő hozásra meltot, azt pedig hellest s' szerzetest mondanyi nem tucz? halgas. Mind bátrabban, s' mind érdemesben halgacz, mint szollasz. Nem az szükséges illendő Nyájalságh, hanem à hivalkodo nyelvelkedés, mint csásfogás kárhoztatik. Esküvéssel szodat erősétened, az Istenre, az szentekre, vagy akar mi módon, à Kristus Tanítvánnýához (: à ki azt mondgya: *Légyen à ti beszédetek úgy, úgy, nem nem, à mi pedig ezek föllött vagyon à gonosztnal vagyon.* Nem illik, Hasonlo képpen ille-

Bátrabb halgatnyi hogy sem szollannyi

Matthai 5.v. 37.

110 Sz. Bonaventura

*Nem illik
veszeked-
nyi.*

*Prov: 20.
v. 3.*

*1. Cor: 6.
v. 10.*

*August:
Ench. c.*

79.

*Matt: 5.
v. 23.*

illetlen az Szerzeteseknek Izova
veszekednyi vagy inkább versen-
genyi és vetekednyi. Ha ki ke-
ményebb szokkal ellened áll, és
okot ad engedgy. Tisztelet az Em-
bernek, a ki megh vonfza magát
a versengésektől: minden bolondok
pedigh veszekedésekben elegyed-
nek.

Nem lehetett hogy a versengés
a lélek ellen valamit ki ne mon-
dasson. A jorúl el hanyatlott az, a
kinek (: kiváltképpen gonosz szo-
kásból:) szája mások rövidségére
és gyalázatos káromlására föll nyi-
lik: mert ezek az Apostol tanítása
szerént, az Isten országából ki re-
kesztnek. Sok sokaknak, gyengé-
nek, és igen kicsinnek tettzenék,
ha az szent Írás könyvéből igen
nagyak és neheznek nem ismér-
tetnének. Mert ki hinné? hogy a
ki azt mondgya az ő Attyafianak
Bolond, méltó legyen a Gyehenna
tűzére, ha azt maga, az Eorók-
lgatság nem álltaná?

Ezt

Szerz: Rendtarto 111

Ezt az igen gonosz szokást a
szollásban, az údvólségnek ellen-
séghe, már csak nem a nyájasság-
nak ékelségére vette, és az izi-
vekben illy szép szín alatt vesze-
delmes mérgét be színlette, hogy
ez alatt a gyenge szonak meny-
ütőkőve alatt, a lölköt a Gyehen-
nára taszicsa. A hir hordozást, és
a hamis vádolásokatis mint a Gye-
henna tűzét úgy fufsák. Semmit
ollyat magok között ne hincsenek,
mellyek a gyöngé elméket föll há-
borithatnák és a jora elégtelenné
tehetnék. Méltó mind Isten, s' mind
a szerzet előtt az ítéletre, a ki, a
gyöngék lelkek ismémentit illeti, hogy
kétséggel tufakodo föll háborítá-
ra indicia.

Ezek fölött akár Attyafival, a-
kár idegennel, kölso, belsóvel, nagy-
gyal, kicsinnyel szollyanak, minde-
nekhez az izoknak édesfégével.
Mindenek mindenekhez az Apostol
Izerént kegyefséget mutatván. So-
ha az Szerzethez, és a Convent

H

javá-

*Hir bor-
dozok, ha-
mis vádlók
ne légy e-
nek.*

*2. Corint:
8. v. 12.*

*Tit: 3. v.
2.*

javához való buzgoságbólis, avagy javát, bősülletit oltalmazni kévano indulatból illetlen bőszzus szok-ra vagy (; à melly távul legyen:) szidalmakra, ki ne fakadgyon. Mert elveszti sokszor az érdemet az Zabolatlan nyelv: rut oltalom az à ki mások rövidségének fegyverével él. A föl fúa'kodott elme, az ő nyelvében, az álhatatóságh helett első hirtelen úrközetekkel, s' az okoságh helett gyalázatoságokkal él: de à kedves nyelv, à jo Emberben bévelkedik.

Ecclesi. 6.

v. 5.

Az E'telben valo Rendtar-tásrol.

XVII. Rész.

AZ Ur télelmével köll az ételhez járulni, mint az ő bőv-séges jo voltából táplálásunkra és életünk megh tartására rendeltetett eledelhez, tisztességes rendet, és modot köll az alatt tartanunk, el távoztatván à mohon va-

lo

lo hebehurgyaságot az ételben, melly inkább à torkoságnak bizonyos jele, vigyázni kell arrais, hogy minden érzékenségeket az alatt jo félelemben és őrizetben megh tartsák, nem vigyázván arra, ki mint, vagy mennyit eszik, hanem le függelztet szemmel, ugy egyék, hogy szívében áldgya az Istent à kitől vannak azon jók. Az szollasis tilalmaztatik à közönséges csendességhnek idején, az étel közben: annyivalis inkább az ital közben. Gyenge, és kíváltképpen valo étkekre ne vágyodgyanak se azoknak külömbségével valo válogatást ne kövessék. Az ilyenre vétkes, és kívánatos készséget, à válogatásokban valo kényességh szokta elárulni az izlésben: ha tudni illik: valaki erkölcsitelen szokásból à közönséges részből à javát valogattya, és à mitt kedvessebbnek, és jobb ízűnek lát magának tartya. Ha à kenyeret meczvén abban nem à tisztet-

A' szemik
őrizeteCsendessé-
get Tar-
csanak.

H 2

zéget,

114 Sz. Bonaventura

zéget, hanem szája izinek akarván inkább kedveskednyi azt rendetlenül tőri, környül metéli, s' így rutitya. Vigyáznyi köll arrais à tiztefséges erkölcs és Szerzetes jól rendelt magaviselesnek megh tartásáért, hogy nagy falatokat szájában ne hánnyon, à csontokon holtszabb szopogatással ne rágodgyék, előbb, hogy sem edgyik falatot elnyelje mar másikat szájában dugia, mivel mind ezekis, mind az illetlenségnek, s' mind à mértékletlen torkoszághnak, kiváltképpen az ép Szerzetesben bizonyos, és vétekes jelei. Ha mikor, à nyavalya és betegség kételenét, s' ezekben gyengéltett, (: kiváltképpen böyti napokban :) úgy ély az illy engedelem szerént való alkalmatossággal, hogy az edgyügyűebbek látván, ne vellyék azt, hogy à mi néked megh engedtetett, nékiekis szabad, hogy ezzel à böytnek megh szegésére alkalmatosságot senkinek ne adgy. Az étekben való válogatás,

Szerz: Rendtarto 115

tás, asztalhoz való készületekben is áll. Mellyhez képest, semmit magánossan ott magadnak ne kívány. A közönséges eledlektőlis, méltó hogy eltiltásék az, à ki à közönségeffekkel megh elégednyi nem akarván, magános, és gyöngébbekre torkoskodik, azért à közönséges étkekkel tanullyanak mindenkor minden válogatás nélkül megh elégednyi. A mit bár természetből nem kedvelnénekis, azon köll lennyi, hogy ha más megh eheti, magokat ókis hozzá szoktassák: hogy à mennyire lehet elöltők semmi éték ne láttafsék megh vető. Nagy vétekesis, ha azoknak megh vétésével, gyöngébbeknek megh szerzésében vétkeffen fokszor, mert titkon, és engedelem nélkül foglalatoskodol. *A nehezkes Asz/szo-nyok kívánatosságának tulajdonsága, hol lágyat, hol kemént, hol hideget, hol meleget, hol főttest, hol sültet, hol savanyot, stit. mon. bol édesset, (: nem tudván szájának kedvét mint találni, :) kívánnyi.*

De à jozan és mértékletes Szerzetes életnek, minden iznek meghadására elég a só, kenyérrel; mert amaz egy némelly az Isten elégséges táplálásán megh nyugodott léleknek példa-beszédgye szerént: A ki kenyér és víz nélkül nem szűkölködik elég gazdag az. A mértékletességet szeretsék, s' kövessék, hogy az étel a telhetlenségre, s' az ital a Fő szédelgésre, avagy (; melly távol legyen ;) részegségekre kinevelőn. *Nincs semmi olly ellenére a keresztényeknek azt mondgya Szent Benedek (; mennyivel inkább az Szerzetesnek? ;) mint a Részséghez.* A Mértékletességgel az illendőséget, a tisztaságot, és az Szerzetes szemmellyben kívánatos modotis megharcsák. Illetlenség ha ki, a falat szájában lévén, szöll, vagy iszik, ha edgyik kezében a kést tartván, másik kezéből rágia a húst, vagy kenyeret, há a melly darabot egy szer ki vészen, s' abból kölletéig eszik, és megh únvan viszsza teszi;

1a Reg. 39

szí; há Talban vagy pohárban uyaival halász, ha hús, vagy hal csontocskáit szájából tányérára, vagy asztal alá póki, ha ki hurut vagy pthruszent el nem fordulván az asztaltól, ha orrát mezételen uyaival fúja, és kezeivel törli, ha asztalnál vakarodzik, ha ziros kezét, uyaít ruhájához törli. Távoztany köll aztis, hogy a mellette ülők előtt vagy soért, kényérért, vagy valamelly más szűkségért nyújtozva által ne nyúllyon, és kötösét az etkekbe ne mársza. Az elötte lévő abroszt, vagy asztal kezkenőt kalánnak, kéznek gyakor törlésével ne mocskollya. *etekben valo mértékletességet,* úgy tanittya Hugo, ha jó halál és nem hirtelen siettségel eszünk. Az siettséggel valo étel abban ismértetik, ha ki az ételben Zabálnyi láttatik inkább hogy sem ennyi. Mindazon-által képes modott köll ebben tartanyi, hogy fölöttéb valo üdő töltésselis a Gyülekezetet fölöttébb hoszszan netar-

Hugo á S.
Victorie
Tom. 2. In-
stit. Mo-
nast. ad
Nov.

Eccl. 31.
v. 20.

118 Sz. Bonaventura

toztassa. Erre tanította a Bölcs a józan mértékletest; *Te szűnnél meg elsöbben, Emberségnek okáért: és ne légy telhetetlen, hogy bántásul ne légy: ha sokak között élél, azoknál előbb ki ne nyúlszad kezeidet.* Metül nagyobb a vendégség, és mentül bővebb az étel ital, annival inkább szükség a nagyobb mértékletesség. E'tel után az itatra viszha térnyi, avagy üdö közben vétkes szokásból innya nem kicsiny fogyatkozása a természetnek. Dicséreteffebb az asztalnál innod a mennyi köll, hogy sem, üdö közből az illy szokással boriszak nevet viselly: Ugy üdö közben ennyi, gyümölcsött, a vagy akár mi más nyalánságot, mellyen inkább kívánsz kedveskednyi az izlésnek, hogy sem az éhségnek, s-szükségnek, szépit hetetlen nyilván-valo torkoságh. Mert többször kétszernél ennyi napjában, gyermeki, sőt baromi természet, s' élet. A Vén a ki az ételben italban törvént nem tart, az

Ur

Szerz: Rendtarto 119

Ur Angyala által számárhoz hasonléttatott. Bőyt napokon valo kollatiokkor kétszer, s' legh föllyebb háromszor innya, legh illendőbb és böcsülletesb. Mert a mértékletes élet, az szükségébenn is megh tartoztatással valo törvént szab magának. A köfszöngetéseket, mint az itatra Szerzetesnek illetlen ingerléseket elköll távoztatnyi. Eröltetéssel nem köll onszolnyi, a fölötteb valo itatra ok adással egy mást: hanem annyit egyék, s' igyik kiki, a mennyit a szükségnek, s' természetnek tud elégségesnek lennyi: hanem ha kit az iffiak közül, látna ki, fölöttebb szemérmetesnek lennyi, az ollyatt illik szeretből kínálni. A mit magad előtted megh unsz, nem illik, azt más eleiben raknod. A' kiket nem illet, nemis illik, hogy másoknak magános étkekkel gazdálkodgyanak, ha böcsülletes tisztességnek okáért magokat megh tartóztatván és szájoktól elvonván preda-

H s

da-

vendájokra szabott italokban meghadnak, a mértékletességh jo példa adással okott adnak : hogy pedig abból másoknak gazdálkodgyanak tilálmaztatik. A meghmaradott elsőlék közzé, ugy mint gyümölcsheí, és mi etéle haszonra valót ne egyelécsenek, hogy semmi kárban ne veszszen. Madarakat, macskákakat, ebeket, az asztalnál ne táplállyanak : midőn é féléket a Refektóriumban, avagy az Ebédló házban sem köll szenvednyi. Az elő számlált tiszteséges rendtartások fölött, ha mit jonak, illendőnek, és Szerzetesnek tudcz lennyi, magad jo indulatodbol kövessed. Némelly dolgok néha, közenségeffen vétkeffeknek tartatnak ugyan, mellyek mindazonáltal az szeretetnek lölki méhelyében vétek nélkül miveltetnek.

A'

A' Kézi munkában valo
Rendtartástrol.

XVIII. Rész.

A' Kézi munkának Rendtartásához mint a testi szükségh körülvalo foglalatosághoz kévántatnak hasomlo képpen ezek : a jo, Isteni és Atyafiúi Szeretetből valo iudulat s' szándék, szerzetes tisztelet, s' tiszteségh, és az szükségh, s' az údó megh' választásában valo okolságh. Szükségh mondam erre mind az údónek, mind a munka minémúségének okos megh' választása, hogy a mit cselekedszünk helessen cselekedgyük ; Megh köll választanyi, hogy a hasznos munkánál az szükségeft, a jonál, a jobbat, és a jobnalis a legh jobbat elsőbre s' nagyobra bócsúllyük. Szükségében segétenyi szúkólkódó Attyafiát, ugyanis érdemessőbb akár melly siető közönséges munkánál.

Megh köll okossan tudnyi választanyi, miéfsoda kézi munkának *Mint köll szentelni,*
mún-

az *Innepe* munkálkodása legyen szabad, va-
ket. sárnap és ünnep napokon, és mel-
 ly nem. Vannak némelyek, mel-
 lyek az el távoztathatatlan min-
 dennapi szükségnek szolgálnak,
 és a mellyek nélkül Ember ünnep
 napokon sem lehet, azért nemis
 tilálmaztatnak: Ugy mint, az ét-
 kek főzése és elkészítése, talak,
 tányérok, fazekak mosogatása, és
 ezekhez hasómlók. Vannak vi-
 szontag némelyek kiktől meg köll
 tartoztatnunk magunkat, és clak
 köz napokon engettetnek meg,
 az ünnep napoknak Szentségére és
 méltó tisztelctire nézve. Mert az
 ünnep napok Isteni szolgálattal, és
 tiszteteséges nyugalommal; a köz
 napok pedig szorgalmatos és szük-
 séges kézi munkákkal tiszteltetnek.

A S. Vi-
 ctore Hu-
 go Tom. 2.
 Instit. Mo-
 nast. ad
 Nov. c. 4.

Kiről azt mondgya Hugo: Valamen-
 ny ékeséget ad, tisztelctivel és meg
 szentelésével, az ünnep napoknak, a ké-
 zi munkáktól meg szánéssal valo nyu-
 godalmas ünneplése, mind annyi dű-
 csóséget ad a köz napoknak a kézi mún-
 kák-

káknak szorgalmatoskodása: Ugy hogy, a
 ki azokon magát meg tartoztatván
 nyugodni nem akar, maga birállja és
 itéli meg magát hívásárol; a ki pedig
 ezeken hivalkodo, s nem serény munkál-
 kodo, maga vádolgya magát restségéről.
 Mert a Világban telhetetlen testi elmék,
 hogy azokon se adgyanak nyugalmat
 magoknak a hívások kívánságai, és a
 telhetetlenség kényszeríti: hogy pedig
 ezekben a jó és tiszteteséges munkákban
 ne foglalatóskodgyanak, magá restsége
 meg kördz. Es mint egy be fejez-
 vén ezeket utanna vetj: Minek o-
 kéért nem köll meg vetnyi az üdö okos
 meg választásának dicseretes értelmét:
 mert valamin a gonosz cselekedet semmi
 üdöben nem dicseretethetik, úgy a jó
 cselekedet egy néminémüképpen vétke-
 setetik, ha az ő idejében nem tétetik.

Az szorgalmatoskodásnak kézf-
 sége, legh főképpen a gyülekezet-
 ben és a közönséges munkákban
 kívántatik, s ismértetik érdeme-
 sen megis. A közönséges munka-
 kra köll azért első, és kiváltkép-
 pen

124 Fenétték Tüköre

pen-*valo* szorgálmatoskodással, s mindenekben nagy készséggel vi-
gyáznunk. Az Isten szolgálattya-
resteknek, sőt csak kéfedelmesse-
knekis, magokat ne ismértessék
soha. Erre mondgya Szent Bene-
dek. *Az órákra, és a Solosmákra, mi-
helet a jelt hályuk félben hagyván min-
deneket, nagy szorgálmatoossággal fűssünk,
példa-ado csendességgel, és Szerzetes ép-
séggel, mind azon által, az erkölcstelen
pürdisághnak el-távoztatására. Es így
az Isteni szolgálattul, és annak
údejétől, semmi nével nevezendő
dologh, az egy Engedelmes-
ségen kívül el-ne vonyhasson. Ha
ki eziránt vétkes szokásbol valo
fogyatkozásban tapasztaltatik, az
ételtől azon Szentnek Tanítása
szerént el-tiltassék. Méltán tiltá-
tik megh annak az étel a kj má-
gát az Isten szolgálattya-tól el-til-
tya. Oyák magokat az Isten (zol-
gaj, szolgáló), az illy szokásnak
ruttságától, hogy akár melly kere-
tett sziny alatt a közönséges, szol-
gála-*

S. Bened:
in Reg:
s. 43.

1. Könyve. 125

gálatott, és kíváltképpen az Ur szol-
gálatyát el-ne mulassák. Vala-
mint a késő be menetel a Karban
az ő idejében, úgy az idő előtt va-
lo ki menetel nem dicséretes. Túr-
hetetlen, és változo Elmének jele
ok nélkül megh előzni a kime-
netelnek údejét, és nem várhatnyi
az Ur szolgálattyanak végét. Ha, a
mint Szent Gergelly írja, a Bará-
tott az ő tisztí szerént valo hi-
vátaltyanak vége, s' dicséretes bé-
töltése utánis az őrdőgh az Imád-
ságnak helyére víszha vonnyi lat-
tatott: mit cselekszik azokkal a
kik az Ur szolgálattyanak végét
várnyi nem akarják? megh ment-
hetetlen vétek a közönséges, és ki-
váltképpen köteleffégh alatt valo
munkákban restelkednyi: elis vesz-
ti itt a tágh, és Túnya, a Tökélle-
tefféghnék mind épségét, s-mind
érdemét. A' Jó el-mulatasának vét-
kére, nincs semmi alkalmatoosságh,
melly alkalmatoosságh ne légyen,
ha mindeniket veszfűk, s' be veszf-
zük.

S. Grego-
rius Lib. 3
Dialog. c.
4.

zúk. Egy szoval à jo Szerzetes minden Lólkj és kézj munkát nem csak kételenségből vagy szokásból, mint az Efraim à járom, s-íga vífelés alá hajtott, s-szoktatott tehene à nyomtatásra; hanem kézfjndűlatból, szeretetből és áhétatosságból kövessék.

Osee 10. v.

II.

A' közön-
séges élet
Angyalj.

A' közönséges Szerzetes életet, mint Anyalit és legh szentebbet teljes szivekből és elméjéből kapcsolván hozzá magokat, kövessék. A mi à Solosmát, ételt, és mi é féle közönséges foglalatosságot illetj kételenség nélkül azoktól ki ne maradvanyanak. Olly nagy Tulajdon javát közlőtte az Isten à közönséges gyülekezettel, hogy abban vegyen Nevelkedést à Joban à Jo, és bocsánatot à gonoszról à gonosz. Sok jo közöltetik à közönséges Gyülekezetben à jelenvalókkal, mellynek ajándékától, megh fosztatnak à távul lévők. Saul az Eneklő és Jó vendőllő Proféták Gyülekezetiben menván, Profétává tétetik, és jó-

I. Regum

10. v. 10.

ven-

vendőllő megh ajándékoztatik: ezeknek Gyülekezetiből ki menván el fordul, s' megh vesztegettetik. Thamás nem lévén jelen à tanítványok seregében, az Ur látásától megh fosztatik, mellyel, azoknak Gyülekezetiben viszha térvén kegyessen méltóztatik. Egyben, és együtt lévén veszik az Apostolok à Szent Lólköt. A Gyülekezetben lakozik, és nyúgszik megh az Ur. Ott épétti föll, és ott elégettí megh az ő hiveit szent malasztjának kegyelmességével. Ott töltenek bé à Krisztus érdemének tárházából, s' épéttetnek föll, à töredékeségből esett fogyatkozások. Ott à mit ki szokszor maga érdeméből el nem érhet, mások érdeméből elnyernyi métoztatik.

Továbbá ha az Iffiak az Szerzet tiszteire alkalmaztatnak, ugy mint konyhára, betegh-házban, ebédlő ház gondviselésére, és mi é félékre, szeléd, és csendes engedelmeiséggel vállallyák azt föll, és nagy kesz-

Joan. 20.

v. 24.

Aclor. 2.

v. 1.

I

ség.

*Serényen
köl munká-
kodnyi.*

séggel igyekezzenek végben vinni, minden zúgolódás, és kedvetlenség nélkül való szelédséggel. Fiam, (: azt mondgya a Bölcs :) szelédességben végezd el dolgaiddat: és az Emberek dűcsőitése fölött szerettettel. Szükség a jó cselekedetben a jó munkában, az szives, és szorgalmatos serénység: kiről ugyan a Bölcs azt mondgya: minden cselekedetidben gyors légy és semmi betegség nem talál rád. A serénység nem rekeszti ki az szép megh értséggel való vigyázó munkának rendit, hanem a tunya kéfédelmeségnek vétkét gyűlöli. Kedvesen és köllemetessénnis köll munkálkodnyi, hogy a kiknek illik a mi szolgálatunkban, illendőképpen tisztességgel elég tétessék. A' kész kedv kedves áldozattya az Urnak. Kévanta az Apostol, sőt hogy az ő hé-mutatott áldozattya kedves és köllemetes lenne Jerusalemben az Szenteknél. Az tőkélletess Előmentségben nagy ne-

nevelkedése vagy on annak, jó érdemmel és jutalommal, kinek szolgálatya által főkan megh vigasztaltatván. az Urat áldgyák. A megh ért rendes épség a munkálkodásban, az, hogy ne hébe hóba, ne szaggatva, ne hogy csak megh menekedhesél tőle, avagy, ne csak az szemnek, hanem tőkélletessen, és a mint kívántatik, úgy vitessék végben a munka. Szükség mind ezekben a jó vigyázás: melly példából jobban ki tettzyk. Ha ki az asztal szolgálatyára rendeltetett, szükség hogy előre készített szorgalmatos jó vigyázással mindenket el készítsen, valamelyek szükségessék, és így elkészítvén elrendeltye, egy aránt föll ofszá, vigyázván arra hogy tiszttyi, s' hivatallyá köteletségében valamely helytelen fogyáthozás ne essék. Rúdologh hogy egy gondatlannak foggyatkozása miat az egész Gyülekezet szenvedgyen. Egy szóval minden hivatalokban, dolgokban, munká-

130 Sz. Bonaventura

kalkodásokban, Istenre, s' a közön-
séges jóra nézvéen engedelmessek,
s' hivalkodás nélkül szorgalmátos-
sak legyenek, mert megh vagyon
irva; *Az Ur félelme legyen veletek, és*
v. 7. mindeneket szorgalmatossággal cseleked-
Ibid; v. 11. gyetek. Es ismét. Cselekedgyetek szor-
gálmátossan, és az Ur veletek készen a
jókban. Így cselekejsztek az Ur félelmé-
vel hiven, és tökéletes szível.

A' járásban valo Rendtar-
tásrol.

XIX. Rész.

I Gazgasd az én lábatmat a te
ősvényiden, hogy megh ne tán-
torodgyanak az én lépésim, azt
mondgya a Koronas Profeta. Mel-
lyből ki tettzik, minémű moddal, és
rendel köllesék az Szerzetes Fe-
néttéknek Iskolájában, az Ur tör-
vényre szerént, regulálnunk, és
rendelnünk, még csak lépésinketis,
hogy tiszta szível járjunk, az Ur
színe előtt. Tisztességesen köll jár-
nunk

Szerz: Rendtarto 131

nunk a Világh szemei előttis, kész-
szebbek lévén lábainkat elvagnyi,
és elvetnyi tőlünk, hogy sem azok-
nak rendetlen járásával valakit
megh botránkoztatunk. A külső
közönséges illendő rendtartáfrai-
szükség kiváltképpen vigyáznunk;
hogy járásunk böcsülletes legyen,
ne lármas kolompozássalvaló, ne
göggösen módolt, ne hegyes, ne e-
gyenes derekkál és föl emelt tö-
vel, ne elterjesztet karokkal; melly
jelek a járásban a kevély, daga-
lyos, és maga fölött járo Szerze-
tesnek laba nyomai. Jo gondolko-
dással köll, e szarandokságban jár-
nunk, hogy azok közzé ne szám-
láltassunk, a kik felől mondgya a
Profeta: *Nincsen ítélet az ő járások-*
ban. Azoknak járafokban nem ta-
láltatik jo és okos ítélet, a kik jár-
ván se az szükségre, se a kívána-
tos jó rendre nem vigyáznak. Az
szükség a haszontalan koslatást, a
jó rend, a rendetlen nyargallodást,
mint gyűlölséges Zúrvart ki re-
kez-

Isaia 35.
v. 3.

kesztik. Mellyet Czellákrol, Czellákra, kerengőrül, kerengőre, föl s' alá valo nyúghatatlan, s' másokatis nyúghatatlanitto haszontalan sétálással, mint az álhatatlan és nyúghatatlan elmének magán kívül járó veszedelmes utait távoztatnyi köll. A hir hordozó Postálkodásokatis mint a nyilván valo ellenséget fulsák. Betegekre vagy Eöregre, az étel, ital, vagy valamelly mulattsággh alkalmatosságával magokat orcztatlanul hivatlan ne köfsék. Szégyen vallott, nem Szerzetes orca, a ki, már jól lakván mások alztalához nem általlya, a torokért bészínlenyi magát. Még csak a Kertben, vagy akarmelly mulattségnek helyére se mérészeljenek az lfiak, Mesterek vagy Fejedelmek engedelme nélkül mennyi: ritkábban mindazon által engedhetnek a Mesterek bizonyos mulattságra valo údot, a mikor jobnak és helesbnek itélik, úgy mind azon által, hogy hivatalokhoz

hoz illendő tisztettségés mulattságokkal mulatsák magokat, holott a mennyire lehet a Mesterek maga vagy más az Eöreges közzül, a ki minden cselekedeteket láthassa jelen legyen.

A Proba esztendejekben az Atyafiakat, azoknak jelen létét, és vélek valo társalkodásokat: kik kísértetek lehetnek sokszor, a tőkélletes szivekbennis, a hátra nezésre, el távoztassák. Mert nem találtaik föl az Ur az Attyafiai és ismerői között; Honnend azt mondgya Szent Bernard: *Miképpen találtyálak föl téged, oh jo JESUS! az én Atyafiai között, a ki a tieid között föl nem találtyáltál? sőt csak bészem fogádtattál.*

A' Processiók járásában, vagy az Asztali hálá adás után a Karban, vagy Litániakkal a kerengőben, vagy virágh vasárnapi és ezekhez hasonlo Processiókban igen Szerzetes rendet köll tartanyi az egymás melet valo járásban az lfiaknak, hogy egy aránt valo csendes

Luce 2.

v. 44.

Ep. 107.

in fine

134 Sz. Bonaventura

des szelédséggel, és lassu lépéssel járjanak. Abbannis vigyáztatik a járásban valo rendtartás, hogy ahol nem illik, az lffiu az Eöreghe előtt ne járjon, se gyakorta előtte el ne mennyen, el menvén pedig néki illendő böcsüilletet tégyen. Egy szoval Mojsseffel, úgy járj ez életben, hogy az Ur előtt jári.

A' Tagok magaviseelésében
valo Rendtartásról.

XX. Rész.

A' szemek őrizete. **N**E'melly más tagoknak tisztelésbenis, úgy mint szemeknek, száinak, kezeknek, kívántatik a jo magaviseeléssel valo rendtartás. Annak okáért a tisztelőségnek szeretői szemeket a rendetlen föl, s' alá valo vigyazástól mindenütt, de kiváltképpen a Karban, s' az asztalnál megh őrizzék. *Prov. 17.* Mert megh vagyón irva, a Bolondok v. 24. szemei a föld végén. Es, a szemeknek *Ibid; 21.* föl emelése, az szívnek föl sualkodása. Föll

Szerz: Rendtarto 135

Föll emeli ugyan a Profeta szemeit a hegyekre hogy segítséget kérjen: az Urtol. Teis ha az üdö, ok, hel, és Szerzetes Atyádfia szükséghe szerént emeled föl szemeidet a segéttsegre, nem csak nem vétkeisétem, sőt fölötte igen dicsérem; mert ez menti a nyomoruságh, amaszt ajánlya az irgalmaságh. Ha nem? nem a Profeta, nem az Ur, hanem Dina, avagy inkább az Sátán követőjének tartatol.

A' kölletlen nevetésekre könnyűdek ne legyenek, se az szollásban kiáltók. A kaczagás az Szerzetesnek tekéntetit, megh vetésben hozza, utálatos az szerzetesnek a Gyermekek ként vagy kölve vagy kölletlenül kaczagnyi, s' nevetnyi. Nem szabad az Szerzetesnek az száját el vonyván, fogait ki victoritván nevettséget indittanyi; hanem vigh orczával és szinnel szivének vigalságát jelentenyi. Egy mást köszöntvén, avagy
1 s. vala-

v. 4.
Psal. 120.

v. 1.
Joann. 6.
v. 5,

Genes. 34
v. 1.
Ibid. 3.
v. 6.
Szerzetes nevetés.

valakivel kezét fogván, hasomló szokást kövessenek. Nem csak a hivalkodást, de a csíntalan purdiságot is fűsál: mert veszedelmet szoktak hozni, s' gyász szokta a játékot követni. Másokat, korájánál, s' skapuláréjánál fogva, tartani, huzni, vonni, nem édgyez az Izerzetes böcsúllettel, sőt szilaiságot, és majd csak nem bujaságot indétt. Agyokban fölötte nagy tisztességgel tekügyenek, és mind lefektekben, föl költökben, az illetlen rendetlenségeket el távoztassák.

*Bernardus
in forma
la honesta
vita,*

Ezeket, és ezekhez hasomlókat, noha kicsinyek, de nem köll mint legh kissebbeket megh vetésben venni. Sokszor a megh fedhetetlen tőkélletes szent életnek, hosszú idővel, és nagy munkával szerzet nemes Czimerétis, legh kissebb gonofságok és mocskok megh mocskollyák, és így közönségesen, a gondatlanságban vétetet, s' megh vetett apro fogyárkozással, a jó szent erkölcsnek Szerzetes épséghez megh förtőztetik.

A

A' Ruházatban valo Rend-tartásról.

XXI. Rész.

A Z Szerzetes ruházatban, s' annak illendő alkalmaztatásában valo rendtartás, áthat, s' tartathatik megh, mind a posztónak minéműségében, mind a szabásnak, varrásnak, és csínálásnak modgyában, s' alkalmaztatásában, mind a viselésben, és mind a megh tartásban, és annak tisztaságában.

A Posztónak mineműségére nézve: drágaságával, gyengeségével, színével, avagy akármelly hozánk nem illendő mivoltával Ize-génységünk, és Szerzetes fogadásunk rendit megh ne halladgya.

A drága Ruházatot, tiltya az aszszonyi állatoknakis Péter: *A kik nagy ruhákban öltöznek a királyok házában vannak.* Külömböztelnek köll lenni a Paloták gazdagi, és a Klastrom szegényi között. A lány és gyöngé ruhák, az elmének gyöngé lány-

*1. Petri 3.
v. 4.
Matt. 11.
v. 8.*

*Bern: de
Concordia*

*fatuum
Religiofo-
rum.*

*Luca 16.
p. 29.*

138 Sz. Bonaventura

lágyságot jelentik. A gyöngék (: azt mondgya vala egy némelly :) a gyöngé lágyságot keresik. A gyöngeségh, és lágý kddv keresés vádoltatik, s' kárhoztatik à Dus gazdag Bírfonyában. Így à posztónak gyöngesége, ha nem fölötté drágaságais, mindazonáltal à poenitentiában (: aholott szór-sáknak köllene nevét vífelnyi :) igen vét-kes. Féllýenek, hogy à szent Eleinktől, à réghi szegénységben valo jorul el szakadt gonolz (szokásért, ne vádoltassanak, es ne ítéltesse-nek. Jelúl vannak az te posztó darabocskáid Uram JESU S, de jelúl, mellynek, ez mostani világban ellene mondatik.

Az öltözeteknek tiszteséges formája, s' modgya az, hogy fölötté szúk ne légyen. Allapotunkhoz il- lendő légyen: hogy az szerzetes szegénységgel ékes, és azon alázatósággal tiszteséges légyen. Kezeit vagy manikákban, vagy à skapulare alatt tarcsa Szerzetessen à szerzetes.

Szerz: Rendtarto 139

zetes. Holt szívnek gondatlanságha az Szerzetesben, szabad Izélnek bocsátanyi, s' levegve vífelnyi kezeit. A ruházatban valo rendtelenségh à testnek ektelenséget, à testnek ektelensége pedigh, à Belső Embernek, az az à léleknek ektelenségét bizonyíttya, s' mutattya.

Vannak több fogyatkozásokis, mellyeket távoztatnyi köll az szerzetes ruházatokban, és öltözetekben, vannak (: azt mondgya egy némelly :) olly esztelenek, à kik némelly udvariás Mesterséggel túrik, alkalmaztatttyák, és uyob uyob ranczban szedik vedik kontósóköt. Mások dicsekedéssel magasztalvan ruhazattýok posztóját, melly gyöngé, melly szép, melly síma, lágý, könyű, elméjek könyúségét, és változo gyöngeségét jelentik. Vadnak, à kik kontósóknek mint egy szárnyokat hagyván annak fölösleggh valo hoszlzával és farkával à földet szánttyák, mint à haboru, s' szelvéssz, port, s' ízelet haitnak, és
vala-

*Luca 2.
p. 12.*

valamerre mennek, tátos járálok-
nak jelét hadgyák. Az Szerzetes
ruhának szabása, s' modgya, alkal-
maztatása, az Szerzetes éketséghez,
tisztettséghez, tisztasághoz, és szűk-
séghez alkalmaztatik. Csinos lé-
gyen, fzegésséggel ékes, és tisztá,
de ne légyen maga hittséggel az
szór sakis föl fualkodott. Hofzsa
elégseges, mezételenségünknek be-
födözésére, s' nem fölöttéb való.
Oyia magát minden tisztettségét
szerető Szerzetes, hogy testének, és
valamelly tagjának, semmi része
mezételen ne láttassék, hanem csak
à mellyet à természet, s' az szűk-
ség úgy rendelt. Szent Antalrol
olvassuk hogy midőn egykor szűk-
ség képpen folyovizen köllött vol-
na által gázolni, kérte à társát,
hogy, egy kevesse félre venné ma-
gát, hogy egy-más mezételenségét
ne látnák. Félre ment ugyan à
társa; mindazonáltal midőn ő néls-
vetköznyi köllenék az orczája pi-
rulása el borította őtet. Melly szer-
mér-

mérmetes tisztettség, köllemetes
lön az Ur előtt; mert midőn ez
Szent így gondolkodnék őtet az Ur
ereje, s' lölke à viznek tulso par-
tyára által vitte.

A' belső öltözeteket, valamel-
lyek tudnyi illik à külső közönsé-
ges modon, és szerzetes formán ki-
vül, az szűkséghez, údóhoz, vagy
Eöregséghez képest engedtetnek; à
mennyire lehetséges titkolnyi köll.

Az Szerzetes habitus ruha és
kötös, mint hogy az Szerzetes
külső minéműségének kiváltképpen
való láthato jeléül vétetik; azért
szüntelen, és közbenvetés nélkül
köll azt magán viselni az Szerze-
tesnek, úgy hogy semmiképpen, és
semmi údóban à nélkül ne legyen,
ha csak à nyilván való kételenség
nem kényszerétti. Az Szerzetes szo-
kott ruha, és habitus nélkül való
Szerzetes, haomléttatik, à csupán
mezételen világíhoz. Elköll távoz-
tatnyi, hogy az Szerzetes ruha,
ülésben, térdeplésben, vagy akarmi-
kép-

142 Sz. Bonaventura

képpen pecsétet, s' mócskot ne vegyen: holott pedig történetből vésszen, mentül hamaréb ki köll tisztitanyi azt, kíváltképpen ha látható helyen vagyon. Mocskos az Szerzetes, melly szenvedí à mócskot. Véteknek tulajdonittatik az Szerzetesben, mind á képtelen és fölőtte való köverése à tiztsághnak, mind megh vetése.

A' Tizstekben, avagy à Hivatalokban való Rendtartásról.

XXII. Rész.

A' Tizstekben, avagy à tiztuiselekben, és akármí nével nevezendő foglalatóságokban, mellyekben az Szerzet, à Karban, Refektoriumban, Kerengőben, és à Conventnek akár melly Részében is foglalnyi szokta az ő Iffiu tagiait: A' helhez, s' az előtte lévő dologhoz illendő rendtartással foglallyák magokat. Soha à mennyire eltávoztathattyák, akármelly hi-

Szerz: Rendtarto 143

hivatalbéli munka alkalmatósággal, másokat, imádságokban, olvasásokban, elmélkedésekben, avagy nyugodalmokban se alkalmatlanécsanak.

Ha ki illetlennek itéli, titkon *August. in Reg. c. 7.* illetlenül szollanyi vagy cselekednyi, nagyobb illetlenségnek tudgya lennyi, midőnn illetlen szavát és cselekedetét, az illy hivatalos foglalatóságokban mások szemei eleiben terjeszti és ítéleti alá veti. Te pedig más ember táskáját nyakadra ne kösd, légyen elégh jobbulásodra hogy hátadon sákod. Mindenütt ugyan, de nem kevesbé az illy hivatalbéli foglalatóságokban csendes és szeléd rendtartással köll rendelnünk, s' végeznünk dolgunkat, hogy érdemessé tegyük cselekedetünket. Ott minden bűcsülletes Szerzetes, nagy szorgalmatósággal el kívánja távoztatnyi, hogy általa valaki megh ne bántodgyék, se szívében, se füleiben, se szemeiben. Sok dol-

dolgok bôcsülletessen lehetnek, melyek nem hallatnak sem nem látatnak bôcsülleteseknek. Jletlenség, sôt Zabolátlan szemtelenség, à szükség helbôl tanács házat csnállyi.

Ha mikor az Szent Szék ki-váltképpen valo engedelmebôl, az Szerzetes Atyafiak látogatására világiaknak történik kalastrumokban bé menetelek, minden titok helek, Sáfárházakat és kamarákat nékiek megh ne mutogassanak. Ha midôn kik nyughatatlanabbak lévén mindent látlyi kévannánakis, csak à közönségeffebb helek, és ne minden szegleteket engedgyenek megh látlyi. Nem szerzet az, à kibén mindenek mindennek szabadon, és nyilván vannak. A' közönséges helekben áhol az Atyafiak Gyülekezetek vagyon, à külsôket ne tartoztassák. Kicsinyek ezek, ugyanis à kisdetek eleiben valok. A'

na-

I. Könyve. 145
nagyok szemeit nem piszkálom.
A' Lólki Elômentségben, megh köll
vetnyi, à játékos késér-
tôtis.

Vége Szent Bonaventura
Szerzetes Rendtarto Fe-
nétték Tüköre Elsô
Könyvének.

§§§§§ §§§§§ §§§§§§§
SZ. BONAVENTURA

Albáni Püspök Kárdinál,

Szent FERENCZ egész Szerzete

Néhaj Generálissa, az Anya-Sz.

Egyház Serafikus Doktora

Szerz: Rendtarto.

FENÉTTÉK TŰKÖRÉ

Második Könyve.

V Egét érvén ezen munkácska Főlső,
 s' Első Résznek. Im é Második
 mutattya, s' azzal fejezi bé: Mi-
 képpen köllésék, a Krisztus Uj tanítvá-
 nyinak, ő hozzá mint Istenekhez ma-
 gokhoz, felebaráttjokhoz, és más dolgok-
 hozis, melyekben foglalatoskodnak ma-
 gokat viselni; melyekből magok Ité-
 letet tudhassanak tennyi, a magok meg-
 terésfejről, és el-választásokról, és vé-
 gre már az Szent Professiora vétetvén,
 miképpen köllésék abban, foglalatoskod-
 nyi, hogy a jobban, Előmentséggel ne-
 velkedvén, időkeltefégre juthassanak.

Ma-

Szerz: Rendtarto 147

Maga Rendeléséről, az
 Ittenre nézve.

I. Rész.

M Indenek fölött sziveket a
 tiszta, és töredelmes Gyo-
 nás által el-készécsék, hogy
 az Urnak méltó Hajlékává, és La-
 ko helyévé változtassák: tisztogaf-
 sák, és ékesécsék: tisztogafsák a
 gaztul, a vétkek gazzatul: éke-
 sécsék virágokkal, a Pœnitentiá-
 nak, a jofzágos cselekedeteknek, a
 megh fedhetetlen Szerzetes életnek
 virágiaival. Semmi homályos, és
 éktelent, semmit, a mi az ő sze-
 relmes jegyesének szemeit megh
 sérthetné, ne szenvedgyenek. A'
 késértő és tisztátalan gondolatokat,
 legh-ottan tisztán, és igazán megh
 gyonyi ne hallogafsák. Pirul az
 ellenségh, s' általlya, az ő belső ta-
 nácsát ollyal közöllyi, a ki megh
 tartanyi, s' titkon tartanyi nem
 akarja.

Azon köll lennyi minden ere-
 jek-

jekkel, hogy a kik már a fölséges Mennvei Kyrály Zafzloja alá magokat be-iratták, erőss fogadások szerént magokban föl tegyék; hogy hívsegeket hozzá végigh megh tartják, hogy köteleffen és hál adással egyedül csak neki szolgál-
nak, és hogy semmi öldözések, szorongatások, késértetek, és nyavalyák által tőle el nem távoznak.

*Pfal: 118.
v. 106.*

*Minden
dolgaink-
ban di-
csérnünk
köl az
Istent.*

Az Szent Szerzetet, kire őket az Ur, ingyen valo irgalmaságából választotta, hitta, s' től vette, buzgoságot forralo kész akarattal álhatatos égő szeretettel igyekezenek szeretnyi, és ahoz magokat mint legh szebb, és legh ékesb szerelmetes jegyessékhez, megh másolhatatlan hűtellel kapcsolni, és kötelezni.

Valami őket éri jo vagy gonosz, kedves vagy Ellenkező, Szerencsés, vagy szerencsétlen: mindenebben

ald-

áldgyák az Urat: ugy hogy akar melly késértetekkel ostromoltassanak, és próbáltassanak, ha bár megh botlik. és el esikis az ő lábok, mindenebben az Ur dicséreti Zóngjón, az ő szájokban, a háláadásra. Ezt dedigh, a gyakorlás által, olly termézetes szokással vegyék elméjekben, és szivekben, hogy soha semmi okbul, csak gondolattyokis, nem hogy szájok vagy cselekedetek, a tőrhetetlenségre ki ne üssön. Valami ékefséget, szépséget, és gyönyörűséget a teremptett állatban találnak. Valami történetből láttatik lennyi, mind azokat az Istennek tulajdonécsák, és az ő Szent Neve nagyobb dicsőségének tífzteletire, és dicséretire rendellyék. Valamik őket érhetik, mindeneiket jobbra igyekezzenek magyarázni.

Minden cselekedeteknek kezd- Minden
tin az Urat segéttsegül hiyák, és igyeke-
szándékokat jo igyekezettel neki tek az
ajánlyák. Az Imádságban az szor- Istenhez
gal-

viseltes-
sék.

galmatos gyakorlást kövessék, mert ez tarthattya megh az Ur kertiben, ez erősíti megh, neveli, és gyümölcsösé teszi az új oltványokat. Arrais nagy szorgalmatossággal vigyázzanak, hogy minden nap és éjjel, úgy álljanak az Ur előtt, hogy csak egy órára való üdötis vegyenek magoknak, melyekben magokban térvén, és az ő szivek titok házában bé menvén, buzgó elmélkedéssel, elméjük aítaja bé téve imádgják az ő Atyókat a rójtókben, és töredelmes megh alázt szível álljanak nagy bizodalommal az Ur színe előtt. Reggel áll vala a Profeta az Ur előtt. Mert: *a ki reggel vigyáz az Urhoz megh találja őtet.* Elköll tiltanyi a testet, ha nem mindenkoris közönségesben, a regveli aluvástól, mivel azon időben támadt föll a Krisztus. Akkor vagyont üdeje hogy a kősziklához csapdostassanak a kisedek; a testnek fanyargatására, és a lélek táplálására igen alkalmas. Akkor a lölki

Matth. 6.

v. 6.

Psal. 30.

v. 19.

Psal. 5.

v. 4.

Marc. 26.

v. 9.

Psal. 136.

v. 9.

madarkák, a szívek orgonájával édesdeden énekelnek az Urnak.

Mellyben azt tarcsák megh kíváltképpen való szorgalmatossággal, hogy a mit imádkozva mondanak, szívekből mondják: mert nem az száj, hanem az szív kedves Isten előtt. A ki az imádságban rótt, maga Tunyaságának, és hálaadatlanságának maga bizonsága. Haszontalanul reméltetik az jószágos cselekedetekben való Előmenetel, az Imádságh nélkül. Minden dolgainkat Imádsággal előzzük megh. A' ki így előj megh dolgait, nagyobb áhétatossággal, malasztal, és Isteni áldásnak édesfégével előztetik megh. Elmulik a Nap, és az ora, s-viszha nem tér: Ha haszontalanul mulik el tőled, nem Jobbérthatod soha, mert vizzha nem hozhatod: Azért midőn üdönk vagyont, munkálkodgyunk a Joban. Egy szoval, szent Bernárd szavaj szerént, *Tiszán és S. Bernard mindenkor készen köll az Istent dicsérnünk.*

K 5

nünk. Tisztán; hogy egyebet szívünk az ur Tiszteletinél ne gondoljon. Készen, hogy kész akarat-al áldozzék érdemessen. Az Istenhez rendelt buzgo Imádsághnak, bizonyos kedves köllemetessége, az szív igyekezetinck tellyes áldozatya. Sziveknek belső Istenhez való viselésével, és föl emelésével kezeztis föl emellyék a háláadásra. Így Imádkozott Szent Márron, szemeit és kezeit az Egekre föl emelvén. A' Belső Indulatrol, a külsők tehetnek bizonságot.

Az Szent Aldozatok, és Misék halgatásában, olly készséggel, és áhétatossággal visellyék sziveket és magokat, mint-ha ott az Istent magát Jelen lennyi látnák. Az ol-tárj Szentség h vételéhez készülvén, bőjtel, mértékletefféggel, hofz-szabb vigyázással és Imádsággal ké-szűllyenek az szent Gyonáshoz, ho-gy így kedveffebb és köllemeteffebb méltó szállást kezécfenek szivek-ben

ben az Urnak. Melly Szentségben Mennyei Aldomásért és Malasztért, illendő háláadásra indullyanak. Nem kisebb Tökélleteffégh megh tartany-i tudnyi a Lólkj keresmént, mint keresnyi.

Maga Rendelésefőrl Magára nézve.

II. Rész.

NAgy buzgoságot köll magok-nak Vennyiek, magokban föl tett szent igyekezettel, és el tökéllert szándékkal, minden Lel-kj jokban való nevelkedésre, hogy naponként való Előmentséggel, jok-kal előzzék meg a Jokar. *Mert ak-* kor távoznak el a hiven kj gyökerezte-tett vétkek, ha a Joknak engednyi és belt adnyi kenszerittetnek. Másként ha ideigh ki vettetnekis, vagy megh térnek, vagy szaporodással veszte-getik a Jót ha helekben Jóságos cselekedet nem plántáltatik.

Nem fogh használni hogy minde-

ne-

Prosp. Lib.
3. de Vi-
taContemp
c. 3.

154 Sz. Bonaventura

neket el-hádtunk , ha à Christust
tellyes igyekezetünkkel nem követ-
tyük. Mit használ hogy Igen kö-
nyű és ferény, lábaink vannak à
futásra, ha nem futunk? Mitt hasz-
nál munkára ki mennünk, ha nem
munkálkodunk? Nem az szólóban
menőknek, hanem à Miveseknek
adatik bér és jutalom. Es ha min-
denekben à Tökélletességet el-nem
érhetikis, igyekezzenek vagy csak
némelyekben. A Christus Tanit-
ványinak, nem köll igen lágy en-
gedelemmel lennyi magokhoz: sőt
kemény, s' kegyetlen légyen ma-
gának magához Itélete. A' Józ-
gos cselekedeteknek Titkoloj legy-
enek magokban, nem különben
mint gonofságinak mások. Illik
ha nem hirtelenkednek, s-kisfe-
bekről mennek naponként, s-emel-
kednek à Nagobbakra. *Az örök-
ségnek, melyre először sietnek, utollyára
nem leszen áldása.*

A' Tökélletes Szerzetesnek Legh
nagyobb Tökélletessége az Szerzet
kő-

*Matth. 20
v. 8.*

*Senec. Lib.
de Virtutib
Cap. conti-
nent.*

*Prov. 20.
v. 21.*

*Legh Na-
gyobb To-*

Szerz : Rendtarto 155

közönséges Rendtartásának megh *kelletessege
tartásában áll. A' kj pedig az Szer-
zetnek rendit által hágia az Szer-
zetet bántya megh. Rosz fél az, à
kj az ő Tagjától el szakatt. Tá-
voztattya az álharatos, és maga
javát szerető, hogy az ő Szerzete
javanak föl bontoja, és rontoia
ne találtaflék. Az Uiságoknak, és
magános kivalt-képpen valóságok
válogato külömségét távoztassák,
s-fussák.*

Mindenek fölött vigyázzanak *A' kevelly-
ségb Tavoz
tatasa.*
hogy az el-kezdet Jo helett, à ke-
vélység ne érkezzék bé, hogy
magokat mások elejben ne tegyék,
és valaminek ne vélyék, midőn
semmik. El vész mind à mit cse-
fekefzünk, ha az alázatofsággal
nem oltazmaztatik hogy megh tar-
taflék.

A' külső Tagoknak fenéttékét *Bernardus
el-ne mulassák. A' jo fenéttékkal
valo Rendtartas fejet hajt, homlo-
kát megh alázza, szömlődökít le-
tüggefztj, arczulattyát kegyessé-
ben*

*Epl. 113.
ad Sophi.
Virg.*

ben foglallya , szemeit megh Zabolazza, Nevetését megh tartoztatya, nyelvét mértéklj, hirtelen haragiát enyhéttj , lépésjt vigyázva rendelj. Légyen tehát nezéséd edgyügyű , s-szemérmetes , Nevetéled kaczagás nélkül, beszéded kiáltás nélkül, járásod háborgás nélkül. Légyen kedves nálok , nem à fölöttebb való Udvariságh, avagy inkább az Szerzetesben csélsapágh, hanem egy Némelly együgyű szent parasztságh, à szeléd bocsúletnek megh Tartásával. A' boldok az ő érzékenségekben à roszra könyűdek , s-hajlandok , és az szoban hirtelenek.

A' Szerzetnek kesede a Nyelvnek Zabolaja. Jacob. I. v. 26. A' jo Szerzetnek kezdete, à nyelvenek megh Zabolázása. A' ki magát Isten Tisztelőének aléttya lennyi, megh nem Zabolázván a nyelvét ennek héában való az ő Isteni Tisztelete. A' vétkes szokásnak , mindenekben ellene állyanak , és semmiben hatalmat venni néki ne engedgyenek. Az ahétatósághnak Löl-

Lölkét , à külső foglalatósághok megh ne olcsák. Az ahétatos Szerzetes , soha egészszén ne egyék , soha egészszén ne alugyék , se semmi más dologban egészzen ne foglalataskodgyék : hanem minden dolgaiban magát föl oltván, mindenkor egy részét abban foglallya , és annak adgya , à mivel a Lélek tápláltassék. Minek előtte ágyában le fekügyék szokott Imádsághi közben az napi bűneiről töredelmes szível számot vennyi Lölki ismértiről el ne mulassa , és így az szent keresztnak jele által Lölkét az Istennek , és az ő szent Angyalinak gondvisésék alá ajánlya. Fölkelvén pedig, magát (az Isten áldván, s-dicsérvén,) szent akarattýára adgya , s-bé mutassa. Ha kicné talántán az ő ágyában a Testi Indulatoknak késértete ostromol? Gondollya megh , hogy az ő szerelmek , à fajdalmaknak ágyan fekszik , és az ő egész agyát megh forgatta a betegség , és mondgya

158 Sz. Bonaventura

az ő szívében : *Az én Uram a keresztján függ, és én a bűnökben foglaltam az én ágyamat?* Távul legyen én tőlem, hogy ezt cselekedgyem. Es így segítségül híván a megh szabadétto Nevét, a Iesust, megh szűnik a késértet.

Maga Rendeléséről Fele-

Baráttára nézve.

III. Rész.

Miképpen kölessék, szerzetes jo rendel, és magaviseeléssel telebaráttokhoz magokat alkalmaztatniok, Hugo Tanéttya: *A' Fejedelmeknek (ugy mond) Tisztelettel, Fellelemmel, Engedelmeßséggel és szolgálattal tartozunk:* Magunkhoz hasonlokkal békeséget és edgyesléget tartanyi, egy mást jo Tétémennyel és bocsúllettel megh előzni. Minden szonkban, és cselekedtünkben, az Elsőséget, és Főlsőséget másoknak engedni: Ha Valamelly okbul előbb Tétetnek? alá-

zatos

Szerz: Rendtarto 159

zatossan és mindenekhez valo ilendő tisztelettel vegyük, hogy kényszerítésből láttassanak inkább mint magok tettzésekből cselekedni. Magánál aláb valokhoz, joval, kegyeséggel, segítségéggel, méltó tekintettel. és szeretettel legyenek, egyenlő szível. Az Eöregeknek engednünk köll félelemből, magunkhoz hasonloknak, szolgálunk szeretetből, magunknál kisebbeknek egyenlő kicsínséggel alázatosságból.

Annak okáért az áhétatos Szerzetesek, az ő fejeket és az Eöregeket féllyek, tiszteleyék mint Urakat, szeressék mint Attyokat. A' kik föl vannak tétetve és előjárók, nagyobb szeretetre méltok: és, *kettős tisztelettel bocsúltesteinek* azt mondgya az Apostol. Ugyanis (*Hugo tanítása szerént:*) *a' tisztelet szeretet nélkül, szolgálai, s' erőszakal valonak, az szeretet pedig tisztelet nélkül gyermekefnek ítéltetik.* Arra nézve taníttya Sz. Benedek; hogy:

L

Az Eöregek tisztelessének.

I. Tim. 5. v. 17. Hugo à S. Victore ubi supra.

az-

Hugo Tomo 2. In-
stit. Monast. ad
Nov. c. 1.

S. Bened. az Eöreg által menvén az Iffu föl kel-
in Regum lyen, és néki belt adgyon. Ebben á
cap. 63. tizt, hivatal, és szerzetbeli üdö-
szerént való Elsőségh Elő járo: no-
ha á vénlégis az Ur törvénye sze-
rént tiztelendő. Mert így vagyon

Levit. 19. meghirva: Az Eösz ső előtt föll kelly, és
v. 32. tistellyed á vénnek személljét.

Az szent Engedelmességnek ép-
pen alajá velsék magokat. A' bel-
ső Ember éppen az Isten alá, á
külső, éppen á Fejedelem alá lé-
gyen vettette. Valamit Fejedelme,
Mestere, vagy Elötte jaroja eleiben
ád, úgy vegye mint ha magátul
az Istentül venné és mind azokat
üdvösségesnek hidgye; holott pe-
digh valamiben engedetlen kemén-
séggel á joval ellenkezéffel, maga
akarattyát ismérteti, Szentségh
ronto, s' á hűtlennél alább való,
mert tudva á hűtben engedetlen.
A' tőkélletes engedelmesség nem
tud okoskodást, se válogatást á pa-
rancsolatokban, mi, vagy miért
parancsoltatik, nyughatatlanyab-
bol

bol akarván vizsgálnyi; hanem ar-
ra vigyázz, hogy á mi parancsolta-
tik, edgügyüen, hiven, és Engedel-
messen bétölcsfe. Az igen eszes,
és magának Bölcs Novicius Iffu,
hogy sokáigh, mind Czellájában,
mind á Gyülekezetben leheessen,
s' sokáigh álhatatosan megh ma-
radhaslon- lehetetlen. Bolond legyen
azért hogy Bölcs leheessen. Bátorságos
Engedelmesség mindenekben az,
á hol Isten ellen semmiben nincs
á parancsolat. Kire nézve: magok
akarattyát megh-törnyi, és mások tetté-
se szerént járnyi, s' élnyi tanulnyanak.
Semmi tudomány Mester nélkül
nem tanéttatik. Arra vigyáz beszé-
dem (: azt mondgya az szent :) hogy
azt tanécsám, hogy ne magad akaratod
szerént ély az Szerzetes házban, hanem
Szerzetes Atyád Fenéttéke alatt, á több
tőkélletes Engedelmesség társaságában;
hogy némelytül alázatolságot, ne-
mellytül békeséges türest, néme-
lytül csendes szelédseget Peldádra
végy, és tanulj. Ne cselekedd á

I. Cor. 3.
v. 18.

Hieron.
Tom. I.
Epist. 4.
ad Rust.

mit akar sz, alajá vettesél, à ki-
nek nem akar sz. Faradva menny
az ágyadhoz, és álmodat ki nem
aluván föll kelly.

Az szent Engedelmességben,
Istenre és Felebaráttjokra nézve,
nem azt nézzék à mit magoknak,
hanem à mit másoknak hasznol-
nak tudnak, válaszfák, mindenek-
nek eleget tévén tehetségek sze-
rét: hogy mindenekben, à mikkel él

August. in
Reg. c. 34. az el-mulando szakség, folyó áll hallad-
gyon az szeretet.

Mindent hiven cselekedgyenek,
ugy, mint Istennek, s' nem mint
Embereknek szolgálván. Ne ki-
vánnák irégységből való vetek-
désből, hogy mások vélek edgyütt
hasonloképpen munkálkodgyanak,
hanem magokrol aláztatossan érez-
vén, ugy hidgyék, hogy azok
mind az Isten Szentéi, és hogy
köllemetesebbek azok nyugodva,
hogy sem ők munkálkodva. Szé-
gyenlyék nem tudnyj azt, à mit
à munkákban szerzetessen köll tud-
nyiok.

nyiok. Ha mit azért nem tudnak,
mindgyárt mindennapi gyakorlá-
sal megh tanulják. Mindenütt,
de főképpen à Gyülekezetben, az
szolgálatban készen találtaffanak.

A' Betegh Atyafiakat, szeretet-
ből való forgolodással ugy forogják,
mintha à mennyei Angyallal, vagy
à Christussal magával cselekednék
azt, à mit betegh Attyokfiával
cselekefznek. Senkinek megh bán-
tására okot ne adgyanak, hanem
mindeneket békeségesen, kéfz ked-
vel, kegyes, és csendes szível cse-
lekedgyenek. Micfoda tisztességesb,
à békeség hnel? Micfoda gyönyö-
röségesb, az edgyeség hnel? Micfo-
da jobb, és drágabb, az szeretet-
nél? Dúcsóséges, és à jo léleknek,
s' lölki isméretnek jele, à békeség-
nek megh őrizése: à botránkozta-
to okot, s' alkalmatóságh adáff
el-távoztatnyi; ha Atyadfiát csak
történetbőlis megh bántod? szé-
gyenlenyi, bányi.

A' külsők előtt, beszédekben,
L 3 jár-

164 Fenétték Tüköre

járásokban, ruhájokban, magavise-
lésekben, a jo fenéttéknek szeléd-
séghe láttasék: Rövideden, keve-
tet, és csak szűkségeset szollya-
nak, Fejeket és arculattyokat il-
lendőképpen be fődgyék.

A' megh holt tagok és Szerze-
tes Attyokfia lölkekhez kereszte-
nyi, és szerzetes segétséggel le-
gyenek, mind a közönséges szokál-
béli kötelelségből, s' mind magá-
nos szeretetből, segétenyi el-ne
mulasák, s' neis hallogasák, azt
cselekedvén vélek, a mit kíván-
nának hogy mások az ő lölkökért
cselekednének. Mivel az illýek az
Istennek szivedben méltán retteg-
tető félelmet öntő megh bántása
nélkül el-nem mulattatnak.

Az Szűkséges dolgoknak
örizetiről.

IV. Rész.

Szűkségekre engedtetett eszkö-
zöket tisztán és tisztességgel
tar-

II. Könyve. 165

tarcsák. Kiváltképpen az Imád-
ságos, és az Elmélkedésre valo,
vagy más Istenes Lölkj vigasztá-
lasokra szolgáló könyvecskéket,
Szorgalmatofsággal oltalmazták ho-
gy megh tarcsák, mellyek a hosz-
szu üdőnek, oltalommal tartat-
nak megh. Mezőtelen uyokkal a-
zon köll lennyi, hogy ne illesfék
hanem ruha által fordéttassanak
a Levelek. üdön kívül szűksége-
lenül nyitva ne tarcsák. Békap-
czolnyi vagy bé kötnyi el ne mu-
lasák. Nem méltó a könyvre a
ki megh nem tudgya azt böcsül-
nyi, és öriznyi. A' kik a tisztá-
talanságban gyönyörködnek, ké-
nyességhnek, gyöngeséghnek, és
cizfrasághnak káromlo titulussal
jedzik másokban, vádollyák, s-kár-
hoztattyák a tisztaságot: és ma-
gokban a rút gondatlansághnak
tisztá szerzeteshez illetlen tisztá-
talanságnak vét két, és el-törölhetet-
len mocskát a Jonak színével akar-
ják festenyi. Nehéz, s-Terhes az

Ertelmes jól indult Szerzetesnek, valamint Lőlkének mocska, úgy külső mivoltának Tisztátalanságha. A ki a tisztasághban gyönyörködik, a tisztasághnak, ékeflégében vigad, s-örvend

Az új Szerzetes Iffiak Előmentségekről, és fogyatkozásokról.

V. Rész.

A'jo szerzetes Iffiak jelenségei. Következik hogy megh lássuk az új Szerzetes plánták, és oltoványok, a nevelkedésben, és az szerzetes Előmentségben való külömbiségeket. Vadnak, a kik szerzetes illendőséggel nyaiasflak, egy ügyűek, ahétatoflak, Istenfélők, a kiknél a Christusnál semmj kedvesb nem lévén, szabad akarattyokat nékj áldozzák, és minden következendő Jo avagy gonosz véletlen dolgoknak a Christusért, egyenlő szível való el-uifelésére a tisztaság, és gyakor Imádságok által

tal sziveket el-készéttvén, készségeket alkalmaztattyák. A' külső nyaiaskodásban jó fenéttéssel alázatosflak, mindenekben Emberségeffek, szerelmeteffek. Ugyanis:

a ki az Istenért szerettetnj kívánnya magát, az szerzetnek szolgáivá, rabjává téfzi az magát. Ezek pedig, a magassághbélj Istennek Fiaj, az szent szerzetnek a gyümölcsözésre jó remenséggel való szóló veszfzej, az Atyafiak öröme, társaj vigasztalása, Fejedelmének, és oktató Mesterének Dúcsfösége: mert, *A' Bölcs Fin Dúcsföségbe az ő Attyának.*

Vannak mások agyasok, kemény nyakuk, megh szelédülnyi, a jonak maga megh alázására nem tudok, föl fualkodtak, majd megh jobbétharatlanok; mert a Fenéteknek jobbétását, a Rendtartásoknak dorgálását be vennyi nem akarják: A' kik, *melly gyönyörűséges az Ur nem tudván, mert megh kofolny nem akarván, csak a kőntőset tettek le a világhnak, nem a*

Bern. Ep.
90. in
Medit.

Prov. 10.
v. 1.

Pfal. 33.
v. 9.

kedvét; mivel még erkölcsökben, beszédekben, magok viselésében, és akarattyok követésében, megtartják hűtőket a világhnak: Ugy hogy, a természetnek tündér csudájára köllesék nézniek az szerzetességnek áll-ruhájában a világot. Ezek a kétségben esésnek Fiaj, a gonosz ágynak plántálási, a fattyu ágaknak haszontalan savanyo gyömolcsj, Társainak terhe, és botráncokozása; magának kinya, gyötrelme, és előtte jároinak gyalázattya. Az Szent Léleknek ama Mondása szerént: *Az Attya haragia a Bolond Fiu, és a Figyelmetlen gyalázattya az ő Annyának.*

Mind nagyobb vigyázással, s-mind bátorságosabban járj a Jókban, ha a te Gonosz cselekedetid titkon nincsenek. A Tunya, és az ő megh terésében lágy, s-hátra marado, a hivalkodo szokot, és hiuságos gondolatokat jngyen csak véteknék sem tartya. Ha á nagyát valaminek vélj a Többit semminemnek tarttja. A: Tompa, és félelem nél-

kül való szívű, az Isten felőket, és a cap. 10. Lálki Tisztaságos szeretőket, balgatagoknak, és babonásoknak tarttja. Ha Tunyáságából elméie föl serken, melyeket Soror, de gyöngének tartott, azoktól szörnyű irtozással megh rettenvén kétségre jut. A ne viveuki üress a malasztot, tunya a kegyelemnek megh nyeresére, hajlando a késértetekben; valami a jo Erkölcsökre, a Fenéttékre, a tökéletességre szolgál, azokban, rólt, és megh vető: Nehéznek és szűkségh kívül valonak itélvén ezekben az oktatást, s' a tanított, megh nevéteffél igen tökéletesnek mondvan ötet. Ugyanis, a Bolond megh neveti az Attya oktatását: hogy ki mutatassa a mit a Bölcs mond; Béko a labokon a Bolondnak a tudomány, és mint a kezek kötelei az ő jobján. A test szerint való Ember pedig megh nem fogia azokat a mik az Isten Lálkije. A tunya, és lankatt szerzetes az ő megh terésében, a jo Erkölcsök szokását, és az ő tanítójának intését megh veti, és az Istenes dolgokban rólt és

sentent. 2. Bern. ad Bern. ad Modo be- di. c. 6. Isidor. ubi supra. & Bern. ubi supra.

Prov. 15. v. 5. Eccl. 21. v. 22. 1. Cor. 2. v. 14.

és hátra marado. Henyél mint a here, csak kevés munkávalis megh sértődik, és könnyen betegge fogia, s' teszi magát: viszont magános szeretettel szeretvén magát, test szerént él, és a testet követi tellyes szívéből. Másoknak fogartkozáfokat veszi, s' nem jószágos cselekedeteket, maga példájára. Gyónása ritka, rövid, semmi töredelmességgel valo, és azis, ugyis, csak fogással valo, és az szemeknek szolgáló. Imadsága izetlen kedvetlen, olvasása vigyázatlan. Sokakat vetett nyakra, s' vesztett el előbbi szokot véteiben, viszha vivén a világra a tunya buzgoságh a megh térésben: kire nézve ezek mint hogy lágy melegek, és sem hidegek, sem melegek, ki okádtatnak az Ur szájából.

Vadnak a kik nyughatatlansággal szemtelenek, avagy inkább szemtelenséggel igen szemeslek: a kiknek az ollyakra vagy gonagyok, a mikre nem köllene, s' a mel-

mellyek őket nem illetik: Magokrol megh felelkezvén, mást roslálnak, vigálnak. Ha valamelly csördülést hallanak, kívánnák tudnyi, és az szerzetes tisztetséget félre tévén, az ollyaktolis a kik talán titkolnyi kévännák, áfsák véfik, hogy szemtelenül az szot ki fatollyák, ki csalják. Jelen vagy on ahol nem kölleneis hivatlanis mindenütt: ottis terem ahol nem vetik, mindenütt farkad után oládkodik, ugy hogy az igen titkot se tudhassád titkolnyi tölle. Az ujságokban és a hir hordozásokban gyönyörködik. A' mi rea nem bizattatott abban foglalatoskodik. Ha megh feddettetek, annyivalis inkább ha büntettetek, vagy nyilván valo vetekedéssel zugolodnak, vagy Engedetlenséggel ellent álnak. A' jámboroknak lólki együgyűségeket megh nevetik, magokat mindenek eleiben emelnyi igyekeznek. A' nékiek rendelt szolgálatott futtyák, a mi tilalmaztatik azt keresik. Nem

172 Fenétték Tüköre

Nem tartnak az szolgálatokban tisztelget, à beszédben szelédséget, az Erkölcöskben Fenéttéket: ízándékokban és igyekezetekben megh általkodottak, szivekben kemények, szavokban magavetők, s' kérkedők. Magok megh alázásában hamissak, trefájokban mordállyal sértők, az Engedelmességben túrhetetlenek, à halgatásban vak-merők, à nyáyaskodásban kiáltók, s' csácogók, az Erzékenységben kényesek, à tanításban magoknak sokat tulajdonítottok, magahittek, à kaczagásban utálatossággal mértékletlenek: Ezek, bé fejezi az E'mléket, Prosper, az szerzetes Iffiak között hatalmat vett, à joban való kéfedelmes tunyasághnak, és hátra maradásnak, bizonyágh jelei.

A' kevélly minden maga akaratyának hajlandóságához és kívánságához alkalmaztattya magát: nemis ő másokhoz, hanem másoknak köll, azt tartya ő, ő hozzá, alkal-

II. Könyve. 173

alkalmaztatnyi magát: akar melly kicsin dologbannis, méltatlan rövidségét szo-szaporéttással álléttya, mellyeknek tétélére másokban könnyű, elviseelésére nehéz. A' törvény, és szokással való rendtartás alá szabnyi magát, hogy vétkét megh vallya, általlya. A' dorgálásokban háborgo, holott Elégtelen okár állétván à miért hurogattatik, holott Fejedelmének, és Mesterének, à dorgálásokban való kemenségét, és modgyát vádolván. Egy szóval, az Engedelmeskedésre nehéztellő, s' nehéz, à dorgálások alá túrhetetlen, ugy, annyira sokszor, hogy nyilván való Engedetlenséggel Mesterének ellene mondgyon, és magát keze, gondviselése, s' hatalma alól ki vegye.

Ezeket, és az Ezekhez hasomlokat mindeneket, az Istennek válatztot szolgálai, s' szolgálói, mint az nyilván való Ellenséget, s' dőgh halált távoztatván, tőkéllefeffen térjenek az ő Urokhöz, s' Istenekhez,

174 Sz. Bonaventura

Dent. 18.

v. 13.

Eccl. 2.

v. 14.

hez, az Szent Léleknek ama tanítása szerént *iszkélletes legy, és makula nélkül à te Uraddal Istenneddel; Es, Jaj à kettős szívűnek, és à földön két uton járo bűnösnek.*

Ha ki pedigh (: kitől Isten oyon :) fok intések, jobbétások, és várakozások után, Erkölcsét s'Elejét megh jobbétanyi, és az Szerzettségnek Fenéttéket, rendit, s' modgyát, magára fölvennyi nem akarja; kiváltképpen ha engedetlen, és veszekedő találtatik: Nem kóll azt az Előmentek, és jokban nevelkedők számában számlálnyi. A' hitetlen ha el-mégyen, mennyen-el, hogy egy szeplős juh, az egész nyáyat megh ne méttelyeséce.

Az elfordult és megh jobbétatlan rosz, csak szintén terhére és botránkoztató romlására vetetik bé az Szerzetnek.

AZ

Szerz: Rendtarto 175 Az Uj Professákrol.

VI. Rész.

AZ uj Professákra kiváltképpen valo gond, és vigyázás kívántatik, hogy az uijonnan vett lélekben naponként gerjedéssel valo hévséget fogadgyanak szivekben, és az szabadgyabb életnek hidegségével megh ne vesztegetődgyenek. Ezek felől mondgya Szent Gergelly: *Mentül szentebb, és iszkéltebb dologhoz kezd valaki, mindnap jól megh vizsgálgya, hogy eszébe vegye magát, hogy vagy cselekedettel, vagy gondolattal, alább ne szakallyon, és az eleiben vett jotul el ne szakadgyon.* Ha à kissebbeket gondatlanul megh vettyük, mint az megh csalatottak, nagyobbakra is bátorságot veszünk, s' végre nyakunkat szakasztyuk. Szükséghe vagyon az oktato Mesterre, és lólki Pásztorra à Noviciának; kívántatik hasonlo vezér à Professánakis. A' hívságos és tetetett Szerzetes, mi hellett a tanit-

S. Gregor.
Hom. 8. in
Ezechiel.

M

to

to gondviselése alol ki vétetik, hátra rügh, föl emeli szarvait, szabad életet követ, és magáhittséggel való bátorsággal, mint a bujalkodo tehén az első lélektől el-esik. Megh szünik ő benne az imádságh, megh az áhétatóságh, a Gyonás megh vettetik: ugy hogy vagy magáról megh feletkezetnek, vagy véték nélkül valonak hidgyed. Tettzik ugyan, hogy a ritka gyonásból tisztábnak tartásék, noha nem az, kiváltképpen az Szerzetes; mert nem oldoz a vétkektől, hanem el-nyeli embert a bűnökben, a feledékenségh. Többéttetnek midőn gondatlansághban vétetnek a vétkek. Azoknak megh gyúlt sokasága, tartóztattya az ízemeket, hogy ne láttassanak. Innend vagy on hogy a róft, akkor legn vétkefőbb, midőn vétkeit megh nem

Eccl. 22.

v. 3.

Prov. 4.

v. 18.

ísméri. Jgy: a gyalázatos Leánzo kisébbséges leszén. Az Igazak ösvénye pedig, mint a fénlő világosságh, előb elölb mégyen, és nevelkedik mind a tel-

lyes

lyes napigh. Annak okáért, a kik bé esküdtek a tókélletességre esküttek, azért hűtöket a tókélletlenségnek ne adgyák. Erre szivet, kedvet, és erőt ad, az szegénység, az alázatóságh, a joban való alhatatóságh, Isteni, és Atyafiui szeretetben való foglalatoságh, és a világhi gondoskodásoknak megh verése. Az szerzetesnek legh föl-sőbb tókélletessége és sommája, az alázatósághnak lölke, melly ötet jobbéttya, a tókélletességre föl emeli, és megh tartya. Az alázatóságh nélkül, se megh nem szerztethetik, se megh nem tartathatik a tókélletességh. Mivel minden jószágos cselekedeteknek java, és erős fundamentoma az alázatóságh. Ha tétováz a lölki joknak serege, s gyülekezete, és romlásra hajol, nem más, hanem az alázatóságh lehet támaszsa. Az alázatósághnak pedig a magá megh alázás az uttya. Azért ő tolók minden fölűalkott-sághnak szemtelensége szamkiver-

Az alázatóságh az Szerzetes jonak sommája.

Bernard:
Epist. 87.

178 Sz. Bonaventura

telsék. Főlsőségekre és tisztokra ne vágyodgyanak. Sokakat, az idétlen és hamar föl rétel, a joban való előmentségről le vetett a vérkekre az szabadsággal. *A' kik a világot elbadgyák, nem köll azoknak a tiszték kívánásától megh ragadtatnyi, valamégh az alázatosság kemenczéjében, a világgh megh vetéséről bátorságoosan tisztává nem tétetnek.*

*Greg. lib.
8. Moral.
cap. 33.*

E's mint hogy az ujjak, és lfiak első késértetek, könnyen föl fualkodnyi; az alázatósághnak modgyát megh tartanyi nem tudnyi; ha föl rétetnek hivataloknak határán kívül járnnyi; és kicfinybőlis nagyokkal dicfedkednyi, kérkednyi: vigyázvá vigyázzanak magokra ezekben. Nem kérkedhetik jo lölki ismérettel igazán, hanem csak az, a ki a külső kértetésekre való dűcsőlségeket, tőkéletessen, s' éppen megh veti.

*Az szé-
génség
ajánlása.*

Az Szegénség mindenekben tetsék, ha uilághi gondokkal kiknek ellene mondottak, ujjoban magok

Szerz: Rendtarto 179

kat terhelnyi nem akarják. Mindeneknek Tőkélletes megh vétese tetzi a heltelen foglalatóságoktul szabaddá az elmét, és a mocsoktul, üressé az szivet. A' Christus követésében, nincs senki szabagyabb s-bátrabb, mint a kinek semmie nincs. Ha mi nélkül el távoztathatatlan szűkséggh képpen szűkölködnek, ebbennis kövessék az szűkölködőb szegénseget. Minden gazdagságok fölött legh-inkább gazdagétt az szegénsegh.

Ezt köll mind azokban valamik Testi táplálásunkra néznek követnünk, szeretnünk. Nem illik az Evangelium szerént való szegényhez, szűkséget soha nem tudnyi, mindenkor fölőslegh való jokkal élnyi, hivságokkal tápláladnyi; és a mi fok Gazdagoktul sem lehet, mindenekkel bővelkednyi, és szűkséget szenvednyi, vagy csak érzéni sem tudnyi.

A képtelen, fölőslegh való, és kíváltképpen, itélet alá való barát-

*Philip. 4.
v. 12.*

Senec Lib. de 4. Virt. s. Contin. rátkozásokat, és nyáiaszkodásokat tussák, és el-távoztassák. Légy (azt mondgya egy Némelly) *mindenekhez kegyes, senkibez ne bizelkedő, kevéshöz bizodalmas, mindenekhez egyenlő, s-igafságos.*

Három
dologh ille-
az Szerze-
test.

Három illeti kiváltképpen a Jo Szerzetest, a melly kiváltképpen ékeséltti: keveset szollanyi, kevés kiváltképpen valo és magánof baráttyanak lenni, és sokat Imádkoznyi. Ahol sok a belső Tanács, és jo akaro: sok a szofzaporéttás, és cserfeléssel valo suttogás; ha barátod nincsen? fogadgy: ha fogadczololyat fogadgy, a kít mind az üdő, Erköls, értelem, böcsület magasztal, és érdemessen aianl, A' Barátság h haközönseges? Nem hizelkedő; ha vetkes? mind gyermekes, mind kárhozatos. A' szent Barátság hban egy némelly (ha jól mondatik) kegyes, és szeléd kegyetlen-ség hnek, és ezzel törvénséges igazsághnak köll lenni, és tündöklenyi: hogy a vétek semmikeppen ne ked-
vel

velteffék, ne hizlaltassék, se barátság hbol, Isten, s-felebaráttya megh ne bántodgyék. Barátodért, *Ellensége ne légy Felebarátodnak* (azt mondgya a Bölcs) A' Világhi rendetlen Barátság h, az szerzetes nyugódalmat sokképpen nyughatatlanéttya. Senki barátságát, s-kedvét aianlékkal magadnak ne szerezd. Ha mitt adcz, vagy tisztetlemből, vagy hálaadásbol adgyad: (az szerzetes engedelemből) adható adománnyát ismérteffe az szerzetes. Külső Attyafiai, Rokonsághi, és baráti dolgaiban, se Tanács adással könnyen, se semmimű ezeközködéssel magokat ne egyelécsek, hanem Lőlköket, s-ödvősegeket visszelen magok előtt, a poenitentia tartásban foglallyák inkább életeket.

Istenek tett fogadások elméiekből ki ne effék: hanem szüntelen, mjre györtek? elméiekből forgassák. Visellyék előtrók a mit Szent Gergely mond Némellyek felől: Sok-

*Eccl. 6.
v. 1.*

S. Gregor: szor (: ugy mond :) Nemellyek a nyil-
lib. 8. Mo-
ral. c. 32. van valo gonofságnak uttyát el had-
gyák, az szentségnek öltözetit magokra
veszik: de aligh illetik a jo életnek el-
ső kűszöbét, és el feleltvén mik volta-
nak, tovább már a Penitentia által m-
lajdon gonofságokért sanyargattatnyi
nem akarnak. Az el kezdett joban
dicsértetnyi gyönyörködnek, ma-
goknál jobbaknakis előttök lenni,
s'parancsolnyi kívánnak. E's alább:
Sok dolgokban foglalatoskodván, és
a foglalatosságokban egyenetlenül
egyeledvén: nem csak tett vétke-
ket megh nem sirattyák, de még
a kiket megh köllene siratnyijs
mentségekkel szépítettik. Az Apostol
szerént: Senki az Istennek vitezkedvén
nem elegyíti magát a világhi dolgokban:
hogy annak kedveskedgyék, a kinek megh
próbálta magát.

*In Vitis
Patrum
lib. I.
c. I.*

Az Szent Atyák életében olva-
suk, hogy Joannes Abbas, mentül
inkább el-vette magát a világhi
gondoktul, és az Emberekkel va-
lo nyájaskodástol, annyival köze-
lyebb

lyebb volt hozzá az Isten.

Istenhez és felebaráttokhoz sze-
retettel viseltessenek, melly kötele
a tökéletességhnek. Az szeretet-
nek igazságos szolgáltatása adósá
telzi mind Istent, s'mind Embert,
a kinek adgyuk. Azt pedig mi-
képpen tagadhassuk megh feleba-
rátunktól, a kivel ellenséginkne-
kis tartozunk?

A' kik a közönséges Jonak, és
a gyülekezetnek szolgálnak, mint
hogy segítettik másokat magok szol-
gálatyokkal, tartozunk minkis
őket testi segéttséggel is könnyeb-
bétenyi, de kíváltképpen imádsá-
ginkal segétenyi. Méltán imádkoz-
nak minnyájan azért, a ki min-
nyájan azért, a ki minnyájokért
sarad, s' munkálkodik. Egy aránt
részesüllyön Martha Mariával a löl-
ki jokban, mert Atyafiak: és
egyenlő része legyen a barczra me-
nőnek, és a holvaloval maradónak;
és egy aránt osztozzanak. Az sze-
retet (: kiről irva vagyon :) nem ke-

*Luca 30.
v. 39.
I. Reg. 30
v. 24.*

1. Cor. 13. *resi à mi à magáé: Igy értetik, hogy v. 5. Aug. az az, à ki à köszönséges dolgokat, nagyobra böcsüllí à magán valóknál.*

c. 24.

A' mi Professionlék véze ez Isten.

A' mi Professionknak, és Istennek tett fogadásunknak vége, és czéllya, az Isten országa, avagy inkább maga az Isten. A' Vezér, ki hozzá vezet, és igazgat, az ő hozzá rendelt, és föl emelt elmefisztasága. Jól megh köll azért gondolnunk hová kívánczozzék, hogy abban foglalatoskodgyék. A' ki ő hozzá nem vífeltetik ő benne sem foglalatoskodik, mert igaz tökéletességgel még hozzá nem ragaszkodott: Azért oránként változik, és az ötet érő dolgoknak külömbségével álhatatlankodik, s' oda vigyáz szíve, valahová fűgesztetik elméje. Innénd vagon, hogy à kik à Christus Szeretetiért, néha fok, és nagy dolgokat megh vetettekis, elméjekben à külső ragadozásoknak és minden útköze-
teken, valo mulatozásoknak, csak kevés kovászfát hagyvánis még megh,

megh, egy tót, vagy csak egy tolat érő dolgokonnis, megh indulnak, mulatoznak, akadoznak, és még à világiakon raggatván, az Istenhez vífeltetnyi kéedelmeskednek. Az tud hirtelen indulatokból haragoskodnyi, à kiben, nincs Apostoli Szeretet.

A' kiből ki tettzik, hogy az Szerzetes tökéletességh nem mindgyárt csak à világhnak, az ő Pompáinak, és javainak megh utálásában, vagy el-hagyásában állyon, hanem abban az Szeretetenben, ki nek tagiait az Apostol egyedül az egy szívnek tisztaságában iria le. Mert mit teszen? *Az Szeretet nem 2. Cor. 13. v. 5. irigykedik, nem cselekedzik gonoszul, föll nem sualkodik, nem tisztességh kíváno, nem gerjed haragra; és à többi? hanem, az Istennek tökéletes szívet adnyi, s' áldoznyi, és azt minden háboruságoktul vétkes megh moz-
dulás nélkül megh tartanyi? Valami azért minket erre à tisztaságra vífzen, s' vezérel, vennünk és követ-*

vetnünk köll azt. Valami pedig attól el vonyhat, noha szükségnek, és hasznosnak láttathassék, mint ártalmast, és veszedelmest távoztatnunk. A' kik ut nélkül járnák héaba valo haszontalan farattsággh, s' nem reménséggel valo szarándoksággh. Ezt az szivnek tisztaságát, à megh mondott tókélletes alázatofsággh, és à földjektől ki üreséttetett elme őrizhetik, és tart-hattyák megh.

Igy léfzen, hogy à tiszta sziv, à tiszta imadsággal az Istenben foglalatoskodgyék, foglalatoskodván megh kostollya, megh kostolván megh próbállya, s' megh tudgya; *melly édes és melly gyönyörűséges az Úr.* Igy léfzen, hogy az Isteni szerettet-től megh rézlegegvén, minden gondolkodását reá függessze: tellyes kívánsággal hozzá siessen. Igy léfzen, hogy ő néki, ez életben semmi gyönyörűségesebb nem léfzen, mint látnyi, és megh látnyi hogy ő az Isten.

*Psal. 33.
v. 9.*

Psal. 45.

Az

Az Igy föl győredett lélek melly már az szerzetes hűt, és fogadás által Istenének magát be mutatta, s' föl álldozta; nem csak hozzá ragaszkodik, hanem véle ugyan egyben öllelkeztvén megh ragadgya, megh ragadván magához szorítja, és azt mondgya: *Megh tartom Cantic. 3.
őlet és el-nem bocsátom.* v. 4.

A' tisztasággh azért, Kyralyi Országos ut, mellyen à lélek az ő jegyessé ölelgetésére, és végre boldogságára jutt s' mégyen. Ezen az uton járnak az igaz Izraéliták jofszágos cselekedetekről, jofszágos cselekedetekre, méggh nem megh *Psal. 83.
látják az Istenek Istenét Sionban, az ő* v. 8.
kévánságoknak balra hanyatlo tántorodása nélkül: A' Chrístust mindenek fölött szeretik: az utra mellyen járnak függessztik szemeket, à ki az ő bérek, és érdemes jutalmok az örök boldogságban.

En pedig, fölötté igen töredéken, gyarlo, minden jora rest és tudatlan, à ki mindazonáltal az sz.

En-

188 Fenétték Tüköre

Engedelmesség alatt, az együgyűeknek oktatására, ez egy néhány tanuságot egyben szedtem, le irván a lólki ékességgel való szép Embert, éktelen kép író; őket le borult alázatossággal az Elő Istenre kényszeríttem, hogy én roham haszon-talan, de nekik jot kíváno bűnös-ről, Isten előtt esedező imádságokban megh emlekezzenek: hogy az által bűneimnek bocsánattyát nyer-vén vélek edgyütt, *bé mehessek az* Ur *batalmasságiban* az irgalmasság-ha-nak Attya, és könyörületesség-hnek Istene Engedelméből; kinek legyen tisztelt és dicsőség mind örökké, örökké Amen.

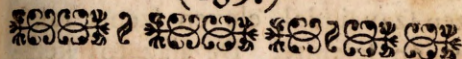
Psal. 70.
v. 26.

Vége, Szent Bonaventura
Szerrzetes Rendtarto
Fenétték Tüköré-
nek.

SZ.

(189.)

SZ. BONAVENTURA

Albáni Püspök Kárdinál,
Szent FERENCZ egész Szerzete
Néhaj Generálissa, az Anya-Sz.
Egyház Serafikus Doktora

Mindenekhez valakik a
Kristust követnyi és néki élnyi
akarnak, igen hasznos

XXV. EMLEKEZETES INTESI.

Frater Bonaventura de Balneo Regio.
A CHRISTUS JESUSBAN szerelmes
Atyámfiának N. Ki, az O Emberből már
ki öltözvén, a világknak megh halnyi, és
a Krisztusnak élnyi kíván; Köszönetet,
Bekéséget, és Kegyelmet az Urtól.

Szerelmes Atyámfia az
Urban, mivelhogy megh jelen
létemben igen szíveffen kértél,
hogy téged ennek utánna oktato
és iora intő írásimmal látogatnálak.
Tudom kedves Atyámfia hogy e-
zen

zen szavaiddal, eleven szemet raksz az én fejemre. De alázatos kérésseddel az én gazdagságomnak kevélységét megh gyézted: úgy annyira, hogy megh igérném a mit kívántál; noha méltobb volna tőled vennem azt, hogy sem neked adnom. Mint hogy azért, a te hozzá-
m való buzgoságod és áhétatóságod kényszerétt, erőm szeré-
nt, im megh cselekszem a mire kérsz. Semmi ricka Elmés mélyiséget nem irok neked, hanem együgyű, és közönséges tudatlan tudománt, melyeket egyszeris, mászor is magamnak szedegettem egyben. Mindeneknek fölőtte jól észünkben köll azért vennünk; hogy mint hogy senki nincs, a ki az Istennek kölléteessen szolgálhasson; ha a világ-
tól el-nem szakad; szűkség ha követnyi akarjuk az üdvözé-
tő Krisztus Jést engednünk a Profeta szava-
inak, hogy tudnyi illik: *A bű-
nőknek köteleiből megh oldoztatván, hán-
nyak el a terhes köteleket: hogy a föl-
dik-*

Esaias 58.
v. 8.

liektől megh oldoztatván, szabad lépésünkkel kövessük az Urat: mert az Apostol bizonságh tétele szeré-
nt: *Sénki az Istennek vítez kedvén nem elegyetti magát a világi dolgokban.* Soha tehát, valamelly teremtet álatrol szorgalmaztassak ne legyünk a mi szívünkben, hanem csak a a mennyiben Isteni Szeretetet, és tisztetletet indéthat bennünk: mert az el-mulandoknak fokfelé való, kapdosása, az elmét nem csak maga után vonza, hanem nehéz ütközetekkelis nehezétti, és lölki javáról el-feleltetvén, maga után jartattya: hanem annak terhét, le-
tévén, s'maga vállainak viselésére engedvén, akadozás nélkül való kéfedelem nélkül, *fussunk annak jo-
llyattya után, kiben vagyon a lölkőknek
lő táplálása, és az Istennek békesége,* mely föllyúl ballad minden értelmet: a ki sziveffen, és üdvösségeffen hív minket. Győjete-
k (: úgy mond :) én hozzá-
m, a kik munkálkodtok, és megh terhelte-
tve vattok: és én megh nyugot-
lak

2. Tim. 2.
v. 4.

Philip. 4.
v. 7.
Mat. 11.
v. 28.

192 XXV. Emlek: Int:

lak titeket. Oh Uram , mi nélkül
szüköködöl ? Miért hisz ? mi szük-
séged vagyon reánk ? O bizonyára
kegyefségnek szozattya ! győjietek
én hozzám (ugy mond ,) és én
megh nyugotlak. O mi io lste-
nünknek csudálatos méltoztatása !
O megh foghatatlan szeretete ! ki
cselekedett valaha illyeket ? ki hal-
lot ? ki látott hasonlokat ? Imé hi-
ja az Ellenségit , inti à vétkes bű-
nőföket , édesétti à háláadatlanok-
kat. Győjietek (ugy-mond) én hoz-
zám mindnyájan. Es tanullyatok
én tölem. Vegyetek magatokra az
én Igámat : és nyugodalmat talál-
tok à ti lölkeiteknek. O édes , és
lsteniséggel tellyes szók , hathatós-
fabbak minden két élű pallosnál,
bé hatván à léleknek és az Elmé-
nek el-ofzlásaigh , és tellyes é-
deségével à veséknék , à gondol-
toknak , és az sziv igyekezetinek
megh-választója. Serkeny föl erre à
nagy lzeretnek kegyefségére , à nagy
édeségnek izire , à nagy jószágnek
illat-

193 Sz. Bon: Púsp: és Kár:

illattyára Keresztény lélek. Bizo-
nyára à ki ezt nem érzi, betegh, és
nyavalyás az, el-távozott maga szí-
vétől, és halálához közelget. Gyul-
lyadgy föl tűzessen oh én lölköm ,
hizzál megh az ő szeretetinek é-
deségétől , édesülly izitől , részegül-
ly megh, az ő házának bővségétől :
senki téged megh ne tilcson bé
mennyi, megh kölölnyi, és megh
látnyi melly kegyes az Ur. Mit
keresünk többet ? mitt várunk to-
vább ? mit kívánunk ez életben ?
megh vagyon minden jönk à Kris-
tusban. De ő mi csudálatos nagy
balgatagságunk ! ő nyomoruságos
nyavalyánk ! ő utálatos gondatlan-
ságh ! A' nyugodalomra hivatta-
tunk , és à munkát követtyük : à
vigasztalásra kiztettettünk , és à
llyadalmat keresük : eöröm igérte-
tik , és à keferúséget választjuk ,
szánakodásra méltó nyavalya , és
nyavalyás el-fordultságh.

Már minnyáian érzékentelenek-
ké lettünk , és à Bálványoknális

194 XXV. Emlék: Int:

Pfal. 113. aláb valókká; Szemünk lévén nem látunk, fülünk nem hallunk, okoslagunk, és nem értünk: *Isaia 5.* a keserűt édesnek, és az édeset keserűnek tartván. *v. 20.* O Isten! hol vagy az illy gonofzságh jobbtéttása? hol vagy az illy meghbántásnak elégh-tétele? Bizonyára mi magunktól mi bennünk nem taláztatik, ha a te segítségéd által nem adatik. Te egyedől Jobbté- hacz minket: Te tehez eleget, a mi gonofságinkért, a ki tudod a mi töredékenségünket, a ki üdvösségünk, koronánk és vált- ságunk vagy, és csak azokkal té- szesz jót, a kik nyavalyáffágokat megh ismerik, és hozzád folya- modnak. Emellyük től tehát az Istenhez Lölki szeminket, és lássuk megh miképpen estünk el: mivel a ki maga esetit nem tudgya, föl- kelnyi sem tud. Mellyet megh is- mérvén, kiálcsunk az also verem- ből erőfféggel az Urhoz, nyujcsa ki segítségünkre az ő Irgalmafságá- nak Jobb kariát, melly a megh szá- ba-

Sz. Bon. Püsp. és Kár. 195

badéttásra, megh nem rövidette- *Heb. 10.* tik sóha; Ne vesseffük el a mi bizo- *v. 35.* dalmunkat, mellynek nagy jutalma vagyon, hogy az Isten akarattyát cseleked- vén el-vegyük az ígéteret. Járul- lyunk bizodalommal a kegyelemnek királyi *Hebr. 4.* székéhez, hogy Irgalmafságot nyerjünk, *v. 16.* és el-vegyük hátunk gyümölcsét, a mi Lölkünnek üdvösségét. Ne hallogaf- suk, ne vonyakodgyunk, mert az élet hiv, az üdvösségh vár, az há- boruofságok kénfzeretnek. Sieffünk *Hebr. 3.* be mennyi a Gyönyörűségnek, az örök *v. 15.* Boldogsághnak nyugodalmában, ahol megh foghatatlanságh vagyon, kinek nin- csen száma. Ma ha az ő szavát hal- *Jerem. 51.* lyátok, megh ne keményecsetek szíveteke- *v. 50.* mint a boszontásban. Jussen elzetek- ben Jerusalemben: Tegyétek szivetek- re: kíváncsozzunk a mi hazánkba, től sieffünk a mi Anyánkhoz. Men- nyünk be az Ur hatalmafságában, lássuk *Pfal. 70.* megh a mi királyunkat abban uralkodnyi, *v. 18.* és olvadgyon el a mi szivünk, az ő Irgalmafságiban. Adgyunk hálát a Néki tellyes szivünkéből, a ki nem

tekéntvén a mi hálaadatlanságunkat, el nem vette tőlünk Irgalmatlanságának kegyességét, kívánságot adván mi nekünk az ő utainak futására, mellyet kívánságh nélkül nem futhat senki: mondgyuk a

Psal. 118. Profetával; *Kívánva kívánta a Lőlköm a te Igasságodat minden időben.*

v. 20.

De mivel hogy sokszor ez a mi kívánságunk, gondatlanságinknak lagyságátul bennünk megh aluszik. Szándékom az, hogy némelly erre Indétto egy néhány Emlekezetes intéseket tegyek föl, a kikből ki tessék nyilván, mit köllessék távoztatnunk, s-mit követnünk. Mellyekben tellyes elmélkedéssel foglalván szívünket, és elménket, előbbj erőnkben öltözzünk, és a jószágos cselekedetekben, szereteten, a Lőlkj jokban, fáradhatar tanul mind addégh nevelkedgyünk, miglen az Atyaink áldásával megh erőssítettvén, él jön, és el érkezik hozzánk az örökke valo hal-

moknak kívánsága.

Kö-

V Adnak az Iffiuságban némelly megh próbált Lőlki jok, mint egy gáradicsok az idővősségre, mellyeken kétségh kívöl a tökéletességre, és a Jólzágos cselekedeteknek koronás fölsőségére juthatnak, a kik azokban gyakorlatoskodnak: azok pedig Ezek: Szent szemérmetség minden dolgainkban, és cselekedetinkben; késedelmesség, sőt halgatás az szollásban; készség az engedelmességben; szorgalmatoskodás az Imádságban: Futnyi a hivalkodást, távoztatnyi az Zabolatlanságot, gyakran, és tisztán gyonnyi, mindennek örömet szolgálni, és a gonosz társaságot eltávoztatnyi. Ezek a drága kövek, megh bőcsúlhetetlen kincs, és gyönyök, mellyek, azt, a kik föl találják azokat, Isten, és az Angyalok előtt, kedvessé, s-köllemetessé

N 4

tés-

198 XXV. Emlek: Int:

tézik. Es ezek által midőn annak tetzel, à ki téged el-választott à te Anyádnak méhéből, és az ő szent malasztja által hívott, hogy te bened ki mutatná, le irván az ő szerelmes szent Fiának képét, ki vévén téged Ægyptusnak nyomorúságos rabságából, és által vivén az Isten Fiának szabadságában; és midőn már az Új Embernek új utyára indulván, lábadat annak első garádicsára tészed, melly az alázatóságh félelmének, és à mennyei szeretnek ösvénye: akkor, az által föllyebb lépven, magosfabbakra juthacz, naponként nevelkedvén. Mellyekből némelylek Emlekezetes intéstül elődben iratnak.

A Kivánságoknak megbabolázásáról.

I.

Kívántatik mindeneknek fölőte, hogy ha à te üdvözéttődnék nyomdokit követnyi akarod: tel-

Sz. Bon: Púsp: és Kar: 199

tellyes reménségedet, éppen, egyedől, és egészszén az Urban helyhezteszed, minden világi vigasztalásokat ki tévén szívedből.

A Vétkek ki-gyomlálásáról.

II.

Annak utánna; minden bűntől, és gonosz vágyodásoktól, valamennyire az Emberi gyarlóságh engedi, s' el-vifelheti, magadat igyekezzél éppen ki tisztetani, ki üreséttenyi, és à világh köteletségétől szabaddá rennyi; hogy à gonofsághnak *ő kovászszából* *ki tisztulván az Új életnek újságában* járgy Kristus után: Mert ha elsőben à gonofsághnak hasonlo láncait el nem szaggatod, lölköd azoknak temérdeki sötétségével megh terheltetve tartatik, és à Mennyejekre föl nem emelkedhetik.

2. Corint.
5. v. 7.

200 XXV. Emlek: Int:
A' külső Kőtelefségeknél
megh oldozásáról.

III.

Minden külső Kőtelefségekből föl oldozd, és új szabadsággal bátorságossá tedd magadat; hogy szabad, ép, és tisztá elmével foglaltsággal, ragaszkodván az Istenhez.

A' Haboruságoknak békeséggel - való szenvedéséről.

IV.

A' Magasághbéli Istennek, à te mennyei Jegyesednek à Krisztus Jესusnak szerelméért, minden világi üldözéseket, haboruságokat, szorongatásokat, és Ellenkéséseket kézzel szível-végy, és békeséges türéssel viselly; sőt à mennyire lehet áldozatul vévén, egyedül csak à Krisztus keresztségben, és szenvedésben győnyörködgyel; úgy hogy, ha mutatná, vagynak

Sz. Bon:Púsp. és Kár. 201
adnák magokatis, be nem vévén, s' megh vetvén minden világi örömet, egyedül csak à háboruságokban örvendgy, hizzál, s' vigasztaltsággal: Ezeket tudván, hogy készítettnek te néked, megh tisztulódra, és lőlkődnék megh nyeresére.

Hogy semmi esetekben
ne panaszkodgyál.

V.

MIdőn à te Uradat Istenedet mint teremtetet érzed, hogy valamiben megh bántottad, ne sopánkodgyál, hanem erőss, de töredelmes bizodalommál, kövesd megh, à kit megh bántottál; ne mást hanem magadot magadtul vévén cselekedetidről számot, ne mástól, haszontalan mentegető panaszkodással.

Magad Szegénségéről.

VI.

Megh

MEgh utáld hogy igazán
megh vesd magadat, és ör-
vendgy azonnis, ha má-
foktól mindenektől megh utáltatol;
és az szent szegénységet tellyes szí-
vedből szeretvén à kit kövecz;
megh lásd hogy Istennek tett fo-
gadásod szerént, minden körülöt-
ted valo, mégk kételen szűkség-
idbennis, az szűkölködést, allyas
ezközt, keménységet, sanyaruságot,
egy szoval à szegénységet kövessed, s'
szereffed: így tudván magadat min-
den vigasztalásra érdemesnek, s'
méltonak, és ezzel gyűitvén ma-
gadnak el-fogyhatatlan kincset
Mennyeekben, à te Krisztusodnál, ki-
ben minden gazdagsághnak kincse
el vagyon rőjtetve. Légyen el-rőjt-
ve előtted e földön, hogy megh ta-
lállyad azt Mennyeekben,

A' Tisztefségek el-távoztatásáról.

VII.

Min-

MInden údóben az Isteni féle-
lemben áthatatossan álván
az Ur színe előtt, s' abban
végigh megh marádván, à világi hi-
zelkedő kedvezéseket, kedv kere-
séleket, tisztefségeket, dúcsófsége-
ket, és hamis álnoksággal aládo,
olalkodo, hívságos ígéretek, aján-
lásokat, mint ördöghi csalmányo-
kat, mint à mérget, s' à dögh har-
lalt, mindenkor féllyed, fuffad, és
szüntelen ébren lévén magadnál,
gyanos légy magadhoz, hogy en-
nek mérgétől megh tartassál: mert
ha magad győzedelmed lészén ma-
gadon, se külső, se belső Ellenség-
nem árthat teneked.

Az igaz Alázatofsághrol.
VIII.

ANnak szerelméért, à ki Ura
lévén mindeneknek, Mennye-
jeknek, földieknek, és à Po-
kloknakis, érettünk gyalázatos szol-
gai ábrázatott vőtt magára, megh
aláz-

204 XXV. Emlek. Intési.
alázta magát haláligh, az Ember
hatalma alá vetvén magát kefé
akarattal; megh alázván magadat,
mindent naladnál nagyobnak, és
magadat, mindennél alább valo-
nak, ísmérd. Így léfzen mindenek-
kel, minden időben csendes, és bé-
keséges a te életed, és a botrán-
koztatást tellyeliséggel nem fogod
tudnyi.

A' Lólki Békeségről, és
annak megh Szerzéséről.

IX.

S Emmi azokban te ne illeés, va-
lamik téged Lólki haszonnal
nem illetnek: az az, Semmi do-
loggal ne gondolly, és semmiben
magadat semmiképpen ne egyelécse,
a mellyben Lólkód hasznát, s-nye-
reségét nem találod. Se é felében
magadat, külső vagy belsőképpen
mások által egyelétrenyi ne en-
gedd,

Az

Sz. Bon. Púsp. és Kár. 205
Az Erzekenségeknék
Őrizetiről.

X.

S Zemeidnek, szadnak, és minden
Testi érzékenségidnek zárt, és
vigyázo oltalom őrizetett vész:
ugy hogy, ne akargy semmit lát-
nyi, szollanyi, hallanyi, izlenyi, va-
gy illetnyi, valamik Lólkódre nem
szolgálnak. A' nyelvedet kívált-
képpen valo Zabolában tarcsad,
hogy ne szollyon semmit, hanem
kérdve, és az szűktégtől, vagy a
közöséges haszontul kényszerítetve.
Es mind nagy és édes beszéddel, il-
lendő Tisztelettel, rövidséggel, és
alázatos csendességgel valo légyen.

A' Magános életről, és
éijeli Vigyázásrol.

XI.

AZ Szent, és Isten előtt kedves
magánossan valo létel, mellyre
viszen, utat mutat, s-vezérel,
a ka-

á kalastromi rekesz, mint magánosan való élet; Ugy az éyeli és Nappalj Vigyázások, mint drága, és megh bocsúlhatetlen jó az Ur szemei előtt, úgy legyen nálad minden időben kíváncsi, és megh bocsúlhatetlenül tiszteltes: azokban mutatván bé a te Istenednek figyelmetes jó Vigyázással, minden cselekedetidet, telyes életeddel, mély Alázatossággal.

Az Solosmában való

Szolgalatrol,

XXII.

M Időn az Solosmában foglald magadat, az Ur szolgalattyaiban, melly a Déák szobol annyit téfzen, mint az Istennek Tiszt, avagy az ő szent Tiszteltire rendelt szent Tiszt, és hivatal; be-Zárván szivedben jó Lőlki nyugodalommal minden gondolatodat, úgy el-felelkezze minden külső dolgokról; hogy elmédet az egekre

kre függesztvén a Mennyeieknek, sőt, az Istenségnek titkos tanácsában tudgyad magadat lennyi: és így, olly áhétatossággal, tisztelettel, vigh kedvel, és edgyütt félelemmel állj abban, s-végezzed azt, mint ha az Angyalok seregében az Ur színye előtt, dicsérnéd őtet, maga jelen létében.

Hogy Isten után mindenek fölött ahétatos légy a Boldogságos Szűzhöz.

XIII.

A Meny-Országoknak dicsőséges Kyrálnéját, az Urnak választott, malasztal telyes édes Annyát, nagy bocsúllettel tiszteljed, élerednek telyes napiaiban: így minden szükségidben, veszedelmidben, késértetidben, lőlki testitufakodásidban, és szorongatásidban, mint bátorságos oltalom gyanolodhoz folyamodgyál, az ő segítségét kérjed, szoszollodnak veszed, magadat, és minden ügyödet nekje

O

nekje ajánlyad, mert ő az irgal-
massághnak, és könyörületesség-
nek Anyja: azon szorgalmatos-
kodván, hogy őtet naponként, vala-
melly magános tisztelettel tisztel-
nyi, el ne mulassad. Es hogy, a te
szived áldozattya előtt kedves, és
tiszteletire nyújtott ahétatolságod
köllemetes legyen, az ő tisztaságát
szíved lélekkel magadban viselni
teljes erőddel igyekezzél; hogy az
alázatosságban, tisztaságban, és
szelédességben követvén őtet, mind
őtet, méltábban, s' mind te erde-
messébben tisztelhesd, mint fia é-
des Anyádat.

A' gonosz Tárfasághnak,
és heltelen nyájaskodásnak el-
távoztatásáról.

XIV.

A' Gonosz Tars, veszedelme,
s' miridgye, a jora indult szer-
zetes tökéletességének, ez-
köze, s' közben járó követtje az
Incel-

Incelkedő gonosznak, rontoja az
Ur tisztelete ékes alkutmányának.
Azért úgy fussad azt, mint Dágot,
hogy nem Jerusalemet, hanem löl-
kődet, az szentség rontástól éppen
megh tarcsad. Nem kevesebb, sőt
nagyobb szorgalmatoskodással oja-
lad magadat, jo, vagy gonosz szin-
alatt, sőt még a vérségnek ti-
tulusa alatt, a férfakkal való nyá-
jaskodástól, úgy hogy akar melly ok-
ból, az igen nyilván való szükség, és
kételenségen kívül, férfival, csak
szollanyis el-távoztasd. Sokakat
vitt kárhozatra, az illy Tarsalko-
dással való nyájaskodás. Ne hidgy,
magad erősségében ne bizzál; jo
kezdetnek, sőt szent Igyekezetne-
kis, volt sokszor, nem reménlett
veszedelmes vége. A' férfiak kö-
zül, az egy Gyonto Atyádat válasz-
szad; a ben valok közül olyakat,
a kiknek példa ado Tökéletes é-
letekről bizonyos vagy, a kikkel
tarcsad barátságos társaságot,
kik téged szoval, és hathatos pél-
da

Egy legyen
Vezéred
az Istenes
jora.

da adásokkal, Isten előtt megh próbált Tökélletességekkel, az ő szeretetire oktassanak, és gerjesztzenek; kikhez, minden szükségidben leheffen Lölki vigasztalásoddal való bizodalmad.

A' Jora valo Rettségknek és Szomoru- sághnak Távoztatásáról.

XV.

A Jora valo Rettségknek, és kedvetlenséggel való szomorusághnak, kölletlen hidegséget, melly a' téuellygésnek, a' halálra vezető uttya, magadtul, árok alatt száám-ki-veds, és minden külső belső dolgaidban mindenkor kéfsz, jo kedvű, és jo akarattal való légy: a' jo akaratu Embernek hirdeti az Angyal a' békességet. A' vigh orczával való áldozatott kedvelli az Ur. Senkinek semmiben, ellenvetéssel ellent ne mondgy, se

elle-

Sz. Bon. Püsp. és Kár. 211
ellene ne állj; de sőt inkább a' Jóban, melly az Isten tisztetletire néz, mindennel egyet ércs.

Hogy mindeneket Jobra magyarázz.

XVI.

M Inden indulatidat, kívánságidat, és akaratodat, az Ur Isten akarattyához alkalmaztasd. Mindenek épécsenek, semmi ne botránkoztaffon téged: ártatlanságodat néked, senki poklosága ne szeplősécsé: Így lenne ha más mocskában megh botránkoztafnád tisztaságodat, mert más gyalázattyában förtőztetnéd magadat: akkor gonofságot raknál a' gonofságra, és mást akarván a' veremből ki huznyi, magad nyakad szakadna belé. Azért, a' kiket magad kára nélkül nem segethecz, fődőzzed inkább szeretettel cselekedeteket, és hadd arra a' fölséges bölcsességre, ki előtt

O 3

tud-

212 XXV. Emlek: Int:

tudva vannak mindenek, el vála-
sztya à Gonosz, à jotól, és érde-
me szerént fizet mindennek. Így
vehec másoknak botránkoztató
gonosz cselekedetekről is magadnak
érdemet, és nevelkedést à Jora.

Az Szívnek Eörizetiről.

XVII.

Minden örizzetel Tarcs-megh
az szivedet és egészszén
csak à Lölkj foglalatoslá-
goknak adgyad: semmi el-mulan-
doságoknak kívánsági helt ne ta-
lállyanak abban: hogy minden te-
remtett állatoktól, tisztá, és szabad
lévén, à mindenek teremőjének
tartásék megh, s-szolgállyon.

Fele-Barátunkhoz való

szerezetéről,

XVIII.

Hogy az Isten főliségének ké-
pét, és hasonlatosságot tisz-
tellyed, és megh bocsüllýed
az Emberekben, olly belső forró sze-
re-

Sz. Bon: Púsp: és Kár: 213

retettel szerezés mindeneket, és olly
gondviseeléssel légy minden szüköl-
ködőkhöz, és kiváltképpen à be-
tegekhez; Valamint az édes Anya,
gondott visel, s-szereti, az ő eg-
yetlen egy fiát.

Az Imádsághrol és Jofzá-

gos Cselekedetekről.

XIX.

Elmédet, olly szüntelenféggel
való rendeléssel vífellyed az
Istenhez, hogy mind elméd-
nek, s-mind magad vífelésednek,
minden cselekedete, és foglalatos-
ságha Imádságh gyanánt légyen;
minden szolgálatodat, olly ép sze-
retettél, és alázatossággal intézd,
mint ha à Kristussal magával cse-
lekednéd azt: Ugyis vagy, mert
ő maga mondgya az Izent Evan-
geliumban: *A mit eggyel, az én kis-*
dedim közül cselekedtetek, én velem cse-
lekedtetek.

Mat. 25.
v. 50.

O4

Az

214 XXV. Emlek: Int:
Az Sz. Engedelmességről.
XX.

AZ Szent engedelmességnek, mindenekben érdemelhető Rendit, mint az Szemed fényét úgy igyekezzed sérelem nélkül megh tartanyi; melly abban nis áll, hogy mindenekhez, mind nagyokhoz kicsinyekhez, illendő és áhétatos tisztelettel viselteffél te, à ki megh tagadtad magadat à Krisztusért. A' jokban, ha jok? mások akarattyát kívánd inkább tölteni, hogy sem magadét, Terhes, s-unalmas senkinek ne légy, hanem Krisztusban egy aránt Szeretvén mindeneket, mindenekhez egyenlő légy.

Hogy mind Háboruságidat, mind Vigasztalásidat Titkon tartsad.

XXI

MInden Lölki ajándékidat, s' belső, és külső Isteni malasztal való Vigasztalásidat, melyek-

Sz. Bon:Püsp. és Kár. 215
mellyekkel téged, az Isten irgalmasságának munkálkodása, megh áld anyi méltoztatik: úgy vizfontak háboruságidat, útközetidet, és az illyekben, à jo igyekezettel tölt szándékidat, titkollyad, s' à mennyire lehet magadban tartsad. Ki vévén azt, ha azókrol gyonto Atyád előtt kölletik vodolnod magadot: avagy ha Fejedelmednek, Mesterednek, vagy valamelly meg hitt értelmes Szerzetes tagodnak lölki vigasztalásodra köllene jelenened, kiknek jo tanácsát, és oktatását magadnak ezekben hasznosnak, s' üdvösségesnek tudnád lenni.

Hogy az Istent mindenkor, s' mindenütt magad előtt visellyed.

XXII.

MEgh oldoztatván már, és föl *Az Isten jo* szabadván à világtól, és *letemenyi* minden teremtettt állatok- *ról való*
O s tul,

tul, olly kívánsággal, és buzgó-
gos igyekezettel vífeltefsél à te-
remtődhöz; hogy midenokról el-
feledkezhvén valamik ő kívülőtte
vadnak, valamit cselekefzel, vala-
hol állasz, és valamit gondolsz, éi-
jel nappal, minden szem pillantás-
ban az Istent elmédben vífellyed:
tudván hogy lát, hall, tud téged,
és hogy szüntelen az ő szent sze-
mei előtt légy. Melly gondolko-
dástól, mintegy ő benne el-nyelet-
tetvén, nagy tisztelettel, félelem-
mel, és szeretettel; hol az ő vég-
hetetlen Istenségének lábai előtt
le borulva, keserves szível bűne-
idnek bocsánattyát kérjed. Hol az
ő szerelmes szent Fia kinszenvedé-
sének törével, az ő szent kereszte
előtt megh sebesítettvén, véle ed-
gyútt síránkozzá, és keseregi. Hol
az ő szent Eletét, à te gyarló eše-
tidnek példajara vegyed. Hol az ő
véghetetlen veled valo jó tetemén-
nyinek fokaságát, hála ado képpen
számlállyád. Hol az ő hozzád valo
fze-

szertetetinek nyilaival megh sebe-
sítettvén, az ő szeretetire föl e-
melkedgyél. Hol hatalmát, bölcses-
ségét, joságát, kegyességét szám-
lálván, őtet minden cselekedetiben
áldgyad. Hol à Mennyei Dűcsősé-
ségnek kívánságától föl emeltet-
vén, ő hozzá, ez síralomnak vől-
gyéből ohajtozásokkal foházkod-
gyál. Hol az ő megh bűcsülhetet-
len szeretetinek belső indulattyát
megh gondolván hozzád, mint egy
örvendetes vigassággal, utánna ra-
gattafsál. Hol à te esetidben, vesze-
delmidben, vétkeidben, kétttségben
esésedben, tőle valo el-szakadáfod-
ban: miképpen tartott megh, mi-
képpen emelt föl, miképpen vett
magához megh gondolván, az ő
Isteni irgalmafságából tenéked föl
nyitott szívében, el-rőytőzzel, hogy
ott, az ő szeretetinek tűzétől föl
gyulladván véle éppen egyben ol-
vadgy. Hol pedig az ő mleysé-
ges, és el-rőytetett titkairól, és
igen csudálatos, igazságos ítéletiről
gon-

218 XXV. Emlék. Intési.

gondolkodván, ötet mindenkben hiven, áthatatoffan, szeretettel, és félelemmel tisztellyed, áldgyad, és imádgjad. Mind ezek fölött pedig az ő keserves szenvedésének, és szent halálának eleven Emléketit, szivedben, és Elmédben kiábrázolva vífelvén, ő hozzá (: à menyiben lehet :) hasonlová igyekezzel lennyi.

Maga szorgalmatos Eöri- zetiröl.

XXIII.

A Te magad Vigyázásodon állj, hogy meghalljad, mit mond néked az Ur, és mit felelly á téged kérdezőnek. Vigyázz minden időbenn, à te réghi Ellenséged utánad olalkodo gonofságára, à ki sokszor magát à világosságh Angyalának tün-
tetvén, tört hány, és hálót, hogy Lölködöt belé kerétheffe, megh ejt-
hesse: fussad az ő Töreit, mint à veréb; és olly tisztaságos légy az
ő sze-

2. Corint.
II. v. 14.

Sz. Bon: Púsp: és Kár: 219

ő szemei előtt, hogy az ő háloi tégedet megh ne tarthassanak; melyből, ugy szabadulhacsz megh férelem nélkül, ha nem Jákob, hanem Israél léfzen à te neved, az az: ha elméd szemeivel szüntelen, látod az Istent, és csak ő reá nélsz: *Mert, Psal. 120. nem szunnyadoz, sem nem aluszik à ki őtet őrzí.*

Psalm. 120.
v. 4.

A' Tiszta Gyónásrol.

XXIV.

A Z elődben vett szentséghekn, az az, az szent, szerzetednek rendit, à mennyei kívánságoknak, szivedet ferkengető szent szikraitól föl gyullasztván, à te tisztaságodnak szépségét, ártatlanságodnak megh fedhetetlenségét, Lölköd Isméretinek tökéletes ép-ségét, megh lásd, hogy valamelly mocsokkal megh ne szeplősfed: Mellynek szorgalmatosabb megh őrizésére, nem egyszer hanem hétyszer végy számot napiában

*Lölkött is-
méretinek
minden-
napiszaam
vetele,* ban Lölködtül. Hétszer mondgy
dicséretet mindennap az Urnak,
mind annyiszor, azok után, gon-
dold meg, miképpen jártál orán-
ként méltán, az Isten előtt, maku-
la nélkül, az igazsághnak ósvén-
nyén. Es minthogy nincsen senki
à ki, fenéttékét, és igaságát ugy
megh tarcsa, hogy fogyatkozást
ne találjon, azért szűkségh, ho-
gy mind annyiszor, fáidalommal, és
kőnyhullatással az szent Penitencia
fördőjéhez járullyunk, hogy megh
mosódván megh tisztullyunk. Mel-
lyben magunkat vádolván, egész-
fzen, igazán, tisztán, és nyilván, fő-
dél, és mentségh nélkül, köll min-
denekről gyonást vallást tennünk,
mind azokról, ha miket gyarlo-
ságból megh esvén, cselekedtünk,
és ha miket, vétkes gondatlansá-
ból el mulattunk. Ugy, az ide-
gen vétkekről is, és valamikben I-
stenedet, gondolatoddal, szoddal,
szándékokoddal, és cselekedetteddel
megh bántottad. Mellyet minden-
kor

kor követnyi köll, töredelmességh-
nek, és elégh-rételnek: hogy szán-
nyad vétkeidet, és bánván távoz-
talsad, nem csak à vértet, hanem
arra valo ok adástis: Mert üdvö-
zétönk szava, hogy: *ki köll vájnyni à
botránkozotato szemeket.* Honnend, fő-
lőtte erőfs à harc, ebben az útkö-
zetben: és azért köll az Isten tör-
vényne szerént vakoknak, síuke-
teknek, és Erzéketeleneknek len-
nünk mindenekben, valamellyek-
ben à Lélek nem talál nyerefféget;
hogy pedigh az Isten törvényinek,
az ő parancsolatinak, és mennyei
fenéttékinek megh tartására, à
megh nevezett jokra nagyobb fi-
gyelmetésséggel, buzgoságosban föl-
gyulladgy; Im ez őtt dolgokban,
leg alább napiában egyfzer, ahé-
tatossan, és jo figyelmetésséggel fog-
lallyad elmedet, és szivednek gon-
dolkodását. Tudnyi illik. Melly
rővid à mi életünk? Melly vesze-
delmes az út? Melly bizonytalan à
halál? Micsoda jutalmok az Iga-
zak

Matth. 5.
v. 2.

222 XXV. Emlek: Int:

zaknak? Minémű büntetések a Gonoszoknak? Hogy így ne legyen félelem nélkül a mi szolgálatunk, se rettegés nélkül a mi örömünk,

Mineműknek köll lenünk magunk Itéletiben, bár Tökéltetsek legyünkis.

XXV.

HA bátor a törvényeket be tölthetted, és az Istennek málasztyából mindeneket jól cselekedtetélis, Bűnösnek, s-hafszontalan szolgának ismervén lenni magadat, és az Istennek minden jó tétémennyjre méltatlannak, az Isteni szeretettel nagy reménységgel megh telvén, erős hited legyen, hogy az, az Irgalmafsághnak Attya, megh nyitva tenéked azon Irgalmafságának kebelét: hogy midőn az alázatóságnak mélyfégen, erős fundamentomát vered hűtődnek, hűtődnek, fényes falait föl emeled, buzgo szeretettednek, minden Jozs-

gos

Sz. Bon. Púsp. és Kár. 223

gos cselekedettednek ékes festekivel föl állítottod, a Boldogh reménységnek Dicsőfféges heazattyát; akkor, mindeneket Jól el rendelve, az a mennyei jó mester, és az hív Lőkőknek édes Gazdája, *kinek gyönyörűségke az Emberek fiáival lenni;* Mind addégh méltoztassék te veled, benned lakozni az ő kegyelme, és málasztya által ebben az száradokságban, számkivetésben, és siralomnak völgyében, valameddégh ez élet után, az örök Boldogsághnak házában, a halhatatlansághnak halhatatlan dicsőfféges fehér ruhazattyában, föl öltöztetvén, az ő szent Izinyének folséget, és fényességét méltoztassal megh látni változhatatlan örömmel. Hol léfzen legh nagyobb Boldogságh, örök megh Boldogulás, minden mi kívánságinknak be fejezése, s' vége.

Ezeknek be-fejezése.

AZt mindazon által mégis tudgyad szerelmes Atyámfia, P hogy

Prov. 8.

v. 31.

224 XXV. Emlek: Int:

hogy ha tókéllefeffen megh nem tagadod magadot, tókéllefeffen nem követheted nyomdokit, à te údvözöttödnek. Es ha szüntelen nem zörgecz az ő aitaján, be-nem mehecz szivednek békeségében, és ha el-választhatatlanul, s' változhatatlanul, magadat, az ő félélm, ben megh nem tartod, à halando házad el romol, s' le-dől à mélséghe-re. Ha pedig hiven, és álhatatofan foglalod magadot ezekben, s' megh tántorodás nélkül megh maradcz à jokban, reménlek az údvözítő irgalmafságában, hogy téged az ő malasztyára, és szent lőlkének kegyelmére, méltová téfzen, ez életben, és réfzeffe magában, s' dúcsófságében, az örök életben: mellyet engedgyen neked, s' nekem az, à ki egy az Szent Hãromságban, és áldott mind örökke örökke Amen.

Ezeket pedig Krisztusban szerelmes Atyámfia, nem azért irom néked, hogy nálad szükségesnek tud-

nám,

Sz. Bon:Púsp: és Kár: 225

nám, hanem mint hogy már annak elötte, magamnak ófzve szedeggettem vala, tudván az én álhatatlanságomnak hailandoságát, avagy állandoságomnak gyöngeségét, akartam te veled mint hiv segéttömmel közölnöm: hogy à mi az én reftségemtől, tunyaságomtól, vagy gyöngeségemtől el-mulottatik, à te buzgoságodnak nagyfától helylyre állétfasék; kíváltképpen midőn téged è féle együgyűebb íráfoknak olvasásadan velem edgyezőnek, és è-felékben gyönyörködőnek, tudlak lennyi. Azért szerelmefem, kérlek, olly szeretettel fogadd, s' vegyed ezeket, à mellyel hozzád vífeltetvén néked küldöttem: hogy ezek által (: mellyeknek rendi, és fenéttéke, nem láttatik ugyan örvendeztetnyi hanem keferéttenyi:) ugy igyekezzél à mennyei foglalatoságok által fogva vífelnyi, és le kötnyi magadat, hogy az igafsághnak békefséges gyümölcsét hozzák jóvendőbenn,

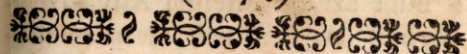
P 2

és az

és az ő várakozásának édes emlé-
kezetivel, ez életbennis, à te löl-
kőd, az áhétatóságnak, kostolásá-
val, bé töltesék az ő sirjával, és
kövérségével, à mi Urunk KRIS-
TUS JESUSBAN, kinek en-
gem szárazt, haszontalant, és szoft
inkább, hogy sem áhétatost, buzgo
könyörgéssal ajánly. Kinek Dú-
csóssegh, Tisztességh, Dicséret,
és Hálaadás, mind örökké
örökké Amen.

Szent

SZ. BONAVENTURA

Albáni Püspök Kárdinál,

Szent FERENCZ egész Szerzete

Néhaj Generálissa, az Anya-Sz.

Egyház Serafikus Doktora

Az Szerzetes joban nevel-
kedő vezérlelt mutato Elő-
mentséghnek.

ELSŐ KÖNYVE.

A Négyféle Olalom Vigyázásokrol.

I. Rész.

Négy Kiváltképpen va-
lo, à kikben az Úy szerzetes
lissaknak, magokra figyelmetes ol-
alom vigyázással köll vigyázni,
ha à joban Előmentséggel akarnak
nevelkedni. Első, hogy abban az
első akaratban, és az első forro hi-
vatalban, mellyel az szerzetes éle-
tre gyöttek, megh ne hülljenek:

P 3

à mint

Első Olta-
lom, hogy
az első
buzgóság
megh ne
hülljön.

Apocal. 2.
v. 4.

à mint ezt, az Effelusi Anya-szent-
egyház Angyalának szemére hán-
nya az Ur: *Vagyon valamim ellened,*
hogy à te előbbi szeretettedet el-hatad,
Annak okáért tarcs penitentiát, és az
előbbi cselekedetidet cselekedgyed.

Az Első szeretetted el hadgyák
azok, à kik elsőben, az az, az ő
első bé jövételeknek kezdetin áhé-
tatofok, és buzgok mindenekre, és
annak utánna megh tunyulván,
az álhatalansághnak adgyák ma-
gokat: és à melly vétkeket megh
szégyenitenyi, és megh győzni
győttének, magokon Uralkodnyi
szenvedik, megok kedvek, s' alkal-
matofságok szerént, nem az Ur
tettzése szerént szolgálván az Isten-
nek. Honnénd az Izraél fiainak
megh parancsolta az Ur: *Emlekez-*
zetek megh erről à napról, mellyen ki
hozattatok Egyptusbol. A' nap, mel-
lyen ki hozattatunk Egyptusbol,
à kész, és jo akarat, mellyel el-vé-
tettünk à világtul. Erről köll megh
emlekeznünk, hogy az első lélek-
nek

Exodi 13.
v. 3.

nek buzgoságától, el - ne szakad-
gyunk. Innen vagyon, hogy Egy
némelly, az szerzetes Eltre akar-
ván mennyi, az világból, kérdez-
vén Agaton Szent Atyától, mikép-
pen köllennék abban elnyi? Il-
lyen feletetted vett: *Lásd megh mint*
éltel első Nap, és mindenkor ugy ély. Az
az: Gondold megh à te kész aka-
ratodnak mineműségét, az szerzet-
ben be jövételednek első Napián:
melly alázatos voltál akkor, melly
kész az Engedelmeslégnék, és min-
den kemény Ellenkezéseknek el-
visezésére: melly békefféges, à megh
feddésekre, à Penitencziára; szűköl-
ködéseknék, à munkás farattság-
nak el szenvedésére, melly szemér-
metes, melly félelmetes: melly gon-
gondos, hogy megh jöbbéttanád é-
letedet, és vizzha nyernéd napiai-
dat, mellyeket à világban hafzon-
talanul el-vesztettél: Nem rágal-
mazo, nem nyughatatlan: mikép-
pen vetetted el-magadtól à testi ki-
vanságokat: miképpen adtad ma-
gadat

In Vitis
Pr. Lib. 4.
parte 10.
c. 3.

Heb. 5.

gadat Eleven áldozatul az Urnak, hogy te benned attol fogva a bűn életéből ne élne sémmj; hanem megh öletnék az Engedelmességh fegyverével, Papi szolgálat, az az fejedelmed keze által, és től áldoztatnék az Urnak. Ezen mod szerént ély az utánnis minden időben, hogy másként az szerzet iskolájában ne oktanulny inkább tudatlansággal, és a Joban való hátra maradással, hogy sem elő meny. Mert ez, mind félelmes, s-mind igen ártalmas. Ebből következik osztán, hogy midőn a Joknak oktato Mesterének köllene lennetek, az el-múlt időre Nézve, mellyben az szerzetben éltetek, szükségés inkább, hogy ti tanéttaslatok az Isten belzédinek kezdettől fogva való mutató táblájára: és szükségh hogy, úgy, oktattassatok mint minden mennyei tudomántul úres oktanok, honnend köll kezdenyi szolgálnyi az urnak, és ollyakká lenetek, a kiknek téi kívántatik

tapl-

taplálásokra nem erőls étek: a kiknek tudnyi illik, gyermeki kényesgetésekre, gyöngéltetésekre, és testi vigasztalásokra vagyon nagyobb szükségek, mert nincs az erőls szenvedésekre, a dorgálásokra, az szidalmakra, az szükségekre, az öldözésekre el-készítettet Lólkók, Krisztusért. Mert minden a ki részes a teiben, nem alkalmas az igazsághnak beszédere: mert kisdéd mind erdemmel, mind cselekedettel. A' Tökéleteseké pedig a vastagh eledel; azoké, a kiknek a jo szokásból gyakoroltatott erzékségek vagyon, a Jonak, s-a Gonosznak megh válaftására.

Második oltalom vigyázás az, mellynek kezdetin az uyonnan kezdő szerzetesnek, mint már okosnak, vigyázonak köll lennyi, hogy másoknak gonosz példaiától, ne indittassék annak követésére: mint Némelly gyöngébb Lólkúek, és a Jobban erőtlényebbek, látván hogy mások rőstök, hivalkodok, szossak,

P 5

től

Heb. 5.
v. 13.

főlküvök , tiszteffégh kívánok, Ellenmondók , és sok képpen vétkeffek , s' hátra hagyók az Isteni szolgálatban, azt mondgyák magokban; ha másnak szabad ez, miért nem nekem is? és készízek lévén a gonoszra, örömeft példát vesznek azoktól, a kiket gonoszabbaknak látnak, és örvendnek azon, hogy tárlakat találtak a véttségre, hogy egyedül ne pirul-lyanak. Ellenkezőképpen, az Isten köteles szolgájának, így köll magában felelnyi: én tisztánn csak az Istenért gyöttem, nem másért: azért nem akarok senkit követnyi abban, hogy az Urtól el-mennye, s' el-távozzam. Annak okaért azokat akarom követnyi csak, a kik engem mind példájokkal, s' mind tanítással arra oktatnak, és vezetnek, a mire gyöttem. A' kép-irő, és akarmelly Mester Ember, valamelly nevezetes munkát akarván csinálni, a legh-jobb, és legh-szebb hasomló példát kívánja követ-

vetnyi: úgy az uton járo, nem kívánja kérdenyi az igaz utat a kik nem tudgyák, hanem azoktól, a kik tudgyák; így te se kövesd a gonoszt, hanem a jót.

Harmadik oltalom, hogy ne ítél-lye vakmerőképpen mások cselekedetét, legh fő - képpen midőn nem tudgya mi okbul, vagy mi szándékból legyenek. Mert valamint nem láttyuk mások gondolattját, úgy szándékiát sem, mi végre cselekszi ezt, vagy amazt. Honnét valami mentethetik valamiképpen, mindenkor jobb részre magyaráz-uk, ha békeséges szívet akarunk viselni mind magunkhoz, s' mind másokhoz, és Istenünket megh nem bántanyi: mert gyakorta gonosz-nak ítéllyük, a mi magában nem gonosz, és abban vakmerőséggel vétkezünk, magunknak tulajdonít-ván az szívek titkainak itéletét, melly az Istené. Fejedelmink, és oktato Mesterink, az Isten ízemé-lyében ítelhetnek néha, igen bi-zonyos

*Harmadik
oltalom,
senkit meg
nem ítel-
nyi.*

234 Az Szerz. Elóm. I. K.

2. Corin. 3
v. 15.

Luc. 6.

zonyos jelekből, nékem, sem néked
megh nem engedtetik. *Ki vagy te,
a ki megh-iteled más szolgáját? az ő
tulajdon Urának esik el, vagy két fél.*
Sokszor büntettetnek azzal, a vak-
merő ítélők, hogy hasomlo vagy na-
gyobb vétkekkel essenek el: hogy
tanulmányak magok életből, és
nyavalyájából szánakodnyi máso-
könn. *Ne ítéllyetek, és nem ítéltetek.*
Vagyon mindazon által külömb-
ségh, a félelem, és gyanoságh, vak-
merő, és méltó ítélet közzött. A' fé-
lelém ezen értelemmel az, midőn
femmi gonoszrul nem gyanakodom
más felől, de tartok attól, hogy
gonosz győhet ki abból, ha megh
nem előztetik. Mint példaképpen;
midőn a Kalasztromi zárban, az
szerzetesek bé rekesztetnek, és a
külső foglalatatoskodásoktól, és nyá-
jaskodásoktól el - tiltatnak: nem
azért, hogy tudnák hogy gonof-
zat cselekedeznek, hanem hogy a
gonosza való alkalmatosság (: mel-
lytől tarthatunk :) el távoztassék.

A' Gya-

Sz. Bon: Püsp. és Kár. 235

A' Gyanoságh az; midőnn nyilván
yalo oknelkül, vélekedéssel gyan-
kodom más gonosz cselekedetiről,
és nyilván nem tudom. A' vakme-
rő ítélet az; midőn elhitetem ma-
gammal, hogy ez, vagy amaz cse-
lekedet gonosz igyekezettel való,
a melly jó igyekezettel lehetett.
Es ez a nagy véték: mert az sziv
igyekezeti ítéltetik, melly csak
az Istennél vagyon tudva. *En az*
Ur, a ki a sziveket, és a veséket vis-
gálom. Az igaz Ítélet az; midőn
bizonyos, és nyilván való jelek-
ből láttatik a Gonosz, és midőn a
Cselekedet magaban rossz, és Isten
ellen való: mint a mikor látom,
hogy valaki embert ől ok nélkül,
és ehez hasonlok.

Negyedik hogy az Ellenkezé-
sekkel, és késértetekkel megh ne
tantoréttassanak, hanem megh gon-
dollyák, hogy azért győttek, hogy
mindeneket valamellyek reájok kö-
vethezhetnek, el szenvedgyenek
az Isténért: mint a ki a harcra mé-
gyen,

Vakmerő
Ítélet.

Jerem. 17

Igaz Ítélet

Nagyedik
általom.

Ecl. 2.

Act. 14.

v. 21.

Luc. 26.

gyen, tudgya, hogy nem nyugodalmat, és gyönyörűséget, hanem tusakodást, és sebeket köllesek magára várni. *Fiam az Isten szolgálatyára menvén, állj az Igasságban, és felelemben, és készítsd el a Lőlködet a késértetekre.* Haicsd megh a szivedet, és szenvedgy. *Sok háborúságok által kölletik bē mennünk az Isten országában. Szenvednyi köllött a Krisztusnak, és ugy mennyi bē az ő Dicsőségében.* Téhat az Ellenkezések, utya az Isten országának, és a ki az Ellenkezéseket távoztattya, távoztattya az utat, a ki pedig az utat távoztattya távoztattya az Isten Országát.

A' Négy féle késértetekről.

II. Rész.

A' Késértet négy rendbéli kiváltképpen, mint a Világh négyré széről indult négy szélek, melyek megh indittyák a Világh nagy tengere haboruit, és az szívnek hajoját

joját hannyák, és habokkal röltik, hogy el-veszeffék, hogy a mélységre borétták. A' testől, a világtól, az Eördögtől, és az Istentől jönnek a késértetek.

A' testől késértetünk, midőn a *A' test késértetéről.* természetnek vétkes indulatitól kiztettünk a vétkekre: ugy mint, midőn a bujaságh, vagy torkoságh késért. Kesértetünk ezen testől, midőn a mi gyöngé testünk, a munkáktul irtozván, el-vonnyi igyekezik, bennünket az Istenes, szent, és Lőlki igyekezetektől. Es így két képpen ostromol bennünket a test, tudnyi illik a gonofzra onszolván, és a jotol el-vonyván.

Es noha a haragh, Gyűlölség, Dölyfösség, ne láttassanak a testben lennyi, hanem a Lélekben; a testől vétetnek, és erednek, a Léleknek rothadásra tért kívánságának minéműseghi. Es noha szoktuk mondanyi, hogy az illy vétkeket az Eördögök sugallyák az emberek szivekben; de tudunk köll

köll azt, hogy ugyan csak gyarlo Emberségunknek alkotmányiban vagyon a késérteteknek kovászlaz; úgy hogy, ha bár eördögök jelen nem volnánakis, ugyis kívánná a test, és annak kívánsága bünt hozna, ha azzal edgyet értünk, és szivünket reá teszfűzük. Bennünk vagyon mind az, valamivel vétkezhetünk. Mert, a gondolatok, az elmének munkalkodási, az akaratok, és testünk tagai, olyak, s' azok, mellyekkel erdemlünkis, s' vesztünkis. Ezeket úgy adta, s' ajándékozta nekünk a teremto, mint bizonyos, és arra készített eszközöket, hogy azokkal jot cselekednénk, és azokkal a mi Teremtőnk zásfloja alatt vitezkedvén, mint erőss fegyverrel a mi ellenségünket az eördögött megh győznénk, és Menyekben készettenénk lako-helyt magunknak. Az Eördög pedig mi ellenünk, magában, erőtlen, és fegyvertelen, és csak álnok fugarlással harczol ellenünk, kiztvén hogy

vét-

vétkezzünk, nem kényszeréhetvén. Mert a kegyelmes Isten, nem adott a mi ellenségünknek hatalmat, hogy akaratunk ellen erővel vihesen a bünre; mert igen hatalmas volna ellenünk, gyarlo emberek ellen, és vétek nélkül nem maradhatnánk: hanem megh engedi néki hogy javallya, s' késércsen: de nekünk adta azt a hatalmat, az szabad akarattal, ha megh akarunk azzal eggyeznyi.

Ezek fölött, oltalmat ad nekünk, ellenkezeft tévén, a kigyo, s' az Ember között: hogy, tudván hogy ellenségh, valamit javallana, ne követnénk, tudván hogy az illy kegyetlen ellenségh hiv tanácsot nekünk soha nem ad, kinek semmi nem elég tőlünk, egyéb kárhozárunknál. Midőn azért a bünre kizt, mint egy azt kívánnya, hogy fegyverünket adgyuk kezében, hogy minket azokkal öllön: avagy, hogy azon fegyvereinket, ha néki engedgyük, megh tompé-

Q

cfa,

csa, csonkéttsa, cforbécla, hogy né-
künk alkalmatlanabbakká tégye, az
ő ellene való harczolásra. Példa-
képpen: Midőn gonosz gondolato-
kat sugarl a mi szivünkben, és
kíszta, hogy gonoszfiztat cseleked-
gyünk, nem de nyilván láttatike
mondanyi az embernek: fegyverte-
len vagyok én te ellened, nincs
mivel megh sebesétheffelek, ha te
nem adod nékem a te fegyveredet,
mellyel által verjelek, és megh öl-
lyelek téged? Add nékem tehát
az szivedet a gonosz gondolatokra,
és kívánságokra, add nékem a
nyelvedet, a kárhozottságh szolla-
sára, add nékem kezeidet, és lábai-
dat minden tagaiddal; Istened, s'
magad ellen való gonosz mozdul-
ásra, hogy ezekkel tölem, a te löl-
ködbe n halálos sebet vègy, az Isten
kegyelmét el-veszessed, és a Men-
nyei dűcsőfégtől méltán megh
fosztassál. Így az eördőgh, s' a test, a
lélek ellen, a ki ellen harczol, De
miképpen köllesék a léleknek a
test

test ellen tusakodnyi, s' harczolnyi,
Szent Pál tanéttya. *Ne adgyátok a ti Rom: 6.*
tagaitokat a gonoszságh fegyverének a
bánre: hanem adgyátok magatokat az
Istennek, mint a megh boltakból élők,
és adgyátok a ti tagaitokat az igazságh
fegyveréből az Istennek. A' test a lélek
ellen, de a léleknek a test ellen
köll tusakodnyi: és: ha a lélek által
megh ölitek magatokban a testnek csele-
kedetit, úgy éltek. A' ki pedig a
testnek, s' az eördőgnek enged, ma-
gának tulajdonécsa, ne a késértő
eördőgnek, hogy mint ellenségh, el-
lenségesképpen bánik magával.

A' Világis két képpen késért *A Világ*
minket: egy képpen mutogatván *kísérteti.*
és igérvén azokat, mellyekkel ma-
gához csallyon, úgy mint, tisztel-
séget, gazdagságot, hívságot, és
ezekhez hasonlo csalmány áruit:
más képpen azokat bocsátván el-
lenünk, a kikkel rémcfsen s' jefz-
szen, úgy-mint, üldözéseket, gyalá-
zatokat, szidalmakat, kissebséget,
és ezekhez hasonlokat. Mind két
kép-

képpen sokakat el-vonszon az Istentől, kiket, vagy maga szeretetséssel, vagy a gonosz félelemmel, megh tart a bűnökben.

Az Eördög
késér-

Az Eördög, noha minden késértetekben ezköz, s ingerlő fő ok szokot lenni, mindazon által, két kiváltképpen való késértetekkel ostromol minket, és fő képpen azokat, a kik az Isteni szolgálatban inkább megh próbáltattanak; midőn, vagy az igaz hűtből igyekezik ki venni bennünket, és a kárhozatnak lölkével föl forgatni: vagy midőn a jonak színye alatt gonoszságat hitet, s nyelet-el velünk, mellyel, véletlenül, álnokol alánk forrot öncsön, és a jót elvessen. Es

Psal. 90.
v. 6.

2. Cor. II.
v. 14.

ez, a ki a Soltárban: *déli ördögnek* neveztetik: vagy az Apostol Izerént. *A Sátán Angyalának, a ki a világosság Angyala képében által tünteti magát*: mert minthogy a sötétség Fejedelme, és minden gonoszsághnak fő oka, hogy álnokul árcson mint-egy világosságot láttatik mutat-

tatni, hogy azzal a vétkek sötétségére vigyen.

Az Isten pedig senkit nem kísért, Az Isteni
(: gonoszára:) mert nem örvend a kísértet.
mi veszedelmünkben, a ki minden *1. Tim: 2.*
Embereket üdvözéttényi akar. De *v. 4.*
mindazonáltal láttatik sokszor kísértényi némellyeket, midőn vagy ostromozza őket ezen a világon magok javára, s-mások példájára, mint Jobot, és Tobiást: avagy midőn, valamely nevezetes nagy jó cselekedetnek engedelmefféggével próbálja; a mint

próbálta Abrahámot, prancsolván *Gen. 22.*
hogy föl áldozza az ő egyetlen *v. 1.*
egy fiát, az Isten néki tett ígértinek örökösét: kiből megh mutatott Abrahám Engedelmeffégének nagy reménységgel való hűti az Istenben: mert mind így sem *Rom. 4.*
kételkedett az ő fogadásának ígérté- *v. 20.*
szerént megh öletett fiabanniss, bé tellyesetéséről.

Az Illy késértetek közül, kiváltképpen Némellyeket ellen-allással köll megh győznünk úgy: mint a

244 Az Szerz. Előm. I.K.

Lőlki vétkeket ; à haragot , à Jora valo rőtséget , à kevélységet , Némellyeket pedig távoztatással győzünk megh könnyebben , hogy sem harczolással , vagy ellen-állással : Ugy mint paráznaságot , torkoslágot , Fősvénységet : noha kívántatik ezekbennis à tusakodás. A' Lőlkj vétkek noha néha el-távoztatással , erőtlennyebben , és ritkábban láttassanak öldöklényi , midőn tudny illik , nincs jelen az ostromra valo sziveket ingerlő alkolmatoságh : de az alkalmatosságban lévén , keményebben csapdos , valamint à fokáigh lánczon tartatott oroszlány , inkább ordétt ha szabadon bocsáttatik. A' hűt , à káromlás , és szidalmazás Lőlke ellen valo késérteteket , se elnem távoztathattyuk , ován magunkat azoktul , se ellenek álván megh nem győzhettyük : mert mentől inkább nehéztellünk magunkra , és vetekedünk azokkal , annyival inkább föl indéttyuk annak mérget , és tüzet gyujtunk alá

Sz. Bon:Púsp. és Kár. 245

lája. Hanem , sem nem köll gondolnyi vélek , sem félnyi nem köll tőlök : csak hel ne adassék nekik , és az ő őrdőgi sugarlása békelességes tűréssel előzteffék megh ; mert raitok más modon erő nem vehetnyi , à joknak nem veszedelmesek , sőt csak nemis ártalmassák ez illyen késértetek , de sőt inkább sokszor elől-jároi , és bizonyos jelenséghi , à Lőlki malasztanak , és mennyei Vigasztalásnak ; mert à vétkek távoztatoi , és Isten előtt nagy érdemeknek szerzői. Az Istennek látogatásit pedig , ha à keménségben ? ha az ostromozásban ? Nagy békelességes tűréssel , köll viselnünk , és az ő parancsolatina-kis áhétatossan engednünk köll , hogy à hűtbennis erőssék legyünk , és az ő parancsolatitolis soha el-ne szakadgyunk.

Találtathatnának , több nemeiis à késérteteknek , de mint szükségesebek , most ezek legyenek elegek. Vадnak mind azon által , à kik

magok hánnak tört magoknak, és nemünémüképpen szerevez szerzik, mivel készcsék, a mivel késértésének: mint a kik kész akarrattal valo gonosz, fairalan, és buja gondolatokat, nem csak viselnek, hanem ugyan táplálnak szivekben. Mellyek olly erőtt szoktanak venni, és olly mély fészket vernyi, hogy mulatozo gyönyörködtesse válván igen nehezen üztethetnek ki. A férfakkal valo illetlen ismerettség, és egy mást értő szövettség, kiknek csak emlekeztetis ugy szivekben pecseteltetik fokízor, hogy nagy munkávalis alégh törültethetik ki. Némelylek pedig vannak ollyakis, a kiknek nem lévén semmi okok a késértetre, magok álmodnak, csak hivságos gyanoságból veszedelmes késértő háborukat, és ez a még többéltettségre nem jutott Jokban, szokott történni, kik között háboruságh vagyon, nem föl tett gonofságból (midőn egyik sem tudos

ma-

magában, a másikia ellenvalo gyűlölségről, vagy ellene valo, és néki ártanyi igyekező gonosz szándékrol: hanemtisztán csak gyanakoszik egygyik a másikhoz, hogy ő nem, hanem a másik neheztelt, s-haraghszik s-minden valóságos ok nélkül csak ugyan eltávoztattya; végre az illy gondolkodások irégységre, gyűlölségre nevelkednek, haragra indulnak, háboruságra föl gerjednek, és a kis szikrából a késértő Eördőgh nagy tüzet gyuit. A kik azért többéltetessen nem jok, de abban valamelly rész szerént joknak mondathatnak, hogy felebaráttokkal nem Kivánnak gonoszlzat cselekedni: és az iránt a Josághban megh fogyatkoznak hogy másokrol elégséges ok nélkül gonoszul gyanakodnak, végre rosízzakká lesznek, midőn akarmelly gyöngye okbol Attyokfia, és Felebaráttok ellen gyűlölséghre indulnak.

Qs

Az

248 Az Szerz: Elóm. I. K.
Az Szerzeteseknek három
féle Nemekről.

III. Rész.

Numb. 4.

Három ueme vagyon az Szerzeteseknek. Az Első jok; a második, jobbak; a harmadik legh-jobbak. Ezek példázatnak, és magyaráztatnak a Leviták három nemzetségeken, a Gersonitákon, Meráritákon, és Caathitákon; a kik a több Izsáél Fiai fölött, az helynek tiszteletire valának rendeltetve, Nem különben mint az Szerzetesek a több hivek között, Isten Anyaszent - Egyházában kiváltképpen való elválasztással valának köteleztetve, és Szentség tiszteletire, az Ur szolgálattára; különböztető ajándéka, lólké, s'malasztva lévén kinek kinek, az szerént, a mint ajándékozott nékik, és a mint kiki vette, hogy alkalmaztassa, a tiszteletben, az szolgálatban, és a jobban való nevelkedésre. Mert a mint kiki alkal-

Sz. Bon:Púsp: ésKár: 249
matosá teszi magát, a malasztanak ajándékára, a jószágos cselekedetek által, az szerént öntődik belé a kegyelemnek lólke ez életben, és a más világon Dűcsőlség adatik néki. Ha a főlsoket, az az, a legh-jobbakat követed a jobban, a legh-főlsobbekkel, és a legh-jobbakkal helyheztetel a Dűcsőlségben: ha a közép renden valokat, ugyan azokkal léfzen heled, és ha a legh-alább valokat, vélek egygyütt legh-alább tétetel teis. Minnyájan nagy jutalmat kívánunk: de kevesen igyekezünk áthatatossan nagy, és magas tökéletességére, a jó cselekedeteknek, Azt mondgya Szent Gergelly: Nagy jutalomra nem jutbat senki, hanem csak nagy munkák által. Vedd észedben, hogy nem mondgya, hogy nehéz munkák által, azaz, a nagy lólki jokra föl vivő, és ha nem mindenkor fanyarúságos, de lólki hasznos munkák által. Mert a megh költött haszna, és edesé-

Greg. Hosenki, hanem csak nagy munkák által. mil. 37.
In Evan.

delsége á lólki jonak könnyebbé-
ti á munka terhét.

Első Szer-
zetesek á
Gersoni-
táak.

Első Szerzetesek mondatnak á
Gersoniták. Kik á Táborokban su-
porlátokat, az szekrének hezaty-
tyát, és fedelét, hordozzák vala, és
á Tábornak föl emelésében á fri-
gynek szekrényre után, nap nyu-
gotra helyhezítették, s' emelték föl
magok Táborát. A' Frigynék sze-
krénye á Krisztus JESUS élete, és
az ő Erkölcinek velünk való nyá-
jaskodása, mellyet ez életben sen-
ki elégségesen, és voltaképpen kö-
vetvén nem hordozhat; mivel ő,

Johannis 5.
v. 34.
Joan. I.
v. 16.
Ephes. 4.
v. 7.

nem mérték szerént vette az Szentsegh-
nek, és Bölcsességnek Lőlket, hanem
tellyes mértékét, mi mindnyájan,
rész szerént vettük, mert; malaszt
adatott, á Krisztus ajándékozásának mér-
teke szerént; ennek egy képpen, a-
mannak másképpen, midőn egy
ötet követi így, máslik amugy, ad-
dég, á meddég az ő Országában
az tökéletességben eleiben me-
gyünk á Krisztus údjének tellyes
eszten-

esztendeiében; ahol az szerént ör-
vend kiki, s' jutalmaztatik azon
mérték szerént, á melly szerént itt
követte á Krisztus JESUS életét.

Az Első Nem, és rendbéli Szer-
zetesek azért, futtyák, az szent é-
letnek kemény, és fanyaru vol-
tát, és testi alkalmatóságokra szol-
gáló könnyebb életet követnek,
kiknek elégnek tettzik ha á halá-
los bünt el távoztatták; és nem
máfra, hanem csak lőlők údvós-
ségek megh nyerésére néznek. E-
zek hajlandobbak á vétkekre: mert
azt mondgya Szent Gergelly, hogy:

Csak azok nem esnek az illetlenségnek
vetkeiben, á kik az illendökötis megh vá-
logatással távoztatták. Honnend á
Gersoniták á kik jövényeknek
mondatnak, az szökrének, avagy
az Ur hailékának csak á külső ez-
közit hordozzákvala, úgy mint fő-
delét, suporlátit, és köteleit; mert
az illy első szerzetesekis nagynak
tarttyák, ha csak az szemre vigyá-
zo Czeremoniait tarthattyk megh

Greg. Lib.
5. Moral.
C. 6.

az

Matth. 23
v. 23.

az Szerzetnek, és nagyobbakban, belső szekrényekben nevelkednyi nem igyekeznek. Noha azt mondgya az Ur a Fariseusokhoz, hogy: *ezekis megh köll vala cselekednyi, amazokat sem köll vala el-mulatnyi.* A' Hajléknak föl emelésekör, ezen Gersoniták nap nyugotra, az szekrény háta meget helyhezítették az ő Táborokat: mert a kik itt, a tökéletes jokban, csak az igen szűkségeflekben foglalatoskodnak, a más világonnis az seregek Ura Táborában, az utolsókkal, és mint egy nap nyugotra helyhezitetnek a Dicsőfőségnek fényességében.

Meranták
kiket Pel-
dázának.

Második Neme az Szerzetes Rendnek, példáztatik a Meraritákban, a kik keferűknek mondatnak: és ezek a szökrénnek táblait, szlopit, foglaló farkait, Zárjait, és azon ezközit, mellyek a suporlartok, és az szentség köziben valok valának. Ezek azok, a kik kemény életet viselnek a testfanyargatásában, éijeli vigyázásokban, bõit-

bõitölésekben, és más egyéb külső szenvetésekkel való szorongatásokban; azt gondolván, hogy ez legyen legh nagyobb fölsőségé, és legh fölsőbb tökéletessége az Szerzetes Rendtartásnak: a léleknek belső édeségével pedig, melly a lélekben, az Elmében, és az szívben vagyon, keveset, vagy semmit nem gondolnak. Ezek, mint hogy magokban szárazok (: külsőképpen száraztván ki testeket bővítölésekkel :) és mások ítéletiben kemények, méltánn keferűknek, és keferéttőknek mondattathatnak. Es minthogy középsők, és közép iránt valok ezek, a jok, és legh-jobbak között, a tökéletességben való nevelkedésben; közép helek volt, az Szentségnek föl álléttásabannis, ném utánna, hanem oldalrol Ejszakra helyhezitetvén az ő táborokat, a hol a napnak kevesebb hővége, és világossága láttatik, és éreztetik, hogy sem nap-keletről: hogy a mennyi héával voltanak a jofzagos

gos cselekedeteknek el érendő tökéletességébenn, annyi fogyatkozást érezzenek a Dűcsőtségnek, és az Istenségnek látásában.

*Cááthiták
kiket példáz-
dának.*

Harmadik, és legh jobbik Neme az Szerzeteseknek, jelentetik, és példáztatik a Cááthitákban, a kik magát az Szentséget, az az a Frigynek ládáját, az oltárt, és az Szentségnek, asztalát, az ő edényivel (: de be fődve, és be burétva :) hordozták. Ezek, a kik teljes igyekezettel szorgalmatoskodnak, az ő Belső Embereket, a ki-

*Ephes : 3.
v. 17.*

ben Krisztus lakozik, a hűt által szolgálat alá vennyi, minden jószágos cselekedetekben magokat foglalnai, testi, és lőlki vétkeket ki gyomlálnai, a haragot, irigységet, fősვნenyiséget, jora valo rőtséget, kevélységet, torkofságot, bujáságot, magokban megh győzni, ki gyökereznyi: és ezekkel ellenkőző jószágos cselekedeteket, az Alázatóságot, szeretetet, szelédséget, áhétatóságot, jozan mértéklet-

séget,

séget, tisztaságot, szivekben gyökerezni. Ezek, a tökéletes jók, az igaz szentség, az szentségnek valóságos szekrényre és ládaja, és a ki ezeket hordozza, ezekkel bir, szent az. Honnend a Cááthiták, békelséges tőrőknek magyaráztatnak: mert a békelséges tőrés által (: kinek szent Jakab bizonságh tetele szerent: *tökéletes cselekedete van* :) az Istennel békelséges rendelkezéssel megh eggyeznek, úgy felebaráttokkal is a mint illik.

*Jacobi 1.
v. 4.*

A két első nemzetségnek terhet parancsolt az Ur adnyi: ezek pedig a kik az szentségnek szolgálnak, tulaidon vállokon viselik és hordozzák vala a térheket szűntelen: mert a világi állapotokban és rendelésekben, úgy a testi szanyargatásokbannis, engedtetik közben-vetés, tágétás, és megh szűnés, sőt parancsoltatik, hogy az illyekben: *értelmes legyen a mi szolgálatunk*, hogy a testi el ne szakaszkodgyék a munkának terh viselése

*Rom. 12.
v. 1.*

se alatt: de a lölki jokban, és a jofzágos cselekedetekben való munkálkodásban, nem engedtetik semmi megh szűnés és tágulás, mert soha megh nem engedtetik, hogy kevélyek, haragosok, irégyek, rőstök, torkosok, és tisztátalanok legyünk. Es ezeket a terheket, tulajdon vállainkon köll hordoznunk, az az, nem mások cselekedetiben biznunk, hanem mi magunkatis azokban foghlalnunk: mint Némelyek, a kik a békecségeslékkel akarnak lennyi, nem azért hogy az ő példajokkal ökis békecségeslék kívánnyanak lennyi, hanem hogy azoktul a békételecséghre ne inditassanak. Mit használ az szentek tárfalkodásában lennyi, ha az szentséghben nem akarjuk őket követnyi? A Cáathitáknak terhek külső mineműségek nézve kemények voltanak, de drágalátosfak, szentek, és az belső szentséghhez valok: így a lölki tőkélletcségeknek terh-vifelécsé, kemény és mún-

kás

kás azoknak, a kik a tőkélletcséget mégh el nem érték, de drágalátosfak a méltoságos méltosztatás nézve, szent, mert megh szenttetnek, és belsők, mert az elmének, és a léleknek belsőjében, az az, a belső Emberben vifeltetnek. Fődel alatt, és be-borítva hordozák vala azt: mert a mégh itt, ebben az életben járunk a hűt által, és nem a szin által, nem láthatyuk megh jofzágos cselekedetek állattyának ékecséget abban a tisztasághban, a mellyben vagyon. A külső cselekedeteknek foglalatocságiban szűkségh be borétva, s' fődel alatt vifellyük azokat, mind mások példajára, s' mind hogy magunknak inkább megh tarcsuk.

Ettől a Nemzettségtől származtanak a Papok Amrák által, a ki a malasztban vigyázonak mondatik: a kiknek az szentséghnek szentséget, le fődve látnyi és illetnyi köllött tiszték szerént, és a Levitáknak (: a mint kinekkinek

R 2

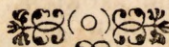
illet

I. Cor. 5.
v. 7.

258 Az Szerz. Előm. I. K.
illet hordoznyi rendelnyi). Magok
pedigh á Papok nem hordozzak
vala, hanem az ő föl állatása, és
föl emelése-kor, az szentséghez ellőtt
napkeletről táboroztanak. Amint á
Cááthiták által, á tőkélletések, ugy
á Papok által az elmélkedők pél-
dázatnak. Csak á jofzágos cse-
lekedettel tőkélletések érhetik el
nevelkedésekkel az elmélkedésnek
malasztyát, á kik, Jutalom a-
jándékul, az szent Léleknek ke-
netével belsőképpen föl kenettet-
nek : hogy így megh világosét-
tatván, á menyeyi titkokat lát-
hassák, mellyek másoktul földél-
alatt, s' bé-borétva tartatnak. Az
illyek már nem munkálkodnak
á jofzágos cselekedetek Iskolá-
jában, melly értetik á terh-uifele-
ten : mert á beső bölcseségnek
gyönyörűségétől, á teremőnek sze-
relméért, az ő munkálkodások,
fárattság nélkül valo gyönyörűség-
gé változott. Eők rendelik á Le-
viták között, mások között, á terh-
hor-

Sz. Bon: Púsp: és Kar: 259
hordozásnak mi voltát, modgyát, s-
rendit : mert ők tudgyák és értik
minden féle rendtartásnak rendit,
s-modgyát, az szerzetes életben, a-
zért ugy ofztyák, á mint á kisde-
deknek erejeket, és tehetségeket
tudgyák.

Lásd azért ki Lölke vagy te,
és mellyik nemzettségből valo a-
karz lennyi, és az szerzetnek a-
zon nemét válaszfad : az szerént
vedd-magadra föl á teneked rendel-
tetett terhet, az az, tarcsd megh á
Regulát, és azon az uton járgy,
mellyen annak tőkélletességére jut-
hacz. Mert lehetetlen, hogy vala-
ki valamelly mesterséget igazán
megh tanulhasson, á ki annak i-
gazgato Reguláira nem vigyáz, s-
azokat megh tartanyj nem akar-
ja : Lölki sem lehet, á kilé-
lek szerént járnai nem
akar.

R₃

Az

Az Szerzetesek három

féle Rendiről.

IV. Rész.

S. Bernar:
in Ep. ad
Frat: de
Monte
DEL.
Lőlkös.

Okos.

Szent Bernárd, háromféle Rendit írja le az szerzetesnek: tudnyi illik, az Elkezdőket, nevelkedőket, és a tőkélteffeket. Az első nevezi Lőlkösnek mintegy Új, otromba, es tudatlannak, a ki még nem vette azt tellyesféggel a mi az Isten Lőlkie: és vagyon még dolga a testtel, hogy azt lanyargassa, és megh hodécsa, hogy ellene ne allyon a léleknek, és pártot ne úsón mint annak előtte, a mikor a test a Lőlkönn Uralkodott.

A' Másikát nevezj okosnak, és értelemmel valonak: holott már, az értelem, s-okoóság, mint nemesebb rész az Emberben, melly által el-választatik az oktalán állatoktól, és mind azok föliben emeltetvén, mind azoknak Urává tétetik. Ez pedig az, a ki a testet a Lélek szolgálatya alá hordt.

détván, magát megh ismérnyi, és az előbbeñyi méltóságra és szépségre (mellyet a bűn által elvesztet vala) vízfha hoznyi fárad, s-igyekeznek.

Harmadikát nevezi Lőlkinnek.

Lőlki.

Mellyben, az Isten képerre teremtetett Lélek az szent Léleknek kegyelmével mint Lőlki szárnyakkal föl emeltetik, maga föliben tétetik, és annak isméretire vitetik, a kinek képe és ábrázattya, hogy annak hasonlatosságában által formáltassék, a lőlki értelemnek isméreti és a mennyei szeretetnek éltető gyónörködtetésébenn. Az Első által vitetünk a másodikának isméretire, és a második által, a harmadikára. Ezt ismérteti Ezechiel példája: *Es kerekded folyó vala, melly föl megyen vala kerekded garádcson, és a Templomnak felső részére vízfzen vala köröskörül: az okáért szélesb vala a Templom a felső részén: és így az also részekről hághnak vala a felsőkre a középről.*

Ezech. 41.

v. 7.

Az okos lélek az Szent Három-

R 4

ságh-

sághnak képe: és valamint az Isten egy a három személyben, úgy az egy léleknekis, három munkálkodo ereje és tulajdonsága vagy, mellyel megh foghia az Istent az ő ifméretire jutván: tudnyi illik, okoskodása, értelme, és akarattya. Az okosság által fogja megh az Istent Bölcseségét: az értelem által fogja elméjében az Isten örökké valóságának erejét, hogy örökké el-ne távozzék ő tőle: Az Akarat által fogja megh az Istent joságát, és az Istent, a mint Istent.

Mivel azért legh nagyobb méltosága a léleknek, és legh nagyobb Boldogsága az, ha megh foghattya a legh nagyobb jót, azaz, az Isten-ségben az Istent, kiben vagy, minden jó: szükség, hogy tellyes érónkel és szorgalmatoskodásunkal, tellyes ohajtásunkal és kívánságunkal őtet keressük: mindent megh-cselekedvén a mik ő hozzá közelítnek, és mindent el-távoztatván valamik tőle távol vetnek.

Ne

Ne essél kétséghben magad erejében. *Az igazsághnak lölke megh tanit titeket minden igazsághra.* Nagy balgatagságh, és oktalanságh az szerzetesben, ha el-hagyván a joszágos czelekedeteknek uttyát, melly az szentségnek legh nemessebb tőkélletesege, mellyben áll az szerzeteségnek egész törvénye; más haszontalanságokban foglallya magát, és Mártáival: *sokaban tördik,* Lucá 10. v. 42. *noha egy az szükség;* mellyben vagy, minden jó. Mert a testi szorgalmatoskodás kevésre, de az Isteni félelem, mindenre hasznos.

Mindenek pedig valamik a szerzetes Fenéttéknek Rendtartására, lattjuk, hogy rendeltettnek külsőképpen, tudjuk, hogy mind azok az szent-Lélek által, a Belső Embernek megh uijéttására rendeltetnek. A Belső Embernek megh uijulása, az Elmének lölkétől vagy: mert a Belső Ember, és az Isten képe, az okos, és értelmes Elme. A külső Ember a test,

R s

ki

264 Sz. Bon: Püsp: és Kár:

ki á rothadásnak fogynakozása miatt, melly á büntől származott elerőtlenedik, megh hanyatlik, megh hal, és porrá változik.

Hogy pedig tudgyad, á Belső Ember megh uyulásának oka im ez: á Léleknek, á mint fölyebb megh mondatott, három munkálkodo tulajdonsága vagyon, okofsága, er telme, és akarattya. Megh mondatott azis, hogy az okofságh arra adatott néki, hogy az Istent megh ismérné: az akaratt hogy szeretné: az értelem, hogy ő benne megh nyugodnék. De á bűn által az okofságh megh vakult, az akaratt gonoszra hajolt, és az értelem, selme, álhatatlanná lőtt. Ugy hogy, az okofságh sokszor be-velzi, sköveti á hamísat az igazért: az akaratt választja szokszor á rosszabbat á Jobbért, az elme értelmé szüntelen valo fáradhatatlansággal nyughatatlankodik, mert elhatta á minden jot, á kin az ő Lölke megh nyughatik vala.

Azért

Az Szerz. Előm. I. K. 265

Azért az ő Istenéhez térvén az illy Lélek, kezdi keresni á mit el veltet: és látván mint megh ruttatott attol az első színtől, melyben teremtetett volt az ő Urától Istenétől, munkálkodik az szent szerzet által, hogy az előbbi tőkélletes jora vizzha juthasson, és az el veltet lölki szépségre, és tőkelle tessegre, által uijéttassék. Mellyre minthogy hirtelen nem emeltethetik, szorgalmatoskodgyék, naponként valo Előmentséggel ugy nevelkednyi, hogy az alsórol, annak közép rendit, és á középsőrül á fölsőt, elérhesse.

Az okofsághnak megh

uijéttásáról.

V. Rész.

AZ okofságh megh uijéttásának sommája, és údvőfléges kezdete, á Romaj Catholica Igaz hűtöt, és á közönséges ke telztény-Anya-szent-Egyháznak edgyes-

dgyességet, valósággal és megh tan-
toréthatatlan erősséggel hinnyi. Mert
mivel hogy, a mi okosságunk megh
homályosított, és elménknek
világossága el vétetett, a bűn ál-
tal, úgy hogy vakon járván, az
igasságot magunktól megh nem
láthatnánk; hanem az Isten a mi
esetünket megh szánván, tudo-
mánt adott nekünk az Szent-Irás-
nak Igasságában, hogy annak hin-
nénk, nem követvén magunk ité-
letit, hanem az ő törvényének
engedelmessége alá adván akara-
tunkat, erős hűttel ő rajta nyug-
tatnánk megh elménket. Erre ta-
nétt minket a bölcs szavaj által.
*A' mik a Hűt tanitoinak tanácsok sze-
rűnt adattanak a jó Pásztor, az Egy I-
sten által, azokon kívül Fiam semmit
ne keres.* Az okossághnak nevel-
kedése az, ha az Istentől megh
világosítottván érti a hűtnek va-
loságos Igasságát. Mert noha a
hűt megh halladgya az okosságot,
úgy hogy az emberi okosságh azt
magá-

magától el nem érheti, de mind
azon által megh világosítottván az
Istennek bölcseségétől, láttya hogy
nincs semmi a földön, mennyei
Bölcseséggel ékeesebb, mint a ke-
resztény Hűt, kinek, a világhnak
minden Bölcsége szolgál. Ennek pe-
digh tökéletessége ez életben az,
hogy az Isteni titkoknak vizsgálá-
sában el nyeltetvén maga fölben
ragattasék, és nem a testi hason-
latosságoknak példázattyában: ha-
nem az okossághnak Istennél visel-
tetet tiszta Elmélkedésében, látnyi
a Hűtben az Istent.

Az Akaratnak megh ui-
jéttásáról.

VI. Rész.

AZ Akarat megh uijéttása-
nak kezdete, a föl tett szán-
dékkal megh eggyezett jó
akaratnak ugyan megh eggyezésé-
ből, a vétkeknek ellenek állásában,
és a lölki jobban valo Előment-
ség-

ségben áll: Melly, mint hogy el-
vult fordulva az Istentől, szűkség
hogy véle való új megh eggyezé-
ssel vízfönt hozzá fordullyon, és
el-pártolt indulatit a jó cselekedet-
tek által magában vízfha hozván,
az Isten akarattyához szabja, véle
ujjobban megh edgyesüllyön. Az
ő Előmentséggel-való nevelkedése
az, hogy minden cselekedetit jól
rendelje, és tökéletességben fo-
glallya, ellen mondas, kényszeret-
től való kész akarattal: úgy
hogy, ne tésék semmi, hanem
csak a mi az Isten akarattyával
eggyez. Tökéletessége: egy lennyi
az Istennel az szeretet által lélek-
ben: hogy ne akarhasson egyebet,
hanem az ő gyönyörűségének é-
dőségétől megh részegednyi.

Az Elmének megh új-
jéttásáról.

VII. Rész.

Kezdete az Elme megh újjéttá-
sának, ugyan az Elmét a ma-
gán

gán kívül való járástul, imádkozá-
fokkal, olvasásokkal, elmélkedések-
kel, Istenzhez, s' magához vízfha
hoznyi. Előmentsége az, hogy az
ő szívének kívánságában Istennel,
s' magával járjon.

Tökéletessége: az Istenben az el-
me el ragattatásával úgy el-nyelet-
tetnyi, hogy magárolis el-felet-
kezvén minden külső akadozások
nélkül csak az egy Istenben nyu-
godgyék csendessen.

Ezek az ember nevelkedésének, s-
jobban való előmentségének kez de-
ti, mellyekre minden szerzetes Lólki
igyekezeteknek, köll szűkség kép-
pen rendeltetnyi. *Ha ki ez uton nem
jár, budozik, és pusztákon tévelyeg, s-
nem tudja hová megyen.* Ezen
jó kezdetek nélkül, nincs ne-
velkedés az üdvösség-
re.

(o)

Mi-

Miképpen vesztegettette-
nek megh à Léleknek természetes
erei, és à kívánságoknak

Indulati?

VIII. Rész.

Következik hogy megh ércsük
rövideden, miképpen à Lé-
leknek természetes erej, és
kívánságos indulati, à gonoszra
hajolván vétkekre fajzottak? és
mi végre adattanak az embernek?
annak utánna azoknak megh or-
voslására bizonyos Lölki jok ren-
deltetnek elődbe.

Az akarat, nem más, hanem
csak az Isten hatalma alá vala vet-
tetve; nemis kényszerítésből, ha-
nem az ő szabadságában, hogy ér-
demére leheffen az embernek. és
igy vétkezhetett, vagy nem ver-
kezhetett; nem arra nézve hogy
vétkeznék midőn vétkezhetik, ha-
nem arra hogy ha nem vetkéznék
midőn vétkezhetik, abból dicsére-
tes lenne, és méltán jutalmaztat-
nak

tnék az Istenül: avagy viszontak,
ha kész akaratból vétkeznék, gya-
lazatra, és büntetésre lenne méltó.
Igy midőn à lélek arra teremte-
tett, hogy az örök Boldogságban
részeséttetnék, mellyben Dűcsőét-
tetnék az Istenben, két féle termé-
szetes kívánság adatott à lélek-
nek ennek megh szerzésére, és
megh nyerésére; hogy midőn el-
nyerné annyival gyönyörűségesben
bírná, mentül buzgoságosban ké-
vánta. Tudnyi illik olly kívánsá-
ga adatott néki, à Dűcsőségnek;
hogy semmi ne volna elégséges né-
ki azon à dűcsőségen kívül: és à
gyönyörűségnek olly kívánsága,
hogy más ezen kívül bé ne tölt-
hetné őtet: melly mindkettő az I-
stenben vagyon. Ugy hogy, nem
elég semmi à léleknek, hanem
csak az Isten, és ez hivattatik à
lélek kívánságának. Az okosko-
dásnak ereje által isméri megh à
lélek à jot, s' à jobbal à legh-főb-
jót. De midőn az Ember à készítettő
S
ör-

ördögnek az Isten parancsolattya ellen, kész akarattal helt ád a bűnnek, akkor a léleknek minden ereje, és tehetséges munkálkodása, melly a legh-nagyobb jonak isméretire, és kívánságára adatott neki, mint egy megh vesztegettetvén a jótul számkivettetik, és halzontalanná tétetik. Mert mint hogy, az Ember a látható dolgoknak szereteri által, a láthatatlan dolgoknak szeretetről el-esett, a bűnnek büntetésére már csak a láthatokat, és el-mulandokat szereti, isméri megh, és azokban mulatoz; a láthatatlanokat pedig hátra veti, sőt nemis tudgya. Es így az okosfágh megh vakul a lélekben, mint hogy magát sem láttya, és nem isméri megh. A tisztettségnek kívánsága arra adatott vala néki, hogy a legh-főlsőbb tisztetiséget kívánja, tudnyi illik az Istennek tettzenyi, az ő Baráttya, Fia, és őrköse lennyi: az Istenhez hasonlatatnyi, és véle egyyütt Uralkodnyi,

nem

nem a hatalomnak, hasonlatoságából, hanem az ő joságának követéséből: hogy így egy lélek lenne ő véle, hasonlo az Angyalokhoz, és hogy senkitől ne várna, csak tőle, mint mindenek Urától: magát igaz szeretetről hozzá kapcsolván, és a teremtet állatok szolgálattyaival, maga haszna, alkalmatosága, és az Ur akarattya szerént élne.

Ez vala az szent kevélység, minden illetlent megh vetnyi, és csak a lőlki jot kívánnyi, szeretnyi. Ellenkező képpen, a ki, az Embernek kíván tettzenyi, és az ő dűcsőséget azoknál keresnyi, mely változo, és álhatatlan: itt nagyot alétván magáról midőn semmi, magát csallya megh, mert nyavalyásnak, és miden jótul úresnek talállya: másokat magához képest megh vét, és maga alá akar vetnyi, a kik sokszor nálánál jobbak: dicsekedik a földi hívságokban, melly föld, és sáár: mint a balgagok, a kik azt tartják dűcsőségek-

274 Sz. Bon: Püsp. és Kár.
 ségeknek, hogy torkigh hevernek
Psal. 105. v. 20. a szárbán. Így: az Ember megh vál-
Isaia 40. v. 6. toztatta az ő dűcsőségét a széna evő
 borju hasonlatosságára: mert: minden
 test széna, és minden ő dűcsősege mint
 a mezey virágh: megh száradot az szé-
 na, és el hullott a virágh. Így, Így, az
 izent kevélység hűkelsé válto-
 zott.

A' Három féle kevély-
 ségről.

IX. Rész.

A Kevélség három féle. Első
 magának fölöttéb tettzenyi,
 és nagyobnak vélnyi hogy
 sem a mennyi, és ez a kezdete
 minden vétkeknek. Második, má-
 soknak tettzenyi kívánnyi tartat-
 nyi mint erdemli, és ez hívságos
 Dűcsőtség. Harmadik: Málók e-
 lőtt kívánnyi járnai, és fölben té-
 tetnyi. Így csalattatott megh a ke-
 vélység, így akar magával, má-
 sokatis megh csalnyi, nagyobnak
 akar.

Az Szerz. Előm. I. K. 275
 akarván tartatnyi mint a ki; eb-
 ben pedig fölötté ellenkezik az
 Istennel, kinek noha mindenek ha-
 talma alá vettetenek, ő mindazon-
 által maga elméje fölött akar jár-
 nyi, magának tulajdonétván azt
 a tisztetet, mellyet az Istennek
 mint mindenek Urának köllene ad-
 nyi. Ennek Némelly bizonyos vét-
 kes ágairol, mellyek töle származ-
 nak, itt nem szollok, mivel másut
 bőven föl talátnak.

Veszedelesb a kevélység,
 melly a lólki joknak áldásiban, és
 adományiban kevellyedik mint
 az, a ki a természetes joknak ma-
 gahittségében emelkedik föl. A'
 lólkj ajándékoknak Javaj, a Joszá-
 gos cselekedetek, Tudomány, Pre-
 dikálás, Bőitölés, és egyeb lólki
 malasztok. A' természet jávai a-
 zok, mellyekkel a természet ál-
 dotta megh az embert; Ugy mint
 nemeslégh, szépség, erősség.
 elmésség: Az szerenese javaj és a-
 dományi: Meltóságok, Gazdagsá-
 gok

gok, tisztek, tiszteletek, &c, mellyek az szerenche forgásból sokszor olyaknak is adatnak, a kik természetes érdemből alább valók másoknál, de nem az Istennek kiváltképpen való rendelése nélkül, noha gonoszokra (sokszor, magok erdemekből. A' kevélység úgy megis vakította sokszor az Elmét, hogy mentül nagyobb, annyival kevésbé ismértessék meg. Ez a vétek akadályozza kiváltképpen, hogy az Istentől nagyobb Jokat ne vehessünk (bőkezű Isten és kívánja minden javait közlenni velünk, mert igen szeret minket) midőn tudnyi illik méltatlanokká téssen bennünket arra a kevélység vétké: vagy ha többet adna inkább től fualkodnánk, magunkat inkább hálaadatlanokká tennénk, és nem élnénk jól azzal; honnend nagyobb vétekre vennénk okot magunknak. Azért, nagyobb meghataro kegyelmessége tétzik ki abból az Urnak hozzánk, ha némely

ly aiaendékit tőlünk megh fogia, hogy sem ha adgya. *Az Isten a kevélyeknek* (mint tőle el pártoltaknak) *ellenek áll, az Alázatosoknak pedig malasztot ad.* A' kevélység a jószágos cselekedeteknek érdemét is el-veszti tőlünk, mellyeket emberi tekintetből cselekedtünk. Es sokszor veszi magára a kevélység az Alázatosság palástját, hogy annak árnyéka, és neve alatt, álnokul dűcsösséget szerezzen magának, hogy vagy így szaladván előtte, el-érnyi láttassék azt, a ki mint az árnyék, követi az előtte szaladót, és szalad az őtet kergető előtt.

Jacobi 4.
v. 6.

Miképpen kölleffék magunkban, jót vagy gonoszt ki mutatnunk, vagy el-titkolnunk?

X. Rész.

V Edd eszedben, hogy a Jokat magunkban néha szükség ki mutatnunk az emberek előtt,

278 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

előtt, és néha el-titkolnunk: úgy
a gonoszszatis. A' melly jokra köte-
lessék vagyunk Isten vagy az Anya-
szent-egy-ház törvényéből, ugyá
mellyekre, tett fogadásunk szerint,
és szerzetünknek kötelessége szerint
köteleztetünk is, nyilván ki köll
mutatnunk, úgy mint a hűtő,
szeretetet, Igaságot, igazság szol-
gáztatását, tisztaságot, engedelmes-
séget, és a világhnak megh ve-
rését. Mellyeket ha az emberek
bennünk nem lathatnának, tudván
azokra tartozással való kötelességün-
ket, megh botránkozónának ben-
nünk, és Istennek tett fogadásunk
megh szegőinek tartanának. Ezek-
ről mondatik. *Ugy világoskodgyék a
ti világosságtok az emberek előtt, hogy
lássák a ti jó cselekedeteket, és dű-
csőcsék a ti atyátokat a ki mennyekben
vagyon.*

Néha víszontak titkolnunk köll
bennünk a jot, mellyet kiváltkép-
pen vettünk, úgy mint a belső
áhétafósághnak malasztját, és a mel-

Matth. 5.
v. 17.

Az Szerz: Elóm. I. K. 279

mellyek kiváltképpen való dicsé-
retünkre lehetnek, úgy mint a
magános testi sanyargatásokat, sa-
nyaru bőjttöléseket, Imádkozásokat,
elmélkedéseket, és éjeli vigyázá-
sokat, a mellyekre tartozás kép-
pen nem köteleztetünk. Erre ta-
nét az Ur a hegyen; úgy a gonoszt
el köll néha titkolnunk magunk-
ban, hogy a botránkoztatást, és
rossz példa adást el-távoztassuk. Hon-
nend, kétképpen vétkeznek a kik
nyilván vétkeznek, mert az Istent-
is megh bántják, és felebarat-
tyok alá is vermet ásnak, melly-
ben gonosz példa adásokkal eicsék.
Holott pedig, vétkünkel nélkül
valaki felőlünk gonoszul gyanako-
dik, és méltó mentségünket sem
akaria bé venni? szenvedgyük
békefféges tűréssel, a mint Kri-
stusis halgatott az ő hamis vádo-
loi előtt. Mondvan: *Ha mondom
néktek, nem hisztek ennékem.* Fogya-
kozásinkat sem köll általlanunk
megh vallanyi: hogy ne véllyen
S s fen-

Matth. 5.
v. 6.

Kétképpen
vétkeznek,
a ki nyilván
vétkeznek.

Luca 22.
v. 67.

senki nagyobbaknak mint à kik vagyunk.

*A' joban
nem köll
hiváságos-
san dice-
kednünk.*

*A' Gyö-
nyörköt-
tetésnek
kívánsá-
gha.*

Ha jo Cselekedetinkben à ha-
szontalan Dicsekedés, és kéréde-
kenség kisért bennünket helyt
ne adgyunk néki, de azzal à jo-
ban se csökkennyünk.

A' maga hasznának, és kedve
gyönyörköttetésének kívánsága a-
zért adatott az Embernek, hogy
azt à legh-fölsőbb gyönyörűséget
kévánná, à ki az Istenben vagyon,
ugy mint à halhatatlanságot, az
örök nyugodalmat és Boldogságot:
és hogy ugy gyönyörködnék à je-
len valokban hogy boldogéttaná
magát az Istenben: ugyanis unal-
mas, sőt terhes à gyönyörűség
gyönyörköttetés nélkül, és hová
buzgóságosb à gyönyörköttetés
kívánsága, annyival gyönyörűsé-
gessebb à gyönyörűség. Most pe-
digh azon lölki gyönyörűségeknek
kívánsága, à vétek által testi gyö-
nyörűségekke változott, és azt vá-
lasztja, azt kévannya, à mikben

az

az Erzenkenségek gyönyörködhet-
nek: *melly à test kívánsága, az szemek*
kívánsága, és az élet kevélysége. A' test-
nek kívánsága à faitalansághra
faizik; *melly az illetésnek, érzé-*
kenséghe. Ugy à torkoságrais,
melly az izlésnek Erzenkisége. Ev-
vel vesztegeti megh à több Erzé-
kensegeketis, hogy gyönyörköttesse;
ugy mint à füleket, à faitalan szok
hallásával, az szaglást à hirtelensé-
gek illatozásával. Az szemeknek
kívánságát az szépségek ekeiségek
és dragaságok látásában gyönyör-
köttetik; és így à Kalástromi sze-
genségben-is fősvénségre fajzik.

Adott vala ugyan Isten az Em-
bernek testet, és okos lölköt; megh
engedte hogy gyönyörködhessékis à
külső érzékenyekben, de Istenes-
sen, és keresztényi hivatallya sze-
rént, és hogy ezek által à mennye-
jekre serkedezne, és indéttatnék,
mellynek gyönyörűséghe föllyúl hal-
lad minden érzékenyeket. Mel-
ly nélkül ezekből à gyönyörkötte-
tések

*1. Joan. 2.
v. 16.*

tések kívánságából, a menyeejek nélkül származik irégységh, kivel együtt jár az Gyűlölségh; Haragh, kivel együtt jár a joravalorótségh, és ez egy felől a szomorúsággal vétetik környúl, más felől, a megh unakozott hivalkodástól.

Minden vétkek pedig egy forrásból, és kut főtől származnak, az az, a kevélységtől: két folyással fakadnak, és öntődnek ki, úgy mint a gonosz szeretettől, és gonosz félelemtől: és három féle forrásból jó föl; tudnyi illik, a testi kívánságából, az szemek kívánságából, és az élet kevélységéből. Ezek minden alkalmatosságh az Embernek a vétetekre, mellyet a világh réa kőszönt.

A' Négy féle fogyatkozásokról.

XI. Rész.

NÉgy féle kíváltképpen mi bennünk a fogyatkozás, melyekből a gonoszból hailandok talál-

Négy féle
fogyatko-
zás az

találtatunk; tudnyi illik, a tudat-^{eredendő} lánsságh, kívánságh, avagy gonosz-^{bűnnek} ra való vágyodás, gonofságh, és a jora való erőtlenségh.

A' tudatlanságh megh vakétt hogy megh ne ismérjük a jót, és ne tudgyunk itéletet tennyi, a jonak, és gonosznak megh választatásban.

A' Gonosz kívánsággal való vágyodás, megh lágyétt és hajlandová téfzen, a testi gyönyörűségek kívánságára és szerelmére.

A' természetes roszlzaságh avagy Gonoszságh, megh keseríti az szívet, a haragra, tunya és kedvetlen szomorúsághra, irégységre, és Ggűlölséghre ingerli.

Az Erőtlenségh gyöngeltet és elégtelenné téfzen a gonosznak elene állására, és a Jonak követésére.

E' négy természetes vétkes fogyatkozásokban estünk az első vétkeknek büntetéséből. és azokat eredendő képpen veszítük magunkra a büntől mellyben fogantunk

284 Sz.Bon:Püsp: és Kár:

tunk és születtetünk a harághnak fiai. Ezekből származnak a hét fő vétkek, mellyektől, mint fő ágaktul minden más vétkek szaporodnak.

Apoc. 12. Ez a Tűzkes latsu sárkánynak
v. 3. bétseje : és szent Márknál : Mária
Marc. 16. Magdolnából Krisztus által ki-űzetett bét
v. 9. Ordógh.

Juda 3. Ezek a bét nemzetségek, kik az ígéretnek földét el foglalták vala; hogy az Izraél fiai azt békeségesen megh ne lakhatnák : mert ezek tiltanak el minket a meny-országhtul, ha azokat megh nem győzzük, hatalmunk alá nem holdéttuk. Ez iránt azt taníttya a regi Traditio a Görögöknél; hogy ezek a nemzetségek elsőben ki űzték vala Sem fiait abból a földből, kinek ágából származott Abraham, és Izraél.

Exodi 34. Honnénd midőn az Ur megh parancsolta az Izraél fiainak, hogy a
v. 11. Canaán nemzetségét fegyverrel megh győzzék, az Igéretnek földéről ki űzzék, és a földet örökségül vegyék, hogy birják; nem lát-

Az Szerz. Előm. I. K. 285

láttatnak itt, más földet hatalommal él-foglalnyi, hanem a minde- nek Urának engedelmeskednyi, hogy magok földét vizzha nyerjék, ki űzvén azokat a kik igazságtalanul birták azt. Ezek példában lettenek, hogy azokból, a mellyek a teremtőtől, a mi oktatásunknak példájára lettenek, föl emelkedgyék a Lélek, hogy az Igéretnek földét, a maga örökségét, a mellyre teremtetett megh keresse; és a melly jok a bűn által vétkeffekké változtanak, igyekezzünk megh uyéttanyi, és a tökéletességhre, által változtatnyi.

A' Hét fő Vétkekről.

XII. Rész.

A' Kevéllység, maga fölsősé- *Kevélly-
ség.*
 gének szereteti, mellyel ember magát nagynak vélj, nagyokra vágyodik, és másoktól fölslegis bocsúltetni kíván.
 Az irigység, más szerencsejének *Irigység.*

286 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

nek gyűlölsége, mellyel bányia ki,
ha magához más hasonlo vagy na-
gyobb: javát irédli, és gonofzsa-
nak örvend.

Haragh.

A haragh á Boszfu álo Elmé-
nek heltelen Indulatya, mellyel
magában ugyan forr, és égh, ha
mi olly éri, á mi akarattyával ellen-
kezik.

*Jora valo
restség.*

A' jora valo Rettség, á Jonak
megh unakozása á Lélek tunyasá-
gából, midőn vagy oktanul szo-
morúsággal fogyasztja elméjét, va-
gy az szívnek nyughatatlansága
hiúságokra, hajol inkább hogy sem
Lölki dolgokra.

Fővsenség

A' Fővsenség, á világi joknak
képtelen, és szükség nélkül valo
kivánsága.

Torkoság

A' torkoság, táplálásunkra
rendeltetett ételünk, italunk, rendet-
len, és mértékletten kivánsága.

Bujaság.

A' Bujaság, á Faitalanságra valo
tilalmas gyulladozás, és az szívnek
abban valo vétkes gyönyörkötteté-
se, akar cselekedettel, akar csak gon-
do-

Az Szerz. Elóm. I. K. 287

dolatalis. Es noha ezek mind fő,
és halalos nagy vétkek, mind-
ezek az ember vétkétől, és á vé-
tek büntetéséből szállottanak reá.
Ezeknek megh győzése penigh, á
természetes Indulatoknak megh
ölésében, és megh győzésében áll,
mellyek azért adattanak az em-
bernek, hogy megh altálya s-
megh vesse á földjeket, és á men-
nyejeiket kívánnya.

Az Irigység Indulat- tyáról.

XIII. Rész.

A Z Irigység természet sze-
rént adatott az embernek,
nem hogy Irigylve felebarat-
tyának á jot, sem hogy másnak
gonofzát kívánnyon, vagy cse-
lekedgyék: hanem hogy gyűlööl-
lye á vértet, mind magában, s-
mind másban: irédlye az eördög-
nek, hogy annyi fok lölköket ve-
zen el az Istentől: irédlye az ő

T

Ez-

ezközinek és segédoinek, sőt vitéjnek, úgy-mint az Izegény lőkők hohérinak az eretnekeknek, a kik megh fosztyák őket az örök Boldogságtól, és némi némüképpen megh fosztyák a meny-országot nagyobb örömtől. Ezek a mi el-lenségink, és irigységre, Gyűlölség-re méltok, a mennyiből minket örökké el-vésztenyi kerésnek; nem azok, a kik felől jó reménsséggel hiszszük hogy még valaha edgyút fognak vigadni velünk a mennyei Boldogságban, a hol végh nélkül való békeség h vagyon.

A' Haragh Indulattyáról.

XIV. Rész.

A Haragh adatot a természetnek az emberben, hogy haragudgyék a vétkekre és a gonosz Ingerlésekre, Zabolazza megh a Gonosz indulatokat magában, és másokban, álljon borszszut az Isten ellen való borszszukért, és a közön-

séges

séges igazságnak föl forgatásáért, és ne Izenvedgye hogy a vétkekre vonyattassék. Így mondátik a haragh az Igasság mellett való buzgósághnak. Így olvasluk, hogy a Krisztus, haragudot légyen a Fari-szusokra, és egyebb Gonosz tévők-re. Most pedig a haragh megh Pokloséttatott, mert az oktan baromnak modgyára, boszu állastaitékozik: Ugy hogy mint a megh dühödött, úgy vifeltessék az ember, az ember ellen, felebarattya, Barattya, ellen, maga ellen; az Isten, s-az ő szentei ellen, sőt fokszor az érzékenségh nélkül való oktan állatok ellen, a kik se jól, se rosszul nem cselekedhetnek hanem a mint a természet vezeti azokat. Ugy hogy közönségeffen, a hol megh ismérjukis hogy helte-len, és ok nélkül haragszunk, magunkal nem bírván, ennek ki ütött mérgét megh nem foghattyuk.

Matth. II

v. 10.

Matth. 13

v. 23.

Az Szomoruságh Indulattýárol.

XV. Rész.

NEm külömben az szomoruságnak Indulattya adatott az Emberben, hogy faidallya, s' szomorkodgyék maga és más vétken, mellyel az örögség birodalmának reménségéből ki esett, félljen a maga fogyatkozási miat a pokol kinnyától, tudgyon szánakodnyi mások esetin: hogy az illy szűbéli szomoru gyász vífelés által, a világi hívságos örömet Elméjéből ki rekeszse, (melly daikája, a gonoszra valo nevelkedésnek) hogy a végh nélkül valo örömet el nyerhesse. Ezis a jo, és Istenes szomoruságh, el-szakadot az Istentől, és a világh gyászfzaban öltözött, melly kétségben eséssel halalt szokot hoznyi.

Az

Az Szerz: Elóm. I. K. 291
Az Eoróm Indulattýárol.
XVI. Rész.

AZ Eoróm és vigaságh arra adatott az Embernek, hogy örvendezne az Urban, az örök joknak reménségében, örvendeztetnék az Isten jo téteményiben Gyönyörködnek az ő Dicséretiben, az ő cselekedetiben; Es ezek által venne magának jo kedvet, s' ösztönt, az ő szolgálattyára; Es végre örvendezne felebarattya jóvannis. De most a Nevettség faindalommá változot, mert az Emberek, vigadnak a gonofsághban, és örvendeznek midőn roszszul cselekesznek, Nevettségekben, csufolásokban, ruttságokban, játékokban; és unalmas mind az a jo a ki az Istenben örvendeztetethet. Ugyanis a heltelen vétkes testi szomoruságból származik, az örvendetes lelki ionak megh unakozással valo megh vetése. Honnénd mint a tőkéhez láncoztatott kőlykek kétele-

telenől kényszerítettünk, az Isten szolgálattjának véghez vitelére, abban tartván, legh nagyobb meg unakozásra való kedvetlen szomorúságunkat, mellyben, a jutalomnak koronájával legh nagyobb örö-
münk nagyon el-tétetve.

A' Fősvénség Indulat- tyáról.

XVII. Rész.

A' Fősvénség kívánságha pe-
digh, azért adatott az Em-
bernek, hogy kívánoja vol-
na a nagy Erdem megh szerzésé-
nek az Istennél, nagy tökéletessé-
geknek, lólki joknak, és az ezek-
ben való kincs gyűjtésnek, és hogy
lok lólkóket gyűjtene az Isten tár-
házában, tanítással, jo példa adás-
sal, és segétséggel a joban való
Nevelkedésre, nem elégedvén megh
azzal a lólki joval és győitemén-
nyel, a mikkel már bir, és gaz-
dag, hanem munkálkodván ab-
ban,

ban, hogy sokképpen szaporodnék
az ő szive tárházában, mind a jo-
szágos cselekedeteknek, mind az
Isteni, s' mind a lólki malasztok-
nak kincse. Ugyan ezis a földi
kincsek, gazdagyságok, és el-mu-
lando jok kívánságára, és fősvén-
séggel való megh tartására hanyat-
lot már vétkekre: mellyeket ugy
gyűit mint ha örökké köllene él-
nyi a vilagbán: mint ha félne
hogy el-köllene veszni a vilagh-
nak, melly el-veszvéen nem volna
mivel élnyi. Mint Noë. Hogy el-
közelgetvén a vizözön, annyi ele-
delt készített, hogy a viz özön ál-
tal mindenek megh emészttetvén
és el-veszvéen, avar élne, és táplá-
lodnek. Es a mi a természetnek
nagy vétké, mentül inkább közel-
get a halálhoz, annyival nagyobb
kívánsággal gyűit, és nagyobb fő-
svénséggel kívánnya őrsenyi hogy
megh tartsa: hogy ebből is ki tes-
sék, melly ész nélkül való okatlan
a fősvénség, annyival inkább fő-
vén-

Gen. 6.
v. 22.

vénekednyi mentül kevesbé vagyonszüksége réa. Ez az oka, a miért Isten azt akarta hogy bizontalanok lennénk halálunk orájáról, hogy a földieken ne ragadoznánk: hanem minden órában azon fél-nénk, hogy a lólki örök jött, és kincset el-ne vesztenénk.

Az Eledeleknek kívánságáról.

XVIII. Rész.

A'Táplálásunkra valo Eledelek, azért Engedttettek a testnek, hogy a természetet táplálnánk, hogy alkalmatosbak lehetnénk az Isten szolgálattjára. Mert, az szúk, és mértékletes élet, és Eledelel tovább tarttya megh a természetet, mert nem terhelli, hanem épétti, s' élteti, és kívánatos egésségben megh tarttya annak erejét. Innen vagyons hogy a Klafstromi szerzetesek mértékletes életet viselvén, közönségesen tovább élnek

élnék. De annyira megh vesztegetődött már ezis a természetben, hogy inkább keressük ezekben, az étkekben valo válogatással, az szükség nélkül valo hívságot a torkossággal; hogy sem a szükséges vagy elégséges táplálást, mert annyira gyöngeltettyük és kényeztettyük magunkat, hogy a közönséges étkekkel megh nem elégedvén, hol betegségnek, hol más egyéb elégtelen okoknak színye alatt, szemtelenöl gyöngébbeket kívánnunk. A' lólki Eledelekről pedig, és a belső izlésnek édesfégéről melly minden világi gyönyörűségeket föllýúl hallad, alégh, vagy igen ritkán vagyons bennünk tökéletes kívánságh, vagy még csak Emlékezetis, még azoknál is a kik tökéletesbek tartatnak az Szerzetben. Melly el-vetettek legyenek pedig ez ilyenek az Isten előtt, tanullyák megh az Apostoltul, a ki oktan lólkóknak

2. Cor. 2. nevezi őket. *Mint a kik nem értik*
v. 14. *azt, a mi az Isten lölké.*

Az Szeretetnek kíván- ságáról.

XIX. Rész.

Ezekhez hasonlóképpen az Szeretetés úgy ajándékoztatót az Embernek, hogy az ő Urát s' Istenét tellyes szívéből, és tellyes lölkéből mindenk fölött Szeretné, Felebarátyát, mint önnön magát, és magát az Istenért, és az Isten szerént: az Isten kezeinek munkáit pedig, az az, minden teremtetett állatokat Szeretné azért a ki teremtette azokat, és élne azoknak szolgálattyaival az Isten akaratya szerént üdvösségére, migh nem el-érné azt, a kiből mindek élnek. Ez az Szeretet, mint egy megh oltodot bennünk, a testi, és az éktelen Szereteteknek Szeretetre folyván; s' ez, a ki megh foszt bennünket az Isten szerete-

retetítől, sőt magától az Istentől: mert Isten a szeretet, és a ki a szeretetben lakozik, az Istenben lakozik, és az Isten ő benne.

A' Reménségéről.

XX. Rész.

A' Reménség, melly igyenest az Istent nézi, adatott az Embernek, hogy ezzel az Isten jó voltában helyheztesen reménségét, erős hitel tellyes lévén Reménlye szívének töredelmességéből bűneinek bocsánatját, mindennapi szükségének megadását, szükséges táplálását, mindenkben Isteni kegyelmét, malasztját, és az örök Boldogságot. Ez a mi üdönkben vagy kétségben élséfre vetemedet, vagy igen magahitte lett, vagy a földiekben helyheztesett. Mert olly vakmerő magahittséggel el-bizzák némelyek magokat az Isten jó voltában, hogy a reménség ellen remén-

nek, el-hitetvén magokkal hogy Isten őket a bűnökben is üdvözéti, és az ő tisztátalanságokat, a tisztasághnak Angyalival helyhez-terci az ő dűcsőségekben. Es Ellenkező képpen, némelyek olly kett-ségeffek az Istenben, hogy a kicsiny hitűekkel azt hiszik, hogy ha megh térnének is, nem adna nekik állandóságot, a lélekben: mint ha az Isten megh kegyelmezne az ő Ellenségeinek, a kik a bűnben megh átalkodván megh halnak, és nem a töredelmesség által ő hozzá térő bűnösöknek.

Prov: 10. *Nem öli meg haz, Ur éhel az igaznak*
v. 1. *lőlkét. A' Profetais így dicsekedik*
Isaia 36. *reménységben: Iffabb voltam, és ime*
v. 25. *megh vénbettem: és nem láttam el ba-*
gyattatnyi az Igazat.

A' Fèlelemről.

XXI. Rész.

A' Fèlelem adatott az embernek, hogy félne az Urat, fél-

félne tőle el szakadni, ötet megh bántani, tőle megh büntettetni és kárhozatra vettetni. Most pedig az ember közönségesben csak a világi ellenkezésektől, a test alkalmatlanságitól, és tisztettség kárátul fél. A' következő örök-ké való gonosztul nem fél, mint-ha csak ieztetések volnának, a mik mondatnak a hálálról, az itéletről, és a pokolról. Féli sokszor inkább az embert, mint az ő mindenha-to Istenét, a kit megh bántott, no-ha rettenetes az élő Isten kezében esni.

Heb. 10.
v. 35.

Az Szemérmeteteflegéről.

XXII. Rész.

A Z szemérmetetefleg, a végh-re adatott az Embernek, hogy szégyenlye az illetlent, és éktekent cselekedni, az az: hogy a bűn által az utálatosságh-nak, bűntelenségnek, Isten elől el-vetet ruttsághnak, egy szoval, a bűnnek szolgájává, rabiává, és az I-sten-

ftennek Ellenségévé lennyi. Molt pedig, az Istennek szolgálatyát szégyenlyük, kinek mindenek vagy kész akaratból, vagy kényszeretésből szolgálnak. Szégyenlyük követnyi a Kristust az Alázatosságban, szegénységben, Békeséges tőrésben, szertetes tökéletességben, engedelmefféggben, megh vétésben, gyalázatokban, és szidalmakban: Noha nem méltó az Istenre, a ki őtet az emberek előtt megh valanyi vagy követnyi szégyenli, mert ez az szolgának dűcsőffége. Minden Lólki testi ajándékok azért adattanak nekünk, hogy azokkal a mi teremtőnknek szolgálynunk, és magunknak örök életet nyerjünk, mi pedig mind ezeket, a mit a dűcsőffégh érdemére, és életünkre nyertünk; bűnre, és így halálunkra fordítottuk. Innéd vagyon hogy az Istenis az ő Igasága szerént, bocsízu állásra, büntetésre, és kárhozatunkra fordíttya ellenünk mind ezeket: hol

a vi-

a világi Joknak sanyargato büntetésével, úgy mint a levegő éghetnek dőgleltető változásával, a földnek meddő soványságával, hol a testnek külömb külömb-tele nyavalyáival: hogy: *a mikben vétkeztünk, azok által büntetteffünk is.* Mellyeket há az Istenért készséggel viselünk, és békeséggel szenvedünk, a vétkekből is tisztulunk, és kész akaratunkért, s-békeséges szenvedésünkért megh koronáztatunk. Ha pedig tőrhetetlenséggel, ugyis kételenül, el-kölli viselnünk, s-szűcségh büntetettettünk vagy itt ez világon, vagy a másikon: sőt a békételen tőrhetetlenséggel nevellyük a bűnt, és következendő képpen a bűnnek büntetésétis.

Minden vétkeknek magá-

nosan valo természetiről.

XXIII. R é f z.

AZ vagyon hátra, hogy minden vétkeknek természetiről, tulajdonságirol, és azoknak bizo-

Luca 9.
v. 26.

Sapient. II
v. 17.

bizonyos orvoslásiról szollyunk, mivel à jofzágos cselekedet, nem egyéb, hanem à vétkeknek tókélletes orvoslása, avagy (à mint föl tett czélunkra inkább néz) à vétkektől úrefs szabadságh. Mert ha à vétek, testnek természetes rodhadással valo rendetlen indulattya, à mint hogy azis: annak ellenvetése, à jofzágos cselekedet; az az, joknak jo indulatból valo rendes kívánsága, arra nézve, à melly végre à teremtetől nekünk adatott: à mint ez, à folsó Példákbol elégségeffen ki tettzett.

Cap. 9.

A' három fele Jorol, melyek à vétkeket el üzik.

XXIV.

Három kiváltképpen, mellyektőlünk à bünt el-üzik, és à jofzágos cselekedetekben nevelvén ugyan à Lólki jora föl ép-étnek bennünket: tudnyi illik, az Isten malasztya, magunk szorgalm-

Az Szerz: Elóm. I. K. 303
matoskodása, és à kívánatos szűkségh. Az Isten malasztya belénk önti à jót: à mi szorgalmatoskodásunk, (: vévén :) edgyütt munkálkoffzik az Isten malasztyával à jora maga szabad akarattyából: és itt szűkségh képpen, à kívánatos szűkségh, à lélek jóvára fordéttya azt. Az szűkségh nélkül sokszor, de malaszt nélkül, és az akarattak aval megh eggezése nélkül, nem álhát loha à jofzágos cselekedet. Némelylekben, maga munkálkodása és szorgalmatossága nélkül is önt az Isten malasztya jofzágos cselekedeteket: noha nem az akarattak megh eggyezése nélkül, mivel é nélkül nem lehet érdem, s' nemis adatik jutalom: mint azokban, à kiket megh előzött az Isten az ő édeségének áldomásával. *A' ki regvel*, az az, az ő Idenének Iffuságában, s' kezdetin *rea* *vigáz* *nem fárad* *megh*: mert az ajtajánál talállya azt ülnyi, az az, à Bölcseséghnek és à tókélletes jok-

Sapient. 6.

v. 15.

nak malasztját. Így olvassuk, hogy az szent Apostolok az Anyaszentegyháznak kezderiben, gyakorta be-tölttenek Sz. Lélekkel, és meghajándékoztatván jóságos cselekedeteknek tökéletességével el érték az szent Léleknek munkalkodo erejét. A' malaszt föl görjeszti az akaratot, oktattya, ösztönözi és megis erősétti, hogy az szorgalmatoskodás munkálkodgyék, az üdvösség el-nyerésében. Az szűkség pedig, más az, melly alá Ember magát kész akarattal adgya; mint a ki szerzetes fogadással kötelezi magát az szegénységhre, tisztasághra, Engedelmeséghre, és ezekhez hasonló Engedelmes jokra: ha ennek, vagy az ilyeneknek történi valamit cselekednyi, vagy szenvednyi, melly vélek és akarattyokkal ellenkezőnek láttatik; kényszeritetnek és kételennké tétetnek a szűkséghtől, melly mindazonáltal kész akarattal való, mert erre kész akarattal adták, ajánlották s' köte-

*Az szűk-
ség füt-
tya a bűnt*

kötelezték magokat, és mostis készszebbek szenvednyi, hogy sem a föl tett jótól, s' fogadáloktul, elszakadnyi.

Más a kételenséggel és erőszakal való, mellyet Ember kételenül szenved de el-nem távoztathattya: mint a világi szegénység, testi nyavalyák, meghvetések, öldözések, és más egyéb fok léle szorongatások; mellyeket Ember, noha elsőben akarattya ellen, és tűrhetetlen zugolodásokkal szenved, mindon mindazon által el-távoztathatatlanoknak láttya, magát meghtörvén, akarattját kész szenvedésre, Elméjét esendelséghre hajtya. s' így a kételenséghnek szűkségét érdemlő tökéletes jóvá változtattya: Ez a mi mondatik némellyekről: *Kényszerített be jönni.* E's ez, a min könyörögh az Anyaszentegyház az Istennek: *és a mi el-pártolt akarattunkat kegyelmessen hozzád kényszerítsd.*

A' munkalkodo szorgalmatoskodás három dologban áll: a vigya-

*Luca 14.
v. 23.*

Ecclesia.

zo előre valo gondolkodásban, az Igyekezetnek, és szándéknak farradhatatlan munkálkodásában, és az álhatatos szorgalmatosságban. E három által a malasztnak lólkével, a vétkek ki gyökereztetnek, és a lólki joknak tőkélletessége megh szereztetik. A malaszt úgy megh előz fokakat, hogy könnyen és gyönyörűségesen kövessek a jót, és távoztassák a Gonoszt: úgy föl gyuitya az akaratott, hogy az Igen kemény, és nehéz dolgozatis nagy buzgosággal visellyék: Némellyeket pedig, neműnéműképpen, úgy magoknak láttatik hadnyi, hogy minden jora őszton kívántassék nekik: és nehezebb nékik megh győzni az Iziunek lágy tunyaságát hogy sem a szenvedésnek viselnyi terhet. Ezeknek, noha nincs buzgo kívánságok, az Ur után futnyi, de nagyon benne a kívánsághnak kívánsága, kivanván, sőt kérvén

Cant. I. hogy: *venyattassanak az Ur után;*
mint

mint a kiknek a futásra valo könnyűségek nincsen. Szent Dávid szavaj szerént; *Kivánva kíván-* *Psal. 118.*
ta a Lólkóm a te Igasságodat min- *v. 20.*
den időben. Akaratyok jo vagyom, de rőt, és nem torro. Az első Boldogabb, a másik munkásabb. Mellyik legyen Erdemeslébb, könnyen senki megh nem ítélni, hanem az, a ki a lólkóknak igaz mértékkel valo megh ítélni, az Ur. Mert az utolsok, ha szerencsésen közködven, magokat megh győzik, igen nagy tőkélletességh. Az elsőknak munkásabb vigyázásra nagyon szükség, hogy a magahittsége el ragattatván megh ne csalattassanak. Az utolsok minnek előtte Győzedelmet vegyenek, mintegy el-faradván, félemléssel megh unakoznak, és kétséghben ésnek a Győzedelemtől, tartván attól, hogy el nem érik azt a hová kíváncznak, és hogy be nem vízi Isten őket az Igéretnek földére, mellyen értetik a tisztaságh-

308 Sz.Bon:Púsp: és Kár:

nak tókélletessége. Mint az Israel Fiai a Pusztában megh unakozván a hoszsu szenvedések terh viselése miatt, az ellenségeknek megh győzésében ki rekesztettenek az jgéretnek földéről, és a pusztában holtanak megh, az egy Josue, és Calciben kívül, kik jelentik azokat, a kik, a késérteteken győzedelemessen, és végigh álhatatosan hatalmat vesznek.

Num. 30.
v. 11.

A' vétkeknek közönséges

megh orvoslásirol.

XXV. Rèsz.

V Adnak némelly közönséges, és némelly magános lólki orvoslasi a vétkeknek: melyek éppen, és hamarábbis lólki egésségére, és épségére hozzák az embert, némellyek későbbben, és némis olly tókélletessen. Legh hatatossabb, és legh-hasznossabb orvoságok minden vétkek ellen ezek.

Legh ha- Első, az Szegénység; hogy min-

Az Szerz. Elóm. I. K. 309

mindenekben szükölködést szenved- *sz. noszabb*
gy, nem csak azokban, a miket *orvoságok*
megh kívánhat a te szived, mert *a vétkek*
ez az igen gazdagokkalis közön- *ellen.*
séges, a kik többet kívánnak,
mint a menny vagyon, hanem a-
zokbannis a mik nélkül szükség-
képpen szükölködöl.

Második, Az emberektől megh vettetnyi; hogy mindenektől megh vettesfél megh utálatfással, és fen-
kitől kívülképpen ne tiszteltefél: Sőt kissebítessél, gyaláztassal, megh szégyenétessél, dorgáltassal, és szidalmaztassal. Es sokszor Atyád-
faiatol, jo akaroidtol, barátidtolis, hogy megh aláztassal

Harmadik, a nagy tókélletességh; hogy örömeft cselekedd, a mit nem örömeft cselekednél, és örömeft elmulasd, a mit örömeft cselekednél: Semmivel sem birnya, hanem a mi néked engedtetik, semmit nem cselekednyi, hanem a mi parancsoltatik, semmit nem szollanyi, hanem más akarattya szerént:

Hogy így a te szabad akaratodnak a jóval ellenkező, és azokban akadózó görbesége igyeneflégre vitessék te benned, hogy az egekre nevelkedgyék.

Negyedik, a világi társaságtól való távol létel: mert valamint a föl zavarodott víz, ha tére vagon, az által menőktől tisztul, s inkább tisztán marad: úgy az szerzetes Elme ha a világtól távol jár, buzgoságosabban for a menyieikre, és tisztábban megh marad.

Eötödik, Az imádsághnak Gyakorlása; Mert az Imádságh föl emeli az elmét az Istenhez, nyavalyáinak gyógyító orvoslását, és kívánatos egészlegét megh nyeri.

Hatodik; az ellenkező haborúságok, és izorongatások. Mert valamint a tűz, és ráspoly tisztéttya, és fényesfitti az érzet: úgy a háborúságok, nyavalyák, és izorongatások tisztéttyák a Lölki rosdákat. Ezt akarja moncanyi szent

Ger-

Gergely: *A' ki a vétkeket éppen megh S. Gregor. akarja győzni, tanulja megh azoknak Hom. 15. tisztító ostorit alázatosán viselni. E in Evang. zen könyörögh a Profetais: Pro Psal. 25. bálly megh engem Uram, és kesérs megh v. 2. engem: égesd a veseimet, és az szivemet.*

Hetedik, A' halálnak szüntelen való Emlekezete, és a mi cselekedetink jutalmának gondolattya; Ezek teszik a lélekben szerelmelessé a jofágos cselekedeteket, és gyűlölségesse a vétkeket. Mert valamint az orvos Doktoroknál; az Ellenkező nyavalyák Ellenkező orvosságokkal orvosoltatnak; úgy a vétkek, ellenkező lölki jokkal építettnek, és hozattatnak lölki elevenséghe: úgy mint, a kevélység alázatossággal, a torkoságh mértékletességgel, a túrhetetlenség, ellenkezőséekkel, és azoknak békeséges túréffel való szenvedésével.

(O)

V 5

A'

312 Sz. Bon: Püsp: és Kár:
 A' vétkeknek Nemek sze-
 szerént való magános, és Első-
 bennis à kevélységhez megh-
 orvoslásáról.

XXVI. Rész.

A Kevélységheznek első, és legh-
 főbb megh orvoslása, maga
 lölki testi fogyatkozásának
 megh ísmérése; mind azoknak,
 melyek bennünk másokkal közön-
 ségesek, mind pedig azoknak,
 melyeket mások fölött magunk-
 ban inkább láttatunk látni: egy-
 szoval; magunk megh ísmérése.
 Erre gondold megh testi nyavalyái-
 dat, ki voltál? miképpen fogan-
 tattál? à méhben miképpen tar-
 tattál, miképpen születettél?
 és mostis belsőképpen mi vagy?
 melly töredékeny? melly hialon-
 do? melly rothadando? omlando?
 melly hamar el-vélz valami ben-
 ned ékecségesnek, és szépségesnek
 láttzik? hogy à halál közelget,
 nem késik, megh halsz, és holtod
 után

Az Szerz. Előm. I. K. 313
 után mi léfesz? hová mégy? hogy
 à külső tiszteletek nem természet
 szerént tulajdonid? hogy à termé-
 szetnek ajándéki nem tőled, ha-
 nem az Istentől vannak? és azok-
 rol ő nékie kemény ízámot kölle-
 tik adnod; hogy à te vétkes cse-
 lekedetid nehéz büntetéssel fogh-
 nak büntettetnyi? hogy ha mi ke-
 ves jó benned láttatikis nem tő-
 kelletes? hogy ki vagy tétetve
 sok veszedelemre sőt talám az ö-
 rök hárhozatra: mert sok külömb
 külömb fele nyavalyáságok, és
 számtalan sok vétkekkel vagy megh
 terheltetve. *Miben kevélekedgyél te-
 bat föld, por, és hamu?*
 Második orvoslása à kevély-
 ségheznek, magát alá való, alázas,
 és megh vetett hivatalokban, és
 munkálkodásokban foglalnyi; alá-
 zatos öltözetben járnyi, Erkölcse-
 ben, és ízavaiban, az alázasoságot
 követnyi, az utolsó helyt valasz-
 tanyi. Erre tanétt à koronás Pro-
 feta:

Eccl. 10.
 v. 9.

*Pfal. 59. feta: az Isten által cselekedésünk erőt,
v. 14. és ő semmire teszi a mi haborgatoinkat.*

Harmadik, hogy Fejedelmet, és előtte jároít, mint az Isten, és Embert Christus J E S U S T féllék, tisztellyék, és azok előtt azokis, a kik magokat valamiknek tartják magoknál megh vettefienek szivekben.

A' Három féle Irégy- féghről.

XXVII. Rész.

Három féle kiváltképpen az Irégysegh. Első, nem örvendenyi másnak javán, s' nem is szánakodnyi kárán, vagy Gonofszán. Es ez az Atyafiui szeretet ellen vagyon, kit szertnyi tartozunk mint ennen magunkat: mivel senki nincs a ki tulajdon javán ne örvendgyen, és gonofz esztit ne fádallya.

Második, bánakodnyi, és gyótródnyi másnak javán, és örvendenyi go-

gonofszán, vagy irégyseghből, vagy gyűlölségből.

Harmadik, okot adnyi másnak, vagy szoval, vagy cselekedettel hogy gonofz érje, és a Joban a mely há következhetnék, ellent tartani.

Vétkes Irégysegh, gonofszért gonofszal fizetnyi: véskefsebb gyűlölni azt a ki néked nem vétett. Legh-véttkefsebb jo tét helyében gonofszat adnyi, vagy Irégykedéssel gyűlölnyi valakit, hogy jo, mint a Sidok Kristust. Ugy, Gonofságh valakit megh sértényi tisztességében vagy javaiban, Nagyobb gonofságh testében: Legh nagyobb, sőt Eördögi megh sértényi Lólkében. Nem külömben, véték az szükölködöt megh nem segéttenyi ha ellenségedis: de nagyobb el-nem távoztatnyi tőle a Gonofzt, a hol el-távoztathatnyi.

Azt vélik némellyek, hogy ártatlanok jo Lélekkel ha közöntéseket megh tagadgyák azoktól, a ki-

316 Sz. Bon: Púsp. és Kár.

à kiket nem szeretnek: De vizsgál-
Prov. 25. lyák megh magokat ezek, mikép-
v. 21. pen adnának éhező Ellenségeknek
 edelt, ha à közöntéft mellyet ká-
 rok nélkül adhatnak, tőlők megh
 fogják.

Az Irégység pedigh, vagy Gyű-
 lölség, azért Ellenséges az Isten-
 nel: mert az szeretetet, és azt à
 közönséges jót, mellyet az Isten-
 nek bővséges jó volta mindeneknek
 javára egy-aránt teremtet, Irégy-
 li: mert ezzel, azokat gyűlöli Iré-
 gységgel, à kiket Isten teremtet,
 megh váltott, és ugy szeret hogy
 magának választott.

Az Irégységnek megh
 orvoslásáról.

XXVIII. Rész.

Első Orvosság az Irégység
 ellen, ki legh nagyobbis, sem-
 mit nem szeretnyi azokban
 valamit à világh szeret. Mert à
 világi Jok mentül több felé oszol-
 nak-

Az Szerz. Elóm. I. K. 317

nak, annál kévelebb részre sza-
 kadnak. és à ki azokat szereti s-
 kívánnya, másoknak Iregyli, à
 jot; Midőn szükség, hogy ha mi
 egynek adatik mástól el-véteslek.
 A' mennyei pedigh, és Isteni jok,
 annyival inkább többülnek, nevel-
 kednek, és nagyobra terjednek
 mentül többen részfélnek abban.

Második orvosság, megh gon-
 dolnyi hogy ha szintén azé nem
 volnais az, à mit te néki irédlesz-
 tied ugy sem volna: azért neis i-
 régyled másnak, à mit károd nél-
 kül bir, hogy más szérencséje.
 mind haszontalanul, s-mind sze-
 rencsétlenségedre ne gyotörjön té-
 ged.

Harmadik, megh gondolnyi, ho-
 gy valamikor akkor: Megh köll eg-
 yeznyi felebaráttyával, migh az uton
 van véle; Ha üdvözülnyi akar.
 Mellyet jobb hamaréb cselekednyi,
 mert mind addigh el-veszti Jo cse-
 lekedetinek érdemét, és à kárho-
 zat veszedelmében él. Mert à men-
 nyei

Matth. 18
v. 15.

nyei Atya házanak lakosi szűkség
hogy el kezdgyék vetnyi a Béke-
séghek frigyét, Így léfzen Győ-
nyörúséges az örök békeséghek
állando szövetségé.

Negyedik hogy ahoz, a ki veled
inkább ellenkező nyájassab és en-
gedelmesebb igyekezettel minden hoz-
zá való kézséggel lennyi. Mert
ezzel, ha értelmés? enyhített a

Rom. 12.

v. 21.

*győzetteffél még a Gonoszról: hanem
Győzd meg Jóval a Gonoszt. Mit
használ embernek, hofzszan meg
emlekezni az ellene tett rövid-
ségekről, hanem hogy tovább nyug-
hatatlanécsa, és maga kinozza ma-
gát? Elég a napnak az ő Gonoszsága.*

Matth. 6.

v. 34.

Rom. 12.

v. 19.

Inkább az Apostol mondása sze-
rént: *helt köll adnunk a haragnak,*
engednünk, és nem ellene allanunk
a gonosznak, (gonoszzal fizetvén a
gonoszt). Mert ha minden ellensé-
ginket le akarjuk nyomni viszont
mások támadnak ellenünk, és e-
lőbb elfogyunk mi, hogy sem azok-
nak

nak végét érjük. A' ki magát a
békéséges túres által megh győzi,
megh győzi minden Ellenségit. Har-
czolnak Ellened, de erőt nem vesz-
nek.

A' Haraghról.

XXIX. Rész.

A Haraghnakis három tulai-
donsága vagyon. Első hirtel-
len, ok nélkül, vagy igen
keves okbul, egy szobul; avagy
sokszor csak üres gyanóságbol megh
indulnyi: a mint sokszor az okta-
lan állatokrais, a Barmokra, sőt
az Erzéketelenekreis minden ok
nélkül megh haragszunk.

Második, A' Haragban magát
megh nem fogható, és magával
nem biro megh tartoztathatla-
nol föl lobbant indulat, avagy me-
rő belső, külső korszagh. Ez pedig
néha csak a szívében gyullad föl,
s arczullattyából ismértetik. Néha
kezei, labai, és majd minden ta-
gai

gai ismértetik boszszus indulattyát; néha, kiáláfra, átkokra, szidalmakra, fenegetésekre, és talám verekedésekreis út ki. Néha, nem hogy à léleknek, de csak à természetnek sem veszi haragiában tanácsát, haragiában nem eszik, nem iszik, nem imádkozik, semmi jót nem mivel. Ezt cselekszi à Haragh az Emberben, és ehez hasonlat, à békeséget föl háboréttya, az okoságot megh bolondéttya, az Elmét zurja zavarja, à lölköt veszti. És valamint à tüst, ki úzi à ház gazdáját, úgy à haragh az szent Lölköt, (à ki à békeséges szivben kíván csak megh maradnyi) az ő szive hailékából ki úzi. A' Haragh Elensége à jofzágos cselekedeteknek, az szelédseghnek, égyúséghnek, békeséges tűrésnek, megh vesztegeti az Erkölsöknek fenéttékit, és maga gondolatlanná, sőt esztelenne tést, mert azt listent sem féli, s' az Embert sem bocsúlli.

Harmadik tulajdonsága à haragh-

raghnak, à hosztzu haragh-tartas: melly élteti, táplállya, és tüztessé tést à boszszut. Ebben nincs szánakodás, nincs könyörületesség, nincs irgalmaságh, nincs alázatosság, nincs elme, nincs értelem, nincs Emberségh. Valamint à tüst art az szemnek, úgy à haragh az szivnek.

A' Haraghnak megh orvoslasáról.

XXX. Rész.

A Haraghnak Első orvossága, által látása azoknak az ellenkezéseknek, mellyek vagy szobol, vagy cselekedetből réa következhetnek: hogy lölki készülettel mint egy előre valo vigyázással à harcz előtt készécse magát az ütközetre, és à lefelkedő Ellen-séget à békeséges tűréssel készen várja: hogy annyival kevesbé art-hassanak à réa következők, mentől inkább által látta.

Második, Nyelvét megh fognyi, és száját be-téve tartanyi a halgatásra, hogy ezzel az szivben fölgyulladot tüzet megh olcsa, hogy nagyobb langot ne vessen, és másokatis megh ne égessen. Ezert adot Isten két Zárt a nyelvnek, a fogakat, s' az ajakokat: hogy más sérelmére, és ártalmára ki ne üsflön, lőképpen mikor a Haragh bősfszujától égh. *Tegy Zárt a te szádnak. Es: tegy Uram őrizetet az számnak; és környül vévő ajtot az aiaimnak, hogy ne vécsék az én nyelvemmel.*

Eccl. 28.

Psal. 140.

v. 3.

Prov. 26.

Harmadik, más dolgokra fordítottanyi szivét mellyekben foglatoskodgyék, hogy így mullassa, s-felejtse indulattyát. *Ha el-fogy a fa megh aluszik a tűz.*

Negyedik a természetes általlás, és szemérmetettség, mellyel az emberek szeléd érkölc, általlya hogy azzal az ő Rendtartásábann egyenétlenséggel Zurzavart okozon, és megh botránkoztatásra okot adgyon: s-kéfszfebb erőszakot

ten-

tennyi magán, megh foitván magában a haragot, a hirtelen indulatokkal. Így a félelemis megh kőti a haragot. Annyi ereje vagy on kinek kinek a Haragot megh győznyi maga szivében, a mennyi ereje vagy on a jo szeretnek az ő szive kívánságában.

Eötödik; Ahoz szokattnyi magát, hogy (mihelett érzi a Haragh első Indulattyát) vegye, és kövesse a Bölcseségh tanácsát, megh gondolván melly ártalmas a Haragh, melly sérelmes a Leleknek, melly kissebse a hir nevnek, melly botránkoztatatoia az együgyűeknek, melly nyughatatlansága az szivnek: az szent lölköt ki úzi, Poklot erdemel: és hogy már a miért haragszunk, arról sem fordéth atunk, mert megh lett: és azzal semmit mást végben nem viszünk, hanem hogy kétképpen vétkezünk. Mert olly teli ellenkezésekkel ez élet, hogy minden kész szenvedésünket is a leggh viszszük végben, hogy cse-

defécsük : az az, à tőkélletes békeséges túresbennis alégh biria válunk : mennyivel inkább elégtelenek leszünk , hogy annak mindenikének , à békételenséggel ellene álljunk : Mit akarjuk az ellenünk való rágalmazó szokat mi hordozni szivünkben , mellyeket más szája bocsátott szélnek , s-el-mult ? és se testünkben, se Lőlünkben nem ártott. Így vagyunk kedvessek az Istennél , ha szent Pállal szidalmazókat szzenvedünk. A' ki mást szidalmaz, vagy rágalmaz, magának árt , s-magát sebesétti. El mulik à háboruságok szzenvedése , s-megh marad az érdem. Megh köll gondolnunk aztis , hogy ebben az életben senki ellenkezések nélkül nem él : à ki à világhnak szolgál, sokszor nagyobbakat szzenved : és aztis mennyit szzenvedtenek az szentek, és kíváltképpen az szent martyromok , s-mindenek fölött, maga à mindenek Ura à Krisztus Jesus , à ki : *mint à Bárány az ő nyérője*

előtt

előtt megh némult , és föl nem táotta à száját. Ha ő mjérettünk ; Miért nem mi ő érette , vétkeinkért , érdemünkért , üdvösségünkért , Lőlünkért , magunkért ? jobbis , s-halznossabbis itt ez világon kevelebbet , hogy sem à más világon többet , s-örökké.

A' jora való Róstséghről. XXIX. Rész.

A Jora való Róstséghnek három része vagyon. Első az Elmének egy némelly kedvetlenséggel való izetlen keferúsége, mellyel semi örvendetést, vagy üdvösséget nem kedvell, még unakozot, másoknakis unalmas, magának sem köll , és futtya az emberek társaságát. Ez, à kit az Apostol, à világi szomorúsághnak nevez, melly à kétséghben esésre hajolt, à gyanóságokra kész, és halált szerez. Ez származik, néha az elől jaro szzenvedhetlenségéből, néha à

I. Corint. 7
v. 10.

kivánt dolognak kétedelmesb el-
érésétől, néha a természetes, ked-
velen, és szomorú humorokról, és
influenziáktól: A' Melankoliától,
avagy nehéz kedv indító fekete
nedvességétől, epétől, és ennek or-
voslása olykor inkább az orvos
Doktorokat, hogy sem a Theolo-
gus lelki tanéttokat illeti.

Második egy Némelly tunyasá-
ságha a Rótsághnak, melly az ál-
mot és a test alkalmatosságait ked-
velli: a munkától irtozik, és a
henyelésben gyönyörködik.

Harmadik, a ki mindenre másra
kész, eleven, alkalmas, nyers, és
friss, csak azokban maga meghunt,
a mi az Istene. Az imádságh néki
izetlen, az Isteni dicséreteken
kedvelen, hírekben gyönyörkő-
dik, játékokban örvend, ki gon-
dolt mulatságokban foglalatoskodik.
Semmi nála nem terheesebb, mint
az Istenben foglalatoskodni, és
azokban, a mik a lélek javára
valók. Czellája tömlőcze, a Kla-
stro-

stromon körül nyargallodsz pedig
minthogy testtel nem lehet, elmé-
vel sok alkalmatosságokat keres.
Az Szerzet, a Rendtartó Fenétték,
és a Fejedelmek keménsége ellen
zugolodik.

Ez a joravalo-Reftséghnek vét-
ke, a haláadatlansághnak nyilván
valo jele: mert annyi jót tett mi-
velünk a mi Urunk és téfzen na-
ponként, hogy az ő szolgájának az
ő Dicséretitől soha megh nem köl-
lene szünnyi, annyival inkább u-
nakoznyi. Meghis fozt bennünket
sok, és nagy Erdemektől, mert
mind annyi Erdemre valo jót mu-
latunk el, mind az üdő alatt a jora
valo rótsághunkal, a mennyit gy-
űithetnénk a jobban valo szorgal-
matoskodásunkal. Mivel azért: so-
kakal bántjuk megh az Istent méltó
és szükség, hogy a megh hátra
lévő életünknek kevés üdejet,
jobbban foglalljuk és mulassuk,
megh váltván az üdőt, melyet roszszul
el-vesztgettünk.

Jacob. 2.
v. 7.

Ephes. 5.
v. 16.

328 Sz. Bon. Púsp. és Kár.

A' Jora valo Rótséghek
megh orvoslásárol.

XXXII. R é sz.

E Lső, kényszeréttenyi magunkat
á lölki munkákra, és foglalato-
ságokra, azokra kiváltkép-
pen, á kikhez róstebbeknek, és
megh-unakozottabbaknak tudgyuk
magunkat lennyi. Kiváltképpen az
Isteni szolgálatokra, mind addégh,
még azok az Istennek munkálko-
do malasztja által kedvesfekké, és
gyönyörűségesfekké változnak.

Az szomaruságh ellen pedig,
hasznos legh inkább, az Isten ve-
lünk valo jó téteménnyinek gya-
kor Emlkezete: mellyhez képest
minden jó vagy gonosz cselekedet-
tink olyanok mint á csópp á ten-
gerhez képest. Hasznos ugyan ez
ellen, á jó társasággal valo társol-
kodás; kiváltképpen á mellyben
az Istenrül valo ahétatos nyáfasko-
dás gyakoroltatik. Azis, á mire ta-
nétt Szent Jakab: Szomorkádike va-
la-

Az Szerz. Elóm. I. K. 329

*laki közületek? imádkozzék; csendes szí- Jacob. 5.
vel vagyone? Enekellyen. Így jut örö- v. 13.
mére az szív, és az szomoruságh-
nak lölke ellúztetik, á mint midőn 1. Reg. 6.
Dávid á Háfát pöngetne Saultul el-tá- 6. v. 23.
vozott á gonosz lélek.*

Az szív megh unakozása ellen
hasznos á foglalatoságoknak megh
változtatásais. Az Istennek szolgál-
loja, im é négy dologhban fogla-
latoskodgyék kiváltképpen, hogy
az ő Urának tetsék, az imádságh-
ban, Karban valo éneklésben, El-
mélkedésben, és testi sanyargatá-
sokban. *Kenyer, fenétték, és munka á Ecel. 33.
szolganak. Kenyer táplálására, Fenét- v. 25.
ték jobbulására, és munka foglalato-
ságára. Az Szamárnak szüksé-
ge vagyon az abrakra hogy el ne
fogyátkozzék á terh vífeléfre hogy
fől ne rugion, s' ne hívalkodgyék;
vagy uton kívül ne járgyon. Nagy
jora valo Rótség el-mulatnyi azt,
á mire ki köteleztetik; nagyobb
attol, magával edgyütt, másokatis
el vonnyi.*

A' Fő-

330 Sz. Bon: Püsp. és Kár.
A' Fősvénsèghról.

XXXIII. Rész.

A Fősvénsèghnek három része van. Első. A világhi mulando dolgoknak veszett kívánsággal való ohajtása.

Második. Azoknak rut fősvén-séggel való suborkálása, és megh tartása: melly nem engedi hogy azok se Isten tisztetire, se maga szűkségére ki adattassanak, se hogy az szűkölküdők fogyatkozásának javokra fordéttassanak, ha fordétatnak? faidalommal nézi.

Harmadik nevelnyi, és szaporitanyi a Gazdagságot akarmint és hogy, igazságosan, vagy igazságtalanol, szabad vagy tilalmas, és hamis kerestménnyel, úgy mint, Ragadománnyal, álnoksággal, usorával, és más egyéb Istentelen moddal.

Ez a vétek egyenesen a természet ellenvalonak láttatik lennyi, és úgy tettzik hogy csak a gonosz érkölcsből, és megh vesztege-

Az Szerz. Előm. I. K. 331
tegerett szokásból vett erőt. Melly abból tettzik ki, hogy a világh sok ideigh nem tudta ezt a vétkeket: és némelly nemzettségek vadnak mostis, mint a Gymnosophisták, a kik evel nem vétkeznek. Es sokan a kik a világhnak ellene mondottanak, noha más természetes vétkekre sokszor kérésztettek, de ettől nem ingereltetnek, hanem ha magok nyomoruságos kétség akarottjokból adgyák néki magokat. A ki pedig egyszer magát ennek nyűgével megh kötöztetny engedi, köteléből, vgy soha, vagy könnyen föl nem szabadul. Nemis lehet ennek nagyobb vétke ennel, ha a kik a világhnak tellyefséggel való Ellene mondása után magokat vízontak ennek hálojában ejtik; mert Istentől utálc leggh nagyobb utálatosságh, a világh, s' más javait kívánnyi, és szomiuhoznyi annak, a ki a magát, az Istenért megh vetette. Ugyanis ezt cselekedte Judas, a ki mindenet

Joann. 12. denét el-hatta vala Christusért: az
v. 6. után tolvaija lett, és erfénnyei
Matth. 27 lévén, a Dúcsólségnek Urát el-
v. 5. atta, és magát föl akasztotta.

A' fősvénségnek megh

Orvoslásáról.

XXXIV. Rész.

Első orvofsága a fősvénségnek, Kristusért mindeneket legázán megh tagadnyi, s-elhadnyi, kész engedelmeffégből, mások akarattya, és parancsolattya szerént élnyi, semmiben maga ítéletit és retzését nem követnyi: Illyek voltak az Anyazent-egyháznak első fengejében az igaz hívek az Apostolok alatt: Illyeknek köll lennyi mostis a Jo Szerzete-seknek, a jól rendelt klastromokban: Erre tenéct minket az Ur;

Luc. 14. A' ki ellene nem mond mindennek a mi-
v. 33. ket bir, nem lehet az én tanítvá-
nyom. Es ha tökéletes akarsz lennyi,
Matth. 19 v. 21. menny el add el mind a mid vagyon.

add a szegényeknek, és kövesz engem.

Második megh gondolnyi a Gazdaghsághnak föl háborodott nyugét, a fősvénségnek veszedelmes törével; és ehez az szegénségnek szabadságát, és hasznát. A' Gazdagságh nehezen és veszedelmessen kerestetik, s-munkával tartatik megh. A' hol sok gazdaghságh vagyon, sokan vannak a kik eszik azt: A' Gazdaghságh fenkitől nem bátorságos, sem Idegenektől, sem othon valoktól, A' Gazdaghságh fokáigh gyűjtetik, hamar el vész. Ha szaporodik? Nem kiflébbétti hanem neveli szomiuságát a fősvénnek, mint az I-tal a vizi Beteghnek. Mit ohaitod tehát azt, mitől inkább győrtödtetel? Kinoz ha nincs inkább ha van, s-el-vesz. Kéves elegh a szűkségnek. A' halál hirtelen el ragadgya tőled. örök halált szerez az ő szertetőinek.

Mindezekről szabad az Szegénség. A' Ragadományokat ne kívánnatok: ha bővelkedtök gazdagsággal, szíveteket

Eccl. 5.
v. 20.

Psal. 61.
v. 11.

334 Sz. Bon. Púsp: és Kár:

teket abban ne hely-hez teffetek. A' Gazdagságh Gyümölcsé, az Alamlínlkodásnak bő adakozása. A' megh tartott gazdagságok gonoszszára vannak az ő Urának. A' Rakásban gyűjtött magh, megh rothad, a földben vetett gyümölcsöt hoz.

Harmadik. Az Istenben vetett Bizodalom, és Reménség, a ki el nem hadgya fogadása ízerént a kik ő benne biznak: Ne legyenek szorgalmatosfák, mondván mit eszünk, vagy mit iszunk, vagy mivel ruházkodunk? mert tudgya a ti mennyei Atyátok hogy mind ezek nélkül szűkölködtek. Mert a ki úgy teremtetted az embert, hogy táplálásra szűksége legyen, el nem hadgya vészni azt, ha gondviseelésére hadgya magát. Kerelsétek elsőben az Isten országát, és az ő Igaságát, és mindének megh adatnak néktek. Mert a ki örömeft adgya az embernek a mennyeieket, sőt ő érette teremtetted, miképpen tagadgya megh tőle a földjeke? Ha a föld,

és ki-

Az Szerz. Előm. I. K. 335

és kegyetlen Atyák, Anyák, sőt az oktalan vad állatok az ő kölykököt tarttyák, táplállyák, mentől inkább a mennyei igaz Atya, el nem hadgya az ő teremtetett Fiait? ha kegyes a hálaadatlanokhoz, mentől inkább a hálaado jokhoz, a kik Reménségeket ő benne helyheztetik? *Nem láttam hogy az igaz el hagyattatott volna, sem hogy az ő magva kenyerezet keréftt volna.*

Psal. 36. v. 25.

A' Három közül, mint bizonyost köll reménlenyi egyet, ha nem mindis, azoknak a kik a Főlvénseget megh utálllyák az Istenért, az Istentől: vagy megh szerzi nékik az ő szűkségeket, vagy a szűkölködés, és keves eledel melletts oly erőt ad nekik, mellyel a bővelkedésben birhatnak: vagy a mit megh vonszon a testől, megh adgya a léleknek belső vigasztalásával: úgy hogy örömeft szenvedgyen szűkölködést ő azoktul, mellyek öltki vigasztalással valo jokkal mind

Y

boldo-

336 Sz. Bon. Púsp: és Kár:
boldogabban , s' mind bővebben
teréttetnek megh.

Ezek fölött, nagy dicsőiséget , s'
koronát érdemel mennyekben , à
békeséggel vívelt szenvedés à Kri-
Matth. 5. stusért : mert : *Boldogok à lelki szegé-*
v. 3. *nyek , mert üvök à Mennyeknek országa.*

A' Torkofsághrol.

XXXV. Rész.

Négy kiváltképpen valo része,
és ága vagyon à torkofságh-
nak. Első; Barom modgyára
szokott üdön kívül, vagy szűksé-
gen kívül, és töbzför, hogy sem à
mennyszer illik, ennyi.

Második; Mohon, hebehurgyán,
és Némelly kapdozo kévansággal
ennyi.

Harmadik; Megh tölteni in-
kább magát, hogy sem à termé-
szetnek szűksége szerént táplálnyi,
és többet ennyi maga gondolatlan-
sághbol vagy izlése, gyönyörkötte-
téséből, hogy sem à természet s'az
szűkségh kívánná. Ne-

Az Szerz. Elóm. I. K. 337

Negyedik; Igen gyöngé, és ma-
gános eledeleket keresnyi. Ez daj-
kája, s' nevelője à Fősvénséghek,
mint az előbbi, à jora valo Rőst-
ségnek. A ki, à gyöngeségre vá-
gyodik, gazdagságot kíván, hogy
megh szerezhesse à mit kíván. A'
Gyomor megh terhellés pedig, tu-
nyává, rősté, és így à jora alkalmat-
lanná téfzen, mert à teli edény
nehéz, és sulyos. Az Elmétis,
és az áhétatofsághnak kívánságát
megh homályosította, s' megh foitya.
Almot hoz az étkekben valo tel-
hetetlen megh térhellés.

A' Torkofsághnak megh-

Orvoslásárol.

XXXVI. Rész.

A Torkofsághnak, és annak vét-
kes részeinek megh orvoslá-
sira, elsőben, Az Elsőnek megh
orvoslására, elég à kész akarat,
hogy ne akarjon vagy többet, vagy
töbzför ennyi, hogy sem à mint il-
lik.

338 Sz. Bon: Púsp: és Kár:

lik. A' betegeknek nincs ebben tör-
vények. Az Iffibbak pedig, és
à munkálkodok, okossan, az Anya-
szent-egyháznak Izókása és Enge-
delme szerént elégtétlenek megh.

Másodszor, à második ellen, ha-
sznos az Izémermetességh fenéttre-
ke, hogy szelédséggel telhetetlen
kivánságát megh Zabolázza. Es
hogy à Rendetlen, és gyakor szük-
ségh fölött valo étel, ital, à ter-
mészetet nem táplállya, hanem ne-
hezétti.

Ezen orvoslás, elégseges à har-
madik résznek megh orvoslásárais.
De legh hasznosabb mind ennek,
s' mind à negyedik ágának vétke
ellen à fogvatkozás, hogy tudnyi
illik nincs miből kívánatos telhe-
retlenségének, és torkoságának e-
leget tennyi. Honnénd mentől ki
szegényebb ez iránt, annyival ke-
vesebbet vétkezhetik.

Cassianus Ez az Első Atyáink tanittása sze-
lib. 5. de rént, az Első útközet, harc és tu-
spirit: Ca- fakodas, mellyet szükségh megh
gyó-

Az Szerz: Elóm: I. K. 339

győznünk: ha pedig hatalmat vé-
gyen annyival erősebbek lesznek
ellenünk à több minden vétke-
tis, mi pedig erőtlényebbek ó Ellenek.

A' torkoságh vétkével gyótt bé à
halál à világhban. Honnénd Chri-

stusztis az Eördőgh legh elsőbennis,
(mint minden vétkekre valo aito
nyitással, és ut töréssel keresvén be-
menetelt à többiekre) azzal kérés-
tette. Melly ellen, és ezzel à több hiv-
ságos vétkek ellenis megh köll gon-
dolnunk, melly kevés ideigh tart-
nak, melly hamar el-mulnak: és
el mulván, csak jelek sem marad,
mint ha soha nem lettek volna.

Minnek okáért, midőn à testnek
kedvezési onszolnak, úgy vegyed,
mint ha már azokban részed lé-
vén, elis multanak volna: mert ol-
ly az Elmult hívságh, mint az el-
mult álom, sőt megh vetőbb:

mert rosz lólki isméretet okoz à
véghben vitt hívságh, az el-mula-
tott pedig jot, örvendetést, és bá-
torságot. Igen hasznos az Ellen-
kezé-

Y 3

stri: c. 13.
14.

Matth. 4.
v. 3.

340 Sz. Bon:Púsp.és Kár.

kezesek háboruinak megh győzé-
sére azis, ha azoknak szenvedési-
ben föl tészed a szivedben; hogy
azoknak ugy köll lennyi, és kü-
lőmben nem lehet, mert ez, ezek-
ben az Isten akarattya, és rendő-
lése. Midőn pedig megh haboro-
dol azon, hogy el nem érted a mit
kivántál, gondold megh hogy so-
kat nem értél el, mellyek kedvel-
sek lehettek volna nálad, és azo-
kon megh nem háborottál. Mert
a tőkélletes jokkal bővelkőző Em-
bernek, ugy köll az ő reménségét,
és vigasztalását, az ő Istenében hel-
lyheztetnyi, hogy lölke vigasztalá-
sát, soha ne helyheztesse éppen
csak a földiekben. Es ily ha bár-
el-veztetfisz valamit a mit szeret-
tél, ugy tarcs azt, mint ha soha
nem lett volna, és valamint az ál-
mot a ki el-mult. Ezen könyörőgh
a Profeta: *mint a föld kelők álmát U-*
ram, semmivé tészed a te várasodban
az ő képeket. Az az: tedd ugy a
földi joknak Emlekezetit az én
ízi-

Pfal. 72.
v. 20.

Az Szerz. Előm. I. K. 341
szivemben, melly a te lakásodnak
várasa, semmivé: hogy ugy ne itél-
lyem hogy volt valami, a mi
el-mult, mint az álmot, melly el-
mult. Alom ez az élet a balga-
tagoknak, a kik magokat ollyak-
nak vélik, a minemük nem, az az
Boldogoknak. Nem igaz Boldog-
ságh ez, mert csalmány, hamis jók
a világh javai. Es ily ha el érte-
dis azt a mit kivántál, s' szerezsz,
ne add annak tellyességgel maga-
dat, fölöttéb való gyönyörkötteté-
sel: hanem szüntelen elmédben
forgasd, hogy hamar el-mulik a
világhi öröm, és csak nevét, s' jelét
hadgya maga után, sőt sokszor
asztis el-vezti, hanem csak az egy
büntetése marad fönt, mert: *merő hiv-*
ságh minden idő Ember; az az, a ki
az Ember szerént, s' nem az Isten
szerént él. Es miért, mert: *az ár-*
nyék el mulik, és kéaba háborodikis, az
az, mint egy magának képező, tűn-
dér, játékos, es áll-orczás csalmán-
nyal magát valaminek véli midőn
sem-

Pfal. 38.
v. 6.

femmi, mellyekben föl fualkodván, héában háborodik megh, le vettetésén a kelerúségektől. *Kincseket gyűit, és nem tudgya kinek gyűiti azokat*, mert nem tudgya öve leszneke, vagy másé, a kikét talám nemis illetnének. Ugyan ez ellen ad tanácsot magának a Profeta mondván: Es most micsoda az én várakodásom, nem az Ure? és az én mivoltom nálad vagyom, kiben, s' kiért, visszont el vesztenem, nem rettegek semmit.

Igy vedd szivedet arra, hogy a read következhethető háborúságoktól is föl ne háboréttassék: mert azok clak történhetők, és elismulhatnak. De bár szintén raitad tellyefedgyenekis? vagy a te Erde-med, vagy az Isten igaz ítéleti ez? és akkoris: *elég a napnak az ő gonoszsága*, hogy ne keserécsűk faldalminakat üdőnek előtte valo megh előzésselis, mivel eléggé keferéthet, raitunk lévő háborúságuk. Ezeket értem a földi nem az örökkén való

lo háborúságokról, mellyeket igenis méltó elővelis félünk, retteghünk, hogy távoztassuk, és szent Gergelly szerént: *a büntetés előtt gondolkodnunk a büntetésről.*

Raitad lévén pedig már a háborúságoknak ellenkezése: gondold megh annak hasznait, miképpen tisztított a vétkektől, miképpen vigyázóvá téfszen a vétkezésre, miképpen el távoztattya a bűnre való okokat, és alkalmatosságokat, miképpen készített a jóságos cselekedetekre, az alázatossághra, magad példaival másokon való szánakodásra, az szenvedésre, az Isten segítségéhez való folyamodásra, az Isten kegyelmében való bizodalomra reménségre, a ki az szorongattatott szivekhez közelyebb szót lennyi: mivel az Ellenkezésekben nyilvánban megh láttuk mennyire nevelkedtünk a jobban. Es mind ezek fölött; az Istennek nagyobb dicséretire, a kitől jönnek mind ezek.

S. Gregor.
Hom. 40.
in Evang.

344 Sz. Bon: Püsp: és Kár:

El-mulván a háboruságok, ör-
vendgy, mint a kik a hajo törés-
ben megh szabadultanak: hogy
kétképpen ne kinezd magadat, bof-
szuval, vagy gyűlölséggel, talám
azok ellen valo nehéz emlekezet-
tel, kik miatt szenvednyi kénfze-
rittettél; megh gondolván hogy ha
talám azóktól nem érdemlettedis,
megh érdemletted az Istentől; és
hogy azon Isten, mint igaz Birád,
kinzoul akart azokkal élnyi, hogy
igafságát ki mutassa raitad bűnös
fián. Igy mondatik: *Assur az Ur*
baragia veszfzejének: Mert ő véle,
mint vesszővel élt, az ő vétkes
szolgájának Izraélnek büntetésére.
Es valamint a vessző, a Fiak job-
bértása után, tűzben vetterik, ugy
azok a büntető ezközőkis, a kik
felebarattyokat öldözik, (: ha nem
Istenes jobbulásokra, s' nem jo buz-
gosághbol:) el vészik büntetése-
ket. Ezek a mikre készítettend
köll szivedet, hogy se a jok megh
ne ragadgyanak, se az ellenkezők
megh ne nyomjanak. Nem

Isaia 10.
v. 5.

Az Szerz: Elóm: I. K. 345

Nem kevesbé szükség, és ha-
sznos tudnyi, a vétkek nyavalyái-
nak orvoslásira: mik legyenek azok,
a miket a test kíván, és szeret, és
mik a miktől gyűlölvé, rettegh,
s' fél. Erre azt tanéttya Sz. Ger-
gelly: *Valaki a vétkeket tellyesítségess* *S. Gregor.*
megh győznyi kívánnya, tanullya megh Hom: 15.
azoknak tisztító, és idkélletes jora se in Evang.
nyesétő, iázét, és ostarat, alázatossan,
s' békeségess viselni. Tudok megh aláz Philip. 4.
talnyis, tudok bővelkednyis, megh elő v. 12.
gednyi és éheznyis, és fogyatkozást szen-
vednyi, mindenütt, és mindenebben
megh tanétattam.

A' Bujasághrol. XXXVII. Rész.

A Bujaságh négy fele. Első va-
gyon az szivben, midőn em-
ber tisztátalan, buja, mula-
tozo, s' akarattyával megh eggyező
gondolatokat forgat, és visel tudva,
s' kész akarattal szivében. A' gonosz
gondolatok el-vonsznak az Istentől. Min-
dez

Sapient. 1. den a ki láttya az aszszonyi allatot an-
v. 3. nak megh kívánására, már paráználko-
Matth. 5. dott véle az szivében.

v. 28. Második; Midőn az szabad szemé-
ményen, alkalmatosságon, és enged-
tetet végen kívül buja illetékek-
ben, ölelgetésekben, csókokban,
vagy csak faitalan tekintetekben,
tragár beszédekben, és azoknak
halgatásábannis magát gyönyör-
ködteti, hogy testi kívánságát tel-
lyesécsé. Ez annyival vétkeesebb
az elsőnél, mentől tovább ment,
cselekedettel való tellyeséttésével, a
helt ado gondolatoknál. Mert ha
csak a gondolattal való kívánságis
paráználkodás, az Isten törvényre
szerént; mennyivel inkább midőn
paráználkodo illetésekkel gyönyör-
kötteti szive gondolattját. Senki
azért magát bolondul megh ne
csallja, hogy azt véllye, hogy csak
akkor bujalkodik, mikor cseleke-
dettel paráználkodik; midőn an-
nak ezen elől járo martalékjais
kárhozatossak. Azt se véllye sen-
ki

ki a mint sokan gondolkodnak
sokszor, hogy vagy Attyokfiat
vagy más bizodalmas személyt,
bár a kihez gyanoságh ne férjenis,
akar melly jo, és szent igyekezet-
ből, és természet szerént valo tilz-
tetséges szeretetből, bátor magában
leghe-kissebb rendetlen szándékot,
vagy indulatot ne érezzenis, hogy
jo lélekkel csokolhasson, annyival
inkább illetheffen: Mert ha szint-
én magában szent szeretetnek, és
indulatnak bizonságát tudgyais, és
ha a vágyodásnak semmi késérte-
tit nem érzijs, adhatna másnak
mind ezekre, okot-s- a bünre.
Mert: a ki másrá a méregh ital pohá- Jobi 41.
rát köszöni, nem marad azért ártatlan v. 12.
hogy ő megh nem iszja. Az ördögnek
csak lebelletijs, föl gyuitya a holt-szenet.
Azért, illy veszedelmes akalmatos-
lagban adnyi Embernek magát, bá-
tor bátorságos lólki isméretet tűn-
tető jonak szinye alattis az Ur
törvényre ellen vagyon. Ne késér- Dent. 6.
sed a te Uradot Istenedet. Es ha bá- v. 16.
tor

348 Sz. Bon: Püsp. és Kár.

tor mind két részről, minden vét-
kes indulat nélkül megh lehetneis,
hásonlo vétek alatt tartozunk mind
azon által el távoztatnyi, hogy á
Botráncokzásra okot ne adgyunk,
mellyel á világh szemei előtt, az
árratlanokatis gyanóságban, és ité-
letben hozhatnánk.

Harmadik része á Buiasághnak,
vagyon á házas személyek között,
melly mint hogy az szerzetes sze-
melyéket, és következendő kép-
pen föl tett czélunkat nem illeti,
arrol itt nem szollok. Hanem á
mennyre, az ő sok részeire oszol,
és á parázñaságh, házaságh törés,
erőszak után, illethetné az szent-
ség hontást, hűt szegéft, tedd szí-
vedre, s-vedd magadnál kérdés-
ben; én hogy nagyobbakra okot
ne adgyak, itt különböztetni azt,
nem akarom.

Negyedik, á természet ellen va-
lo vétek. Mert noha á természet
mindeneknek nevet adott, vala-
mik á természet alatt vadnak, ezt
az

Az Szerz: Elóm: I. K. 349

az egy vétket hatta név nélkül,
mint természet nélkül, és termé-
szet ellen valot; olly okbol, hogy né
méltó névezteffék, mivel á ter-
mészetet vesztí, rontya, mocskol-
lya, szégyenétti, és gyalázza.
Mondatik mindazon által néha, és
néveztetik, á gyalázat szenveté-
sének, tisztátalansághnak, avagy
lágysághnak. Noha az Apostolis e-
zen bűnről sokat, és rettenetesse-
ket ír á Romaiakhoz: Itt mind
azon által, arrol csak emlekezní
sem illik, hogy á levégő égis véle
ne dögletteffék, á halgatoknakis u-
tálatos, és kedvetlen ruttság hál-
gatásokra, és az együgyűebbek-
nekis, á gonoszra ok, ne adassék.
De ez egyet szűkség eszedben
vedd, hogy akarmi moddal indó-
sa, s' gerjesztze föl magát buja gyón-
yörködtetéssel, kéz akarattal, éb-
ren akar ki, á megh förtőztetésnek
förtelmességére, és ha mástulis szen-
vedis kéz akarattyával, vagy ugyan
másnak okot ad, á bujasághnak
negye-

Roman. I.
v. 26.

negyedik részéhez tartozando véteknek tudgya. Az éjjeli tisztátalan álmok késértetiről sem akarok szollanom: mert valamin, á ki aluszik, vétket addigh nem cselekedhetik, ugy okot sem adhat arra, hogy kárhoztassék. Es ha ébren okot adott [volnais arra gondolattával, szavával, cselekedetivel; avagy álma utánnis, abban való gynyörködéssel, ezis ébren való vétek inkább, hogy sem aluva: midőn az aluvonak, az illy késértet, inkább csak az előbbi vétkenek büntetése; avagy, á követközendőnek ok adása.

A' Bujasághnak megh orvoslásáról.

XXXVIII. Rész.

HEt kíváltképpen á Bujasághnak megh orvoslása, kik nélkül ember maga megh tartoztato, és tiszta nem lehet.

Első, Hogy á férfin az Asz-

szó

szony ember, á Férfiak társaságát el-távoztassa. *Ne nézz az emberre az szépségért, és az Aszszonyi állatokhoz ne mulatoz. Mert á ruhából származik á molly, és az Aszszonyi állattul, á férfúnak hamissága.* Es szent Gerellyis azt mondgya: valameddigh az *istid természetes melegség á testben él, ne véllye senki hogy á buja kívánsághnak tüze éppen megh oltatott legyen benne,* sokszor láttatik mint ha megh fuitodot volna az eleven tűz á hamu alatt, de ha illeted megh éget. Sokszor á Lélekben kezdetett szeretet, testel végeztetik. Szent Bernárd azt méri mondanyi: *Sz. Bern. mindenkor Aszszonyi állattal együtt lenni, együtt társalkodni, megh nem in Cant. ismérnyi, nagyobnak tartom azt hogy sem halottakat támasztani.* Az álnok ördög nem hirtelenkedik sokszor, kíváltképpen á kiket tökéletessebeknek ismér, el-röiti kelepcezet, földél alatt tartya szelenczet, és á mikor údejét láttya akkor adgya ki tűzevel, mérges irét.

Z

Az

Juda 16.
v. 5.

Az Izraél erőssége Sámson, à ki fok ellenségeket maga erősségével megh győzött, à köteleket el-szaggatta, à kő falokat ősze rázta, bizott erejében, de olvadván Dalila szerelmétől, el-fogyott az ő löke, halálra fáradott Dalila, és nem ada nyudalmat nékie, valameddég szívét néki éppen ki nyilatkoztatná: Igy megh csalatván ellenséginek kaput nyitott, hogy őtet megh fogják, megh kötözzék, és az ő Ellenséginek csuffiává tegyék.

Második, távoztatnyi à Bujáknak, és faitalanoknak társaságokat, és nyájasságokat, hogy azoknak példájával, hasonló gonoszra ne vonyattassanak. *A ki à paráznákhoz*

Ecl. 19.
v. 3.

adgya magát latorrá leszén. Es à boldok baráttya hasonló leszén azokhoz.

Prov. 13.

v. 20.

Ugy: Kész az Ember erzékenysége és

Gen. 6.

6. 8.

gondolattya à gonoszra: és így, könnyebben vonyatik mások példájával arra, à mit kíván az ő resti erzékenysége, nemis pirul (társai lévén) az ő gonoszságáról, kiknek hitetése

sekből vitetvén à vétekre: *diszertetik à bűnös az ő szívének kívánságában* Es ez már mint-egy fő ok, à mellyért annyira megh sokasodott à bűn az Anyaszent-egyházban: és hogy az szerzetekben à lölki joknak foglalatossági el fottanak, hogy à rekeszbéli belső tökéletességek, à világh szabad pusztájára ki follyanak, à gonosz példáknak követési; azt akarván őis à mit másban lát, avagy hogy à megh vesztegetésre tért resti lágyságh, és szabadságh, örvend midőn láttya alkalmatosságát, annyivalis inkább ha ahoz resti társát, (az emberek előtt valo nagyobb mentességére) cselekednyi azt, à mi lehet, ha nem szabadis. *Minnyájan el hanyatlottak, minnyájan haszontalanokká lőttek, nincs à ki jot cselekedgyék.* Tudnyi illik à ki az eggy urnak kívánnyon tettzenyi, és szolgálnyi, *egyet kérvén az Úrtól, és azt keresvén: hogy az Ur házában lakják életük tellyes napiaiban.* Honnénd kőzön-

Psal. 9.
v. 5.

Psal. 3.
v. 1.

Psal. 26.
v. 4.

354 Sz.Bon: Püsp. és Kár.

zónságes pelda beszéd, á ki farka-
fokkal lakik edgyütt ordét vélek.

- Harmadik; A' testet nem gyöngél-
retnyi, és gyönyörűségben nem
nevelnyi. Mert á mi testünknek
földe, melly az első átokból, azon
kívüli tövést, boitorjant szo-
kott hozni, ha á gyönyörűségek-
kel siroséttatik, annyira el fogja
á tövés, és gaz, hogy abban az igaf-
sághnak magva éppen megh foita-
tik. *Prov. 29. A' ki gyöngén neveli gyermekiségétől
v. 21. szolgáját, az után engedetlennek érzi
őtet.* Így pedig ketten lesznek egy
ellen, tudnyi illik, á megh tartozta-
rás ellen, á velünk született testnek
kívánsága; és erre ingerlő ősztön,
á hívságok gyönyörűsége. Innen
1. *Timoth. mondgya az Apostol: A' melly őzvegy
5. v. 6. gyönyörűségben él, elevenen megh boit*
Ezech. 16. az á bűnben. Ez vala Sodomának á
v. 49. te Atyádfiának gonofsága, á kenyérrel vá-
lo bé-töltés, és á hivalkodás. Mást tanétt
1. *Cor. 9. az Apostol: Verem, lanyargatom á te-*
v. 27. stemet, és szolgálat alá haitom, hogy ne
talám midőn másoknak predikállok,
ma-

II. K. Az Szerz: Elóm: 355

magam megh ne vettefsem. Az ellenségé-
nek ád fegyvert, á ki maga testének
kedvez. A' mit pedig ellenségeddel
tészesz, azzal magadnak vétesz.

Negyedik; távoztatnyi, lőt fut-
nyi á hivalkodást, melly legh na-
gyobb ellensége á léleknek, Mert:
sok gonofságot tanított á hivalkodás. Ma-
ga kívánságában vagyon minden hivalko-
kodo. A' foglalatos egy őrdógtól
ostromoltatik, de á hivalkodo szá-
tol. Mert valamennyi gonosz gon-
dolatokat elméjében visel, szívén
ben mind annyi sebes nyilakat ve-
szen. Minden késérteteknek fészke
á hivalkodás. Honnend á mi üdönk-
ben, á mi Klastrominkban, kevés ál-
hatatos szerzetesek, taláztatnak, á ré-
ghi Egyptus-béliekhez képest: mel-
lyben néha egy fő alatt edgyütt, há-
rom, és őtt ezerigh laktanak, nagyob
nyugodalomban élén, inkább, hogy
sem most mi közöttünk tizen, vagy
kevesebben, az engedelmes, jo szerze-
tes rendtartás alatt megh tarthassa-
nak: mert kézi munkájokkal táplá-

*Ecc. 33.
v. 26.
Prov. 12.
Secun-
dum 70.*

*Bern. Ep.
ad Fratres
de Monte
DEI.*

ván , nagy jofzágokat , és bőv jö-
vendelmeket nem kívántanak , az
szükséget keresték , s-nem á bő-
velkedést, munkájok bériből ha mi
megh maradott , az szegényeket, és
ügye fogyottakat táplálták azzal.
Nemis gyűjtötte ki ki maga Izek-
renyében, á mit munkája által nyert,
hanem valamint magokat megh
tagatták, és el atták á Krístusért,
ugy mindeneket á közönséges szer-
zetnek atták. Es minthogy ezt
nem kételepséghből , hanem kész
akaratból, azért az áhótatóságh-
nak Lölkétől megh nem tartoztat-
tanak á kézi munkák által , sőt
nevelkettének , mert el-vegezvén
mindennapi szokot munkájokat,
űdejeknek több részét olvasálok-
ban , és Imádságokban töltötték.
Ugyanis ha á hivalkodást magad-
tul el űzöd , nem árthatnak á ki-
vánsághnak nyilai. Nemis csak á
hivalkodást köll el távoztatnyi,
hanem á háfzontalanságokatis. A
hivalkodásnak el-távoztására háfzonta-

Bernard.
Epl. ad

lansá-

lanságokat követnyi , igen neveltséges. tres de
Miben foglald pedig magadat, hogy Monte
á hivalkodással á háfzontalanságo- Dei.
katis eltávoztasd , föl találod föl-
lyebb, á jora valo rótséghnek megh
orvoslási között.

ötödik külső érzekenfégit á til-
tott dolgoktól megh őriznyi: mel-
lyek mint egy ablaki á Léleknek,
kik által á bűnnek halála , mint á
mi tisztaságunknak tolvaia , s-
megh rontoja , bé gyűn hozzánk,
ha nem őriztetnek. Dávid nem
azért tekéntett Uriás feleségére,
hogy előbb megh kívánta volna ;
hanem azért kívánta megh , hogy
reá tekéntett. Így Evais látta á til-
tott fát , hogy szép látásra , és nézésre
gyönyörűséges, az után kívánta megh,
s-igy megh kostolta. Hallyad mit
mond szent Gergely : Nem illik reá
tekéntenyi , s-néznyi, á mit nem szabad
megh kívánnyi. Megh köll azért ,
ölnyi sel köll vagdalnyi az érzeken-
ségéket , hogy á halál gyűmölcsét
azokrol megh élő méreggel be ne
fallyuk.

Jeremia 9
v. 21.

2. Regum.
11. v. 2.

Gen. 3.
v. 6.

S. Gregor.
Lib. 21.
Morat.
c. 2.

358 Sz. Bon. Püsp: és Kár:

fallyuk. Ez csalta megh Dináris, á ki; ki ment hogy megh lássa annak á földnek Asz/zonyi állatit, és megh vesztegetődöt. Maga sirattya: az *Tren. I.* *v. 51.* *Jobi 31,* *v. 8.* *én szemem fosztotta megh az én lölkömet, az én várasom Leányiban. Jobbat ranétt Job: szövétséget vetettem az én szemeimmel, hogy csak neis gondokodnám az szűzről. Így á jo szerzetelek bé zárják magokat á czéllákban, és Klastromokban, mint á koporókban, hogy vagy ök megh ne kívánnák á világot, vagy á világh őket. Mentől ritkábban látod, vagy hallod á világot, annyival ritkábban kívánnod á mi az öve; vizont, mentől gyakrabban nyájaskodol á vllágjakkal, annyival inkább megh porosodol á világh porától.*

Hatodik; Megh ölnyi á te belsőidben á testi gondolatokat, és kívánságokat, mert ezek Embernek házi tolvai, kiknek olálkodo föl adásából, á mi lölkünknek várasa az Ellenségh kezében adatik, ha jo vigyázással megh nem tartatik.

Go-

II. K. Az Szerz: Elóm: 359

Gonosz gondolatok el-szakasztnak az I-
stentől. Az szivből gyönnnek ki á gonosz
gondolatok faitalanságok, Gilkofságok,
Paráznságok, tolvaiságok, hamis ta-
nn bizonságok, szitkok, átkok. Es ezek
löröztetik megh á lölköt. Semmi
külső őrizet nem elégséges á váras
zárjainak megh őrizésére, ha á bel-
ső honvások hitetlenek, arulok:
ugy semmi külső őrizet megh nem
tartya á tisztaságot, á belső gon-
dolatok, és kívánságok vigyázá-
sa, s' őrizete nélkül. Minden őri-
zettel tarcs megh az szivedet, mert
attól vágyon á te életed. Nem
csak á tisztátalan cselekedetet, de
csak á gyanos nyájaskodástis el-
köll távoztatnyi. Az szerzetes lé-
lek, melly á Krisztusnak el jegyez-
tetett, á Hűt, és á tisztasághnak
fogadása által, á gonosz sugal-
lásoknak akarmelley nyájaskodás-
nak szinye alattvalo futogásit be-
ne vegye, s' annyivalis inkább
ne táplállya szivében, mellyet az
Ur mindenkor lát, s' néz. Meddigh

Sapient. I.

v. 3.

Matt. 15.

v. 29.

Z 5

mula-

Jeremia 4 mulatoznak te benned az ártalmas gon-
v. 14. dolatok.

Sapient. 8. Hetedik; A' imádságban, és á-
v. 12. hétatoságban valo gyakor szorgal-
matoskodás. Mivel tudtam, hogy más-
képpen nem lehetek megh tartzkodással

Psal. 126. tisztá, hanem ha az Isten adgya, az Ur-
v. 2. hoz járultam, és imádkoztam, és mondot-
tam az én szívemnek tellyes belsőből.

Es: ha az Ur nem oltalmazza a vá-
rást, béaban vigyáz, a ki oltalmazza azt.
Annak okáért mindenkor, és fárad-
hatatlanol köll imádkoznunk az
Urnak, mert az ő segedelme nél-
kül semmit nem cselekedhetünk:
hogy az ő kegyelmének, és szent
lölke malasztjának harmattyával,
olcsa el mi bennünk a Buja kíván-
ságoknak tűzét. Ugyanis az imád-
sághnak ereje, mint hogy maga
föliben föl emeli az elmét az Isten-
hez, megh rúzesétti, és tőkélletesse
télzi az ő indulatit, megh tisztét-
tya kívánságit, megh világoséttya
értelmét, és Isteni szeretetet őnt
belé, mellyből fakad, és száll réa a
vét-

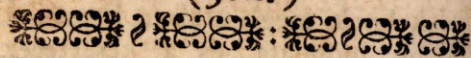
vétkeknek megh utálása, a testnek
ellene mondása, és a késértetek
megh erőtlennéttetnek, hogy kön-
nyebben megh győzetteffenek. In-
nend vagyon, hogy: midőn Moy-
ses (a hegyen imádkozván) kezait
föl emeli vala az Urhoz, Izraél vala
nyereséges; és midőn le eresztí vala
(megh szűnvén az imádsághatul:)
Amalech lön győzedelmes. Moyses je-
lenti, és példázza, a világh vizei
közül ki vett, és ki vont szerze-
tet; Amalech pedig, a testi késér-
teteket. Moyses kétkeze, az elmét,
és a kívánságot. Midőn ezeket
föl emellyük, és a könyörgésre föl
emelve tartjuk az Istenhez, a ké-
sértő ellenségek megh győzetteffenek:
Midőn pedig a földhöz le bocsát-
tyuk, az ellenséghtől győzette-
tünk mégh.

Ezod. 17.
v. 11.

Vége az Első Könyvnek.

Sz.

SZ. BONAVENTURA

Albáni Püspök Kárdinál,

Szent FÉRENCZ egész Szerzete

Néhaj Generálissa, az Anya-Sz.

Egyház Serafikus Doktora

Az Szerzetes jobban nevel-

kedővezérlést mutató

MASODIK KÖNYVE.

Hogy az Szerzetes Nevelkedés hét kiváltképpen való Előmentségben foglaltassék.

I. Rész.

AZ Szerzetes Nevelkedés hét kiváltképpen való Előmentségben áll, s' foglaltatik, noha ezek a tökéletességnek foggyatkozása miat, nem mindenektől érettetnek el.

Első; A' Novitia ezstendóbéli buzgoságban áll, mellyel a megh-tért szerzetes mindenre kész szível, és akarattal; megh előzte magát: min-

Első Előmentsége az Szerzetes nevelkedésnek.

Az Szerz: Előm. I. K. 363

mindenre készszé tévén, valamiben tudgya hogy az ő Istenének tétzhetik: és ezt vagy az ő maga bűnein való nagy Lőlki faldalomból, és töredelmességhből, vagy hogy az Isten akarattat követheffe, és tellyeséce, vagy hogy az el-velztett, és a bűn által el mulatott időt, s-érdemet a jutalommal viszhaz nyerje.

Második előmentség, áll, a testi foglalatosságoknak munkájában: mert minthogy szegény nem találhat drága aiándékokat, mellyeket az szentségnek föllepítettésere be mutatfön az Urnak, hanem azt cselekeszi a mi tőle lehet, és kos bőrkötet és kék bőrkötet, az az a maga testének töredelmességét, élő, szent, kedves áldozatol mutattya be az Urnak; Noha néha oktalannak talaltatik az ő szolgálattya, a fölötteb való testi sanyargatások miatt, mellytől a test megh romol, az erő el foggy, az érzékenységek elégtelenítettnek, a Lélek megh oltatik, és az egész Lőlki

Exod. 25.

v. 5.

Rom. 12.

v. 1.

364 Sz. Bon: Púsp: ésKár:

Levit. 2.
v. 14.

Lólki nevelkedések el-olzolnak,
Minden Aldozatodban sőt mutatá-bé, az
az; az okosághnak favát; hogy
se jobra az erőd fölött való mun-
kával, se balra á nagy tunyasággal
az utbol ki ne térgy, mert á Lé-
lek halhatatlan, el-nem fogyhat;
kire nézve á rothadando test, mint
romlando Edény nem futhat véle
egyaránt, és nem viselhet el an-
nyi munkat, á mennyi buzgo ki-
vánságot ő. Okos, és értelmes
légyen á ti szolgálattok, hogy
á természet fogyatkozásával el-ne-
fodgyon, hanem á vétkeknek hal-
lyon megh á test, hogy szolgállyon,
s' vizha ne rugion, hogy engedel-
meskedgyék s' ne uralkodgyék. Á
Gyümölcs hozó föld, ha sokaigh né
munkáltatik, erdőre vadul; ha igen
eröltetik megh soványodik; de ha
közép munkákban tartatik megh,
gyümölcsöt hoz. Így köll á test
szántó földévelis bányai: hogy á
fölötte való híválkodással el-ne

va-

II.K. Az Szerz. Előm. 365

vadullyon, és á nagy munkaktolis
haszontalanná ne tétessék.

Harmadik áll, s-vagyon, á Lól-
ki vigasztalásoknak belénk öntött
malaszttyában: mert á mi Istenünk
mint hogy kegyes, és bőv kegyel-
mü Isten, megh jutalmazza, á ki
hiven adgya néki mind á mit ad-
hat, és á mie vagyon, az az A-
karattyának buzgóságát, és testé-
nek szolgálattyát. Az igaz Lólki
vigasztalás pedig kettőben áll; á
Lélek természetes erejének szépsé-
gében, és á testnek á lélekkel
edgyező Nyugodalmában. Mert ak-
kor az ember igazán lólki, á mi-
kor á Lélek éppen az Istenhez va-
gyon igazétva, és hozzá rendel-
ve, mikor az Istennel tellyes, és á
Léleknek ellene nem áll. Á lélek-
nek ereje, mellyel az szent-Há-
romság képét magában viseli há-
rom kiválrképpen való: okoságh,
Akarat, és Elme, kik mindazon
által, ő magokban haszonlanok, és
á juktól úréssék, kire nézve szúk-
ség

*Az Igaz
Lólki vi-
gasztalás
miben áll!*

*A Lélek-
nek erei
miképpen
ékesített-
nek söl!*

ségh képpen ékesítettetnyi, és be-
töltetnyi, köll attól, és abból, a ki
teremtette azokat. Így az okof-
ságh megh világosítottatik az igaz-
ságnak megh ismérésére: az akarat
főll gyullad a jonak szerelmére;
az elme hozzattatik az igaz jonak
megh fogására, és azzal való élé-
sére. Ezek közül edgyik sem élhet
a máfik nélkül. Ha az okofságh
nem látna, az akarat nem szeret-
hetne: ha az nem szeretne, az el-
me sem gyönyörködhetnék a Jo-
ban. A' legh nagyobb. és főbb jo-
pedigh, az Isten, a kitől folynak
mindenek, hogy legyenek jok
Valamint ő é világghnak nagy-
alkutmányát elsőben semmiből
teremtette, a'nak utánna egy mástól
el választotta, és nemek szerént
főll ékésítette: úgy az embert, for-
mállya, és alkuttya, elsőben a méh-
ben, annak utánna okos lőlkőt őnt
belé; tovább üdövel, és esztendő-
kel, az értelem nevelkedik ő benne,
az akarat munkáskodik, és az elme

Gen. 1. &
2.

ferkedez ferénkedvén, és mint egy
keresvén magának képes főll éke-
sített. Az okofsághnak ékesisége, az
Istennek világos ismérleti, és mind
azoknak a mik az Istene, úgy mint
megh értenyi, mi légyen kedves,
és köllemetes ő néki; a jó, és gonosz
között, a bűn, és jofzágos cselekedet-
tek között, azoknak természeti, és
orvoságos külömbisége között, vá-
lasztást tudnyi tennyi: az Isten mun-
kaiban, az ő hatalmát, bölcseségér,
erejér, kegyelmér csudálnyi, és rövid
szoval az okofságh főll ékesítése, a
mennyei bölcseségh, és tudomány,
mellyek az Istentől vadnak. Az szent
akaratnak főll ékesítése ezek: az I-
stenhez való kívánságok, az áhéta-
tosággal; a hűtnék buzgosága; a re-
ménséghnek bizodalma; az szeretet-
nek édesisége; és a jó akaratnak kéz-
sége: reménségh, a bűnöknek bocsá-
natyáról: áhéhatóságh, a Krisztus
emberségéről, életéről, szenvedéséről,
haláláról, Istenségéről, a mennyei jok-
nak kívánságáról; mellyek éde-
sítettik,

Az Okof-
sághnak é-
kesisége.

Az Akar-
at ékesíté-
gi.

séttik, magokhoz vonszák, s-élte-
tik az embert Istenben, és görjelztir-
kis a tökéletes jók szerelmére, és a
vétkek gyölségére. [Az Elmének,
és annak értelmének föl ékesítése,
Az szent gondolatoknak őrizete, a
mennyei dolgoknak elmélkedése,
az Istennel való egyút-létel, és a
világi el-mulandóságoknak tökéle-
tes el-felejtése: hogy így, egy lé-
lek légyen az Ember az Istennel;
mivel pedig a test, a lélek szolgál-
lattyá alá adatott, engedelmesnek
köll lenni néki minden jobban mint
Urának. Es itt a léleknek mint er-
telmes Urnak, gondot köll viseln
a testre, hogy hiven munkálkod-
gyék, ne henyéljen, hogy fenét-
tékben tartassék, dorgáltassék, bün-
tettessék ha ki út, hogy tápláltat-
sék. Mentől jobban rendeli ki ma-
gát, e törvények, és Regulák alá,
annyival inkább lölki. Sokszor a-
datik a lölki vigasztalás, avagy a
vigasztalásnak lölke, az új szerze-
teseknek, hogy lássák nyilván mel-
ly bő

*Az Elmé-
nek ékej-
sége.*

*1. Cor. 7.
v. 8.*

ly bőven jutalmazza Isten az ő
szolgait, és melly jó szolgáltyi il-
ly édesítes Urnak. Ezen kivől a
Hűtnek megh erősítésére, a remén-
ségnek bárorságos bizodalmára,
az Szeretetnek föl görjelztésére, a
kívánsághnak megh tüzeséttésére;
és oktatására, hogy lássák holott, és
melly uton köllesek járnai.

Negyedik; Előmentsége a jobban
való Nevelkésnek: a késértetek,
és az szorongatásoknak külső, bel-
ső haboruságok ellenkezésének har-
czai: mellyekkel próbáltatik az em-
ber, s' a lélek oktattatik, nevelte-
tik, tisztéttatik, és jó alkalmazta-
tással aláztatassá tétetik. *A' ki a ba-
lában tusakodik megh nem koronáztatik,
hanem a ki igazán, s' végigh tusakodik.*
Az tökéletességh melly legh nem-
esebb rész az Emberben, a késér-
tetek idejében próbáltatik megh
a alhatatose? ellenkezésekkel pro-
bállya Isten az ő hiveit és barátit
ha hiven alhatatosake? *A' Fazokas é-
ményit a kemence próbállyá, és az iga-*

Negyedik.

*2. Tim. 2.
v. 5.*

*Ecc. 29.
v. 6.*

370 Sz.Bon: Püsp. és Kár.

- Tobia 12. zakat, a háborúságok késértete. Mi-
v. 13. vel köllemetes valál az Istennél, szűk-
ség volt, hogy a késértet megh-
próbálna téged. Tisztéttatik az Em-
ber a végreis az illy késértetek
által ez világghban, hogy alkal-
matosbà tétefsék, akadály né-
kül bé vitetni a Dúcsólség-
ben, ne köllesék holta után, to-
vább, és nehezebben tisztéttatni a
tűzben. Mert az Szerzetesnek,
nem csak az áhétatósághnak,
nyugódalmas Lölki csendességé-
ben, és a Lölki vigasztalásoknak
édetségében, hanem a tusako-
dások harcaiban, és a késérte-
tek útközetibennis köll keresni,
a menyeejekre nevelkedő töké-
letiséget. Tudok bővelkedni,
v. 12. tudok szűkölködéstis szenvedni :
2. Cor. 6. mindenütt, és mindenekben megh-
v. 7. tanéttattam. Az igazsághnak fegy-
1. Cor. 10. vere által, Job felől, és bal te-
v. 13. lől Hiv pedig az Isten ki nem
hagy titeket a fölött késértetni
a mit el szenvedhettek, de a ké-
sér-*

II. K. Az Szerz. Elóm. 371

sértettel előmeneteltis szerez, hogy
el-szenvedhettek. Tisztéttatik az
szenvedésekben a végreis, hogy
maga belső vigasztalásiban ne an-
nyira bizakodgyék, mint a Hút
erőtségében, és az Istenben ve-
tett Reménségben, mint Némelly
balgatagok, kiktől ha egy keves-
se megh vonyattatik a belső vi-
gasztalásoknak Lölke, s' malasztya,
megh félemlenek, és maid csak
nem kétségeffen a Hútbennis
tántorognyi kezdván azt velik,
hogy az Isten rolok el feletkezett,
és el hatta őket. Noha a béke-
tégheis túrés, és az szent Irás vigasz-
talása által vagyon reménségünk,
és megh hamiséchatatlan Hútunk,
hogy az Isten soha el nem hágy
bennünket, és el nem fordul tőlünk,
valameddég a mi akaratumk a
bűn által el nem szakad ő tőle.
Megh paranesoltad az igazságot,
a te bizonságodat, és igen a te
igaz mondásodat. Ezek igaz bi-
zonsági az Isten malasztjának,
az

*Rom. 15.
v. 4.*

*Psal. 118.
v. 138.*

az ő igazsága az akaratban, és munkalkodásban, és az ő igaz mondása, az szent írálok ígéretiben, melyekben örök életet ígér nekünk, ha az ő paroncsolatit tartjuk. Ha megh őlis engem ő benne reménlek. Mert nem mi választottuk őtet, hanem ő választott minket, előbb szeretett, és az ő véreben megh mosott bennünket, és el sem hadgya azokat, a kik tellyes szivekből keresik őtet. Honnét szeretet és választott magának minket? Nem mi jószágunkért, hanem maga jó voltából; azért abból meghis tart bennünket. A' tűzben próbáltatik megh az arany és az Ezűst, a' kedves pedig a' megh alázásnak kemenczéjében. Valami rosdája, mocska, és hamisága belsőiben volt, a' késérteteknek tűze kiadgya. Ha a' lólki vigasztalás néha megh nem vonyattatnék az Embertől föl fualkodnak, a' kegyelmet el-vesztene, és magais utánna veszne. Elvételik tehát néha

Job 33.

v. 5.

Job 15.

v. 16.

Ecccl. 2.

v. 5.

ha ideigh tőlé, hogy el-ne veszesse, el-veszti hogy ugyan mégis el ne veszesse. *A' ki gyöngyöngy nevelí gyermekiségétől szolgáját az után engedetlennek érzi őtet.* A' kegyes Isten; *ki nek gyönyörűsége az Emberek fiaival lennyi,* örömeit közli ezeket az ő gyönyörűségét, az ő hiv szolgálta gyermekiségétől fogva, az az, az ő megh teréseknek kezdetitől fogva.

Igy cselekedzik mi velünk a' mi jó Istenünk és Urunk, a' ki tudván melly szükséges, és hasznos legyen mi nekünk a' háboruságoknak késértete, Elsőben a' belső vigasztalásoknak édeségét mutattya, hogy azzal a' késértetekben édesedgyék, és megh erősödgyék, hogy el-ne sodgyon, a' mi szívünk, hogy azokat kívánnya, és megh se szűnyék megh szerzenyi, mind adégh valameddégh el nem nyeri a' mit el-vesztett. Igy a' galambok (kiket házhoz akarunk szoktatni) elsőben mézes buzával táplálnak: hogy akarmelley mefzse

Prov. 29.

v. 21.

Prov. 8.

v. 31.

374 Sz. Bon: Püsp. és Kár.

Matth. 17

v. 4.

rópullyenek, vízfzha oda siesfenek, ahol jo tartásokat emlírtik. Így Peter, elsőben magos hegvre, magánossan, és külön á fokaságtól vitetik, holott lássa á Krisztus színye változásának dűcsősségét: hogy annak utánna, á satántol megh kérettetvén megh rostáltatnék mint á buza, á kísértetekben emlekeznek az első édesfűghnek dűcsősségéről, mellyben részeltetett, és ott térne az ő Urához, kit olly szerelmetesnek érzett, hogy kétségben ne esnék. Így az Isráél Fiainak elsőben manna adatik á pusztában, kiben minden jo iznek eledele vala, és annak utánna hofzszu uttal, és kemény harczal fárasztatnak.

A'késérteteknekRészzeiről:

II. Rész.

SOk része vágyon á kísérteteknek. Egyik az áhétaulanságh, avagy az áhétafósághnak fogat

II.K. Az Szerz: Elóm: 375

kozása. A' több kísérteteknek é nélkül semmi, vagy igen kicsiny erejek vágyon, mert ez, mint egy oltalomnak háza minden kísértetekben. *Az Ur az én oltalmam, és én megh vetem az én Ellenségimet.* Es: ha tábor áll ellenem nem fél az szívem. Elvétetvén az embertől, ez á kiváltképpen valo oltalom, fegyvertelenől, és az ő kísértő ellenséginék, minden oltalom jótól meztelenől marad: Ki miatt rettegh, s-fel, ha á Hűtnek, Reménségghnek, és Alázatofsághnak páisával magát környűl nem veszi. Innen dicsértetik Abraham, hogy á reménséggh ellen mégis á reménségben hitt az Isten ígértinek, és nem kételkedett: tudván nyilván hogy valamelyeket ígért az Isten hatalmas megh cselekednyi.

Hasonlo képpen köll nekűnk tetzenűnk á mi Istenűnknek, és hasonloképpen köll őtet szeretnűnk mindön minket büntet, hogy tisztáson; mintha kedvezne hogy vigasztal-

Psal. 117.

Psal. 26.

tallyon. Mert kicsoda olly fiu, à kit az Atya megh nem dorgal?

*Hab. 12. En à kèket szeretek megh feddem, és
v. 7. megh ostromozom.*

Apoc. 3.

v. 19.

Késértetnek némellyek, à jo munkálkodátnak nehéz terh-vilelésétől is, láttatván valami kész jo akarattyoknak, lennyi, de az nem elégségesen eröss: mellynek erőtlensége akadályoztattya őket abban, mint ha valami nagy eröss kősziklát forgatnának, és attol magokban kinlodnak, mind à lólki ísmérettül furdaltatván, melly à lágy áhéatlansággal vádollya őket, mind azon valo fájdalomtul, hogy olly kéfedelmessék, az szentebb életnek el-érésére. Mert vadnak, à kik kívánnák à jofzágos cselekedeteket, de magokat megh nem győzik azoknak el-nyerésére. Az Apostol mondása ízerént: *Az akarat megh nagyon bennem, à jot pedig el végeznyi nem találom.*

Rom: 7.

v. 18.

Vadnak à kik el fáradván à lólki joknak foglalatosságában, és megh

megh unakozásra fordulván, kedvetlenöl, és szomoruan jariák faz Ur utait: nap, éi holzszu nékiek, Izáraz szível panaszolkodnak minden elejekben adatott munka engedelmesége ellen: mert egy némelly hirtelen félelem rettegtheti őket, az Szerzetes joban valo lehetséges előmentséghről, és nevelkedésről, mondván ő magokban: Jo, jo, à győződelem, de nehéz à harc. Így kémeek küldetettvén az ígértek földére, megh térvén dicsérték, és ajánlották à földnek bővését mutatván gyümölcsét: de íjesztették à népet, az utnak, és az ő lakosának megh győzésével. Nem külömben némelly szerzetesek, megh kimelvén az élők örök földét, az szent írásnak utai által, predikállyák az Isten országát: de à késértetek harczát, és à lólki tulajdokságoknak munkáját, ugy félik, s ugy futtyák, hogy készlebbek à pusztában megh halnyi, hogy sem azon ígértek földére be vit-

Num. 13.

v. 24.

tet-

tetnyi : az az , kívánnak inkább valamely közép helyen a világi , s a Lölki élet között ; mint egy Egyiptus , és ígéret földje között , ugy mint az életnek száraz pusztájában megh maradnyi , hogy sem a munkák , és fáradságok által , a tökéletességek malafztyára föl hágnyi. Az Oriásfokis csudálkoznak , és félnek , mint az Enachin testhalom csudáitól , midőn a nagy szentek cselekedetét megh gondolják : és magok kicsinségétől megh ijedvén az ő tökéletességeket elérnyi némelly heltelen jefztő belső félelemtől kétségben esnek zugalodván az Isten ellen , hogy olly kemény szolgálatot kívánnyan az emberektől , ugyan azon engedetlen Egypcziusokkal.

A megh unakozásnak késértete.

Ebből következik más késértet , tudnyi illik , a megh unakozásnak késértete , mellyel megh un ember minden jót ; az Imádságot , az olvasást , az elmélkedést , hallanyi , szollanyi , vagy cselekednyi a jót ; jelen-

lennyi az Isteni szolgálatokon . kiket sokszor könyű munkával , cselekedhetnek. E' pedig attól vagon , hogy mivel a nagy jokra , és fölső tökéletességre juthatnyi magában nem bizik , s' kétségben elett , a kissébbeknek cselekedetibenis megh unakozik. Ezt akarja mondanyi a Profeta. *Minden eledelt megh utált az ő lölkök , és a halál kapuihoz közelgettek.* Két dologra vonszon pedig , és ad kíváltképpen okot ez a késértet : vagy a külső vigasztalásocskákra , és világi gyöngéltető szabad könyűségekre : hogy tudnyi illik ez által , nem lévén a lölkiekben gyönyörűsege , a testi ekben keresse , és a világi hiúságokban , mellyel mulassa megh unakozását , kitől jádzadoztatik. Ugy azokis az Egyptusbéliek megh unván a Mannát hagymát ohaitnak , az az földi és testi keferűsegeket ; de azzal lölki ismérteket keferítettik , és sirásra kényszerítettik. Vagy nagy szomorúsághra , és kedvetlenséghe

Psal. 106.
v. 18.

Num. 11.
v. 5.

séghez ad okot: úgy hogy a lölkiekben sincs vigasztalása, s' a testiekből sem akar venni: honnend sohun nem találván oltalmat, nagy külső belső keserűséghez fogyni. Az egyetlen egy lehet azért ott hatra, hogy szüntelenül kiáltsanak az urhoz mindön szorongattatnak, hogy az ő szükségéből meg szabadéttassanak, és áldozzák a dicséretnek aldozattját, hogy hirdessék az ő cselekedetét örömmel. az az számlállyák az Isten jó tette-ményit: hogy azokból föl indéttassanak az ő dicséretire, a Léleknek örömdetességében.

A' Tűrhetlenségnek kísérte.

Melly, ha hamar nem következik? következik más igen nagy késértet: az Isten ellen való tűrhetlenségnek késértete, miért oly kemény, oly kegyetlen a haborgattatásokhoz? Miért oly fősvény, hogy malasztot adgyon a szűkölködőnek; a ki oly buzgoságossan könyörögh, és oly alkatlanul zörget? Es ez a késértet oly nagy erejű foklázor, hogy mint egy esztele-

telenül megh háborodik szíveftől abban az Ember: mindenek fölött fájdalván azt megh vigasztalhatatlanul: hogy ott nem találhat vigasztalást, ahol vala egyetlen egy reménség oltalma, tudnyi illik az Imádságban, mivel az ur mondgya:

Minden a ki keres föl talál. En pedig kiáltok hozzád és megh nem halgatsz engem: és nem tekéntesz reám. Kegyetlené változtál nekem, és kezdednek ke-ménségében ellenkezel velem. A' te bel-
őidnek, és irgalmaságidnak fokasági megh szüntelenek én raitam. Meddigh kiáltok Uram, és megh nem halgatsz engem, szót adok erőszakkal, és megh nem szabadéttasz engem? Meddigh felel-
sz el engem Uram mind végigh, meddigh fordított el orcádot én tölem? Kell-e föl miért aluszol el Uram? kelly föl, és ne vess el magadtól végigh. Ab va-
gyone Isten miközöttünk vagy nincs? Mind ezek ennek a késértetnek belső, és külső szorongatását jelen-
tik, és ismértetik, melly semmi-
képpen inkább megh nem győzet-

Matt. 7.

v. 8.

Job. 30.

v. 20.

Isaia 63.

v. 15.

Abac. 1.

v. 2.

Psal. 12.

v. 1.

Psal. 43.

v. 23.

Exod. 17.

v. 7.

tethetik mint békesféges tűréssel való szenvedéssel, és szeléd alázatos várakodással, még nem méltoztatik nekünk az ő kegyes arczulatyát megh mutatnyi, hozzánk fordítottanyi, és az ő bővséges jó voltának kezeit megh nyitnya: hogy az égh, a ki mi rajtunk úgy lattatik lennyi mint nehéz aczél, s' röz, olvadgyon megh, és csöppögie reánk a kegyelemnek harmattyát: hogy a mi szivünknek mintegy vas földé, az Istenj áldomásoknak, efsőtől lagyulljon megh, hogy a buzgo kívánságoknak, és Istenes igaz lölki áhétatóságoknak gyümölcsöt hozza. A' pedig a késértet, ennélis vezedelmeslebb, a mely kevesbé unalmasnak tetczik, midőn tudnyi illik, az Ember megh szűnik attól, hogy imádságával, és könyörgésével, megh unakozott szivének kedvet adgyon, és az erreferkentő malasztot, az Istennél keresse, és tőle kérje: Boszszus alázatóságbol magát arra méltatlannak

Psal. 74.
v. 13.

itél-

itélvén: azt gondolván magában elmentlenől, hogy Isten ő fölöle mást rendelt, hogy talám külső dolgokban foglalván inkább magát, többeknek használyn, és a belső jótól azért fosztatott megh. Honnénd tágabb kezd lennyi az imádságnak gyakorlásában, a haszontalan csáclogásokra készízebb, az Elmének kin nyargallására szabadgyabb, a testi alkalmatóságokra szorgalmatosabb, a purdi, trefa, áll orczás játékokra alkalmatosabb, a külső foglalatóságokra készkedvű. Es így laslanként el esik az első hivataltól, a kezdetnek buzgoságától. Az Szerzetes jobban nevelkődő Előmentségeknek tőkéletesegetől, megh húl, sőt megh hal benne minden jó, csak hogy megh tud valamit szollanyi az Istentől, s' az Szerzetes jorol, noha már szive távol esett attól. Ugyanis Ez az a nép, a ki ajakkal dicséri

az Istent, az ő szive pedig távol jár ő tőle.

Ennek a késértetnek haboruiban

B b

fokan

fokan eveznek, de kevesen jutnak
 a partra: mert már az Isten szereteti
 sem édesétti, a kívánságh sem
 voníza, a félelem sem ösztönözi, a
 buzgoságh sem kinszerétti, mert
 megh fosztották magokat minden
 jótól: úgy hogy ha mi jót láttat-
 nakis cselekednyi, vagy csak szo-
 kásból, vagy emberi tekintetből
 (hogy láttassanak az Emberektől)
 vagy félelemből cselekedzik. Annak
 okáért, a ki ezt megh győzni ki-
 vánna, szűkségh magát győzze
 megh, és erőszakot tégyen mind
 szívéen, mind testén, farkantyú, o-
 rtor kívántatik hozzá mint a rótt
 oktalan állatra. Irgalmas az Isten,
 mentől nehezebben tufakodik va-
 laki a késértetek harcaiban, an-
 nyival nagyobb tökéletességnek
 ajándékát adgya néki ez világon,
 és nagyob dicsőségh jutalmat a
 más világon.

Vadnak több más ágai, és részei
 ijs a késérteteknek, kiknek termé-
 szet, eredet, és okait föl tennyi,

és az

és elől számlálnyi hoszfzu volna.
 Az Orvos Doktor sem tudhattya
 minden testi nyavalyáknak mine-
 mőségét, annak külömbségét, és
 fájdalomt: mennyivel inkább a löl-
 ki, s'kiváltképpen a késértő lölki
 nyavalyáknak mi voltát, hanem
 ha az Szent Lélektől tellyes.

Legh nagyobb, legh félelmessebb,
 legh kárhoztatobb, és legh kese-
 vessebb késértetek mindazonáltal,
 imezek. Kételkednyi, és tánto-
 roghnyi az egy Igaz Római Catho-
 lika keresztyén Hűben. Kétségh-
 ben esnyi az Isten irgalmaságáról
 szidalmaznyi az Istent, és az ő
 Szenteit, melly lölki Szidalmazás,
 magát megh ölnyi, és magának
 gyilkosa, és hohéra akarnyi lennyi.
 És egy némelly félelmes, rettegh-
 tető, panaszolkodo, kétséges lölki
 ísmérettel birnya, melly a jo löl-
 ki orvasságos tanácsot bé
 nem veszi.

(o)

Bb 2

A°

386 Sz. Bon: Púsp: és Kár:
A' Keszerves, és legh-nehe-
zebb késérteteknek megh or-
voslásáról.

III. Rész.

A Z illy késértetek ellen, ezek
legkiváltképpen való ha-
sznos orvosságok; Elsőben
hogy vigasztallják magokat azzal,
hogy nem irtoznak azoktól a ké-
sértetektől, sőt örvendnek azok-
ban, mert az szenvedés által, Erde-
met hoznak inkább, s' jutalmat, és
nem veszedelmet. Másodszor, hogy
olly békefészes türelemmel szenved-
gyék; mintha a Sátán nyilván és
látható képpen késértene. Har-
madszor; hogy megh vetteffenek,
és nem gondolván annak megh ei-
tenyi akaro hamis praktikájval,
más dolgokban foglallják magokat
mellyekkel, el-felelkezheffenek annak
szenvedésiről. Négyedzer; hogy
mások és mások Imádsági, s' kö-
nyörgési által az Isteni orvoslásnak
irgalmasságát, és lölki malasztját
kérjék mennyekből.

II. K. Az Szerz. Előm. 387
A' legh közönségessebb
késértetről.

IV. Rész.

A Legh közönségessebb késér-
tet, mellyel ebben a nagy, és
fő dagadott tengernek haboru-
iban minnyáian csapdostatunk, min-
den vétkeknek harczaira véterhe-
tik: mellyben sokszor veszedelmesen
kényattatunk, mint ha el-köllene
merülnünk, és a haboktól viszont föl-
vettetünk, és bátorságban téte-
tünk, mint ha az ő ostromtól már to-
vább tartanunk nem köllene, a Pro-
phetának ama mondása szerént. *A' kik* Psal. 106.
hajókra járnak a tengeren kereskedvén a v. 23.
vizeken. A' tenger, a vétkeknek
mellysége, a hajok az Szerzetek, mel-
lyekben a világh vétkes vizeiből ki-
hajozunk, a tenger haborui, és habiai,
a vétkes késértetek: holott látták
a hajóban lévőket az Isten cselekedé-
sét, és az ő csudait a mellységben, a
midőn megh gondollyák minémű na-
gy hatalommal, és kegyességgel, őrizi, és

tartya megh, à bűn habiai között harczolókat, minemű bölcseségének titkával hadgya őket hányatatnyi, engedi à háboruktól csapdostatnyi, és úgy ad győzedelmet nékiek sok tanácsival, és megh tarto mennyei orvoslásival. *A' ki nem kísértetett miket tud? és à ki megh nem próbáltatott sokat gondol, és à ki sokat tanult értelmet beszéll. Föl mennék az égig à bizodalomnak bátorságában, és alá szállanak à mélségig à kísértetekről való félelemben, és megh tartatnak mind ezekben, mert Isten az ő őrizők.*

A' Lólki vigasztalások
megh-vonyattatásának hasznáról.

V. Réfz.

H Armat tanulunk kiváltképen abból, midőn Isten à belső lólki vigasztalásokat megh vonnya tőlünk, tudnyi illik à legh kissebb jokértis hálaot adnyi, à legh

legkissebb vétketis félnyi, s' távoztatnyi; és à legh kissebb ellenkezéstis békefésséges türéssel viselni. A' Gazdag asztalokrol, sok morsalékok hullanak le sokszor, és sem mire tartatván el-vesznek. Hogy az Ember, ki sok belső vigasztalásoknak morsalékkal, ajándékkal, bővelkedik, sokszor háláadatlantul vévén, és azokat megh nem ilmérvén, mint kicsiny morsalékokat el-veszti. De midőn ezekis elvétetnek tőle, s' már mindenekről megh folztatott, mint à maga szégségét néző lélek eszében jut, mie volt annak előtte, à mi most nincs: és mint az éhező koldus Lázár à morsalékotis föl szedné, à ki annak előtte darabokatis megh vetett. *Szedgyétek föl à morsalékokat Joan. 6. kik megh maradtak, hogy el - ne vesszenek. v. 12.*

Az Isten ajándékinak mint hogy nemessék, igen kedvesseknek, s' megh bocsúlhetetleneknek köll lennyi; s' annyivalis inkább hogy

390 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

nagy szeretetből valok. Mi lehet nemesebb az isten Lőlkénél, a kit nekünk ad? Mi lehet hasznosabb, mint az, hogy által változtat minket, a maga Istenségében, és Bodogett, hogy az ő országának örökös, legyünk? Mellyel, fölötté nagy, és drágálatos ígéreteket aján-dékozott nekünk, hogy ezek által.

2. Petr. 1. *részeselek legyünk az Isteni természetben.*
v. 4. Ezt pedig kivel cselekefszi? a sár-ral, mért sár, agyagh, por, és hamu vagyunk, el-vetett vétkes háláa-datlan tagok. *Micsoda az ember hogy*

Psal. 8. *megh emlekezel róla: vagy az ember fia*
v. 5. *hogy megh látogatód őtet.* Annak o-kaért legh kissebb vétketis távoztatny tanéttatunk hogy félnyi tud-gyunk, hogy ezekért a malasztot Isten megh ne vonnya tőlünk: melly a háláadatlansághnak vétké. A' ki a kicsinyeket megh veti lássan lássan el esik. Azt mondgya szent Ago-

5. Auguszt. *ston: el-távoztattad a Nagyokat, megh*
in Psal. 39 *lajd hogy a fővénytől el ne nyomattassál.* A' kis csöpöknek megh szaporodott so-

kasá-

II. K. Az Szerz: Előm: 391

kaságából áarvizek lesznek, mel-lyek sokszor, erőss alkotmányokat föl forgatnak. Kicsiny hasadékon *Eccel. 7.*
folly bé titkon a viz a hajoban, s-el *v. 19.*
merétti a kicsiny ellenkezéseket ta-nullyuk megh győzni, mert a ná-gyobbakat megh nem győzheti, a ki a kissebbeket szenvednyi nem tud-gya. Sokan kívánnak megh halnyi Christusért, a kik csak kevés ellen-kező szokot sem tudnak él viselni Christusért. Tanullyunk megh azért, mindeneket kedvesse venni, s-bé-kefégeessen viselni, hogy az Isten malasztját üressen ne vegyük.

A' késértet pedig, a mennyiben az előnkben vett Modot illeti: az igaz jotul el-vonyo minden indulat, és kívánságh. Ez pedig háromkép-pen történik: hitegetéssel a győn-yörköttetések által: megh csalás-sal az ellenkező, és kemény dolgok által: és megh csalással, a hamis fo-got dolgok által. Es így romolnak-megh, a Lélek három erei, a ki-vánságh a gyönyörköttetés által. A'

B b s

Ha-

Psal. 35.
v. 11.

Haragh á félelmek által az Ertelem, s' okosság á jora való vakságh által, hogy á jot gonofznak, és á gonofszát joknak ítéllye. *Az szivem megh báborodott mint á föl zavarodott viz, el hagyot az Erdm, mellyel á johoz köll vala ragaszkodnom, és az szemem világossága az sincs velem, mellyel az igazat á hamistól el köll vala választanom. A' kívánságh két képpen késértetik: mert á Lólki gyönyörúségh tőle el-vétetik, és az iránt el hagyattatik: és á testi kívánságh helyében oltatik, és az iránt megh mocskoltatik. A' Haragh két képpen késértetik, mert á jora erőtlenné, és á gonofzra erőssé tétetik. Az okosság két képpen késértetik, mert érti á jot, és nem isméri, nem akarja értenyi á bűnt, s' megh isméri.*

Hafznof-
be késér-

Mellyik légyen hafznofabb késértetnyie, vagy nem? á dologhnak vége s-ki menetele mutattya: mert késér-

késértetnyi, és annak ellene állanyi *tetnyi* nagy tőkéllertes jo: megh győznyi *vagy* dúcsőfléges. Nem késértetnyi bá- *nem?* torságos: megh győzettnyi vezedelmes. Kivánnyi, és magát kész akarattal abban adnyi á veszedelemnek szeretete, és keresése, kíváltképpen á testi késértetekben: sőt távoztatny, futnyi, és elménkből ki rekesztényi köll azoknak harczait. Maga Christus sem engette magát á bujasággal késértetnyi, hogy ezzel tanittana, hogy á győzedelemnek reménságevel sem jo Embernek magát é veszedelemben vetnyi. *Fusátok á paráználkodást.* Minden vétck valamit cselekszik az Ember á testen kívül való: á ki paráználkodik pedig teste ellen vétkezik. A' gyönyörkőttető késértetekben azok győzetternek megh legh inkább, á kiknek szivekben á világh szereteti megh tellyességgel megh nem alutt, hanem búzólógh, s' hamar langot vét. Az erőls késértet pedig erőls-

1. Cor. 6.
v. 19.

394 Sz. Bon: Püsp. és Kár.

erősebbeket öldököl, hogy á kiket kevés megh nem hait, mint éifzaki erőfs szelekkal rontaffának megh.

Az álnok, és szép sziny, s-födél alatt valo késértetis, az együgyűek ellen olálkodik, á kik még megh nem ismérték az sáránnak mesterségit, és az ő hamiságit.

Apoc. 2. Ez. uton mellyen járok vala tört rőjtiének v. 24. el nekem. Maga az Sárán, által tñnteti magát á világosságh Angyalában. El Psal. 141 gyün azért az Sárán á jo Angyal v. 4. képeben. á kit tud szerettetnyi á jok- 2. Cor. 11 tól, hogy annyival könnyebben megh ejcse azokat, á kik őtet ugy v. 14. veszik mint jo követet. A' jo Joha S. Ber. ser. nem másként, hanem á jonak színye alatt csalattatott megh. 66. in Cant.

Es hogy inkább bé véteffék az ő javallása, elsőben éppen jót ád elől, annak utánna gonoszfszal egyelest talál föl, tovább hamis jót de valóságos gonoszt, vègre midőn hálojában kerétt, nyilván föl emeli mér-gés fejét, és á nyilvánságos vétkek bennis valamint szereti ugy hány vét-

II. K. Az Szerz: Előm: 395

vét, s-alá táfzitt. Mint á Gabaoni- *Josua 9. v. 4.* ták, szarándok ruhaknak kép mutatásában megh csalták az Isráel Fiait, hogy megh engednének nekik, noha ellenségek valának. Illy kép mutatással áll orcázzák föl sok (zor magokat az orcázatlan bujaságh, kevélységh, Irrégységh, Gyűlösségh, és egyebb vétkek: kik minthogy nem merik nyilván késértényi á jokat, valami jo szép, színyt adnak magoknak, hogy megh ne ismértessenek: mint á ki barátságosnak színeli magát, még bē-bocsattatván tickon, s' álnokul még őli mását. Igy Joáb megh fogá Amafa állat *2. Reg. 20 v. 9.* mint ha csokolnyi akarná, hogy ellenséghnek ne vélné, és az ő gyilkos fegyverét észre ne venné, és megh ölte őtet álnokul, így Judás csokkal *Mat. 26. v. 48.* adta Krístuft á megh feszéttésre.

A' Késértetekben három legh nehezebb, á kit fíadalunk legh inkább: az szívnek nyughatatlansága, mellyet szenvedünk á harcznak munkájában: á télelem, mellyel tar-

tunk hogy megh ne győzettefünk,
és a természetes gyöngeség ha el-
lent nem elég erőssen állunk, hogy
azzal Istenünket, és lőkünk ismē-
retit, megh ne báncsuk.

Micsoda modokkal köllef-
sék ellene állanunk, a késérte-
teknek?

VI. Rész.

Minden késérteteknek, ez a
lább megh irt négy mod-
dal köll ellenek állanunk.
Első; Gondolatunkat azoktól el-
fordítottani, más olyakban foglal-
ván magunkat, mellyek által, a
mennyre lehet el-felelkezzeék em-
ber, az ingerlésekről.

Második. A késértetekre való
alkalmatosságokat távoztatni, ki-
váltképpen a testieket, mellyek-
hez közelgetvén föl gyujt mint a
tűz.

Harmadik. Békeségeffen, és alá-
zatossan venni s-viselni az ur-
vel-

velszízejét, méltónak ítélvén ma-
gát arra, tudván, hogy javára for-
dul néki. *A ki a vétkeket kívánnya*
megh győzni azoknak készített ostorat
készten köll szenvedni. Megh köll
nyugodnunk az Isten rendelésen,
mért szemben nem szálhatunk ve-
le, el sem mehetünk előtte, föl ta-
lal mindenütt. *Hová mennek a Löl-*
köd elől, és az orcsád előtt hová fújjak?
Bölcs szível, és erőss erővel vagyon:
ki állott ellene, és békeségben volt? A-
lazzuk megh azért magunkat előt-
te hogy kegyelmet talállyunk.

Negyedik Mód, Az Imádságh,
mellyel az Egek erőffégének erejét
segétségünkre kérjük: mert ma-
gunk érdemünből, se erőnkől el
nem távoztathattyuk é sok ellen-
séginket halálos seb nélkül, hanem
az Isten jobb karjának, és sege-
delmének erejével; *hij segétségül en-*
gem a te szorongatásodnak idejen, megh
mentlek téged, és tisztelnyi fogsz en-
gem. Így: az Isten szerezőknek min-
denek javára fordulnak. *Az én sái-*
dal-

S. Greg.
Hom. 15.
in Evan.

Psal. 138.
v. 7.

Jobi 9.
v. 4.

Psal. 49.
v. 35.
Rom. 8.
v. 28.

dalmimnak sokasága szerint az én szívemben, á te vigasztalásid örövendezteték az én lőlkömet. Így á Hűt, és az Szent Lélek ellenvaló késértetekbenn is méltová tétetik fokszor, á jó lőlki tufakodo, hogy megh világoséttáék, és az Isten szerelmének tűzétől, lebeszében föl gyuladgyon. *Es azokat megh fogják á kik őket megh fogták volt, és megh boldogítják az ő szolgátojokat.*

Isaia 14.
v. 2.

Eötödik mod, Melly az Szerzetes joban való nevelkedésnek ötödik előmentségeis, minden vétkek késérteti ellen magános kiváltképpen való orvoslással élnyi. Olly szorgalmatossággal köll kinek kinek az ő lőlki orvasságát föl keresni, és lőlki halalos nyavalyáinak jobbulására igyekezni, valamint lőlke örök életét, s' üdvösségét szereti.

A' léleknek egészségről.

VII. Rész.

A Testnek egészsége áll, á tagoknak épségében; s' egészségesben

ben, az izeknek, inaknak, ereknek, és éltető nedvességeknek rendes, és minden vétek nélkül való Elevenségében. A' Léleknek egészsége pedig vagyon á jó vigyázással, és igasságos igyekezettel rendelt cselekedetben, az Istenés, és jól megh gondolt szöllásnak megh tartásában, az akaratnak Istenhez rendelt, és igazított igyenességében, á kívánsághnak jó rendelésében, az üdvösséges gondolatokban.

A' Cselekedetről.

VII. Rész.

A Cselekedetnek három dologban köll vigyázonak lenni, hogy erdemés legyen. Elsőben ha szabad? Másodszor, ha Illeendő? Harmadszor, ha tanácsos; Nem szabad, s-tilalmas mindaz, valami az Isten parancsolattya, az Anyaszentegyház rendelése, vagy szerzetes fogadásunk ellen vagyon: mint á tisztaságnak, engedelmesgének,

Cc

nek, és az szegénységnek fogadása. Jlleetlen az, mellynek nem láttatik jo szándéka, s' kívánságos vége, és az szép sziny alatt, vétkes igyekezet buréttatott bé. *Mindenek szabadok nékem, de nem mindenek építnek.* Az Isten szolgájának igen köll vigyáznyi, hogy megh ne verje az erőtlének lölki ismérést, nem építő, hanem botrántoztató példa adással, és azzal az ő Urát ne tisztetlenségbe: mert az szolgák Fenétték nélkül való rendetlenségek, az ő Urok gyalázattya. *Dicsékedel az Istenben mint a szolga az ő Urában: és a törvénnek által hágasával az Isten bűstelenéted.* Mert az Isten neve általatok szidalmaztatik a nemzetségek között. Tanácstalan az, a minek nincs hasznos gyümölcs, Uressen megyen az Ur eleiben, kinek cselekedete áhétatos hasznos gyümölcs nélkül vagyon. Mert az Isten, a ki mindeneket gazdagon kíván jutalmazni, annyi alkalmatóságot mutatott az Embernek az Erdemre, és

1. Cor. 10.

v. 3.

Rom. 2.

v. 23.

annyi érdemes cselekedetekre nyújtott lölköt, hogy valoban balgátagh, és méltán büntetést érdemlő, a ki ezeket el hagyván, a haszontalanságh, és gyümölcstelenség után indul, hogy keferúséget, és mérget szedgyen, s' halált nyeljen.

Az Szollásrol.

IX. Rész.

AZ Szollásban hármat köll hasonlo képpen megh tartanunk. Első: Hogy késedelmess legyen Ember a szollásra. *Iffin Eccl. 34. a te ügyödbennis csak alégh szolly.* Menyivel inkább a nem te ügyödben? Ha kétszer kerdetel feje legyen feleletednek. A' melly edénnek fődele nincs, vagy bé nem kötöttek föllyúl, tisztátalan lészén. Mert por esi bé, férgek, és legyenek megh mocskollyák azt, és ha mi drága vagyon benne, ki megy az ő ereje. Így a ki a halgatás által, Zárt, és őrizetet nem tészén az ő szájának, megh tisztá-

v. 10.

Num. 198

v. 17.

talánól a heltelen szók mocskától, hazugságtól, rágalmazáfoktól, magavetésektől, trágár beszédektől, szitkoktól, átkoktól, és hafonloktól. Ha mi titkolt belső áhétatofság vagyónis benne, ki füstölőgh, és az szives előbbi jotól melly benne vala kiűresedik.

Második. Hogy az szollásban vigyázo legyen hogy megh gondollyá mit szollyon? mint? és ki előtt? réndeluen az ő beszédét a jo, és okos ítéletben, hogy valakit szavaival megh ne sércsen, megh ne botránoztasson, hogy senkinek ne árcson, ne vétlen, hogy hamislat bezédében ne egyelécse, niellyet annak utánna Lólki furdalással

Eccl. 21.
v. 29

bannyon. *A' Bolondok szive az ő szájokban* Es azért mihelett föl tattyák szájokat, ki öntik egy szer s-mind mind, a mi abban vagygyon. A' Bölcsék szája pedig, az ő szivekben: mert az ő szájok nem mondgya, hanem csak a mit az ő szivek elsőben jonak ítelt szollanyi. A' ki

megh

megh őrizi az ő szását, megh őrizi veszedelemtől a lölket: a ki pedig maga gondolatlan az szollásban, megh érzi a gonoszt. Minden hivalkodo szorol, mellyet szollanyi foghna az emberek, számat adna az ítéletnek napján. Ha azért vétek, s-büntetés nélkül mincs a hivalkodo szó, a ki senkinek nem ártalmas, mennyiuel inkább vétkes, a melly ártalmas.

Prov. 13.
v. 3.

Matt. 13.
v. 36.

Harmadik; hogy keveset, és röviden szollyanak, hogy haszon és szükség kivől ne szaporittassék az szó. *A' ki sok szóval él, megh sérti az ő lölket. Az sok szó nincs vétek nélkül.* Két szó engettetett megh nekünk mindenek között, az az: a mi szükséges neked, vagy másnak, avagy hasznos neked vagy másnak. Azt mondgya Seneca: *Nem kell sok szó hanem kevés es barharos: Mint a nyitua lévő és kő kerítés nélkül való várás, ugy a ki az szollásban megh nem tartoztathattya az ő lölket.* Kínánatos kincs vagyón él

Eccl. 20.
v. 8.

Prov. 17.
v. 19.

Sen. lib. 5.
c. 38.

Prov. 25.
v. 28.

Prov. 27.
v. 20.

404 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

zetetve à Bölcs szájában. Az Szerzetes el röjti az ő szive kincsét, ha az szollásra csak szükségkor nyitja föl száját, és kölletinél többet nem önt ki. Mellyek által, az Emberek előtt kedvet, bősületer, tekintetet: s' Isten előtt Dúcsösséget szóröz magának mennyekben.

Az Erkölcsök Fenétté-

kéről.

X. Rész.

AZ Erkölcsök Fenéttéke az szerzetesekben, három névvel, vagy titulusal ékesítettek: ha megh érett ítéllettel valók; ha alázatosok, és ha kegyesek. Megh érettek, hogy ne legyenek gyermekek játékosok, és idetlenül rendetlenek. A' megh érett épség, és öregséggel való Erkölc, az elmét rendben izzadi, és a rendtelenségektől, az egész testet, és tagokat őrzi. Az Erkölcök alázatossága, megh töri a nyakat, le hajtja

II. K. Az Szerz. Előm: 405

tya a fejet, az Erzékségeket igyesétti, alázatos választ ad, együgyű ruházatot szeret, utolsó helyt választ, mások szolgálatyára kélz. A' tiszteletekre szemérmes, az szidalmakra halgato, a haragra nehéz, s' kéfedelmes.

A' kegyességh kedvesé, s-szerelmetessé téfzen; a nyomorultakon izánakodik, a tanácsra hajlando, mindenekhez közönséges, vigh, szeléd, hiv, senkit megh nem utál, senkit megh nem itél, mindeneket mértékel, minden tökéletes jót könyüddé, szerelmetessé, és tiszteletessé téfzen.

A' Szivnek megh-nyug-

tatásáról.

XI. Rész.

EL rendelvén a külső tagokat az ő cselekedetiben, szollásában, hallásában, látásában, és minden erkölcsiben; hogy az éghből adatott Lölki városnak men-

nyei Jerusalemnak, négy szegletű igaz rendire véteffék a mi szerzetes fenéttékünknek rendtartása, hogy abban mint, az Igaz Salomon templomában, első eleven kövek gyanánt, belé rakattassunk. Az vagyon hátra hogy már a belső tagoknak, és a belső titkos érzékenységeknek jó lélekkel munkálkodo, s' az Szerzetes jobban nevelkedő előmentségekről, s' tetmeszetes erejeiről: és Elsőbennis az szívnek nyugodalmáról szollyunk; mert Salomon mondása szerént: minden őrizettel köll meg tartanunk az szívet, mint a kitől mint élő kut főtől származik a Lőlki élet. Az szívnek egészege háromban áll. Az akaratnak igyenességében, a kívánsághnak szentségében; és a gondolatnak áthatatos tisztaságában.

Az igyenes akarat az, melly a jór, éppen csak azért akarja, hogy jó, és azt tellyességgel akarja. Mert ha olyat akarna a ki rossz s' véték, már

már nem volna jó akarat. *Nem hozhat a jó sa rossz gyümölcsöt.* Mert kiki azt akarja inkább, a mi véghre azt akarja: és a végén megh nyugszik. A' tökéletességhnek bé tellyeséttése a tanácsoknak be töltése. *Ha tökéletes akarsz lenni, menny el add el mindenedet a mid vagyon, és kövejs engemet, a több Evangéliumbéli tanáccsal együtt.* Erre az akaratra nem köteleztetnek, mert tanács, s' nem parancsolat, hanem csak azok, a kik arra kész akaratall fogadást tettek: mint az szerzetesek. *Midőn fogadást térsz, ne késsél meg adnyi, mert meg keresi a te Urád Istened:* és ha késedelmes lélsz, vétéknek tulaidonittatik néked. Fogadásod előtt tanács volt, s' szabad akaratodban volt, cselekedhetted, vagy nem cselekedhetted, de fogadást tettel, akaratodat föl áldoztad, azért szived kész akarattyából áldozzál az Urnak, és kész akaratodból az szívedet adgyad, hogy az ő szent akarattyán megh nyngtassad. A' jó akarat

Matth. 7.
v. 11.

Deut. 23,
v. 21.

ratnak igyenes, és tisztá, bátorsá-
gos országh uttyán köll járnyi, el-
hagyván a kételkedő lappangáso-
kat, és terevedő akadozásokat, mint
a Latrok gyanos ősvénnyét, és bar-
langiát, az igazaknak nyilváná-
gos, és igasságos hegyes tartomá-
nyin, és ősvényin köll lábaidat
jártatnod: mert miéoda a mi miatt
mindnyájan kárhozatban estünk?
hanem ilyen álnok értelme, és
maga szabad könnyebségére ma-
gyarázattya, az Isten paroncsolat-
tyának, a tiltott fáról. A'hol az
álnok kigyo el hitette az Afzszonyi
állattal, hogy nem olly együgyűen
kölleffék azt az Isten paroncsolat-
tyát értenyi, kinek megh tartása
lenne inkább ártalmas ő nékie, ho-
gysem által hágása; mert azzal
ugy, nem lennének olyanok, mint
a jot, es gonosztudó Istenek. Hitt
az esztelen Afzszony a hamis tanács-
nak, és helt adott annak. De eb-
ből nem köll azt ki hoznunk, ho-
gy

Gen. 3.
v. 1.

II. K. Az Szerz. Előm. 409
gy az Izerzeteseknek állapottya
roszszabbá let légyén a kelfz aka-
rattal való fogadásnak nagy áldo-
zattyaival, annyiból, hogy a kes-
keny hidrol, könnyebb, és vesze-
delmessebb az esés, hogy sem a
szélesebről: hanem azt köll gon-
dolnunk, hogy mentől nehezebb
az út, annyival nagyobb a dűcsősé-
sgh a kit azon el érünk; és men-
től nehezebb, és munkásebb a
harcz annyival dűcsőségessebb, ér-
demessebb, és jutalmasabb a győ-
zodelem. Illyen félelmet pedig az
illegy legh fölsőbb tőkélletesegehről,
vagy a gyöngeségh, vagy a félelmes,
és kétséges késértet, vagy az ő be-
négi megh rögzöttlölki tunyaságh,
és az őrdőghnek magas hegyre vi-
vő, s' onnet nyakra főre alá taszi-
tanyi, s' el-vesztényi igyekező lölke
önt az Szerzetesek szivében, hogy
ezzel az ő első buzgoságáról megh
felelkezvén, első szerzetit el hagyván,
itrozzék a magas és fölséges élet-
től

Apoc. 2.
v. 4.

410 Sz.Bon: Púsp:és Kár:

től mellyhez kezdett, rettegien, és féllyen az szörnyű mélységhtől, megh unakozzék a harczoláshnak munkás erejétől, terhétől, nem látván a jutalmat: és így az szegény Szerzetes lélek megh csalatván, nem olly tűzessen kívánnya az ő szive azt a jot, a melly következik. Annak okért elővel, az ő hivataljának, és probájának kezdetin köll magát el tőkellenyi, és megh látny, ha tornyot akarván építtényi, az az, az Evangeliumbéli tőkélletességhek tornyát, megh számlálván ha volna szíve alhatatóságának költsége, annak föl építtésére, véghekben vitelére? Hogy vége megh felelne kezdetinek: hogy ne annak utánna, midőn már, a magas tőkélletességhek fundamentomát, megh vetette, és az ő szive akaratjának késedelmes lágyágától, a mint kezdette, véghez nem vihette. kezdgyék mindnyáian, mind emberek, mind ördögök gyalázatyával,

II. K. Az Szert. Előm. 411

tyával, szégyen vallásával, s-keferves kétségben esésével szemére hánnyi. *Ez az ember építtényi kezdett, Luc. 14. és véghez nem vihette. v. 21.* Es akkor az utolsók rosszabbak lesznek az elsőknél.

Némelly Közönséges ló-

ki foglalatosságokrol:

XII. Rész.

ANnak okaért, a jotól él pártolt, el-hajlott, és az szerzetes Főlső tőkélletességnek, hűtfözegett gyalázatnak, szenthység rontásnak el-távoztatására, és a lóki tőkélletes egélszéghek, mennyei malasztanak, és kegyelemnek megh nyerésére; s-végre, azon szerzetnek tett fogadásáért ígért örök életnek megh szerzésére, némelly közönséges lóki foglalatosságokat teszünk föl; mellyekben, a ki hiven, és alhatatossan foglalatostodik, mennyire nevelkedett légyen a lóki tőkélletességhek megh érzi igen hamar, mellyekből

412 Sz. Bon. Púsp. és Kár.
ből Isten által a tellyes tökéletel-
ségnek elérésére is szívet vészén.

A' Jo kezdetnek kézsé-
géről.

XIII. Rész.

Elő: hogy ember kézf, ferény,
és alkalmas legyen, a' jonak
el kezdésére, és végben vite-
lére, melyet vagy más jo intéséből,
vagy az Isten sugarlásából tud, s
ért jonak lenni. Mért sokszor sok
képpen el-mulattyuk a' joban való
nevelkedést, mind az érdemekre,
mind a' jutalmakra nézendő elő-
mentségekben; Azért, hogy rőstök
vagyunk a' joknak véghez vitelére,
rettegvén azoknak nehéz voltárol.
Es ha szintén azoknak véghez vit-
elére, az akaratunk megh vagy o-
nis, azt údórúl údóre hallasztyuk,
és napozzuk: azomban, megh te-
réhetetlenül el veszttyük mind az
érdemet melyet nyerhetünk vala:
és a' mit cselekezzünk is olly rőstön,
és

II. K. Az Szer: Előm: 413
és költetlenül cselekezzünk, hogy
az se magunknál, se másnál, se
Istenünknel nem lehet kedves. Ez
pedigh a' jo cselekedeteknek, ter-
mészete ellen vagy on: mért, ha
azokat illendő moddal vizsgáljuk vég-
ben, mindenkor örvendeztetí, mind
testünket lőlkünket, és föl gyujtya
a' kívánságot, több hasonlo joknak
cselekedetire. *A' kik esznek engem mé-
gis éheznek.* Így az Isten megh pa-
rancsolta a' földnek hogy: *A' Föld fű-
vet hozzon, és gyümölcs fákat, az ő ne-
mek szerént.* az az; külömb féle jo-
szagos cselekedeteknek gyümölcsét:
ha tudnyi illik illendő virágzással az
ő nemek szerént való magok van-
nak ő bennék, az az, más hason-
lo jonak kívánsága. Ha pedigh a'
gondatlan rőtséghtől megh szárad,
s-el hervad, az ő magvais gyümölcs-
telen marad, kire nézue, más jo
hozis restellünk kezdényi: mint
hogy az előbbiből kevés, vagy sem-
mi ahétatóságnak gyümölcsét nem
vettük. Annakokáért az Isten szol-
gája

Eccl. 24.

v. 13.

Gen. 1.

v. 12.

414 Sz. Bon: Püsp. és Kár.

gája vagy szolgálója minden udoban által lássa, mit köllefsék azon órábon cselekednyi: és a mit jónak itél, gondollya megh aztis, hogy mint köll azt tókélletereffen művelnyi. Így szoktattyuk, és teszfűk alkalmátossá testűnket, s-keduűnket, hogy mint a jo, és hiv szolgál, készen találtafsék mindenkor, az ő Uranak parancsolattyaa. Ezt cselekeszik a világgi szolgák, kiket se heu, se hidegh, se kedvezés, se foggyatkozás, kevés bérért és jutalomért, megh nem tartoztat az szolgálattól. De a klastrombéli szolgák, (noha az Istennek szolgálai) igen gyöngék és magáhittek; keveset akarnak dolgozni, és jól tartatnyi: és midőn őket az ő Urok illendő képpen tisztelik, ők azokhoz hasonlok akarnak lenni. A' hivalkodásnak szokásból az Ember lágy, és rőst lével, úgy hogy semmit ne akarjon szenvedni, vagy cselekedni, hanem csak a mi tetzik. De, ellenkező képpen az Szerzetes

II. K. Az Szert. Előm. 415
zetes hiv szolgának, olly alkalmatossá köll magát tennyi, minden Lőlki testi foglalatosságokkal való szolgálatokra, hogy mi helett az szent Engedelmességh, vagy csak az Atyafiui Szeretet parancsolattyát veszi, tellyés kész keduel engedelmeskedgyék.

Miképpen köllefsék magunkat a gonosztól megvonnunk.

XIV. Rész.

Második, hogy valamint a jokra kész, s-serény, úgy a gonosztul magát el-venni, hasonlo ferénsséggel való készséggel ismerétfse, a jora igyekező szerzetes. Ugy hogy mi helett veszi észében hogy azóktól ingereltetik hogy megh vesztegettsék, azoknak idején ellenek mondgyon az ő szívében, nem engeduen fak egy óráig helt nékjek: hogy az, istent, és az Szent Angyalit, megh ne báncsuk, hogy lölkűnket ne mocskollyuk,

Dd

és a

416 Sz. Bon. Púsp. és Kár.

Gen. 15.
v. 11.

és a melly jokat annyi idő alatt cselekedhetnének, el ne mulassuk. Így Ábrahám midőn áldozatokat mutatna bé az Urnak, az arra le szálló vad madarakat, hogy azt el ne szagatná, és megh ne mocskolná, tőlek el űzte. Így mijs a mi lőlkiki éppen égő áldozatinkban, midőn a jóságos cselekedeteknek áldozattját, s' ostyáját bé mutattuk, a gonosz gondolatoknak, és cselekedeteknek, tolvai kőrmös madarait, kik az Ur áldozattjára rendelt szentséget dőggé tennék, és mocskolná, mi bennünk. Idején el űzzük magunktól, hogy a keferű, és dőgleltető gonosz tagok, a mi szivünknek oltárán, helyt ne találjanak. Ugyanis, a ki az ő jó gazdáját, és Urát a Christust, a kinek naponként áldozza a dicséretnek áldozattját, bé akarja fogadni, az ő szivének hajlékában, az ő ellenségit, az az a bűnt, a vétket, a gonoszságot, mint a Sárannak, az ő szent áldozatnak ragado-

II. K. Az Szer: Előm: 417

gadamányára, ki bocsátott martalék tolvai kőrmös madarait szivünk hazából ki zárjuk. Mert: *micfoda részletetése vagyon az igazságoknak a hamissággal? micfoda alkovása a Christusnak Betárállal? vagy micfoda edgyezése vagyon az Isten templomának a Bálványokkal?* Ha gonosz ellenséged idején ki űzöd a te lőlköd várasából, bátorságos vagy, ha későn állasz ellene, erőt vézen ellened, megh veszi várasodat, és téged megh öl. Kiczodák ezek, a te ellened eskütt gonosz ellenségid? az őrdőgh, a test, a világh, minden cselekedetivel, az ellened rendelt, és farkad után indétott, undok rút vétkekkel. Ezek a bálványok, melyeket Isten Ezechielnak a templom falai között le írva mutatott, kiket utálatosságnak is nevezett. Ezeket a mi szivünk temploma falairól Emlékezetivel edgyütt, szorgalmasan le töröllyük, hogy mijs Isten előtt utálatosságok ne legyünk, 2. Cor. 6. v. 14.

Ezech. 8.
v. 10.

De a Med-

Jerem. 4. Meddégli mulatoznak te benned az
v. 14. ártalmas gondolatok?

Az szívnek békeségéről.

XV. Rész.

H Armadik, hogy mindenkor békeséges szívet igyekezzünk viselni mindenekhez. Melly kettőben áll kiváltképpen, tudnyi illik, hogy senkinek ne kívánnunk se cselekedgyünk, gonoszszat, és hogy ha ki bennünket megh bánt, az ellen a békeséges tűrésnek paisával éllünk. A' haboruságok, és harezok között forgunk, élünk, mellyhez képest maid lehetetlen, hogy néha kemény szók, és sérelmes cselekedetek nyilai, ne bocsáttassanak ellenünk, mellyek ellen a békeséges tűrésnek paisát köll vetnünk, melly paist hogy az ellenséges sebes nyilak, és lövések megh ne szaggathassanak, s' által ne járhaassanak, azt, megh köll erősttenünk, be borétván az Szent Mar-

Martyromoknak bőrével. *Peldát ve- Jacobi s.*
gyetek szerelmes Atyám fiai a ti nehéz tu- v. 10.
sakodásitokban, a' Proféták bégeséges tűrés-
sel való szenvedésekből. Ime áldgyuk
azokat a kik szenvedttenek. *Job bé-*
keséges tűrését hallottátok, és az Ur
végét láttátok. Ezekre nézve min-
denkor föl fegyverkezve járjunk az szok serelmi, és minden vere-
ségek, s' félelmés útközetek ellenke-
zési ellen, hogy a békeséget, mel-
lyet külső, s' állandó képpen nem
reménlhetünk ez életben, vagy csak
belső képpen tartsuk megh a békesé-
ges tűrésben *A' ti békeséges tűréssel való*
szenvedésekből birjátok a ti lölkeiteket.

Melly szükön köllessek el-
nünk azokkal a mik a világhé.

XVI. Rész.

N Egyedik hogy mentől szűkeb-
ben, mentől nagyob kéméllés-
tel és vigyázással éllünk, és
birjuk azokat a mik a világhé. Va-
Dd 3 lami

lami bennünk nincs, vagy nem mi-
enk, mind a világhé az ; mert sem
nem a mi természetünké, sem nem
a mi alkutmányink, sem sokáigh
velünk nem maradandók, sem ör-
ök életünk, és üdvösségünk azok-
ban nem áll ; annak okaért csak
ugy birjuk azokat mint kölcsönt,
mindennapi, sőt szüntelen való ne-
hez uforának ado fizetésével, mint
jövevények és szarándokok. Mit
nem adóznak a világhi hatalmas-
ságok, és Fejedelemségek a több
Gazdagokkal a világhnak, az ő
belső izorongatásnak kölcsönözé-
sével, és a világgal részes uforaival?
Miképpen kívánnják a másét, mi-
képpen tartják megh, és szaporét-
tyák a magokét? Félelem s' rette-
gés fuitogatrya tellyes életeket.

Félty jávait, félty életét, és nem
félty Lólkét, Noha a világh az
sok féle adofizetések sarzoltatási
után őket mindenektől megh fosz-
tya, kölcsönét viszfa veszi, az sok
ufora után, a sommatis el vonnya

és

és végre mindenektől megh foszt-
ván megh fojtya, s- a pokolnak
tömlőczére veti, *Honnénd ki nem gyün.*
miglen megh fizét az utolsó fillyerigh.
Igy fizet a világh azoknak, a kik
az őveiből valamit birnak. Honnén
vadnak a hadak? törvéntelenségek?
és törvéntelenségek a világban? ha-
nem hogy tusakodva, s- fegyuerrel
kivánnjuk egymás elől el vennyi
azt, a mit eggyik sem birhat egészen;
A' Lólkéi Gazdagságokban senki a
más bővelkedéséből kárt nem vall,
midőn edgyik nem kevesbé Bölcs,
és tőkéletes, azért hogy a másik az-
zal bővelkedik. De nem ugy a vi-
lági gazdaságok között. Ez vala oka
a miért Lot el ment Abrahamtól,
és Esau Jakabtól ; Mert sok barmai
és nyáyai valának, és nem foghatá
megh őket a föld, hogy edgyütt,
az az eggyessen Lakhatnának, vesz-
ekedvén magok között a Nyáijak
Pasztori : Mert megh sokasodván a
Baromi az az, a világhi kívánsá-
gok, veszekedés támad az ő akarat-

Dd 4

tyok

Gen. 13.

u. 6.

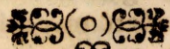
Gen. 36.

u. 6.

tyok között, a kik az ő kívánságo-
kat a mezzején akarják legeltetni,
és hogy mindeniknek kívánságha
szerént nem elég, föl oszol, s-
megh válik az Attyafiától, az Irégy-
ségnek oszt állával. Melly barom
ha kevesebb volna, kevesebbel elé-
gednék megh. Veszekedgyenek a
a világh fiai, törvénykezzenek, har-
czolynak, és osztózzanak a világh
javain. *Boldogok az szegények, mert ők
birják a földet mellyről el nem űzet-
tethetnek. Lévének pedig eledelünk,
és ruházatunk kivél be takartassunk, az-
zal megh elégedgyünk; és valami szük-
séget Izenvedünk, azok helett szí-
vünkben az Istent vegyük, a ki
mindeneket be tölt. Boldogok a Lölki-
szegények, az az kész akarattal, és
Lölki szerzetes szegénységnek szere-
tetivel szegények; mert övék a
mennyeeknek országa.*

1. Timot.
6. v. 8.

Matth. 5.
v. 3:

A'

A' Maga felől valo aláza-
tos Itéletről.

XVII. Rész.

E ötödik. Hogy mindenekben
mind magában, magánál; smind
az emberek előtt megh alázza,
és utolónak vélye maga itéletiben
magár. Mellynek véghez vitelére
gondollya megh jól mind Isten, s-
mind é világh szemei előtt kicsoda?
micsoda? melly megh vetettek, melly
utálatosok mind azok valamik test-
jek Honnengyött? mi légyen belől?
mi leszen holta után? melly könnyen
megh hívradnak a mik ő benne szé-
peknek láttatnak; Ugy a Lélek-
bennis, melly nagy a vétek, melly na-
gy a tisztátalanságh, és kép mutató.
a jokban mellyeket cselekeszünk,
melly nagy rótságh, melly nagy há-
tra maradás, a tökéletességeknek
melly nagy szükséghe, a lölki érte-
meknek, melly nagy vaksága? Es ho-
gy csak a mi gonofságink ezek, és
a mi kevés Lölki javaink, csak

Dd 5

köcsön

424 Sz. Bon: Pásp. és Kár.

köcsön nálunk, az Istené, a ki usorával kívánnya vizsgálja, és ezek is nem tőkélletesek, nem tiszták, és mit mondasz a vizsgálja teréttének az száamadásnak napian? Azert igaz, s' szent igaz, hogy: *szegények megh vetettek, nyomorultak, és nyomorúságosak, sánták, vakok, és bennük vagyunk.* Es valamennyire, különbet értünk ennél magunk szemei előtt, a magunk felől való ítéletben, annyira távol esünk az igazságtól.

A' megh értséggel való
épségről, és valósághról.

XVIII. Rész.

HAtodik; hogy Szerzetes öregh épséggel megh érett, és minden dolgaiban valóságos legyen, nem valamelly kedvetlen, vagy ellenkező keferúséggel, hanem lólki szomorúsághnak édesflegével. Az Erkölcsöknek teslettsége a jobban vagyon néha, de a tőkélletben

II. K. Az Szerz: Előm. 425

ben nincsen soha. Azért haznos Embernek mértékletes lólki keferúségben lenni, erre nézve mondgya az Ur boldogoknak a kik itt sírnak. Méltó okaijs lehetnek sírásinak, tudnyi illik, magokért; mert igen nagy vétkesek, a joktól úreslek, ezer veszedelemre ki tétettek, sok nyomorúságokban részeltettek, és féltő hogy az Isten országabolis ki ne rekesztessenek. Felebaráttyokért; szánakodván az ügye fogyottakon, a veszedelemben lévőkön, a bűnőfökon, a késértetben lévőkön. Az Istenért; szánakodván az ő szenvidéfen és halálán, az igazságoknak föl forgatásán. A' jó valóságos Ember teli belől Felebaráttyához való szeretettel, kívül kegyességgel, a rozz pedig; keferúséggel, megh unakozással, haraggal, boszuval, gyűlölésséggel iréységgel, magának kölletlen másoknak terhes. A' Feslettségh olyan az Szerzetes áhétatósághnak, mint a viz a tűznek.

Az Elmének az Istenhez
valo föl emeléséről.

XIX. Rész.

H Etedik, az Elmét mindenkor az Istennél, s' az Istenben vitelni. Honnénd valamikor vagy csak egy orárais az Isten szolgálója, szolgálója, az ő Uráról, s' Isténéről, megh nem emlekezik, megh retten magában, és megh télemlik, mint a ki igen megh esik, hogy illy nagy jó tévőjének jelen lététől el távozott, a ki mi rolunk soha el nem felelkezik. Mint hogy a léleknek legh nagyobb boldogsága, és Dűcsősége, az ő szent színje látásában áll, ennek a Boldogsághnak megh nyerése, azt mondom én, hogy az Istenről valo szüntelen gondolkodásban áll. Ez érdem, s' az jutalom. Migh megh láthatyuk ötet ott színében, ne tavozunk el tőle itt gondolkodásunkban, mert annyival örvendetesebben, és tellyesebben fogia látni ötet, az ő orfza-

országában, mentől gyakrabban, és áhétatossabban foglallya magát ő *Psal. 15.*
benne, ez siralomnak völgyében. v. 8.

Nézem vala szmem előtt az Urat mindenkor; azt mondgya az éneklő Profeta. Mentől nagyobb az égh a földnél, annyival nagyobb helye, és utai vannak, az Istenben a földi elmélkedéseknek, mint a földieknek.

A' hatodik előmentségről.

XX. Rész.

I Tt az Szerzetes jokban valo nevelkedésnek hatodik előmentségről, a ki éppen csak a jószágos cselekedetekben fundálatik. az ui, és együgyű Szerzeteseknek szükséges oktatására akarunk némelly szükséges dolgokat föl tenni együgyűen. Ha mi melysegefebb találtatnék, azt az Ertelemezebb, és az Szerzetben tanultabb Elméknek hagyván.

A' Jószágos cselekedet, az igazságos ítélet szerént rendeltetett kíván-

vánsága az Elmének. Az igazságos ítélet, Négy féle dolgokban forogh, és foglalatoskododik közönsegeffen; a jobban, a Gonoszban az inkább gonoszban, és az inkább jó jobban, avagy a gonoszszaabb gonoszban, és a job jobban. A' jó, más a testi, és idő szerént való, más a Lólki és örökkén való; melly, kérdés kivől jobb, hogy sem a testi, és idő szerént való. A' vétek, más a bocsánando, más a halálos.

A' büntetés, más a világbi, sem elmulando, más, a más világbi, sem örökké való. A' véteknek gonoszága, azért gonoszszaabb, melly a büntetésnek gonoszszaát Erdemli; mert ha a vétek nem volna a büntetés sem volna. A' világi, és elmulando büntetés pedig, kissébb hogy sem az öröké való. Es mint hogy az igazságnak törvénye meghirattatott az ember szívében, az okoságh értelme, s-ítéleti által, adatanak ő Néki segítségére a jó kívánságok, a jonak elérésére, és a go-

a gonosznak táuoztatására; Mert e kettőben áll minden Boldogságh, tudnyi illik, a minden gonosznak el táuoztatásában, és a minden jonak követésében, s-részeltetésében.

Hét kiáltképpen való pedig közönsegeffen az elmének kívánsága: Reménségh, félelem, öröm, keserúségh, szeretet, Gyűlölségh, és szemérem. Négy ezek közül rendeltetik a gonosz ellen, három pedig a jóra. Mert a félelem, keletőségh, Gyűlölségh, és szemérem a gonosz ellen vannak: a Reménségh, szeretet, öröm, a jóra vigyáznak. A jótól, nem köll félünk, hanem kívánnunk, és Reménlenünk: a jót, nem köll saidalnunk, hanem azon örülnünk, hanem ha, a jótól való megh fosztatást féllük, vagy sajdallyuk; melly már itt nem jó, hanem gonosz. Ugy a jót nem köll gyűlölnünk hanem szeretnünk, nemis köll szégyenlenünk, hanem abban dicsekednünk, mert abban dúc-

430 Sz. Bon: Püsp. és Kár.
Dúcsófségeffekké tétetünk. A' Dicse-
kedés azért, nem mondatik kíván-
ságnak magános képpen maga sze-
rént, mert, az öröm, és az szeré-
tetben vagyon foglaltatva. Midőn
azért, ezek a kívánságok ugy ren-
deltetnek, a mint kölletik és őket
illeti, az okófságnak, és igazságnak
ítéleti szerént, a jokat, a jóknak
megh nyerésére, a gonoszokat azok-
nak el távoztatására, akkor tellyes
az ember jószágos csekkedetekkel,
és tökéletes, midőn csak a gonosz-
tól fél, és a mitől inkább köll félnyi,
az az, a nagyobb gonoszt, avagy, a
gonoszab gnosozt, inkább féli; a
mit fíadallyi köll fíadallya, a gyű-
lölségeffeket gyűlöli, az szemérme-
ket, és szemtelenségeket szégyenli,
inkább, vagy kevesbé a mint azok,
inkább, vagy kevesbé gonoszszak.
Nem különbben midőn a reménlen-
döket szereti, és az örvendeteffek-
ről örvend, az szerént, a mint, in-
kább vagy kevesbé jok. A' legh na-
gyob jot pedigk melly az Isten legh
nagyobb

II. K. Az Szerz: Előm: 431
nagyobb, és legh főlsőbb szeretet-
tel köll szeretnünk, mindenek előtt
reménlenünk, mindenek főlött ben-
ne örvidenünk, azokat mellyek tő-
le el voníznak, inkább távoztatnunk
és magunktól télyesfégel szaám-
kivetnünk; mellyek a bűn, és vét-
kek; mért ezek igazán, és valóság-
gal gonoszszak, és mindének gonosz-
szak senkinek nem jok, semmire
nem jok: noha néha, a joknak ez-
köz-s-segétsegh a jora; ha azokbol
ki térvén, megh törött orcza pirulá-
sal, inkább megh aláztatnak, az Isteni
szeretetre inkább föl gyulladnak, a ki
őket ilyen vétkekben szenvedte, és
azoktól megh szabadétotta. Vadnak
több külömbözterésíjs, és el valaf-
ztási a jószágos-cselekedeteknek, ki-
kről itt (szükséghtelennek itelvén)
nem szollok; akarván, csak, azt a
rendet követnem, mellyel, a fő jo-
szágos cselekedetek, a fő vétkek
ellen tétetnek: mivel a jószágos cse-
lekedet, ezzel az ertelemmel, nem
egyéb hanem a vétkeknek vagy
Ee el tá-

el, távoztatása, vagy ki úzése: és mentől valaki tisztab a vétectől, annyival tellyesebb, és ékeesebb, a jofzágos-cselekedetekkel, és annyival tőkélletesb.

Az Szerzetes Ruháról, és

Eöltözetéről.

XXI. Rész.

V Alamint az széke, és magva a jó gyümölcsnek az ő hájában, úgy vagyon a belső lölki jó, a több Rendtartásokhoz képest, az szerzetesbenn. Mert mindenek, valamik az szerzet Rendtartásában föl tetczenek, azon lölki joknak, és jofzágos-cselekedeteknek megh szerzésére, és föl állatására rendeltettenek. Ezen kivulvalok, mint a tőkélletéségh gyökere nélkül valok; olyanok, mint a gyümölcs, magh, és szék nélkül való haszontalan gyümölcs hajak, Es válamint a Frigy szekrényének, az szentségh hailékának fok féle födele,

dele, és héazattya vala, mellyek bé fötték, környül vették, és ékesítették az szentek szentségét: tudnyi illik, kék selyemből való födelek, vizzhált biborból, és kék-s'-vöröss, és kétszer festett karmasín selyemből, tarka tűzött miwel csinált kárpitok, a falok táblaival; úgy voltak vörösséggel tarka kos bőrkis. Ugy, az szerzeteséghben, a tőkélletéséghnek fok födele, és kárpittya vagyon, kik vagy csak a külső ékeséghre, vagy a belső joknak őrizétire vadnak rendeltetve, mellyekbenn, ha nincs a belső tiszta jó, mind azok, csak mint egy némelly árnyékozo födelek, és az ő belső különbségeknék képezéssel való alnók, hitető mutogatása, olyanok. Honnénd a ki a külső, belsőjével más színt mutató, készületeken, öltözeteken, és ruházatokon megh nyugodván, a belső lölki ékelségeket gondatlansághban veszi, olyan, mint a külső hai, belső gyümölcs, szék, és magh nélkül.

434 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

Első külső öltözete az szerzetesnek, az szerzetes Ruha, és föl borotválás mellyek, ha magánosan szerzetest tehetnének a maimokis azokká lehetnének De ezek csak külső jelek, és jelenségek, megh csálnak. Ugy, hogy a külső öltözetben mint áall-orczas ruházatban föl öltöztetett, fogott szerzetes, a kiben illy szép földél alatt, az szerzetes lólki ékes jo nincs; az Isten csufoloja, és a világh csufia, mert ruhazattyát meri az Isten szemei előtt vifelni, s- a világh szemei előtt mutogatnyi, annak a jonak melly benne nincs; s-nem látatik.

Második a külső Rendtartásoknak, fenéttékeknek, és az szerzet szokása szerént valo czeremonjának mogya: mellyekkel a jo tagok edgyes, és üdvösséges kalastromi fenéttékel élnek; a lágyak pedig, és csak az szemnek szolgálók, kéte-lenségéből, és erőszakból

Harmadik, a külső erköltsők
és a

II. K. Az Szerz: Előm. 435

és a külső tagoknak, a fenéttékben megh tartott őrizete, és rendtartása: melly áll az szollásban, látásban, írásban, és egész tagainak rendelésében, mellyek mind Isten, mind a világh szemei előtt köllemetesfekké, mert tőkelltetesfekké teszik az szerzetest, mellyekkel ha kölsői nem egyeznek, a barány bőr alatt belől ragadozo farkasok.

Negyedik; A Penienczia tartásnak modgya: ugymint, bőitölések, testi sanyargatások, ejeli vigyázások, és ezekhez hasomlok: mellyek noha inkább közelétnek, a dicféretes belső lólki jéhoz, mint az élőbiek, de magán nem azok, ha mind ezeket, csak kép mutatósból cselekeszszük.

Eötödik; a Gonosznak ki gyomlálásában, és a jonak bé irtásában valo gyakorlatoságh, és szorgalmatoskodás; noha minden jo tétemények, a joszagos cselekedetekre néznek, ugyán, [a] mint hogy azok nélkül nemis lehetnek jok; de mindazon ál-

436 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

más, valamelly jót cselekednyi oly szándékal, hogy bűneinknek bocsánattya, és údvösségünket érdemellyük; és más nem csak a meghondott okból, hanem hogy a vétkeket magunkban meghőlhefsük, és a tőkélletességet elérhefsük; és ez érdemesebb sokkal a másikkal. Honnend, igen hasznos a tőkélletességh, szentségének meghszerzésére, tudnyi, a maga szándékit, és igyekezetit föl tennyi, és jól rendelnyi, mert, az illy, könnyeben járhat, az szerzetes tőkélletességhnek fölsőséggére, hogy sem a ki lábai alá vigyáznyi, és lépését okossánn rendelnyi nem tudja.

Hatodik; a buzgosághnak, magva, széke, és belső, hálaadással való gyümölcse, melly a léleknek, a jó életre uttya, és áitája melly nélkül nem rémélhettyük a meghfedhetetlenségnek, tisztaságot: mert valamint, a gyümölcs maghbol, sír és olai prófósoltetik ki, ugy a belső buzgosággal gyakorolt jók kívánsága

II. K. Az Szert. Előm. 437

ságából, az ahétatósághnak, Isteni szeretethek, mennyei kívánságoknak, és a boldogh örökkénvalósághnak olaija vétetik, a tisztaságh lampásában, az okos szűzeknek.

Ezek, a hat napok, mellyeken köll kíváltképpen Ugvösségünkre munkálkodnunk, és az élő kenyeret keresnünk, hogy az utonn el ne fogyuk, ugy hogy, hatodik napon, dupla, és két annyi eledelt, szedgyünk, hogy hetedik napon, az az szombat napon megh nyugodgyünk, és a vétkek nyavalyáiból, tellyeségeffen ki gyógyulván, a lólki nyugodalombann, az az, az elmélkedésekben foghlallyuk magunkat, hogy Megh láthassuk, hogy ed az Isten a mi Istenünk és megh költolhassuk, melly gyönyörűséges, az ötet keresőknek. A ki hatod naponn két képpen való eledelt nem szerez-s-nem győit, heted napon megh fogyátkozik, s-megh szakázkodik, nem találván mivel lólkét, az elmékedéseknek

Ee 4

édef.

Matth. 8.

v. 9.

Exod. 16.

v. 22.

Psal. 45.

v. 11.

Psal. 144

v. 9.

438 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

édeségére föl emelvén táplállya, Mert a ki a hatodik garadicsot, mely, a jofzágos - cselekedetek tökéletes kivánságának tellyes lólki épsege, el nem eri; a hetedik, és fölő garadicsnak édeségében, mely a bölcselőségnek megh kofolása, és az jo értelem jo izinek kedvessége, nem részeséttethetik. Innét vagygon, hogy Jákob Liától, elsőbenn hat Fiat Nemezt, és annak utánna szülte Rachel, az szép, és tisztá tökéletes Josefet; mely születetvén, annak utánna kezde Iakob, házájában vizsgál tényi kíváncznyi. Így elsőbenn, a cselekedetek hat napi munkájában köll Embernek tökéletesnek lennyi, a jora valo Előmentségnek nevezett hat garadicsán, és rendinn; és akkor megh kofolván a lólki elmélkedéssel valo élet gyümölcsét kíváncznyi fogh a hetedik naponn, a hetedigh garadicson, *megh oldoztatnyi, és a Christussal lennyi*, az örök boldogsághnak házabann.

Genes. 30

Egy

II. K. Az Szert. Elóm. 439

Egy szoval, a belső lólki ékelségih kívántatik szükséghe képpen a külső Szerzetes Ruházathoz; mely nélkül nincs semmi érdemes, jo, és jofzágos cselekedet, mely tökéletelenséghe benn öltözhetnék: mert, ő ad lólköt, elevenséget, és életet mind a többiben, ő ruházza föl, hogy szentséghe benn öltözzenek, hogy az eo nemek szerént, érdemesflek, és Isten előtt kedvesflek legyenek. Minden jofzágos, cselekedeteknek, kezdete pedigh, a jól kezdőkhe benn áll mely nélkül, nem tevezhetnek az Istennél az údvólséghe. Az ezekhe benn valo nevelkedés, és előmentséghe, kíváltképpen és tulaidonól illeti az Szerzetefeket, kiknek, jobbaknak, és tökéletessebbeknek köll lennyi, mind Isten, - s' - mind világh szemei előtt, hogy sem a világh Fiai, bár azok a választottak közül valok legyenekis. Mit használ, ha fölőbb, és szentebb életet fogattunk, és külső ruházatunkal, mennyben iudult szarandokok gyant

Ec s

nant

440 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
 nánt tiszteltetnyi kívánunk? ha
 belső cselekedetünkkel megh nem e-
 lőzük a világi uton járokat, és nem,
 különböztetünk azoktól, a legh
 alab valoktolis fokszor, a kik az
 üdvösségnek reménségében járnak.
 Sőt könnyeb megh csalatkoznyi
 ott, a holott, a nagyobb kötelef-
 séghbenn, kevesebb az szolgálat.
 Sokat fogadnyi, és keveset tölte-
 nyi bé, büntetést érdemel, nem ju-
 talmat. A' tőkélletességh, a tőkél-
 letesséket illeti, a kik megh győ-
 zván az ellenkező ellenkezéseket,
 már mintegy a tetejére jutván a
 tőkélletességh hegyének, megh lát-
 tyák Christus szent színye változá-
 sanak dúbsóségét. Senki, éz utonn,
 és ez életbenn, a tőkélletességh he-
 gyinek tetejére, és folsóségére nem
 juthat, se alhatatossann annak föl-
 ső garádicsann, nem alhat, megh
 nem maradhat, hanem az utnak,
 és az uton járásnak mineműségé-
 hez képest; az az, az ő cselekede-
 tihez képest mondatik tőkélletessé-
 nek

II. K. Az Szerz. Előm. 441
 nek; melly a külsőséggel, a léleknek
 belső ékessége, és ruházattya.

Az Szeretetről. XXII. Rész.

AZ szeretet, egyedől az Istenhez
 rendelttetett, nagy kész aka-
 rat, mellyel az szerzetes, föl
 áldozza magát, és minden akadozás
 nélkül, tellyes kívánsággal az Isten-
 nek kíván szolgálni, teczenyi,
 és csak ő benne élnyi. Az szeretet,
 és szerelem; az az, az Isteni szeretet,
 és szerelem egy. Mind azon által
 szent Bernard, különbözteti azt
 mondvan: *Az Istenhez föl emelt buzgo*
kívánságh, szeretet; midőnn a malas-
ztól környül vétetik; joban öltözött ne-
velkedésre indult szeretet; és midőnn
abban alhatatossann él, a kibez kapcsolta, és
a kinek magát atta, tőkélletes szerelem. Az
 Istent mindenek fölött köll szeret-
 nünk, három okbol. Első mert ő
 magábann jo, -s- nem csak jo, ha-
 nem éppen joságh; mellynél nagyobb
 jo;

S. Bern. ad
 Fratres de
 Monte
 DEI.

442 Sz.Bon:Püsp:és Kár:

jo , ki nem gondoltathatik , se nem lehet , á kibben ; s- á ki által jo valami jo : mert ha á jot szeretnünk köll , azért hogy jo , azt á ki legh nagyobb jo , és véghetetlen jo , legh nagyobb , és ha lehetséges volna , véghetetlen szeretettel köllene szeretnünk. Második *mert eö előbb szeretett minket* , és inkább szeretett minket mint mi magunkat : mert ő á ki véghetetlen , és á kinek állattya az , hogy szeressen ; mert , *Isten az szeretet* . Izeret minket , el vetett , igye fogyottakat , és öröktől foghva szeretett ; á midönn még nem volnánk , á midönn ötet nem szeretnénk , á midönn ötet nem tudnánk , nem ísmérnénk , sőt , á midönn ötet megh bántanánk , á midönn pártosi , ellenségi volnánk ; azért méltó hogy mijs szeressük ötet , mind azokból á mik vagyunk , tellyes szivünkéből , tellyes lölkünkből , és minden erőnkéből ; hogy , vagy csak , á mi erőtlen kevés tehetségünknek mértéke szerént , adgyuk vízfha hivenn . és háláado-
kép-

II. K. Az Szer: Elöm: 443

képpen az ő szeretetik , á ki szeretete nagyságának , nincsen vége. Harmadik , az ő szeretetinek sokféle hasznaért , és velünk való jo tétéményiert : á kinek , nem elég minket akarattal szeretni , hanem azt cselekedettelis tellyesétti . Az mint , szent Gergely tanéttya . *Az szeretetnek megh próbálása , á cselekedetnek tellyesítése : mellyekről mafutt , bővebbenn szollotunk .*

A' Mi Izeretünkis pedig háromloképpen , három dologhbann áll . Akaratbann , kívánsághbann , és cselekedetbenn . Az akarat indéttatik az elmétől , és az okossághtól , megh nyukszik annak tanácsánn , hogy akargya , á jot : és hogy hivalkodo ne légyen , tovább megyen , á cselekedetekhez nyul , segítségére vévén minden hatalma alatt valokat , ugy mint tagiait , érzékenségit , és minden gondolatit , az egész testének áldozattával , mind á jonak követésére , mind á gonosznak el távoztatására . Es midönn ezeket , hivenn megh cselekette ,
mint-

S. Greg.
Hom. 20.
in Evang.

444 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
mintegy fíradtságának könnyebbé-
tésére, és jutalmazására, föl göried
ő benne kedve tölt malaszttyának
ereiből; úgy hogy már, ne csak az
okoskodásnak indulatryából szereffe,
és akargya a jot, hanem tökéletes o-
haitozo kívánsághbolis ragászkod-
gyék ahoz, és az avval ellenkezôt, à
gonoszt, gyűlölye, és fuffa. Es ez az
akaratnak lölki épsége. Az akarat,
néha cselekedet nélküli elégshéges
az érdemre; à kész akarat à lehe-
tetlenségben, cselekedetbenn nem
vétettethetik. Ugymint ha az
fogyatkozott, örömefts seggettené az
Isten szegényit, s-nincs miből; vagy
à Gazdag örömeft alamisnálkod-
nék, s-nincs kinek; itt mind ket-
tőnek akarattyà, cselekedet gya-
nánt jutalmaztatik. -A' hol pedig
à mod, tehetség, - s - alkolmataf-
ságh megh. vagyon, s -nem követi, à
cselekedet nem elég az akarat.
hanem csak akarás az, nyögés, sőt,
nem akarás. Mert à mit akarsz, azt
cselekefszed à mikor cselekedheted;
ha

II.K. Az Szerz:Elóm. 445
ha nem cselekefszed? nem igazánn
akarod.

A' jofzágos - cselekedet-
eknek, megh edgyezéséről,
és Egyben foghlalásáról.

XXIII. Rész.

N Oha, sok külömb külömb fe-
léknek láttassanak à jofzágos-
cselekedetek; úgy mint; alá-
zatofságh tisztaságh, békefshéges
tűrés, irgalmasgh etc. és, az alá-
zatofságh, külömböz à tisztaságh-
tol, az ő neme szerent, à bekefse-
ges tűrés az Irgalmasághtol, és így
é többi: mind azon által, magok-
bann, à jonak állattyábann, à
mennybenn, mind ezek, à lölki jo-
ra, à jofzágos cselekedetekre, és à
tökéletesfshégre néznek, mind ed-
gyek; úgy hogy mindenike, nem
csak edyütt vagyon, hanem
ugyan egy, - s - belé foghlalta-
tott à masikábann, és következendő
képpen à kiben edgyike vagyon, à
töb-

többijs benne vadnak abban, teher-
ségben ha cselekedetiben nemis. Ezt
ismérteti az Apostol, a hol azt mond-

1. Corint. gya: *Az szeretet, tűrő, kegyes, nem*

13. v. 4. *cselekedzik gonoszol, föl nem fualkodik,
nem tisztességh kíváno, nem keresi
a magát &c.* Mert valamint az

Isten, egy legh tökéletésb jo, ki-
ben vagyon minden joknak tökéle-
tessége, és semmi héával nincsen;
ugy az szeretet, egy jo, mellyben
minden jok foglhalva vadnak: ha-
nem sok féle jo tulaidonságira, hasz-
naira, és munkalkodásira nézve a
lélekbenn, mellyekkel, a jokra
készít, től görjeszt, és a gonosz-
tol idegenétt, sok féle nevekkal
tiszteltetik. Mert, a jofzagos - csele-
kedet, Sz. A'goston tanéttása sze-

3. Augst. rént: *A' jofzagos, cselekedet, jól rendelt*

lib. 15. de *szeretet, melly tudnyi illik, szeressé a mit*

Civ. c. 22. *szeretnyi köll, és a mennyire szeretnyi*

köll. A' mennyire szerecz pedig
valamit, annyira gyűlölöd, annak
ellenkezőjét. Es így, az szeretet,
midőnn az Istenre néz, Isteni szere-
tet-

tetnek, és midőnn telebaráttunkra
rendeltetik, Atyafiuj szereretnek
mondatik. Midőnn nyomoruságán szá-
nakodik, irgalmafsághnak. Midőnn
javánn örvend, más javánn viga-
donak. Midőnn az ellenkezése-
ket, kész szívvel viseli, békeleséges
tűrésnek. Midőnn jól téfzen az
ötet gyűlötőkkel, kegyésségh-
nek. Midőnn a jokban föl nem
fualkodik, alázatofsághnak. Mi-
dőnn engedelmes, Előtte-jároinak,
Engedelmeffséghnek. Midőnn, a
tisztelerlen illetlenségeket gyű-
löli, futtya, tisztasághnak. Mi-
dőnn az szükségh fölött valo bő-
velkedéteket magától el veti, mér-
téketeléségnek. Midőnn a gázdagh-
ságot megh veti szegénységnek.
Midőnn azokat az szegényekre
oszttya Adakozátnak. Midőnn
az ígért és várandó jokbann, a
váradodásbann megh nem unako-
zik, nagy tűrhetésnek. Midőnn
a jo, s-jobb, a gonosz, s-gono-
szabb között, jo valasztást té-
Ff Izen,

ízen, okosnak. Midőnn, az ő igazát
kinek kinek megh adgya, igaznak.
Midőnn, a gyönyörűségekől megh
nem lágyéttatik, megh zabolázásnak.
Midőnn az ellenkezésektől megh
nem győztetetik, erősséghnek. Mi-
dőnn, hiszi a hiendőket, hűtnek.
Midőnn reménli, a reménlendőket,
reménséghnek. Midőnn szereti Iste-
nét, Felebaráttját, lólki javát, -s-
mind ezeket, szeretetenek tartatik,
és neveztetik. Az mint, az szent
Lélekis sok félének mondatik, és
csak egynek tartatik. Sok féle iz:
lólki ajándékokat osztogat, de csak
egy Isteni szent Lélek.

A' mennyiben az szeretet, a hét
halalos és fő vétkek ellen tétetik:
hét féle jofzagos-cfelekedeteket őnt
belénk, a kik, noha a jóbann valo
nevelkedésnek, és Előmentséghnek
garádicfin az eő nemek szerént, kü-
lőmböztetnek, de állattokban ed-
gyek; s'-csak ugyan az egy tőkél-
letésséghre néző s-névelő egy jofza-
gos-cfelekedet. A' föld midőn gyü-
möl-

mölcsét hozza; elsőben fűvet, te-
remt, az után kalászt nevel, véghe
telles buzát. A' fű, virághia s'-
első kezdete a jofzagos-cfelekedet-
nek, a kalász Előmentsége, a buza,
telles tőkélletéssége. Az Szeretet-
nek, mint minden jofzagos-cfeleke-
detek Annyának, és Daikájának, ki-
váltképpenn három által garádicfa
vayon: tudnyi illik also; középső,
és legh felső. Nemis ok nélkül.
Mert, ha a mennyei szentséges Fe-
jedelemségek, Sz. Dionysius tanét-
tása szerént, három Rendbenn, és
Karhann osztatnak; miért ne kö-
vessék azt a rendet, a földi lólki
szentségekis? kiváltképen, mivel a
mennyei főliségeknek, és szépségek-
nek példái, és példázati, a véghe
adatnak előnkben, hogy a mi e-
rőnk szerént, azoknak követéséből
csinállyunk magunkból szentséget:

Exod. 25. v. 40.

hogy a hegyen mutatott, példa

szerént, mi közöttünk la-
kozzék az Ur.

Ft2

AZ

S. Dionys:
de Celést.
Hier. c. 6.

XXIV. Rész.

Matt. 19.
v. 17.

Második garádjcsa az Isteni szeretethek; midőn ember buzgo, és belől forro kéz akarattal, nem csak a parancsolatokat kéz megh tartanyi, azok szerént élven megh leddhetetlenől, mellyek nélkül nincs, s-nemis lehet üdvősegh, hanem azokon kivőlis minde nekben, az Isten tisztelerc keresevén, és azt mind magában, mind máso-

S. Bern.
ad Fr. de
Monte Dei
Rom. 12.
v. 2.

S. Greg.
Hom. 30.
in Evang.

452 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

à te akaratom szerént fűzer; s' ad
Matth. 7. jutalmat mindenkibenn. *A' melly*
v. 2. mértékkel mérték, visszba mérettetik ti
 néktek.

Harmadik; Olly buzgo kívánsá-
 gal viseltetny, à te Urádhhoz lste-
 nedhez, hogy ő nála nélkül élhet-
 ned néked lehetetlennek tessék; ki-
 vánván: mindenkétől megh oldo-
 ztatnod, csak hogy à Kristussal le-
 hess. Az illetének tellyes életek
 békefféges túres, kedves megh u-
 nakozás, à kinok közöttis éghő
 kívánságh, és kívánatos eleven
 halál. Ettől à kívánsághtól ölel-
 kezett Szent András à Kristus ke-
 resztihez. Ez nyitotta megh Szent
 Istvánnak az Egeket, midőn az
 ötet kővezőkért Imádkoznék. Ez
 tette kedvessé Szent Lőrincznek à
 tűzes rostélt. Szent Vincentius-
 nak à hohér Gyilkosokat. Szent
 Agathának à kinokat. Es à több
 szenteknek örvendetessé à háboru-
 ságokat, öldözéseket, szorongatá-
 sokat; szeretnyi, az ő ellensége-
 ket.

Philip. 2.
v. 28.

II.K. Az Szerz: Előm: 453

ket. Nem töltheti bé semmi az el-
 lenséges embernek torkát, semmi
 nem olthattya szomiuságát, migh
 nem megh itatnak, az élő forrás
 vezével, mellynek szomiuságától,
 megh epetségekkel, kinzattatnak.
 Három csöp viz vigasztallya, ele-
 venétti, s-élteti, kiváltképpen az
 élő forrásból, az embert. Az Kri-
 stus teste és vére az oltáti szent-
 séghnek Sakramentomábann; mel-
 ly nagy vigasztalás, ez száam-
 kivetésbenn, mert azt veszik à
 kit szeretnek à Christus Jesu: és
 à lölki gyűmölcsök édessége, mel-
 lyel kedvesebben viselik szarán-
 dokságok terhét. Innend mond-
 gya à mennyei jegyes: *Támogassa-*
tok engem virágokkal, vegyetek környül
engem almákkal, mert lankadok az sze-
retettől: kívánván megh oldoztat-
nom, és Christussal lennem. Így
lészén könnyebb, és kedvesebb né-
kem az én szarándokságom, ez
száamkivetésbenn, és siralomnak
völgyébenn,

Cant. 2.
v. 5.

454 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
Az Atyafiui Szeretetről.

XXV. Rész.

I. Joau.
4. v. 21.

AZ Atyafiui Szeretet, származik; s- veszi eredetét az Isteni Szeretettől: mert Istenért, Istenbenn, és Isten Szerént köll szeretnünk felebaratunkat: mivel ő parancsolja. *E parancsolatunk vagy az Istenből, hogy a ki szereti az Istent, szeresse felebarátságát.* Az Istenbenn; az az, az Istenre néző szeretettel. Az Isten Szerént; az az, arra köll szeretnünk felebaratunkat, a mire Isten Szeret minket, ugymint, az üdvösséghre; ez a tiszta, tökéletes, rendes, és Istenes Szeretet. igazán, és nem csak izembenn, kép mutatás képpen, mint azok, a kik csak szajjál, és nyelvel szeretnek, hanem cselekedettel és igazsággal. tisztánn, és nem testi vífeltezésből, nem magunk hasznunkért, nem világi táársasághból csak: mellyek noha magokban nem mindenkor gonoszszak, de nem

mis

II. K. Az Szerz: Előm: 455

mis lehetnek érdemessék, halálki jo izzel nem egyelétetnek. Rendessen hogy nem vétkeffén, nem a testnek alkalmatosságáért, hanem lélek képpen, és üdvösségesen. Vagy on természet Szerént való szeretetis; Melly Szeretettel, Izoctuk Szeretnyi vérünket, Atyánkfiat, és azokat, a miket a természet föl ékesétett; és a mik természetes hailandoságunkhoz hasonlobbak, és azzal inkább edgyeznek. Minden élő állatt magához hasonlot

Eccl. 13.
v. 19.

Szeret; így minden emberis az ő Felebarátságát Honnénd (szükségeken) természet Szerént többel tartozunk vérünknek s- Atyánkfiainak, hogy sem idegeneknek. A baráságos társalkodással való az, mellyel megh hitt jo akaronkat, megh próbált barátunkat, inkább szerettyük, hogy sem az ismeretlenség, és a kikhez olly bizodalunk nincs. Ez mind a jokban, mind a gonoszokban találtatik: mel-

Es

lyel,

456 Sz. Bon: Púsp: és Kár.
mellyel, á jok jól á gonofzok gonofzol élnek; á gonofz táarsalkodásból.

A' Testi szeretnek megh
vetéséről.

XXVI. Rész.

A Lólki szeretet, az Szent Lélektől mondatik, á kitől száal reank s-száármazik, á ki az Atya, és Fiu, szeretetinek nevezetik. Ez az, mellyről parancsolatot adott nekünk az Ur; melly á testi szeretetet gyúlóli, futtya, és magától száámkiveti, nemis lehet soha táársalkodás közöttök: mert á mennyire nevelkedik az egyike, annyira fogy á másika. Annak okáért, á lólki szerzeteseknek, annyival inkább köll á másikat távoztatnyi futnyi, s-magokban megh ólnyi, mennyivel inkább megh tetczik á mocfok, az szép tiszta bibor bárszonyban, mint az szúr saákban. Mert, *micfoda táársalkodása vagyon á világ-*

II. K. Az Szerz. Elóm. 457

lágofsághnak az sdiétséggel, és micfoda szdvetsége Christusnak Belállal? Honnend, igen jól mondatik Salomon könyvébenn: Oh melly szép á tiszta nemzetségh, á fényességbenn.

Sapient 4.
v. 1.

A' testi szeretet, el szokta sokszor magát titkolnyi, á jonak színye alatt, á lólki io magok között, nem külömbenn, mint á konkoly á tiszta buza között, az ellenséghes ember irégy álnok mesterségből: hogy azért az szerzetes életnek szánto földéből, és mezeiéből ki gyökereztesse az, mint á io, és lstenes szeretnek magvát megh foito gaz, annak ártalmas nevéset, és nemét, rövideden től tesszük, hogy megh lássuk, mennyivel külömböztesse á lólki szeretet, á testitől. *A' borod vízzel egyetettett:* az az á lólki szeretet, megh vesztegettetett á testitől. Így á gonofz korcsomárosok jo gyanánt agyák, á rosz, és búdós bort; kiváltképpen á világh maszlagától megh részegülteknek, á kik nem tud-

Isaia I.
v. 21.

Joann. 2.
v. 10.

tudgyák megh választanyi á jót á gonofztól. Minden ember, elsőben jo bort ád, és á midőnn megh része-
gűlnek, azt, á mi roszszabb. Így vál-
tozik sokszor az szeretet, á melly
elsőben jonak, és lőlkinék láttá-
tik vala, midőn á jo, és iozan el-
me, (á világh mazslagáról) megh
mászlagoséttatik; mert az álnok ör-
dögh tickollya, s-el ráiti elsőben, az
ő törös kelepczéiét, mégh az szere-
tetet lépeffé nem tetzi, hogy hozzád
ragagyon, és megh foghgyon mint
á madarat; hogy akkor vergyen ál-
tal, mérges törével midőn már lát-
tya, hogy ugy ragaszkortál á test-
hez hogy megh fogattal, és töle el
nem valhacz, mert véle egyben ra-
gattál, egyben ölelkeztél, s-megh
kötöztettél. Kézzebb lévén már
minden gonofzt el követned, hogy
sem annak, s-azzal á világhnak az
ördöghnek adott hűtődet megh szeg-
ned; mellyel, nem údvőffégédre, hané
kárhozatodra áldozol szeretetednek
tűzével, s-hidd el, hogy valamikor
akkor, meghis adózol. Es nohá azt

kinna, s-nagy szű faldaloőmal, nehéz
nyughatatlanságokkal kőll véghben
vinyi, de megh győzi mind ezeket, s-
többeket, á geheňa tűzétől föllobbant
Szeretetnek ereié, melly az elmének
iora valo ep eréjét, megh szokta lagy-
éttany, erőclenéttenyi; nem külömbé
mint Dalila Samsonnak, megh került
sok hizelkedésivel el vette, el nyirte
erejét; és véghre ellensége kezeiben
atta, hogy szemeit megh vakécsa, ki
tollya és megh ölye. Nemis fírad
ezen munkáiában á gonofz ellenségh
fe megh nem unakozik miképpen
eicse megh, ezen szerelmetes Lépes
kelepczeivel az szegény lőlköket, ho-
gy á hohérok kezében adgya, és é
tűzből, az örök tűzre vessé.

Első bizonyos jele, és jelensége,
pedigh á testi szeretetnek az; hogy
valamint, á Lőlki, és Istenes szere-
tet, csak lőlki erkőksőkkél és ele-
delekkel él, rápláltatik; és min-
den hivalkodásokban, megh unako-
zik; Ugy ellenkező képpen á testi
szeretet, az Istenes és lőlkieket, megh
vétí, hanem csak á testiekkal

Jud. 16.

élődik, hizik, és veszedelmére velődik.

Második, az erkölcsök zabolatlansága, az egymás szeretőkbenn, mind titkon, s-mind nyilván. De a lólki szeretet, nyilván vallyá, és egyedől csak az Istent tiszteli, és a titok róitók helyekbennis, az ő mennyei szeretetétől föl gyulladt szívének áldozattját csak az egy Istennek áldozza.

Harmadik: Az szívnek nyughatatlansága mellyel, szüntelen való kínos nyughatatlansággal foghílatatoskodik annak szeretetibenn a kit vétkeffenn szeret: úgy hogy mintegy ugyan el ragattatván szívébenn, az ő Istenétől tellyesfége el szakad. A' Lólki szeretet pedig, megh nyugszik az Istenben, és valakit ő kivűlette, Isteneslen akarmelley illendő szeretettel szeret, ő néki aianlya réa hadgya.

Negyedik a túrheterlenség, ahó való gyanakodásibann, a kit illetlenől, vagy heltelenől szeret, tartván attól

attól hogy annak szeretetét más tölle el ne lópiá, s-hozzá megh ne hülljön. A' Lólki szeretet pedig, nem gyanokodo, nem irégykedő, hanem, abbann gyönyörködik, ha mindnyájann egyerant szerettyük az Istent.

Eötödik; az ajándékokskák, rendetlen irogatások, és egyéb é féle, sziveket, gyuitogato emlékezetes eszközök, mellyeket ereklyék gyanánt szoktanak tartanyi, s-tisztelnyei, a tisztátalan szeretők: s-ha tékintik, vipera, sziveket föl lóbanto kénköves taplo, a kebelekbenn. A' tiszta lólki szeretetet pedig, a buzgo lólki áhétatóságh, a könyörületességh, az imádságh, a tiszta élet olaija élteti, táplallya s-tarttya.

Hatodik; a nyilván való vétkek és fogyatkozásoknak titkolása, és földözgétése egymásbann; midőn úgy szeretik egymást, hogy a vétketis szeretik, tickollyák, és menetetik egymásbann. Ugy a Tol-

vainak, a tolvai, s-à paráznának parázna baráttya. A' lólki szeretet pedig noha közönségesen minden vétkeztől gyűlöl, de kiváltképpen azokbánn, a kiker inkább szeretet, utállyá a gonoszt. Mert valamint az édes Atyá, inkább fíadallya a fogatkozást maga gyermekébenn, hogy sem másébenn: úgy az Isten, minden vétkeztől gyűlöl ugyan közönségesen; de inkább s-keményebben bünteti azt, az ő választott kedvesébenn. A' mint ezt, meg ismértette Davidban, a ki az ő bűnéért kegyetlenül büntetett meg. Szent Jánosnál is azt mondgya: *En a kiker szeretek, meg feddem, és meg ostromlom.*

2. Reg. 12.

v. 24.

Apoc. 1.

v. 19.

Miképpenn köllefsék szeretnünk Felebarátunkat?

XXVII. Rész.

Első garádicfa az Atyafiúi szeretetnek, az, hogy senkit ne gyűlöllyünk, gonoszszat senkinek

kinék ne kívánnjuk, javát ne akadályazzuk, hogy szükségiben segítsük: egy szoval, a miket magunknak kívánunk hogy cselekedjenek mások, azokat cselekedjük másakkal. Im e kettőbenn áll a parancsolatnak bé töltése: tudnyi illik: *Szeressed felebarátodat, mint te magadat. Es, a miket akartok hogy műveljenek néktek az emberk, tijszát műveljétek nékik. Ez a törvény és a Parancsolatok.*

Matt. 22.

v. 11.

Matth. 7.

v. 12.

Második garádicfa melly, Ezen szeretetnek Előmentsége, az: *Orvoly az örvendezőkkel, sirnyi az sírokkal: ugyan azont értvén egymás között. Ugy érzenyi felebaráttya javát, vagy gonoszát mint magaét. Ki beteg, én nem? A' hol ilyen az szeretet buzgosága kész az segítségnek albaratóságá. Mert: tagjai vagyunk egymásnak. Innend vagyunk hogy az üdvözítő Christus JESUS, kitől foly minden bölcseségnek tudománya, és tökéletessége réánk mint*

Rom. 12.

v. 13.

1. Cor. 13.

Ephes. 4.

v. 25.

G g

464 Sz. Bon: Púsp. és Kár.

mint a főtől a tagokra, magának tulajdonította -s- úgy veszi mintha magával cselekednénk, valamit legh kisebb tagiával cselekeszünk. Mert:

Matth. 25 Valamit egynek, az én legh kisebbik A-
v. 40. zám fiait közül cselektettetek, én velem cselektettetek.

Harmadik garádicsa; az Atyafiu szeretetnek, melly az ebben való tökéletesség, abbann áll: hogy az Ellenséginketis szerefsük, és oly szerettel viseltetsünk azokhoz, a kik gyűlölnek, és öldöznek minket, mint a kik szeretnek, úgy hogy azoknak jávokért, és üdvösségeért nem csak jávainkat, hanem életünkétis készek legyünk le tennyi. Ezt tanította Christus, a ki a Bűnösökért, az ő Ellenségiért megh hal-nyi méltoztatott. Nagyob szeretete ennel senkinek nincsen, hogy valaki az ő lölkét adgya. Ezt tanolták ő tőle az szentek, a kik magokat, Felebarattyokért, halálra atták, szabadulásokért foghsághba, tömlöczben vertették; a kik az ő Hohér ellenségiért

Joan. 15.
v. 13.

II. K. Az Szerz: Előm. 465

giért imádkoztak, és a gonoltszat joval fűzették. Ezt cselekette Josef, Moyses, Samuel, David, Job, és sokann többek. Es bizonyára, ezek mennyei bölcseséggel tellyesflek, a kik így szeretik az ő ellenségeket. Mit árt az ellenség az szent Emberek? A világhi jokat, tisztességeket, gazdaghságokat, mellyeket csak a testi kívánságok hizlaltatnak el vehetik, megh fosztván azoktól; de ezzel nekik nem árt hatnak, mert azoknak ellene mondottnak, azért, az illyek megh sem szomorétkattyák őket. Mert: Az

1. Joan. 2.
v. 17.
Pfal. 18.
v. 18.

Atya szeretete vagyon ő benne. Innénd, ezek közül énekli David: Az Ur ízeleti igazak megh igazítottván ő magokbann: kívánatosflek, az arany, és a drága kő földt, és édessebbek, a méznel, és a lépes méznel. Magais azt tanította üdvözéttünk: Szerefsétek a ti ellenségeket, jól cselekedgyetek azokkal, a kik gyűlölnek. Imádkozzatok a ti kergetőitekért, és rágalmaizotokért (: és nemzetjaitalotok léfzen néktek :) hogy Fiai

Matth. 5.
v. 44.

*legyetek, á ti Atyátoknak, á ki men-
nyekben vagyon.*

Az Alázatofsághrol.

XXXII. Rész.

AZ Alázatofsághrol akarván
szollanunk; tudnunk köll;
hogya igaz boldogságh, á
leghe több igafsághnak megh ismé-
réfébenn, á legh nagyob jonak sze-
retetibenn; és az örök boldogságh-
nak el vételébenn áll. Minden józá-
gos-cselekedetek pedig, é három
ra rendelnek, és alkolmazzatnak ben-
nünket: minek okáert, mentől ren-
dessebben, és Isteneffében alkolmazta.
tott, valaki á jószágos-cselekedetek-
benn, annyival közellyeb jár, és an-
nyival könnyeben részeltetik az
örök boldogsághbann. Valamint
azért, az szeretet, á jora rendel, és
alkolmaztat bennünket, ugy az alá-
tofságh az igafsághra. Az Aláza-
tofságh maga tuláidonságára, és hai-
landóságára nézve; Az elmének
maga

maga akarattya szerént valo indu-
lattya. Szent Bernard tanéttáfa
szerént pedig. *Az Alázatofsághra ol-
ly lölki jo, mellyel ember magh valo-
ságos megh ismérésevel, magát megh utál-
lya.* Kettő kiváltkepen, á mi indétt
az alázatofsághra bennünket; tud-
nyi illik; A' mik] vagyunk; és, A'
mik nem vagyunk.

A' mik vagyunk; Nem magunk-
tol; sem nem magunk érdemünkből
vagyunk: annak okáert, nem emel-
kedhetünk méltánn föl azokbann,
mert más java, és aldomásfa valami
jo vagyon, vagy találtathatik ben-
nünk: és azt köll tisztelnünk, maga-
sztalnunk, s-áldanunk mindezekben,
á kitől, és á kinek kezéből s-kegyel-
méből jönnek azok, á mik vagyunk.
Ez az szentek, és tökéletessek alá-
zatofsága, á kik, mentől nagyobbak
annyival inkább megh alázzak mago-
kat; valamik, magokal egyött, az ur-
nak adván, á kié egyedől á dúcsós-
ságh, mert ő mondgya: *Az én dúcsós-
ségemet másnak nem adom.* Elömentséget

*S. Ber. de
12. grad.
Hum.*

*Isaja 41.
v. 9.*

örömölt közöl velünk az ő ajándékban, és áldomásbann, de ezekben a dicsőséget, magának tarttya.

A' mi nem vagyunk pedigh; azis alázatossághra tanétt bennünket; mert űrefs, és haszontalan, oktalan föl-sualkotságh, abban dicsekednyi, a mi bennünk nincs, és nem talál-tatik. Mint az agyagh, ha abbann, hogy ő arany. Ezt irgya le Sz. Janos. *Azt mondod, hogy Gazdag vagyok, és semmi nélkül nem székkölködöm: és nem tudod, hogy te nyomorult vagy, és nyavalyás, és szegény, vák, és mezételen.* Ez az alázatosságh az szegényeké, a kik magok fogyatkozásit, és elvetett természetes nyavalyáit megh ismértvén, magokbann szállanak, és igaz itélettel magokban magokat megh vetik. Így a mi terem-ptőnk, és Urunk, minket, a kik vakonn születettünk, megh vilá-gosétt, sárt kenyvén szemeinkre, mellyből formáltattunk: hogy elsőben magunkat kezdgyük megh ismértnyi, és így ötet mint igaz te-rem-

Apoc. 3.
v. 17.

teremptőt, és megh világoséttót, a földhöz le borulva imádnyi.

Magunkhoz valo Aláza-
tossághrol.

XXIX. Rész.

H Arom féle alázatossághnak köll, kivált-képpen lennyi bennünk. Alázatosfloknek köll lennünk magunkhoz, Felebarátunkhoz, és Istenünkhöz. Magunkhoz; magunkat fogyatkozásink megh utalásával megk vetvén, hogy ezeket, és kiváltképpen természetes vagy szokásbol valo vétkes cselekedetinket, megh ismértvén, megh alázatsunk, és mind gondolatinkban, lzonkban, szandékinkban, cselekedetinkben, és tellyes erkölcsünkben: *Mint a gyászolo, és megh szomorodott, úgy megh alázzuk magunkat.* Ugy az alázatos, el vetett, és alacsony szolgálatokban foghlaltoskodván; nem lágy ruhákban, hanem saákban öltözvén ételünkben

ben, és italunkban, nem kényes, nem
válagato, hanem mértékletes lé-
vén, Jádrom és alább való leszek inkább
v. 22. hogy sem voltam; és alázatos leszek az
Ur szemei előtt.

Felebarátunkhoz valo

Alázatósághrol.

XXX. Rész.

Felebarátunkhoz ezekben, köll
kiváltképpen alázatosfoknak
lennünk. Elsőbenn; hogy azo-
kat megh ne vessük, se vakmerő kép-
pen megh ne ítéllyük hané magunk-
nál mindenekbenn mindenekre al-
kolmatosabbaknak, méltobbak-
nak, és érdemeslebbeknek tarcsuk,

Philip. 2. Az egy alázatósághban kívánván
v. 1. még előznünk egymást. Másodszor
méltó és illendő tisztelettel tilt-
telvén őket; mindenekben magaf-
talván áldván dicsérvén őket, s
nem rágalmazván: á jot követvén,
á gonoszlat mentvén, s-födözget-
vén benne, nem szinnel hanem
szin-

szivel; hogy ne szidalmaztassék, á ti
szolgálatotok.

Harmadszor; á tőlök vett rövidsé-
geket, káromlásokat, gyalázato-
kat, egy szoval, minden gonoszt
alázatosson, és békefféges türéssel
vennyi, örömöst szenvednyi, vádolá-
sokat, dorgálásokat, teddéseket, öröm-
mel viselni; szent Pállal: Midőnn
én ellenem unalmasok volnának, megh alá-
zom vala á lölkömet.

Közülünk (elzedbenn vedd aztis)
hogy némellyek föl tétettek, á kik
Elöl járok, és Fejedelmek. Nemél-
lyek Alatta valok; Az Alatta valok-
nák, minthogy, az Engedelmeségh
alá vettetenek egy á Regulájok az
Alázatósághban: Engedgyetek á ti E-
lőtitek jaroitoknak, és birtokok alatt
legyetek; mint az Isten szemeiellenek az
Istenért. A' Fejedelmeknek pedig,
és az Elő jároknak im é három.
á Regulájok az alázatósághra
Első. Vezérré tettek téged? föl ne su-
alkodgyál, légy olly közödtök, mint egy
közödtök.

Hebr. 13.
17.

Ecc. 32.
v. 1.

Gg 5

Maso-

1. *Thes.* 2. Második. *Kisdedek* *lőitünk* *közöttetek*, *szinte mintha a Daiika taplálná a*
 v. 7. *fiát.* Harmadik. *En pedig közöttetek van-*
gyok, mint a ki szolgál. E három Re-
 gula szerént, köll az Elöljárónak,
 alázatosnak, lennyi, az ő Feleba-
 ráti, Attyafiai, és Alattra valói kö-
 zött, az ételben, italban, ruha-
 zathban ezkölcsi, és tellyes élete vi-
 selésében, mint egynek ő közülők.
 Azzal, hogy Elöl tétetett, ne véllye
 magát szentebnek, és jobbnak, ha-
 nem alább valonak, mert az Száám
 adásra mind magaért, mind azo-
 kért kötelesebbnek. Ollyan légyen
 mint a ki szolgálközöttök, az eo
 fogyatkozásokot viselvén, és kívált
 képpen jo példa adásával jobbét-
 ván.

Az Istenhez valo Aláza-
 totságrol.

XXXI. Rész.

A Mi Urunkhoz, Istenünkhöz,
 alázatosoknak köll lennünk,
 mint Atyánkhoz. Elsőben.
 Hogy

Hogy ötet Urunknak, Istenünknek,
 és közönséges Biránknek ismervén,
 magunkat hatalma, és akarattya
 alá vetvén, néki mindenekbenn
 megh törött alázatossággal engedel-
 meskedgyünk, mint terempton-
 knek, és Urunknak: és ha vétünk?
 ha vétkeinkel megh bánattyuk?
 sietségel megh bánnyuk, és megh
 siratván azt, ötet töredelmes szivel
 megh kövessük. Másodszor: hogy
 az ő Ostorit alázatosan vegyűk,
 készenn visellyük, békével szen-
 vedgyűk: nem zugolodással, nem
 türhetetlenséggel, nem ellen vetéssel:
 hanem az ő méltan irdemlett igaz
 ítéletire, és büntetésére, magun-
 kat ezer-képpen érdemesséknek i-
 téllyük s- vallyuk, mondvan: El
 viselem az Ur haraghiát, mert ellene
 vétkeztem. Harmadszor. Hogy az ő
 jo téreményiben föl ne tualkod-
 gyunk: hanem megh értvén, megh
 ismergyűk: hogy nem a mi érdemünk-
 ból, hanem az ő jo voltából szeretett min-
 ket, választott, hívott, igazított meg, és
 ma-

Miche. 7.
 v. 9.

Rom. 8.
 v. 30.

474 Sz. Bon: Púsp: és Kár:

magasztalt föl minket. Kikért nékie köll tisztán, és alázatosan véghe- tetlen hálaakat adnunk, és semmit azokból magahitséghből magunk- nak nem tulajdonétranunk. Nem ne- künk Uram, nem nekünk, hanem a te mevednek ady dűcsőfséget.

Az Alázatofsághnak há-

rom Garádicsáról.

XXXII. Rész.

NOha à megh mondott dolgok- ból, elégségeffenn ki tetczenek az alázatofsághnak rendi, és garadicfi, de hogy annyivalis nyil- vábban ércsük, és könnyebben ve- gyük. Vedd észédben, hogy az ő közönséges értélmével, három ki- váltképpen valo garádicsa találta- tik az alázatofsághnak.

Első; hogy magát Ember, ki lé- gyen, -s-mi legyen? hogy tudnyi il- lik el vetett, nyavalyás, szűkölködő bűnös, à jora kéfedelmes, és ugyis ma- gától eléghtelen, minden fogyat- kozás, mert természetből gyarlo- ságh

II. K. Az Szerz:Elöm: 475

ságh alá vettetett; megh ismérgye, s-tudgya: és ne hizelkedgyék maga- nak, akar melly méltosághban, és fölsőséghbennis, hogy jobb legyen másnál; ne hazudozzon magának ne emellye föl maga magát, ne vadásza az Emberek tiszteletit, és dicsé- retit, sőt ha néha az illyektől el ra- gattatnék ízivébenn, magát megh fedgye, megh dorgallyá, jobbécsa mint megh csalattatottat, à kibenn igazságh nincs. *Ember Fiai mire szere- titek à hírságot, és keresitek à hazugságot?* Mert à mi lstenünk, mint hogy hatal- mas, és mindenható lsten, miért nem teremptett minket à dűcsőfséghben hasomlokká az Angyalokhoz? ha- nem hogy à mi alacónságunk, le nyomjon, és megh alázó minket, ho- gy föl ne emelkegyünk, hogy mint az így megh csalatott Angyalok, el ne- veszfzünk. Innénd vagy on, hogy noha az lsten à keresztségh által, éppen el veszi, és el törli rolunk az eredendő bűnek mocskat; de à rothadando- sághnak, és vétkes testnek bünteté- sét

*Psal. 4
v. 2.*

sét elnem veszi ez életben; hogy tudni illik megh maradgyon bennünk, a magunk megh alazásának méltó okokkal való emlekezete, mellyel okossánn vigyázzunk, hogy től ne fualkodgyunk, mint a mi első szü-leink, kiknek engedetlen kevélységek miatt mindnyáján, im é bűnbenn, és nyomoruságos büntetésnek nyavalyáságában éstünk, melly alatt nyögünk, mellyet vífelünk, és nagyobbakat köll várnunk, ha az Isten el nem fordíttya rólunk.

Második az; hogy ne csak maga vessé megh magát, megh ismér-vén fogyatkozást, hanem másoktól is megh vettetnyi, és megh utálatnyi kívánnyon és békefésséssenn fzenvedgye, sőt, mint hogy az igazságot széreti az, a ki magát az igazságh ellen magános szeretettel nem szereti, örvend midőnn másoktól is, olly nyavalyás, és fogyatkozottnak tartatik, a mineműnek magát isméri; s tudgyá. Valamint a től fualkodott kevélyek a tiszte-

letek-

letekben, a dicséretetekben, úgy örvendnek, úgy gyönyörködnek az alázatos szívűek megh vétetésekbenn; mert, magok felől való kicsiny ítéletit akargyak, midőn tudgyak, hogy mások is megh isméri. Ezen garadicshoz való azis. Midőn ki bánnya, és unalmassan neheztelli, midőn tisztekkal, bősületekkel tiszteltetik, és azokat megh veti, futtya, kerüll. Ez a garadics igen magass, és ritka, még a jők, és szerzetelek közül is, a ki arra föl léphet. Honnend nem csuda, ha üressén találattunk is sokszor a jektól, ha a lölki joknak Annját, az alázatóságot el hagyuk. Mert mi lehet egyeb az oka, hogy az a Mennyei Atya, a ki olly Gazdag az irgalmaságokban, mindenekhez, a ki: *tulaidon Fiának sem engedett megh Rom. 8. hanem érettünk attá*: és től áldozta v. 32. ötet, hogy minket a jotól és malasztoktól sokszor üressen hagy, mintha gondgya nem volna réánk? Hanem, vagy a mi gondatlan tu-

nya-

nyaságunk, nem keresvén igaz buzgosággal azt, a mit köllene. Vagy a kevélység: mert ha kerelsük: láttya az Isten, hogy azokból föl fualkodunk, és nagyobb romlásunkra lennének. A' ki azért a tökéletességre akar jutni? az alázatosságot vegye fundamentomól, és annak, garádcsin járjon: *Mert az Isten, a kevélyeknek ellenek áll, és az alázatosoknak, malasztot, kegyelmet ad.*

Jacobi 4.
v. 6.

Harmadik; midőn ember, a tisztekbenn, Előmentségekben fölsőségekben: dicsőségekben, és dicséretekbenn, el nem ragattatik, föl nem fualkodik, hanem mindenekbenn a dicsőséget, annak tulandonéttya, annak adgya víszha, a kitől folytak, és vadtak mind ezek. Illyen volt, a Boldogságos szeplőtelen szűz alázatossága, a ki noha öröktől fogva, el választottnak tudná magát lenni, hogy Isten Anyja légyen, alázatos szolgálójának vallotta magát

gát mondván: *Megb tekintette az ő Luca 1. szolgálójának alázatosságot. Illyen ma- v. 48.*

ga a Christus alázatossága: a ki midőn, az Isten formájában volna, nem alé-
totta ragadományának magát az Isten-
nel egyenlőnek lenni, hanem ő magát
ki ársétette, szolgáló formát vévén föl.
Tanolgyatok, én időm mert szeléd vagytok
és alázatos szívű. Illyen az Angya-
loké, és az szenteke a dicsőségh-
benn, a kik noha tellyesek, minden
ki gondolható tisztelettel, és dicsőséggel, nem indéttatnak a föl-
fualkotsághra, hanem annál alázatosabbak, mentől fölségeesebbek
az Istenbenn. Honnend a hegyen
legeltetett juhokhozis hasonlítatnak. A' juhokhoz, az szelédű-
gért; a hegyeken, a tökéletességh-
nek magasságaert. Ez a tökéletessék alázatossága. Innend mond-
gya szent David: *Uram, nem fualkodott föl az én szívem, se az szemeim föl nem emelkedtek.* Ez nem az szűk-
ség kényszeretetéséből, hanem az
igalságh szeretetiből alázatos.

Phil. 2.

v. 6.

Matth. II

v. 26.

Matt. 18.

v. 12.

Psal. 130.

v. 1.

480 Sz. Bon: Püsp: és Kár.
A' Békefséges tűrésről.
XXXIII. R é sz.

EZ szeretetből, és alázatosságh-
ból, származik a békefséges
tűrés: ez rendel, készített, és al-
kolmaztat bennünket, a legh föl-
sőbb békefséges életre. Mért sem-
mi ellenkezést nem érezven, élünk
legh magyob békefséghbenn: melly
két képpen lehet megh; tudnyi
illik: vagy semmi ellenkezést nem
tudnyi, nem vennyi, melly csak
az élők földén lehet megh: avagy,
ha veszünk, mintha nem vennénk
olly bekefségél szenvednyi melly ez
életben, az Előmenteké, a töké-
letesléké; és ez a békefséges tűrés.
A' békefséges tűrés az szenvedések-
ben, unalom, és megh töretés nel-
kül valo megh győzhetetlen erőf-
ség, a mennyorizagért valo via-
dal, s- rusakodas.

A' békefséges tűrés, más, a kép-
mutatásból valo, más a kételen-
ségből

II.K. Az Szerz: Előm. 481

séghből valo, és más a jofzagos-
cselekedetből valo. A' kép. muta-
tásból valo az, midőn világgi tekén-
tetből, valaki magát békefséges,
tűrőnek színli: vagy ıdeigh el tit
kollya mörget megh álkolmatol-
bann ki ıncse, s- boszuját állya.
*A' ki felebaráttjának ellene tett vétke-
t, úgy szenved, hogy belsőjében érzi; s fá-
dalja, és annak megh boszullására, az
ıdőnek alkolmatosságát várgya, nem kö-
veti, hanem ılnokül mutattya a békefsé-
ges tűrést.* A' kételenséghből valo
békefséges tűrés az: midőn valaki,
azert szenved el a rövidségéket,
hogy boszuját, nem ılhattya, va-
gy nem meri, nagyob galibátol
kártol, vagy gyalázattal tartván,
egy szoval, maga konczát feltvén.
A' jofzagos- cselekedetből valo, az,
mellyet tanétt szent Agoston a Bé-
kefséges tűrésről irott könyvébenn.

*Az a mellyet, edgyes, és kész kedvvel, és
szívvvel viselünk, az az, minden ellenkező
szomormásgh kedvetlensége nélkül. Az
Első vétkes, és büntetést, kárho-
zatot*

S. Greg.
Hom. 35.
in Evang.

S. Aug. to.
lib. de Pat.
c. 2.

zatot érdemel: a másik, ovással vigyázó, és el távoztattya a világi kárt: a harmadik Istenes, és ez világon malasztot, kegyelmet; s-a más világon, jutalmat, dicsőséget, koronát érdemel.

A' Békefféges türesnek

megh Probálásáról.

XXXIV. Rész.

Minden szenvedés, vagy onnénd vagyon, hogy megh foztatunk a kívánt, és kedvelt dolgoktól, hogy el vétetik tőlünk a mit szerettünk: vagy hogy olyak érnek bennünket, mellyeket kerülünk, s-gyűlölünk, mellyeket, öt részre oszthatunk, a kikben megh probáltatik a békefféges-türes. Első; a testi férelem, vagy rövidség. Második a világi jokban való foglalkozás; s-szűkségh. Harmadik. böcsületünk kissebsége. Negyedik, kedvesinknek, megh bántása, vagy tőlünk való el válása. Eötödik, elménk csendességenek akarmelly

tól

tól haborettással való megh bántása. Ez, a többitis mind magában foglalja, noha sokszor azok nélkülis találhatik; midőn tudnyi illik, valmelly kedvünket töltő, örvendeztető, és gyönyörköttető alkalmatosságal, szandékunk, s-kedvünk szerént nem élhetünk. Midőn pedig, az igaságnak jól nem szolgáltatásaért, vagy az üdvösséges kívánságoknak megh gátolásaért, magunkban megh habborodunk, megh busulunk? azt nem tűrhetlenségnek, hanem buzgosághnak köll tulajdonétnunk, hanem ha az, rendetlen, és mértékletlen volna bennünk. Mert:

*az Isten szerént való szomorúságh, pen- 2. Cor. 7.
nitenctziát szerez, az albatatos üdvö- v. 10.
séghe. A' bolondot megh öli a harágh. Job. 5.
A' bölcsnek bölcsesége pedig, a békef- v. 5.
féges türesben ismértetik, -s- próbálta- Prov. 19.
tik. Valamint azért az említett őt, v. 22.
okokbol, tűrhetlenséghe nem
indulnyi, a békefféges türesnek tö-
kélletesege, ugy az igasághta-
Hh 3 lan-*

lanságért buzgosághból megh nem nem indulnyi, vétek. Erre pedig kiváltképpen a Fejedelmek, kötelezternek, kik ha el szénvedik Alatta - valói vétkes fogyatkazásit, megh nem jobbétván, fedvén, és büntetvén azokat, illendő tehetőségek szerént; ebből az tűrésből, avagy inkább az el szénvedésből, ne dűcsőségeket, hanem az Isten haraghját várgyak magok fejekre, mert azoknak vérét, ezeknek kezekből keresi ki az Úr. Így vette Heli

1. Reg. 3. az Isten haraghját büntetésével, azert, hogy Fiai gonolságit el szénvette, -s-megh nem dorgálta nem büntette.

A békeséges tűrés egy a több jószágos cselekedetekkel. Es noha különbözéne latta-sék lennyi, a békeséges, tűrés, erősség, alhatatóság, nagy tűrhetőség, szelédesség, és kegyesség között, az mint azok mineműségek, és mivoltoknak magyarázatyából ki tecczik, de sokszor edgyeznek, és egymást magyarázzák. A' Békeséges tűrés; az illendő dolgok.

goknak készséggel való el viselése. Az Erősség; a nehéz és ellenkező munkáknak megh tántoréhatatlan terh-viselése. Az alhatatóság; az szerentsétlen változással minket érő; -s- keserető történetek közöttis, az elmének habozás nélkül való tökéllétefsége. A' Bátor-ság; a nehéz dolgoknak szives készséggel való föl vétele. A' nagy tűrhetőség; a joknak a hoszu szénvedések után, jó reménységgel való el várása. Az szelédesség az; melyet, semmi fanyaruság megh nem keferéthet. A' kegyesség az; mely csendes békeséggel minden ellenvetéseket megh győz. Maga Példával erősétti ezt az Szent Irás. Békeséges tűró az Jobbal, és Tobia-ással, a ki a faidalmas ellenkezéseket kész szível szénvedi. Eröss, Jósséffal, a kit a késérteteknek ostromi megh nem eitnek. Alhatatos Machabensokkal, a kit a gyöngéltető jetségek nem retteghetnek. Bátor Daviddal, és kereselő szent

Jánosfal, a kit a nehéz dolgoknak keménysége megh nem lagyér. Nagy túrhető Abrahámmal, a kit a hoszszu várakodás, a kívánsághnak reménségétől kétségghben nem eit. Szeléd, Moisésel, a ki az irégyék és gyűlölségeflek nyilaitol megh nem sebeséttetik, hogy gonoszért gonoszfzal ne fűzeffen. kegyes, szent János Evángelistával, és mágával az igaz Mesterrel az, a ki kegyes erkölcsű, és alázatos szivű.

Mire jo a Békéfléges-túrés?

XXXV. Rész.

SOkra jo a békefléges-túrésnek tökéletessége. Elsőbenn, ez életnek alkotmatlanságát, könnyebbétti; mert az ellenkezések, ha túrhetetlenséggel viseltetnek; három féle képpen kinoznak; belől keferéttik az szívet s-à lölköt, kivől gyötirik az életet, és ezek fölött, a rozf lölki ílméret ragh-
ia

ia, mint a féregh, s-nyughatatlanét-tya a bűnnel a lölköt. Másodszor a békefléges-túrés, táplállyá, s- megh tarttya az elmét; és valamint a test eledellel, ugy hizlaltatik a lélek, a békefléges túrésnek tökéletességével. Harmadszor; épétti igen Felebaratinkat, és mentől ez nehezebb, s-ritkább, annyivalis inkább.

Látunk sokakat, tisztá Eletűeket, testek lanyargatásával bontólóket, készakaratbol szegényeket, alázatosflok, Alamisnalkodokat, nagy imádkozhatokat, a hűtbenn erősfeket; de keveset igen, az izidalmakban, a gyalázatokban, a rágalmazásokban, a megh vetésekben, alázatosflon békefléges - túróket. Menttyük azzal magunkat, hogy né talántann mások megh botránkozának bennünk, vétkeffeknek itélvén minket, ha halgatunk: midőn azzal inkább vádoltatunk, s-mel-
tábban ítéltetünk hogy túrhetetlenségghból, mérgűket önttyük, boszfszunkat álllyuk, és a mardosá-

Hh,

fo-

*Ritka a
békefléges-
túrés.*

S. Greg:
hom: in
Eváng:

fokat, sérelmesfebben, víszhá margyuk. Mert azt mongya Szent Gergely: *Az Isten követőienek, dűcsőségessebb a rövidégeket halgatással el tűrnyi, hogy sem szűd szaporéttással magát mentetvén meggyőznyi.* Negyedfzer; a békeleséges túres, tisztéttya a réghi vétkeket, és távoztatya a következhendőket. Eőtődfzör; neveli a jószágos cselekedeknek, és lölki ajándékoknak malaszttyát ez életbenn, az Eneklő Protétának ama mondása szerént:

Pfal. 93.
v. 19.

Az én faidalminnak sokasága szerént az szívemben, örvendezteték a te vigasztalásid az én lölkömet. Hatodfzor nagy dűcsőséget érdemel Mennyekebenn; erről téfzen bizonytságot

Luce 6.
v. 23.

Szent Lukács: *örüllyetek, és örvendezetek, ime a ti jutalmotok nagy az Egekebenn.* Hetedfzor; kiváltképpen méltóztatya Embert a Christús szenvedésiben való részesüléssel; mert, kéfz, szenvedésével való jutalommal fűzetnyi, a gyalázatokat az, a ki; a mi faidalminkat

Isaia 15.
v. 4.

vifelte.

vifelte. Es ez, a szentek kiváltképpen való öröme, kik az szorongatásokban örvendnek az szenvedések között, ha öfzve kapcsolván szenvedéseket az ő Urok szenvedésével, föl áldozhattyak magokat, azért a nagy szeretetért, *mellyel lölket atta, az ő Ellenséghi kezében.* Mert noha eő: a mi javaink nélkül nem szűkölködik; de mindazon által, midőn el jó az ítéltre, és megh mutattya az eő szenvedésinek jeleit, nagy gyalázattyok, és szorongatások léfzen azoknak, a kik ő érette szenvednyi nem akartak: és nagy dűcsőségek boldog jutalommal azoknak, a kik, üldözést szenvetennek az igazságért. Nagy, és kiváltképpen való bizonyos jelensége az Isteni méltóztatásnak, és szeretetnek, a kinek a békeleséges-túresnek ajándékia adatik, a keresztyviselésekben, és az ellenkezések szenvedésiben, mert, annak szenvedésével, és terh-vifelesével könnyebbétti maga szenvedését; ne-

Pfal. 15.
v. 2.

mis

Luc^a 23.
v. 36.
Matth. 28
v. 20.

Luc^a 24.
v. 10.

Rom. 4. v.
17.
2. Cor. 1.
v. 7.

490 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
mis hadgya azt jutalom nélkül, az
mint, Simon Cyrenæusnak, a ke-
relzt viselésben való segítségét.
Ugyanis az Ur, a ki: *Uelünk va-
gyon világ végezetijgh*, ez szarán-
doksághnak uttyánni, mellyen ez
száam-ki vetésben járunk, el fá-
radván az örökkévalóságban u-
tainn. az ő keserves kinnyainak
fájdalmától mind haláligh, keresi,
ki szánakodgyék raita? és ki vi-
selleve véle edgyütt gyalázatos
szenvedést, mellyeket még az ő
titkos tagjában (melly az Anya-
szentgyház) szenved - s - visel:
kiket eő mint Fő, föl osztott, min-
den hiv tagok között, hogy; az
mint: *szenvednyi köllött Christusnak, és
ugy mennyi bé az eő dicsőségében*; ugy
az eő (kiváltképpen vála fztott)
hiv tagiaijs: *ha véle edgyütt szenved-
nek? meghis dicsőítettnek: az mint táár-
sok lesznek az szenvedésekben, ugy lesz-
nek a föl támadásbannis.*

A' bé-

II. K. Az. Szer. Elóm. 491

A' békeféséges - tűrésbenn
való, Elómentségekről.

XXXVI. Rész.

A Békeféséges - Tűrésnek Eló-
mentséghe, és garadicsi, Ezek.
Első; hogy tudgya ki, a ha-
raghban, és tűrhetetlenségnek első,
és hirtelen indulatit, magában megh
győznyi, s. megh őlnyi, hogy hel-
telenől ki ne őssenek, az illetlen
cselekedetekre. Mert 'valamint a
tűz, ha maga fűsttől megh foita-
tik, el aluszik; ha pedig megh
nem oltatik, nevelkedik, és vala-
mit ér, megh emésztt mindent: ugy
a föl gyulladt szív.

Négy moddal oltathatik pedig
megh a tűz, megh öntéssel; el nyo-
mással, avagy megh foitással; el
oszlással; és a megh éghető ezköz-
nek el vételével. Így olthatik megh
a tűrhetetlenségnek tűzeis az szív-
benn. Az okos megh ért, jo gon-
dolkodással való tanácsoknak ön-
téssel:

I. A hel-
telen lők-
za és cse-
lekedete-
kre ki nem
sakadnyi

A mint a
tűz ugy
oltathtik
megs a
tűrhetet-
lenség.

492 Sz. Bon: Púsp: és Kár:

télével: mellyel jól meg gondol-
 ya ember, melly ártalmas lehe-
 tén a túrhetetlenség, s- melly hasznos
 a béke-séges - túrés (mellyekről,
 mint hogy a folsó Részben bőven ir-
 tam itt azokon mulatoznyi nem
 akarok.) El nyomással, vagy megh
 foitással; az ízáinak, nyelvnek,
 és ajakoknak megh fogásával, megh
 foitásával, megh nyomásával, ho-
 gy vagy a nyelv, a hamis, és hirtel-
 lenséggel éktelen, rendetlen szol-
 lásra, vagy a kezek föl ne emeltse-
 senek, s- ki ne üssenek a megh tar-
 toztathatlan, és túrhetetlen csele-
 kedetekre. Ezért könyörögh a Pro-
 feta. *Tegy őrizetét Uram az, én szamra.*
 El oszlataással; hogy más foghlala-
 ságokra oszttván magát elméjét, el
 feledkezzék, és megh alügyék ben-
 né, a föl görjedett indulatból föl lob-
 bant haragh, és boszszu. A' megh
 gyulladható ezköznek el vételével.
 Hogy távoztassa, s- el vegye magát
 mind azoktól az alkolmatoságok-
 tól, valamellyek, túrhetetlenséghre,
 hara-

Psal. 140.

v. 3.

II. K. Az Szerz: Elóm: 493

haraghra, és boszszura ingerelhet-
 nek, és gerjészthetnek. *Mikor el*
fognak a fák, megh aluszik a tűz, és a
szondorlót el vonyván, megh szűnnek a
háborgások.

Prov. 26.

u. 20.

Második Garádicsa az Előment-
 séghre a Béke-séges - túrésnek az;
 midőn ember, már hoszu-s gyakor
 maga megh győzésével való izoká-
 bol, megh tanollja, hogy semiostrom,
 és ellenkezésekre megh ne indullyon,
 megh ne háborodgyék, hanem megh
 mozdulhatatlanol nézze ellenségit,
 kik magokat fogyattyák, tudván
 azt, hogy néki nem árthatnak. Csak
 adégh tarthat kiki, az illy ellenke-
 zésektől, a meddigh a földieket, az
 el mulandokat szereti, s- azokköz
 fölöttébb ragaszkodván, félti el vesz-
 tenyi. Mibenn árthat néked a te
 öldöző ellenséged, a mellyel mélt-
 tann megh háboréthasson? Ha gyű-
 löl téged az ő szívébenn? ő benne
 vagyon bé rekezztve a gonosz, és
 az ő kinnya nem illet téged. Csak
 te légy béke-séges te magadbann.

II. garad.

megh nem

indulgi

az Ellen-

kezéckén.

vigyázz

vea.

A' más

A' más kebelében hordozott tűz, ötét egeti, nem tegéd. Ha ellened szoll? a levegő éghnek boesáttya, szélbenn megyen, nem sért megh. Ugasson az eb, csak megh ne harapion; nevesd. ha sért? magát sérti, ha sebet eített? magánn eítette, magát árullya el, hogy irégy, s-gyűlölséges ő, mert rágalmazó, nem téged, hanem magát kissebbéti, ítélteri, s-gyűlölteti, az értelmefeknél, és így magánn tett bofzszut. Halgafs azért, és mások harcolnak éretted, és az Úr megh szegyenéttj, megh ronttya, a te ellenségedet. Ha pedig vetekedéssel vetekedel véle? néznek, nevetnek, megh ítélnék, véle edgyütt megh utálnak, s- megh vetnek. A' kik bocsületeket el vesztették, nem szenvedhetik, irégység, s-gyűlölség nélkül, a joknak dicséreteket, bocsületeket, táársokat kívánnák a gyalázatbann, magok vigasztalásokra, azért gyaláznak, rutétnak másokatis. Nem lehet ez életben

olly

olly nehéz semmi, nem tevezhetik olly el viselhetetlenek semmi, melly a békefésséges, túréssal ne könnyebbéttethessék: ama mondás szerént: *á mit nebbé viselned szokjál hozzá, és könnyű lesz szenvedned.* Így se nem örvend az Isten válásztott edénnye, se nem busul, az ellenkező háborúságokbann, hanem túl, szenved, s-halgat.

Harmadik Garádich; Örövendez- III. Örö-
nyi a háborúságokban: és dicse- vendezugi
kednyi azokbann, ha érnek, és ki- á Habozu-
vánva kívánnyi, ha nem érnek. Ezt ságokban-
kivánnya Job: *Ki adgya, hogy az én kéresem megh legyen, és á mit várok megh* Job. 6. v.
ad gya nékem az Isten? Éc. Es é legyen az 8.
én vigasztalásom, hogy nyomorgatván engem á fájdalommal, ne kedvezzem. Es
Szent Páális. *Tetfzem magamnak az én erőtlenségimben, á gyalázatokbann,* 2. Cor. 12.
az jzúségékben, az üldözésekben, az v. 10.
zorongatásokbann á Christusért. Moisesis azal vigasztallya magát, s-á bé- Deut. 33.
kefésséges túróket: Aldozzák az igaz- v. 16.
ság aldozatit, kik á tenger áradását

li

mint

Dent: 33. áradását mint a tejet szopiák; á kik az háboru ellenkezeléknek, ellenek föll indult tengeri áriaiban, minden felől csapdoso habiaiban, mint á vigasztalások tejének édesiségében örvendeznek. Ezek áldozzák, az igazsághnak áldozat-tyát, mert azt mondgya Szent S. Gregor. Gergely: Nagyobb érdemű, az ellenkezeséket békecséges türeffel szenvedni, hogy sem más akarmelley jószágos cselekedetekben foghlatozkodni. Ha ki azért, hogy az cő Urának, s- Istenének tetsék, maga sokzor fanyargattya magát, böitölésekkel testét fogyattya, alázza, szolgálat alá haittya? miért ne szenvedgye-készén aztis, midőn másoktól veszi az illy hasomlo szenvedésekre maga megh vetésére, és megh alázására valo alkolmatosságot? kíváltképpen megh gondolván azt, hogy érdemesebb Isten előtt az illyeket, másoktól, hogy - sem magoktól szenvedni. Es á ki magában maga lemmi, és itéleti előtt ma-

magát megh veti megh feddi, és haszontalannak isméri, s- ugyis itéli, miért nem szenved csendes, és békecséges elmével, ha felőle más is azont isméri, s- hirdeti? mivel az Isten itéleti után nem lehet senki itélete olly retteghető, mint ki nek tulaidon maga lölki ismérzeti itéleti. Innénd tétzik ugyan is megh, melly ritka á tökéletes jószágos-cselekedet. Mert az igaz alázatosság, Ha igaz? ugy örvend kész szívvel mástól megh aláztatni, mint magától: és az igaz békecséges-türes, olly kész örömmel szenved az ellenkezeséket másoktól, mint magáról, magára nézve.

XXXVII. Rész.

Az Engedelmességéről.

Mivel hogy ez az szeretéből, és Bécséges türesből száarmazik: szűkség, hogy arról, mint az szerzetesek, legh szűkségesb, s-legh kívánatosb javáról,

498 Sz. Bon: Púsp: és Kár.

*Mi legyen
az Engedel-
mességéb*

(: ha rövidedennis :) valamit fzo-
lyunk! Az Engedelmességéb azért,
maga szabad akarattyának megh
tagadása, és annak, Fejedelme ke-
zébenn adása, minden illendő, és
tiszteltetéses dolgokbann valamell-
yek istenünk, és lőlkünk ellen nin-
csenek. Engedelmeskednünk köll
pedigh az istennek, á ki szolgálai,
és szolgálói vagyunk; és az eő sze-
méllyében á teremptett Allatnak
mint fejünknek, mint előnkben
rendeltetett Isten vezérének, mind
azokbann, valamellyek, az Istenhez
vezetnek bennünket.

Miért köll Engedelme-
kednünk másoknak?

XXXIV. Ré sz.

*Miért köll
Engedel-
mesked-
nünk má-
soknak?*

Három kiváltképpen valo vé-
ghe, és méltó oka vagyunk
az Engedelmességébnek. Ed-
gyik; Mert minden teremptett ál-
lat; ugy rendeltetett az istentől, hogy
noha maga ő szent istensége, oly eő
s- főlső

II.K. Az Szerz: Előm. 499

s- főlső Ura mindeneknek, hogy töl-
le vegyük mind válamik vagyunk,
válamink vagyunk, és valamit ctele-
kedhetünk; de mindazon által, kö-
zötünkis tett, sőt parancsol maga
után olly rendet, hogy á főlsők pa-
rancsollyanak az allatta, -valoknak,
igazgatsák, vezérlelyek azokat, és
az alatta-valok tőkélletessenn, és
minden ellen-mondas nélkül enge-
delmeskedgyenek á főlsőknek. Igy
á főlsőbb Angyalok, az alacsonnyab-
baknak, á mennyek, földjeknek, és
az okatlanoknak, az okos Allatok.
*Alkossunk embert. Éc. és uralkodgyék, á
tengernek halainn, és az égbi madara-
konn, és az okatlan állatokonn. Es:
Minden lélek alaija vetejsék á főlső hatal-
mátságoknak.*

*Genes. 1.
v. 26.*

*Rom. 17.
v. 1.*

Második; hogy mivel az Isten fia
test szerént el hatta az világot, és töl
menvén az ő dicsőségében, Szent
Lőlkét attá vezérlésünkre, azon
Szent Lőlkének malasztya, s-
bölcs rendelése, oktatása által ren-
del maga helett Fejedelemöl ok-
tato

500 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
tato mestereket, és tanéttokat, kik-
nek félelmek alatt éllünk, hogy
az Ur utainn járjunk, és a mennyei
boldogsághra jussunk, kiket méltán
szükségképpen, kész engedel-
meféleggel követnünk köll.

Harmadik ok, és vég; hogy
az ember, a ki vétkeztvén az Isten
engedelmefélegében megh marad-
nyi nem akart, hanem az engedet-
lenség által, kedvéből ki esett;
tégyen eleget azért, az ember En-
gedelmefélegé alá vetvén magát az
istenért, hogy alázatossággal vizsgál-
nyergye a kegyelemnek malaszt-
tyát, melyet a föl fualkotsággal el-
vesztett. Mentől nagyobb, és tökel-
lettebb léfzen pedig a megh alá-
zott Engedelmeféleg, annyival na-
gyobb, teljesebb, és bővebb léfzen
a kegyelemnek vizsgál nyérése, a
megh dicsőítettnek jutalma. Melly
a nehezebb dolgokbannis az alaza-
tossággal, tisztasággal, együgyü-
séggel, kész kedvel, és igyekeztet-
tel,

II. K. Az Szerz: Elóm: 501
tel tellyeséttetik, és tétetik éppe,
s-tökéletésé.

A' Három féle Engedel-
mefélegről.

XXXIX. Rész.

Három magok között föl o-
szlott, s-külömböző neme va-
gyon az Engedelmefélegnek;
ugy-mint, kételenségéből, jutalom
kivánásából, és szeretetből valo.

Kételenségéből Engedelmeske-
dik az, a ki, akarattya ellen kén-
szeréttetik, és maga akarattyaiból,
örömtől menté tenné magát, ha
merné: ezek hasomlok az számár-
hoz, és kedvetlen tunya szolgál-
hoz, a kik, suttva vonsznak.

Jutalom kivánásából Engedel-
meskedik az, a ki maga hasznára,
és alkalmatosságára vigyázo földi,
világi, és testi jutalomért, avagy
külső vizafiztalásért engedelmeske-
dik: és ezek béres szolgák. Men-
től több pedig az Engedelmeféleg-

502 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
nek, a világhi reménsége, és jutalma, annnyival kevesebb Isten előtt érdeme.

Az Szeretetből való Engedelmeség az; midőn Istenért, -s-az Isten szeretetiért, és az ő tőle várando jutalomért Engedelmeskedünk: úgy vévén it, az Szeretetből való Engedelmeséget, a mint közönségesen foghlaltathatik abbann mind a büntetésnek félelme, mind a jutalomnak kívánsága, reménsége, s-mind az Isteni szeretetnek buzgósa. Az első, illeti az kezdőket; a második, az Előmenteket; a harmadik, a tökéleteseket.

Vagyon, s- adatik, más külömböztető magyarázattya is az Engedelmeségnek, melly, noha közönséges, de mint hogy a mi föl tett czélunkra nem szolgál, arról nem szollok: hanem légyen az a mienk, melly szerzetes fogadásunknak, edgyik szentsége, -s-elfszakaszthatatlan kötele, melly az Szent Engedelmeség: mellynek sérelem nélkül való

II. K. Az Szer: Előm: 503
valo megh tartásáért, örök Elet igértetik, s- adatik.

Az Engedelmeségnek

Hárem féle Garádcjáról.

XXX. Rész.

MEllyek légyenek, az Engedelmeségnek tökéletes, Előmentséggel való garádcsi, azokra nézve, a melyekben engedelmeskednünk köll, a fölylül megh mondott dolgokból nyilván ki tethetik: tudnyi illik; Engedelmeskednyi a parancsolatokbann, engedelmeskednyi a jo tanácsokbann, és engedelmeskednyi a minden lehetséges, és tehetséges jobann. A' menyiben pedig az Engedelmeség, az Engedelmeskedést, és nem csak az Engedelmesít illetheri, a mennyibenn annak akarattyára, szándékára, és igyekezetire nézhet, im ezek lehetnek, az engedelmeségnek, előmentséggel való garádcsi.

Első ; edgyűgyű félelemből Engednyi, az az, a büntetéstől tartván engedelmeskednyi: ugy - mint a kik csak azokban engedelmesnek Fejedelmeknek, a miket parancsol; a többiben tünnyak, röstök, és hátra hagyok; hanem ha mire vagy az szokás, vagy az emberi tekintet, szemérem, vagy a világi büntetésnek félelme őztönöz; és az mint mondam azt vélik hogy nem tartoznak különben, halalos bűn, és vétek alatt Engedelmeskednyi; hanem csak a mikor a fejedelem a pöcsétet réa teszi, és engedelmeség alatt parancsol, vagy tilt valamit, melly igen félelmes vélekedés azoknak szivekben, a kik az szent Engedelmeséghez nem okkal moddal valo, hanem edgyűgyű, mindenekben kézf, fogadt tettek. Az Engedelmeség méltóságának érdemes itéleti, az ő igazságának megh csalhatatlan Regulája, és nem a mi ravalzsággal valo vélekedésünk. A' nap fény,

fény, nem szegik, megh soha nem csinál, szegleteket magának hanem igyenessen süt, melegén, s világoskodik; a cökélletes Engedelmesnekis igyenessen, hivenn, mert buzgonn, tisztann, és igazán köll világoskodnyi az Engedelmeségben, hogy lássák az ő jo cselekedetit Fejedelmé akarattya, és nem maga itéleti szerént,

Második garádics; A' jutalom, és az érdem reménségéért. Ez nem kérdi, s röstállyá azt, ha tartozik? neme? a parancsolt, és eleiben adatott dologhbann engedelmeskednyi? mért vagy tartozik, vagy sem, érdemesnek hiszi, s tudgya lennyi, ha csak nem gonosz a mi parancsoltatik; ha bár helytelen szandékból parancsoltoljonis a Fejedelem, melly mind azon által magábann vétke ne legyen: ugy-mint, talám annak gyűlölségéből, a kinek parancsol, hogy őtet sanyargassa: vagy maga hasznáért, és alkalmatosságára inkább

kább, hogy-fem az Alatta-valonak lölki javára, s' elömentségére: melyis, mind ígyis, nem csak nem ártalmas, az Engedelmesnek, hanem két képpen valo érdemet ad, az Engedelmeséghnek, és à békeséges szenvedésnek érdemét. Es valamint az Engedetlennnek, ártalmasb, s' vétkeffebb, à Feiedelem jól rendelt, szent, és tőkélletes igyekezettel valo parancsolattábann, à megh általkodott kéménységh; ugy à tőkélletes Engedelmesnek érdemessébb, s' jutalmazásabb, à rendetlen Feiedelemnek, hirtelen, és heletlen parancsolattya, méghis fónn tartván azt, ha csak az, nem Isten ellen valo.

Hármadik; tisztán csak az Istennért, és annak szeretetiért, nem csak à könyű, hanem, à nehéz dolgokbannis, nem csak készen hanem ugyan örömmel engedelmeskednyi, mind haláligh; à mint: *Kristus engedelmes lön mi ereitünk, mind haláligh, à*

Philipp. 2.
v. 8.

kerecszinek haláláigh. Szégyen, -s- gyalázat, az Isten szolgainak, ha illy vélek jól tett Uroknak szolgálattábann röstök, tunyák, -s- engedetlennnek, kiváltképpen olly nagy jutalomért, à Menny-Országért. Lásd megh mit nem mivelnek, à világhi Fejedelmek, és Urak szolgálai, egy kevés, -s- azis bizonytalan világhi jutalomért, böcsületért, kedvért, tekéntetért? honn, kinn, utakonn, hadakbann, mennyi alkolmatlanságokat, fanyaruságokat, veszedelmeket szenvednek? életüket, szerencséjüket föl teszik koczkára vetik? mennyi gyalázatokat, foghságokat, ütéseket, veréseket vesznek föl? melly sérények, melly kézfek parancsolatinak hiv bé töltésére? és ezeket mind kész kedvel, örvendevén, sőt ugyan dicfedevén abbann, hogy ők az Uroktól mások fölött, illy megh hitt szolgálatoakra alkolmaztatnak: mind ezeket pedig inkább Urok kedvéért, ke-

kegyelméért, hogy-fem bérért, hogy fem érdemlett jutalomért; noha igen kétséges azis, mert az Urak fzerelme, -s- kegyelme, nyul háton jár. Buzgoságossábnak köllene lenni az Isten választott szolgálbann az Engedelmességhnek, mert, mind tőkéllethebb, mind nagyobb méltóságú, mind érdemesebb, -s- mind nagyobb, s- bizonyossabb jutalommal járo; s- Urunkis mind kegyesebb, s- mind fölségebb; azért nagyobb hivségel, és engedelemel tartózkodis néki. Ollyal, a mine-művel olvassuk, hogy a mi dúclós-séges szent Ferencz Atyánkhoz vifeltertenek az ő uy első táársai, tanétványi, Fiai és leányi, a kik nem csak azokat töltötték bé kész engedelméségel, a miket, szent édes Attyok nékiek hagyott, s' parancsolt, hanem ha valamelly jelenséggel csak titok gondolattyát, és akarattyát megh ílmérhettékis, azt cselektették. Illy tőkéllethebséggel engedett Abrahám; nem csak ki

men-

mennyi az ő földéről, és az ő nemzetsege közül; hanem egyetlenegy Fiát Isáákot is kész volt föl áldozni. Ezért tették ki magokat, az Istennek szent szolgálai, Apostoli, Proferai, minden veszedelmekre, öldözésekre, kinokra, sőt a halálrais, a Krisztusért, kikről azt mondgya az Ur: *ha ki utánnam akar győnyeni, tagadgya megh magát, vegye föl az ő kereszét, és kövessen engem.* Az tagadgya megh magát, a ki nem cselekeszi maga akarattyát, hanem magát éppen más akarattyára adgya, s' áldozza Krisztusért: a mint ő maga példánk ebbenn; a ki: azért gyótt; *nem hogy az ő akarattyát csekedgye, hanem az Atyáét, a ki küldötte őtet.* Miert nem te is annak akarattyát, a ki hívott téged, a választott Fiak számábann?

Az Szegénségéről.

XXXXI. Rész.

A' Gazdagháshnak megh vétése, a főlvénységnek Ellen-véte-

Genes. 12
v. 1.Matth. 16
v. 24.

Az szegénységnek külömböző neme.

510 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
verése. Holott néha, az szegénység-
ség his léleknek mondattathatik.
Vadnak, a kik a világhi joknak
fogyatkozásitól az az, az szűkség-
től szegények, mint a kik örömöst
Gazdagok lennének, s' nem lehet;
és ezek a világh szegényi. Vadnak
némellyek, a kik lélekbenn szegé-
nyek, és nem világhi javokban;
mint, a kik a gazdagságokat, nem
azoknak szeretetiért birgyák, ha-
nem, az Isten szeretetiért, mert az
ő tiszteletire fordétyák: mint A-
braham, Dávid, Loth, Jósias, és
többekenn. Avagy a közönséges
Jonak szeretetiért vesznek föl méltos-
ságos hivatalokat tiszteket gaz-
dagj jóvedelmekkel, mint Szent
Gergely Papa, és más szent Püspö-
kök, a kik a Krisztus választott
szolgay, és az Isten Anyatzentegy-
háza kincsei Sáfari. Némellyek pe-
digh vadnak, a kik, Lölki szegé-
nyek; a kiknek nincs világhi ja-
vok, s' nemis akargyák hogy le-
gyen: ezek annyival boldoghiabbak,
men-

II. K. Az Szerz. Elóm. 511
mennivel azoknak kívánságitól
üressébbek. Ezeknek, két féle Ne-
mek vagon. Edgyik, a kiknek, no-
ha nem lévén gazdagságok, az szük-
séget mind ugyis tökéletes jora
változtatták, nem akarván azok-
kal élnyi ha lehetett volna. Má-
sodik, a kiknek, voltak, s' lehet-
tek volna, és megh vetették, s'
el hatták azokat, kész akarattyok-
bol az istenért.

A' Gazdaghágnak két
képpen valo megh vetéséről.

XXXXII. Rész.

A Gazdaghágnak megh utálát-
tal valo megh vetéseis, két fé-
le. Edgyik; midőn a könyö-
rületességnek, és irgalmaságnak
lölke által, bővséges adakozással,
az szegényekre, és az Isten tisz-
teletire alkölmaztatnak; s' ös-
ztatnak ki: mint a réghi Szent
Királyok, és más Istenes Gazdagok
öselekettek, klastromokat, Szent
K k Egy-

Egyházakat, Ispitályokat, építván,
és sok szegény nyáiat táplálván.
Második midőnn éppen megh vet-
tetnek; a mint a nagy szentek cse-
lekettek, kolduságban, és nagy
fogyatkozásokban, élván; mint
Szent Ferencz Atyánk Szent Do-
monkos, és több Krisztus, az Szent
Evangelium szerént való, követői.
*Ha tőkélletes akarsz lennyi, mennyi el, add
el mindenedet a mid vagyon, és add az
szegényeknek, és köveffengem?*

*Matth. 19
v. 21.*

**Miért tanácsoltatik a Gaz-
dagsághnak megh vetése; an-
nak méltó okairól.**

XXXXIII. Rész.

*A' Gazo-
laghságh el
vontzon a
istenről.*

NEgy Okokból tanácsoltatik a
Gazdagsághnak megh utála-
sa megh vetése. Elsőben;
mert annak szereteti, el vontzon az
Isten szeretetitől, és a minden-
jökkel bőves örök életnek kívánsá-
gától, maga az élő igaságh bizony-
ságh tétele szerént: *Senki nem szol-
gálhat az Istennek, és a Mammonnak.*

*Matth. 6.
v. 24.*

Mert

Mert valamint a földnek gyomrá-
ból véternek úgy a földben a kárho-
zatnak mellységében temetik el, az
őket szeretőket. Ezt akargya mon-
danyi az Apostol. *A' kik Gazdagok-
ká akarnak lennyi; a kéfertetekben, és
az ördögnek köteleibenn esnek.* Ma
fodszor; mert megh terhelván,
kéledelmessé teszik, sőt tellyesé-
gel el vontzák az szívet, a lólki
joktól, és a tőkélleteségben való
előmentségtől. Ha azért a bol-
dogh hazádban akarsz sietnyi? ha
a lólki vadászoknak vesztő törében
nem akarsz esnyi? ha az uton
nem akarsz megh fogatnyi, és a
mellyből ki szabadultál, viszont
azon rabsághbann esnyi? vedd el
magáttól a Gazdagságot, s- úgy
veszted ki lábaidat annak lépes kö-
teleiből. Azért kéledelmeskette-
nek a Sidok vizzha mennyi Jeru-
salembe, Babilonból; mert, Fele-
ségeket, Gyermekeket, és sok Gaz-
dagságokat szerzettenek ott, a
kikkel tartoztattanak; úgy az szer-

*2. Tim. 6.
v. 9.*

*A' tőkélle-
tes Előmen-
séget gátol-
tyák*

zetesek, annyival, nehezebben kívánniak a mennyei Jerusalemet, mennyivel nagyobra terjednek a Világh Babilonnyán, a kinn akadoznak. Harmadszor; a nagyob érdemnek nagyobb voltáért; mert mentől kevelebb részt tartasz magadnak a földiekből, annyival nagyobb, és bővségebb jutalmat veszel az a Mennyejekből. mert: Boldogok a Lálki szegények mert övék a Mennyejeknek országa; nem csak része, hanem minden dúcsósége. Példánk ebben maga Krisztus, a ki tellyes életében, mind a keresztfának haláláig, úgy ki üresétette magát mindenektől, hogy nem lévén egyéb helye, sőt az övéis be nem fogadván őtet, az Istálloban születtetett; és: nem vala hová fejét le haicsa a világh Ura. Negyedszer; mert a világh jók, sok okokból megh utálátra, és megh vetésre méltok. úgy mint: maga természetiből, mint hogy a föld legh nemtelennyebb, és aláb való Eltető minemúség, a

négy

négy közül. Hogy; nem szólott szükséges: mert mertékletes kevés étel, együgyű ruházat, és hálék elég embernek, élete szükségére, és a mi ezek fölött való, kölletni több, s' szükséghtelen. Hogy; fokaknak ártalmas, mert káarhozatos. Hogy; fok, félelmes, és nehez munkával szereztetnek, s- tartatnak megh, fokszor mind a léleknek veszedelmével. Hogy, nem tölti bé a kívánságoknak szomjuságát, hanem, hová több szerezte-tik, annyival inkább szomjuhoz-tatik. Hogy; nem állandok, az emberrel fokáigh megh nem maradnak, mert az Ember midőn megh hal, el nem vihet semmit, és az ő dúcsósége, bé nem megyen ő véle, az ő kopor-sójábann. A' bölcs azért megh veti, az utálatost, nem farad a hászontalanságért, futtya a veszedelmest, és nem raggat azon, a minek megh tartása halált hoz.

K k 3

A' taz-

Melly na-
gy Ezde-
met szér-
őznek.

Matth: 5.
v. 3.

A' Gazdaghságh megh vetésének három féle Garadicsáról.

XLIV. Rész.

Első garadicsa a Gazdaghságh megh vetésének, igazsághatlan haszonban, vagy nyereségben, részefülnyi semmi - képpen nem a karnyi, se maga keresményéből: se mások adományokból, vagy hagyományokból: megh adnyi másoknak a mivel tartozik, fogyatkozás nélkül: a miket igazságosan bir, azokból alamisnalkodnyi, és azokkal, vétkekre, paraznasághra tett hizlalo torkosághra, és akar-melly bűnre gonoszol nem élnyi. Három féle képpen lehet pedig részes valaki, a hamissan szerzett jökbann; midőn tudnyi illik, vagy maga hamissan szerzette, vagy, más adománnyából, és hagyománnyából vette, a kinek ahoz hatalma, s igazsága nem volt, vagy ha másnak káároflann ártott, javaibann ha báár

báár maga hasznával abbann része nem voltis. Mert, a mennyibenn másfnak tartozom valamivel, annyibann nem enyim az, hanem aze, a kinek adoff vagyok véle. Honnend, ha hi többel adoff, hogysem a mie vagyon, ha másoknak adakozik, ugy hogy azzal elégtelenné teszi magát, fogyatkoztatván, a másoknak megh elégttésére, a ki az illy adománt el veszi, köteleztetik, helette, annyit adnyi az adoffok megh elégttésére, a mennyit vett, mivel az, nem magaet, hanem mááfet atta.

Második garadics, hogy kölletinél többet ne kívánnyon senki, hanem mindenekben az lstenes, és vétkek nélkül valo szükséges moddal tisztelteséges mindennapi életére elégedgyék megh: azon fölött valot, az szegényekre osztanyi, avagy el nem vennyi s- nemis keresnyi, szükségh fölött valot: a mivel bővelkőttők adgyatok alamisnat, és imé mindenek tiszták néktek. Így az Egiptusbeli Barátok

Második
Garadics.

Luc. II.
v. 21.

Hier. 10.;
Ep. 22. ad
Eust. de Cu.
virginitis.

1. Tim. 6.
v. 8.

518 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

rátok, és más hozzájok hasonlok, tulaidon kézi munkájokból táplálván magokat, és bé földözvén mezérelenségeket, ha mi megh maradott az Isten fogyatkozott szegényire osztották, ezt tanéttya Szent Pál; *Eledelünk lévén, s-à mivel bé földöztesünk azokkal megh elégedgyünk.*

Harmadik; nem akarván semmivel úgy, mint tulaidonával birnya eben az életben, és minden szükségbenn, fogyakkozást kívánnyi szenvednyi az Istenért. Ez a fővénség ellen legh első, s- hasznosab orvosság; melly mint nyargáló tűz, csak emészt, éget mindeket, és soha nem mongya hogy elég, hanem csak akkor szűnik megh, á mikor az égethető ezközök előle el vétetnek, mellyek á világhi telhetetlen jók gazdagságok, és birodalmak. Ezt tanétotta az mint föllyeb megh mondottuk, maga Christus, á lőlőknek igaz orvola. Ez, mellyet az Apostol predikáll, s- á mi Szentséges Aryánk á Krisztus, és az eő

II. K. Az Szerz: Elóm. 519

az eő követőinek ajánl, á legh főlsőbb szegénység, mellyért el köll hadnunk mindenünket, s- á világot minden dűcsőfiségevel. Ehez sok lőlők jók, jószágos cselekedetek tőkélletességek, mennyei malasztok, és ajándékok vadnak kapcsoltatva; mellyet mindazon által kevesenn érnek el: azért, mert noha vadnak sokann, kiknek, mintegy semmjek nincs ez világhban, de mindazon által, kevesen vadnak, á kik az szerzetbenn többet ne kívánnyanak. Minden á mi jobb, ritkábbis ez világhon. A' ki magáról gondoskodik s-szorgalmatozkodik, maga gondviselésére hagyatik: á ki pedig mások gondviselésében bizik, arra támaszkodik. Dé á ki, minden bizodalmát, és reménségét az Urban helyhezteni, ő gondviselője annak, megh nem szégyenét, és az ő szűkölködésének idején megh áldgya. *Keresjétek elsőben az Isten Országát, és az ő igazságát: és mind ezek, az az, minden szükséghtek: megh adatnak*

Matth. 19.
v. 17.

Matth. 6.
v. 33.

adtnak néktek. Ugyanis à ki maga kegyelméből à menyeejeket igéri s-
 agya, miért ne reménylők, s-vár-
 gyuk attól, à földjeből szükség
 táplálásunkatis, ha ragadozás, a-
 kadozás, és tétovázás nélkül, egye-
 dől ő benne bizunk. Vagy tehát
 megh adgya szükséginket, az mint
 jonak s - üdvősegeinek tudgya mi
 nekünk; vagy erőt ad, s-malasztot,
 à fogyatkozások szenvedésére; va-
 gy lőlki édeséssel, és mennyei győn-
 yorúséggel áld; és à testi helett,
 mennyei jokkal jutalmaz.

A' Mértékletességről.

XLV. Rész.

A' Mértékletesség, olly józ-
 gos cselekedet, mellyel, à
 test táplálása, az ételbenn, és
 italban bizonyos rendtartással regu-
 láltatik és mértékeltetik. Monda-
 tik néha minden lőlki testi illendő
 megh tartoztatás, mértékletességh-
 nek; innénd szoktuk mondanyi;
 jozan

jozan elmével jozan észlel; mert
 mértékletes érzékenységekkel bir.
 De à mennyiben az, à test éltető
 táplálására szolgáló eledelben va-
 lo mértékletességet illeti, az az; melly
 à jo megh tartoztatással valo mér-
 tékletességhnek mondatik; és így
 à torkoságh, s' à has zabállodása
 ellen tétetik.

A' Mértékletességh pedig, va-
 gyon, s' lehet, az Orvosságokban,
 fősvénységben, képmutatásban, sze-
 génységben, és jo szerzetességh-
 benn, avagy Istenes jo keresztény-
 séghbenn. Így pedig az orvof-
 sághban, egészségét keresi; à fő-
 vénységben, à költséget subor-
 kállya; kéméli; à kép mutatásban,
 az emberek szemeknek hizelkedik,
 az szegénységben, az szükség-
 től kényszerettetik; az szerzetességh-
 ben, avagy à jo hiv kéreztény-
 séghben pedig, à tökéletességet,
 à bűn tavoztatását, à penitenciát
 felebarattya épületit, maga érde-
 mét, az Isten tisztetletit, s' az örök
 bol-

boldoghságot nézi, s' keresi. Mert valamint minden jószágos cselekedet, úgy a mértékletességek is akkor dicséretes, s' érdemes, midőn ezekre, és mindenkéül fölött, az Istenre vigyáz, s' az ő szent nevének tisztetire rendeltetik. Teljes vigyázásunk azért arra legyen, hogy úgy adgyuk meg minden napi taplalását a testnek, hogy az, mérték szerént való, s' mértékletes legyen, és hogy abban, s' azzal, a lélek élődgyék inkább, hogy meg tartassék, mert nem a testért teremtett a lélek, hanem a test a lélekért. A' lélek pedig az Istenért, hogy ő hozzá ragaszkodgyék, véle meg edgyesüllyön, s' ő benne éllyen. Szükség mind-azon-által ebennis, okos, s' közép modot tartanunk, hogy a test a jó lakástól, vétékre se fajollyon, viszha nerughion, s' az éhségtől is, el ne fogdgyon; hanem szent Pál tanéttáta szerént: *A' ti testeteket, úgy adgyátok elő, Szent, és kedves áldozat az Istennek,*

Rom. 12.
v. 1.

II. K. Az Szer: Előm: 523
*nek, hogy: a ti szolgálatotok okosság-
gal legyen.*

Vadnak némelly más különböz-
tetésekkel való mineműségis, a
mértékletességhez tökéletességének,
de mint hogy azok voltaképpen
ezekben foglaltatnak, a rövidséget,
azokon mulatoznunk szükségte-
len, hanem megynnk annak Elő-
mentséggel vezető, s' föl vivő gará-
dicsaira.

A' Mértékletességhez nék há-
rom féle Garádicsárol.

XXXXVI. Rész.

Első Garádicsa a jozan Mér-
tékletességhez; békefésés
tűréssal szzenvednyi, midőn
gyöngéb, s' kedved kívánsága sze-
rént való torok bizlalo inkább, hogy
sem test-tarto taplalásodra való e-
ledelid nem lehetnek, és azonn
megh nem szomorodnyi: mint né-
mellyek, a kik nagy tűrhetetlen
szemtelenéggel, panaszolkodnak, zu-
golod-

524 Sz. Bon. Púsp. és Kár.
golódnak, békételenkednek, mások
ingerlésével, a hasokért, hogy min-
denek akarattok szerént nem le-
hetnek; nem emlekezvén megh
Professiojokrol, Istennek tett fogad-
ásokrol, és hogy a világh Gazda-
ginak sincs, s' nem lehet minden-
kor egyeránt, s' kedvek szerént,
mentől inkább, a kész akarattal va-
lo szegényeknek, a kik Istenért
mindeneket el hatták?

Második; el akarnyi lenni, s'
magát megh kívánnyi túrtóztatni,
az mértékletességhnek, jozan élet-
nek, szegénységheghnek, és jo példa a-
dásnak szeretetiért, azoktolis, a
mellyekkel élhetne; az Apostol ta-
náltása szerént: *Mindenek szabadok*
nékem, de nem mindenek bajználnak.
Mert noha az Evangelium szerént,
szabad megh ennyi, a mik előnk-
ben tétetnek, de épétt, s' érdemel-
tett, ha a gyöngébbektől, és ké-
nyesebbektől megh tartoztattyuk,
s' el foghiuk magunkat.

Harmadik; A' gyönyörkötöttő,
több,

II.K. Az Szerz: Elóm. 525
több, és bővségesb eledelekből,
csak szükséghe valót vennyi, en-
nyi, s' innya: és ebbennis nem a
torok gyönyörkötöttetését, nem a has
kedvezését, hanem, a test szüksé-
ges tartását, és táplálását keressyi.
Es noha az szegénységhe épségére;
nagyobb tőkélletességh a fogyat-
kozás, ha tudnyi illik, nincs a mit
kivánsz; de a lölki erősséghnek
megh szerzésére, érdemesebb az a-
karatot, s' a kívánságot megh fog-
nyi a valoktol, mellyekkel élhetne.
Nem így a testi buja vágyodások-
ban, és kívánságokban, mert eze-
ket bátorságossabb futnyi, hogy-
sem azokban harczot állanyi: mert
ezekben sokan megh győzöttette-
nek sokszor, a kik magokban bi-
zakodván, igen bátorságossak akar-
tanak lenni. Könnyebben el me-
tűlsz a mellységhnek őrvénnyénn,
hogy sem a partonn, s' a vi-
zek szélénn.

(o) Hogy

526 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
Hogy a tőkélletes jofzágos-
cselekedet, közép Rendet tart,
a Vétkek között.

XXXXVII. Rész.

Tudnunk köll mindazon-által,
hogy a jofzágos-cselekedet, kö-
zép rendet tarscon, a vétkek
között, és minden részről, mind job,
mind bal felől, megh szállatott, s'kör-
nyől vagyon véterve, a vétkek-
ről: úgy hogy ha csak kevéssé ki-
tergyénis, -s-ki tántorodgyék, a jo,
és okos értelemmel valo megh vá-
lasztásnak uttyárol, s-nyomdoka-
rol, már nem tőkélletes, nem jof-
zágos cselekedet. Ugy mint: a
mértékletesség, ha a kölltetinél
több eledellel terheltetvén, határat
által lépi az szükséges, és természe-
tes eléghségnek? torkosághra fai-
zik. Ha vizont, a természet el vi-
felhetése, s-ereie fölött, a fölöttéb
valo éhségel sanyargattya, az illy
vétkes buzgoságal? az értetlen-
ségnek oktalanságával vétkesétti
ma-

II K. Az Szer. Előml. 527
magát, mert az illy heltelen. és
képtelen sanyargatások, az erő el
veszik, az elmét fogyattyák, a ter-
mészetet erőtlennéttik, az életet rő-
vidéttik, úgy, annyira hogy az ér-
zékenéseketis el veszti; mellye-
ket ha vizont föl akar épéttenyi, s-
vizzha akar nyernyi? megh annyi, s-
több, kedveskedő s-táplálgato, ele-
delekkel, s-orvoslásokkal kölletik
azt helyre hozni. Hasomlo-kép-
pen, a Gazdaghághnak megh ve-
tése, ha igazsághatalanol, képtelen
ragadozásokal győiti, a világhi
jokat? fősvenséghe vétkezik. Ha
pedigh; az szükségeketis el foghia
magától? magagondolatlanol éhség-
gel, hideggel, s-el szakaszkodás-
sal őli megh a természetet. Nem
külömbenn a békeflégés túrés, ha
fölötte el távoztattya (kiváltkép-
pen a fejedelmekben) a túrhetet-
lenséget, s-mindent szzenvedéssel
győz? lankatsággal vétkeséttetik;
úgy hogy a fölötté valo szeléd, s-
úgy kegyeffégh, az közönséges,
L I igaz-

528 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
 igazsághnak fenéttékét el vesztí, el
 titkolván, s' el halgatván á fogyat-
 kozásoknak vétjét, melyet, fed-
 denyi dorgállyi, s' büntetnyí kőll-
 lene. Ugy, az Alázatolságh, midőn
 föl emelkednyí, ottis tart, á hol
 nem kőllene? maga bátortalan megh
 vetésével, mint-egy magát, el ha-
 gya; és alkalmatlanná teszi, mind
 maga, mind telebarattya üdvőse-
 ges előmentségének használattyára.
 Az Atyafiui szeretet, ha Istenes, jó,
 s' lőlkí értelmes buzgoságh nélkül
 valo? kedvezésével lőlkí veszedel-
 met hoz. A' jobban, nagyobb se-
 rénységgel valo nyughatatlan fogh-
 lalatolságh', fokszor, ugy, annyira
 el űzi á testi rőltséget, hogy az á-
 hétatolságh csendelségének, és nyu-
 godalmának lőlkét el olttya. A' lől-
 kí őrm, ugy távoztattya, ha, ezis
 fölőttébb valo? á szomorú kedvet-
 lenséget, hogy fokszor rendetlen,
 és hívságos vigaságokra űfsőn ki.
 A' néma halgatás, gyakran ugy tá-
 voztattya, á hivalkodo szokot, ho-
 gy á

II. K. Az. Szer. Előm. 529
 gy á hasznos, és szűkséges szollastis
 el halgattya, maga, és fele-barattya
 vesztével. Ugy egy szoval az igen
 egzügyű Engedelmességh, annyira
 megh tagadgya, távoztattya, s' fut-
 tya á maga akarattya, hogy fok-
 szor vétkes dolgokbannis készen
 engedelmeskedgyék Fejedelmének.
 Noha az Istennek kőll engedel-
 meskednünk á jobban, s' nem az Em-
 bernek á gonoszban. Es így á több
 jofzágos-cselekedetekről, melyek-
 benn, mindenekben, középp, hogy
 tőkélletes rendet kőll tartanunk.

Hogy á Vétkek fokszor,
 jőknek színye alatt jofzágos-csele-
 kedeteknek színelek s' hazud-
 gyák magokat.

XXXXVIII. Rész.

M Inthogy á jofzágos - cseleke-
 det, olly tőkélletes, olly ne-
 mes, és érdemes minden tisz-
 teletre méltó lőlkí jó, hogy azt

530 Sz. Bon: Púsp: és Kár.
 a vétkesek , és gonoszak is, tisztel-
 tellyék , és maimoskodással követ-
 nyi igyekezzenek : innénd vagyon,
 hogy sokszor a vétkek áll- orczá-
 ban oltóznak , joknak szinlelik ma-
 gokat , és földél alatt jofzágos cse-
 lekedeteknek túntetik , hogy tet-
 tetsék hazugh ábrázattyokat, hogy
 vagy bátrabbak lehessenek a go-
 noszságban , -s-ne vádoltassanak ,
 megh ne feddetteffének, vagy hogy
 im - már ôkis mint tókélleteffek,
 s-jok , a jofzágos-cselekedetek dic-
 séretit el nyergyék. Ugy-annyi-
 ra, hogy lárttyuk hogy ezént sok
 szerzetesek is már sokszor, követik
 másokbann is , s-mint-egy oltalom
 alá vévén , hivatalbéli hatalmok-
 kal is mentegetik ' szépéttik , s-jo-
 nak magyarázttya alatt, bizlallyák
 és kényeztetik : ugy hogy a valo-
 ságos jo , és jofzágos cselekedetet,
 a jokban , sokszor megh vetik, gy-
 lázzák, káárhoztatyak, -s-másokna-
 kis el hitetésekkel, így magyaráz-
 zak , hogy csak rosz , noha tisztel-

ta-

II. K. Az Szerz: Elöm: 531
 ta joságh , és ellenkező képpen,
 a vétket a gonoszokban mentege-
 tik , dicsérik-s-magasztallyák, mel-
 ly csak ugyan , gonosz magában,
 noha joval szinleltetik , s-földözget-
 tetik. Példa képpen. A' lólki szegény-
 ségh , az az , a kész akarattal valo
 szegénység a Krístusért , melyet az
 szerzetesek fogadnak, nagy, és tókél-
 letes igaz jofzágos - cselekedet,
 mind azon által , lárttyuk még his,
 hogy sokann, az szükségnek tisztel-
 tességnek , és az Isten tisztelete
 nevelésének színye alatt, gazdag-
 ságot kívánnak -s- bővelkedést;
 pénzben , jofzágokban épületek-
 ben , ruházatokban , és táplálások-
 ban , ugy hogy, maid bé sem töl-
 tözhetnek: mert ha bátor mind megh
 szerezheffék, s-minden fogyatkozás
 nélkül , megh legyen is, valamit ki-
 vánnak, maid azon által, ha ki töb-
 bet adna , mindaz sem volna elég
 s-alég tölthetnének bé. Ellenke-
 ző képpen pedig, kémélve, s-mér-

L 1 3

ték-

532 Sz. Bon. Púsp. és Kár.
téktelessen élnyi, s- kevésfel megh
elégednyi, fősvénységnek mon-
datik. A' csendes halgatás, szomo-
ru kedvetlenségnek; a' megh ért-
ségel valo szerzetes maga viselés,
megh unakozottsághnak; az igal-
ságh buzgosága, vakmerő itélet-
nek; az ahétatos nyugodalmas
csendesség rőtségnak; a' test fan-
yargatása kegyetlenségnek, az
együgyűség bolondsághnak; az
Isteni félelem, lőlki ísméret fur-
dalásának, a' közönséges dolgo-
kat, s- nyughatatlanságokat távo-
ztatnyi, magánakvalóságának;
a' botránkozásokat félnyi, képmu-
tatásnak tartatik, s- neveztetik;
igy száamkivettetik a' jofzágof-cse-
lekedet, és gonofzol gonofzra ma-
gyaráztatik. Es méghint ezekkel
ellenkező képpenn, fokfzor; a'
feslett, rendetlenség, purdiságh,
nyájasnak, gyönyörűnek; a' na-
gy, s- pompás épületekben valo el-
me farasztás, s- nyughatatlan-
ságh, tisztaságh, és tisztesség

szere-

II. K. Az Szerz: Elöm: 533
szeretésnek; az igen tágh, és fza-
bad lőlki ísméret, bátorsághnak;
a' test gyönyörkőttetése, s- hizlalása,
okos gondvifelélnék, a' csacfo-
gás, értelmes táársalkodásnak; az.
Atyafiui gyűlölség, a' közönséges,
igalságh buzgoságának; a' kemény-
ség, és kegyetlenség, szerzetes,
fenéttekkal valo jo rendtartásnak;
a' főlvenség, jo, gondvifelő
vigyázásnak; az álnokságh, ér-
telmes okofsághnak; a' főlfualkot-
ságh, megh értségel valo őregh-
ségnek; a' haborgo kész veszeke-
dés, az szerzet oltalmának; a' kér-
kedékenség, szép természetes aj-
ándékoknak, és Isteni malasztok-
nak; a' rágalmazás, málok vét-
kes gonofsága gyűlöllségének; a'
vétkes táársalkodás, az személl
valogato magán valo dolgok tá-
voztatásának; a' tunya rőtség,
alászatofsághnak; az elme fok felé
nyargallo nyughatatlansága, min-
denre kész természetes jo erköl-
csű készségnek, a' tékozlás

L 14

bor

534 Sz. Bon: Púsp: és Kár.
bőv kezű adakozásnak, akargyak
hazudnyi, szinlenyi, s- ismértet-
nyi magokat. Es így a többiis.

Tudnunk köll azért, hogy a lól-
ki bölcsétségnek, értelemnek, és
okasághnak, ezekben a közép ren-
det köll megh tartanyi, a lólki
jokban, a közép utat választanyi,
ki nem térvén atól, se jobbra, se
balra, hogy ne mongyak a gonosz-
jonak, és a jot gonosznak, az sötétséget
világossá tévén, és a világosságot söté-
téssege, hogy el tudgyák választani,
a jonak napiát, a gonosznak
estitől: hogy a világossághnak An-
gyala helett, az sötétségh Angyalát
ne fogadgyák bé.

A' tiztasághrol.

XLIX. Réfz.

A Testi tiztaságh, Leánya a mér-
tékletségnek, mert, ez
által tápláztatik, valamint a
bujaságh a tobzodás, s- mérték-
letlenség; ezzel olvad, em-
ber s-

II. K. Az Szerz: Előm. 535
ber, s-gyullad től a faitalansághra
a bortól, s- jo lakástól gőzölög bas, könnyen
faitalansághra taitézik. Ugy él-
lenkező képpen a mértékletességh,
a bujaságh nedvességét elzárasztja.
Honnénd, minden szerzetesek, mind
eddégh azt közönséges Regulának
tartották: a ki tizta életet akar
viselni, tanollyon mértékletes len-
nyi: mert a tiztaságh nem
lehet fokáigh bátorságos: noha
a mostani világban, némellyek
a nélkülis fokot akarnak igér-
nyi magoknak. A' tiztaságh,
mennyei folséges tökéletességh,
az ő eredete szerént. Ezt az
Szent Angyalokis magától az Ur-
tól, a minden jok eredetinek kut-
feietől vették, és minden lére-
lem nélkül, megh tartották. Ezt
a mi édes mesterünk és Atyánk,
az Angyalok, Ura a Christus J E-
S U S, a Egek iskolájából, a földre
hozta nyilván; és az ő dűcsősé-
ges makula nélkül valo tizta
L 1 s szűz

536 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

fűz Annát, maga után, hogy kövessük, például való tiszta szüzségnek kathedrájában hatta, s- előnkben attá, á ki: Makula nélkül való tükör.

A' tiztasághnak négy kiváltképpen való hasznairol.

L. Réfz.

A' Tiztasághnak, négy kiváltképpen való eredeté, haszna, és hathato munkalkodása vagon ez életbenn.

Elsőbenn; A' testet tisztéttya, s- á tiztasághbann megh tarttya, valamint ellenkező képpen, á bujaságh förtőzteti, s- mocskollya. Ugy, hogy ha bár nem volnais egyéb java korónaja, s- jutalma á tiztasághnak, á tiztasághnál; se egyéb gonosza s- büntetése á bujasághnak, az ő rut mocska, s- förtelmességénél, á tiztasághnak tiztletelességét köllene választanunk, s- követnünk, és á bujaságh-

II. K. Az Szerz. Előm. 537

ságnak utálatolságát, irtozva félünk s- távoztatnunk.

Másodszor, csendes, szabad, és bátorságossá teszi az elmét: mert semmi kötelelességgel le nem köti, nem nyughatatlanéttyá, maga után nem hordozza, semmi éktelen rendetlen, földi, és testi szeretet, melyet az Apostol; á test fanyargatásának nevez. *Azert tanéttya: akarom hogy szorgalmatoskodás nélkül legyenek:* érti az illy szeretet körül való szorgalmatoskodást; hogy csak á megh feszítettett JESUS szeretetibenn nyugtasson megh bennünket, s- elménkel szivünket.

Harmadszor, á lölki isméreret örvendezteti: mert, nagy, kedves, s- köllemetes szolgálatot mutat az bé, aző Urának, s- Istenének, á ki á testnek édesgető gyönyörűségét megh veti, melyet á világh nagyra fozkott böctülnyi, örvendezteti, mert az Istennek legh köllemetesebb áldozat-

538 Sz. Bon. Púsp. és Kár.
dozattal kedveskedik, á ki azzal,
engesztelődik.

Negyedszer, á tisztaságh az embert, mind az Angyaloknál s'mind az Embereknél szerelmetesé, s'tisztetétesé téfzi. Az Embereknél mert nem csak á jok, és tiszták, hanem á gonoszok, és tisztátalanokis kedvellik, s'böcsüllik azokat: az Angyaloknál, mert valamint, minden teremtettt élő állat, magához hasonlót szeret, ugy az Angyalok tisztaságais, mint tisztá lők, á tisztá lőköket szeretik.

A' Tisztasághnak megh
szerzéséről.

LI. Rész.

A' Tisztasághnak megh szerzésére, és abban való álhatos előmentséghe, szolgálhatnak mind azok, mellyek fölyebb, á bujasághnak el távoztására föl jegyeztetennek; tudni

II.K. Az Szerz: Előm. 539
nyi illik; á más féllal való gyakor társalkodásnak, és nyájaskodásnak el távoztatása; á tiszta szívek táársalkodásának, követése; á gyönyörköttető, és kedveskedő édesgetéseknek gyűlölsége; á külső érzékenségeknek őrizete, hogy ne lásson, se halljon, se illeszen olyat, á mitől késértethetők; á hivalkodásnak el távoztatása, melly ajtaja minden vétkeknek, de főképpen, á testi vágyodásoknak; á belső gondolatoknak, és az szív indulatának őrizete, mellyek által szokta elsőbennis, á mérges kigyó, az ő mérget az szívben belé öntenyi hogy megh ölyön; ez az imádsághnak az, elmélkedéseknek gyakorlása, mellyek által minden nehéz lölki útközetek, és késértetek ellen oltalom, segétség, és malaszt szereztetik s-nyerettetik az Istentől.

540 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
A' Tisztasághnak külömb-
ségiről.

LII. Rész.

A' Tisztasághnak előmentséggel
valo Garádicsi, sok képpen
külömböztetnek. Mert va-
gyon Házasághbéli tisztaságh, va-
gyon Eözvegyi, vagyon szűzesség-
béli, és vagyon fogadással valois,
melly tulajdon, s' kiváltképpen, in-
káb csak az szerzeteseket illeti.
Vadnak ezeken kívül ollyakis, à
kik testtel tiszták, de nem elmével,
vadnak à kik elmével tiszták, no-
ha testek hatalmokban nincsen.
De mint-hogy az illyek nem ille-
tik à mi rendünket: szollunk.

A' tisztaságh Garádicsirol
az mint az szerzeteseket
illetik.

LIII. Rész.

I Gy, Az Szerzetes tisztasághnak
első Garádicsa; megh tartozko-
dás

II. K. Az Szer: Előm: 541
dás à cselekedettel valo testi vétek-
től, és akarmi névvel nevezendő
paráználkodástól, minden rendet-
len indulatoknak megh zabolazása-
val, s' megh ölésével, és ebben e-
rőss föl tett szándékkal, végigh ál-
hatatosan megh maradnyi. Ez à
Garádics mivelhogy még közel
vagyon à földiekhez, az még ujj,
s' első [megh tőrökben, à testi ké-
sérteteknek gőzölgése, mind Sodo-
mának égető kénköves bűzölgése,
gyakrabban s' közellyebb éri őket;
Hogy azért mint Loth Felesége,
vizzha nézvén, el ne veszen, siessen à
hegyre, és munkalkodgyék, hogy és
tisztasághnak magassab, fölségebb,
à tökéletesebb garádicsát érhesse
el, hogy à váras gonofságában el
ne veszen. Ez az Első Garádics,
mint-hogy még az első útközet-
ben nagy fáradságot, munkát, és
tusakodást kíván, à kétséges győ-
zödelemben; mivel még csak az
egy készén föl áldozott akarát har-
czol, à malasztanak segedelmével,
négy

*Genes. 19.
v. 26.
Luc. 17.
v. 29.*

542 Sz. Bon. Púsp. és Kár.

négy féle ellenség, úgy mint, a test indulati, a kívánsághnak vágyodási, a világhnak ingerlési, és az ördöghnek sugarlási ellen. De bizzék az akarat, és vesle erejének tellyes reménségét abbann, a ki azt mongya: *E Világhbann szorongatások leszén, de bizzatok, én megh győztem a Világot. a ki, az Ördögöt erőssen megh kötözte, és az ő házát földalta, az ellenségeket békeségre hozza, és hatalma alá veti, az ő követit; a testet, s' a világot, minden csalmány tehetségével.*

Joan. 16.

v. 33.

Matth. 12

v. 29

Luc. 11.

v. 22.

Második Garádics; Midőn a böit, a testi fanyargatások, és más egyéb lölki zabolák, és vigyázások által, megh tisztéttatik a kívánságh, és a test, úgy a Lélek alá vétetik, hogy mind ritkábban, s-mind erőtlennyebben késértésék: hogy noha még nem szintén szabad, s-mement, a testi öldöklések ősztönitől, és a kisztó Jebuseus mégis hátriban vándarollyon, s-lappanghion, de annyira megh erőtlennéttetett, hogy

II. K. Az Szerz: Előm: 543

néttésék csak parancsolattyávalis, hanem ha magunk uijobb gondatlaságunkal, és tágabb rótságunkel, engedünk vilzont erőt néki, hogy erőssebben késéresen. Mint az Israel fiai, kiket feddésekkkel fenegyet az Ur, hogy magok gondatlan rótságékból, az Ellenségeket, mellyeket az Ur maga hatalmával megh szégyenétett; ő hatalmok alá vetett, el nem akarták törüllyi: azért, az Vr sem akarta azokat az ő színyek elől el törüllyi, hogy a miben vétkeztenek, abban bűntettetenének; kiktől annák utánna, sokszor szorongattattanak, s-megh győzettetenek. Tudnunk köll aztis, hogy a mi Ellenségünk, a midőn az illy lölki testi harczbán, egyszer erőssen megh győzette-tik, néha sokáigh halgat, s-várazozik, és azon vétkekkel nem ostromol, hogy azombann, el szokják ember, a kemény tusakodáittól, s-megh agyullyon: és akkor ismét véletlen,

M m

len,

len, tellyes erejével reá rohan, hogy a készületlen vigyáztalansághbann, könnyebben le verhesse, s' el eithesse. Mint azok cselekedzenek, a kik azokra útnek, a kik már a fegyvert le tették, magokat, (: nem tartván lenkitől :) bátor-ságos nyugalomra vették, vitézi seregeket el bocsátottak, a reájok következő útközetet nem várták, mert nem vélték, s' félnyi nem tutták, s' így győzttetnek meg. Azért, szüntelen vigyázzunk, hogy készen találtaffunk, mert ők mint az oroszlány környül járnak, keresvén a kit el nyelhesse. Az ő

Prov. 26.
v. 24.

ajakiról ismértetik meg az éllenség mindön szívében állnokságot forrall; mindön meg alázza szavát, ne bidgy neki: mert hét gonofság vagyon az szívében. A ki bé földöz a gyűlölséget állnokol, ki nyilatkoztatik az ő gonofsága.

Hármadik; olly oltalom őrizetben, és foghsághban tartanyi a testi indulatokat, hogy vagy csak gyöngön se éreztesse: és olly

tisz-

tiszta szerezetiben öltözn, a tisztasághnak, hogy a trágár tisztatlanságokrol csak hallanijs valamit irtozzék, s' retteghien. Ez, a tisztasághnak tökéletessége, a mennyire azt é bűnös testben elérhetnyi, mellyre, a megh nevezett modokkal, az Isten malaszttyával segéttetik, s' juthat minden. Ezen megh a Profétais almélkodva csudalkozik, mondvan: *Jöjjetek elő, és lájsátok az Ur cselekedetét, minemű csudákat adott a földön, le szálltván a hadakat, (: a testi késérteteknek hadait :) a föld végeig. Következik azért; Szűnnyetek meg, és lájsátok, hogy én vagyok az Isten.*

Psal. 45.
v. 9.

Az Elmélkedéssel valo E-

letnek Elömentségéről.

LIV. Rész.

M Inthogy ez siralomnak völgyében élő embernek szarandoksága é testben, a cselekedettel, és az Elmélkedéssel valo életben

Mm 2

546 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
benn áll ; megh mutatván éddégh à
cselekedettel valo életnek (kiváltké-
pen az szerzetesekben) tőkellétes
Előmentséget ; az vagyon hátra ,
hogy lássuk megh, mint juthatunk
azon tőkellétes Előmentségnek
fölsőségre, az Elmelkedésel valo
élet által is : csak az szükségesbe-
ket tévén föl à rövidségért.

Lib. I. cap. 4. & seq. Első lölki kívánatos jo ebben ;
à bölcseségnek folyamattya ; mel-
lyben, az értelemnek világossága ,
és a belső édeségeknék gyönyör-
köttető izi találratik , s- vagyon :
melly az mint föllyebbis megh mon-
datott , hárombann áll kiváltké-
pen : az értelemnek megh világosét-
tásában, az akaratnak igyeneségé-
benn , és az elmének szüntelen az
Istenben valo foghlalasábann. Mel-
lyek im ezekbenn foglaltatnak , és
foghlalatostkodnak : az olvasás-
bann, szent , és mennyei dolgok-
rol valo beszélgetésben , elmél-
kedésben, imádságban, és az Isteni
és lölki dolgokban valo foghlala-
tos-

II.K. Az Szerz: Előm. 547
toságban. Ezek, mintegy magh-
va és nevedékensége az elmélke-
déssel valo életnek, és az abban valo
előmentségeknek ; mert ezek oktat-
tyák az értelmet , à kívánságot föl-
gyuíttyák, és az elmét, jo, szent, és tő-
kéllétes szaporodással gyümölcsösét-
tik.

A jo igyekezétekről LII. Rész.

A mi jo szandékunk , és tőkél-
letes igyekezetünk im é há-
rom öztöntől , és indulattól
szokott göriedeztetnyi, és, föl indét
tatnyi : az isténért, az istenhez, és
az istenbenn. Az Istenért, indétta-
tik à cselekedetekben , mellyeket,
ő érette, s- az ő tisztetletire csele-
keszünk. Az Istenhez, az olvasáso-
kban , elemelkedésekben , mellye-
ket ő szent Istenségéhez rende-
lünk. Az Istenben, az imádságban,
mellyel az elme ugyan megh foghí-
a, ahhoz kapcsolatván, à kibenn fogh-
lalatostkodik.

M m ;

Az

548 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
Az Imádsághnak három
féle modgyárol.

LVI. Réfz.

Három közönséges része, és
modgya vagyon az imádko-
zásnak: (szoval valo; elmélke-
déssel valo; és szübeli fohászko-
dással valo.

Ezekben vizsont, háromféle a
vigyázással valo imádságh. Első a
tágabb; ha tudnyi illik arra vigyaz,
micsoda Hymnust, Soltárt, vagy
Antiphonát mond, mellynek az a
haszna, hogy nem tartozik uijobban
el mondanyi azt, tudván hogy el
mondotta. Várhat valami jutalmatis
íaradságaért, mellyel, (: ha jo föl tett
igyekezettel :) kényszerétti magát,
az Isten dicsétetire, és szolgálat-
tyára. Második, a bötű szerént, a-
vagy csak az szok szerént valo vi-
gyázás, mellyel, indéttatunk vala-
melly kis buzgosághra, midőn a buz-
go szok, mi olyát hoznak magok-
kal; mint: *Könyörőly raitam Isten á*

*Pfal. 50.
v. 1.*

II.K. Az. Szer. Elóm. 549
te nagy, irgalmaságod szerént; és e fé-
lekben. Harmadik vigyázás, az I-
mádsághban az, midőnn ember ab-
ban, a mit mond, mind szivét mind
elméjét foghlallya, a lölki értelmet
keresvén abban. Ebből legh nagyob
lölki jot, és vigasztalást veszünk,
mert oktattya, tisztrettya, és tókel-
leteffe téfzi a lölköt, s' legh in-
kább engesztelijs az Isten hara-
ghiát.

Az Imádkozonak az Imád-
sághban valo külömböztető
külömbségiről.

LVII. Réfz.

Külömb külömbféle méltó o-
kokbol, külömböztetnyi szok-
ta Ember, maga nyavalyája, és
lölki testi szükségéhez képest, az
imádságot, és mint egy, mind an-
nyi külömb személyt vészen ma-
gára. Mert, néha mint a törvére i-
dézett nyilván valo bünös rettegh-

Mm 4

ve

ve'álván az ő Istene, mint igaz Biro
előtt, azt mondgya az Urnak: *Ne ká-
árboztass engem. Ne mennyi ítéletben á te
szolgaddal. &c.* Néha, mintegy megh
szállatván a késértő ostrom, és ellen-
ségektől, és azoknak szorongatások-
tól föl nem szabadulhatván maga
erejéből, tudván, hogy sok képen
megh bántotta az Istent; tartván
attól, hogy az ellenség kezében
ne adattassék, segítségül hiva az
Urat, mondván: *Ne emlekezzel megh á
mi sok gonofságinkrol. Ne vess el engem
szinyed elől.* Néha mint a háláadat-
lan gonosz szolga, a ki az ő jo Ura
kegyelméből, s' szerelméből ki esett,
kit bűneivel megh bántott, így kő-
nyörögh. *A' te könyörületességed sokasá-
ga szerént, töröld el az én hamissági-
mat.* Es; *A' te nevedért Uram kegyelmezz
megh az én bűnömnek, mert sok.* Né-
ha, mint megh logyatkozott, szű-
kölködő, szegény, és koldus, a
Gazdag kegyelmű Isteni Cselé-
des Embernek lábáihoz borulván,
kenyeret kér, mellyel mind lélek,
mind

Job 10.

v. 2.

Psal. 142.

v. 2.

Psal. 78.

v. 8.

Psal. 50.

v. 13.

mind test szerént tápláltaflék
és megh erősödjék, hogy ellene
álhasson a gonosz, ezt kéréjük
az Ur szájaiból, mondván: *Mi kén-
yerünk, mindennapiat, adgyad nekünk
ma.* Neha, mint fiu az ő Attyától,
kitől el pártolt volt, (viszha térvén,
és néki engedelmeskednyi akar-
ván) így kér kegyelmet. *Atyam, vét-
keztem az égb ellen, és te ellened, már
nem vagyok méltó, hogy Fiadnak bivat-
tassam, de te hozzád folyamottam:
tanács megh engem a te akaratodnak bé töl-
tésére.* Néha, mint az ő mennyei vő-
légénnyének legyessék, ő benne tel-
lyességgel az ő szeretetiben el olvad-
ván; így alétozik, (szent Pallal: ki-
vának megh válnyi, és a Krisztussal len-
nyi. Es szent Daviddal: Szominko-
zott a lölköm az erős elő Istene: mi-
kor megyek el, és jelenem megh az Isten
orczáia előtt. Néha mintegy megh ré-
szegedvén az Isten házának bővsé-
getől, és felebaráttya üdvösségét mint
magaét, szomiuhozván így szollaz
ő szívébenn: *Magam kívánok vala átok*

Luc. 11.

v. 2.

Luc. 15.

Psal. 142.

v. 9.

Philip. 1.

v. 23.

Psal. 41.

v. 2.

Rom. 9.

v. 2.

552 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

Rom. 9.

v. 2.

Ezod. 32.

v. 31.

*lennyi a krisztustól az én Atyám fiaiért:
azért Moissével; Vagy bocsásd meg né-
kik a vétkeket, vagy ha nem cselekedszed, tő-
rüly ki engem a te könyvedből, melyet irtal.*

Ezekkel a modokkal tanított
Krisztus minket imádkozni, az ő
szájából, s- Szent igéjéből száár-
mazott imádságban, melyben a ne-
vezett hét punktumban foghlalta
minden szükséginket, melyet né-
künkis szükséghképpen köll követ-
nünk.

Ezekhez tartozando a hálaadásis;
hogy hálakot adyunk az Urnak
minden cselekedetinkben, minden
jo téteményiért.

Hét kivaltképpen valo o-
krol, melyek indétnak a Há-
laadásra.

LVIII. Réfz.

A' Jo tétemény, az indétt, s-kő-
telez fő képpen a hálaadásra,
melly magában drága, hasznos
gyakor, és fok féle. A'kitől vész(zük
kettőt

II. K. Az Szerz: Elóm: 553

kettőt köll abban megh gondolnunk
s- hálá-ado képpen bocsólnunk, tud-
nyi illik, ha az nagy méltoságu? és
ha nagy sziből, s-szeretetből adgya,
a miket ád? A' ki veszi, abbannis
kettőt; ha mentől utálatossabb el-
vetettyebb? és ha méltatlan, s-érde-
metlen azoknak vételére?

Mind ezeket föl talállyuk az I-
sten áldomásibann, és ajándéki-
bann. Mert ő, a ki mindeneket ád
főlséges, megh foghatatlan, és min-
den ki gondolható méltóságoknál
méltóságosb, kitől fok, hogy csak
megh emlekeznyijs méltoztatik mi-
rolunk. Olly nagy szeretetből szá-
armáznak mind, a miket ád, és a
mikkel áld bennünket, mely maga;
hogy az minden érdemtelenségeket,
mert minden vétkeket el fődöz. Olly
megh bocsúlhetetlenek, hogy minden
jót, és kincset, főllyül halladnak.
Mert mit gondolhatunk ki főlséges-
sebet, drágabát, az Szent Lélek
ajándékánál? Mit az ő Szent Testé-
nél és vérénél? mit a mennyország-
nál?

554 Sz. Bon: Púsp: és Kár.

nál? mit életénél, és halálánál? mit magánál? Mit egyéb mindennapi lölki testi megh száamláthatatlan aándékinál? mellyekkel teremptett, éltet táplál, őriz, oltalmaz, s-minden veszedelmekben megh tart minket; mellyekkel készített, s-alkalmaztat, az Angyalok táarságára, á maga szent színe látására, á boldogh örökkénvalóságára. Ebben áll á mi boldoghságunk. Mellyeket bővségeffen; s-gyakran ad, á midőn vennyi nem akarnánk. Valahányszor, vétkezvén-el vesztjük á malasztot, anyiszor viszhadgya. Melly érdemetleneknek, melly el vetetteknek adgya pedig? nyilván vagyon. Mert mik vagyunk mi, haném csak föld por, és hamu? minden nyavalyákkal, erőtlenségekkel, és nyomoruságokkal, megh töltek, minden veszedelemre ki tettettek, semmi; s-még his magunkból illy nyomoruságosfak léven, illy velünk iol tett io urunktól el pártolunk io tét helyében illy nagy szere-

II K. Az Szer. Előm. 555

szeretetért, gyalázattal, megh vetéssel, szidalommal, engedetlenséggel, hálaadatlánsággal fűzetünk. Melly nagy megh bocsúlhetetlen joságh azért, á mi Istenünktől, midőn, azzal téssen illy nagy jokat, olly nagy szeretettel, á ki vennyi, se megh ismérnyi nem akar-gya.

A' hálaadoságh az elvett jókért, több jót érdemel. A' hálaadatlan-ságh nem érdemmel, á mit vett, azt sem érdemli; hogy el véteffék tőle, hogy megh toltáffék minden jótól, s-büntetést vegyen, azt érdemli, mert: *A' kinek sok adatott sok kértetik attol.* Az száamadaskor. Azért az Istennek nagy irgalmas-sága teczik ki abbolis, ha néha, á hálaadatlanoktól, megh fogja, s-megh tagadgya, á mit kérnek, hogy á nagyobb vett jókért, nagyobb hálaadatlánsághnak vétkezés-ne essenek.

556 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
Az Isteni dicséretéről és ar-
ra indétto hét fő Okrol.

LIX. Rész.

AZ Isteni méltó dicséret, száár-
mazik, az ő nagy jó voltának,
hatalmasságának, megh fogh-
hatatlan bölcseségének, és fölségé-
nek megh isméréséből. Hét ki-
váltképpen a méltó fölséges okok,
mellyek minket az Isten dicséretire
fől emelhetnek, s'indéthatnak, mell-
yekben, mind a többiis foghlal-
tathatnak. Így dicséri David, az
Urat: *Hétszér mondtam napiában dic-
séretet néked, a te igazságod ítéletiről.*

Hat kiváltképpen valo fő, és
csudálatos cselekedeti vannak az
Istennek, mellyekben minden cse-
lekedeti fől találatnak. Hete-
digh pedig nem cselekedet ha-
nem maga, a mindeneket, jól cse-
lekedő, az ő cselekedeti után megh
nyugovo Ur. Peldázati ezeknek, a
teremprésnek hat napiai, mellyeken
Isten

II. K. Az Szer: Előm: 557

Isten mindeneket megh cselekedett,
s- véghbenn vitt, és heted napon
megh nyugodott.

Ezekben, első csudálatos csele-
kedete a nagy Urnak; mondatha-
tik a teremprés, mellyben, dicsé-
retre méltó hatalma teczik fől, s' na-
gy ereje, hogy olly nagy sok ter-
mészet fölött valo, állandó, ne-
mes jokat, és erőlségeket ter-
emprtet, olly hirtelen, és azt csak
szavával, csak parancsolattyával;
s- semmiből? Azért: *Ha azoknak ere-
jét, és cselekedetit csudálljuk, ércsük megh*
azokból, hogy a ki azokat alkotta, erősb
azoknál: és minden dicséretre
mélto.

Második; mindenneknek bölcs
vezérlése, és igazgatása; mellyből
az ő nagy gondviselésének ereje,
nagy, és jó volta teczik ki: a ki min-
deneket tud, mindeneket hall, min-
deneket lát, és semmi ő tőlle titok-
ban nem lehet. Es mind ezeket ugy
rendeli, az ő irgalmasságából, és
igazságából, hogy a joknak javokra, és
a go-

Sap. 13.
v. 4.

558 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
à gonofzóknak, magok cselekedé-
tiből, 'gonofzokra légyen.

Harmadik ; az Emberi Nemzet
váltságában valo cselekedete. Mel-
lybenn láczik, az ő hozzánk valo
irgalmaságának nagy dicséreti,
mellyel, à mi esetünkön, és nyava-
lyainkon szánakodván, à mi termi-
szetünk erőtlenségét, à mi vétkezés
testünknek ado fűzetését, magára-
vette, és a mi adótságinkat, ma-
ga halálával megh fűzette ; ki vé-
vén bennünket à halálból, és előb-
bi boldogságunknak reménségé-
re vízha tévén. Mi lehet ennél
irgalmaságossab, midőn, hogy há-
laadatlan halált érdemlet vétkes
szolgáját megh szabadéttaná, ma-
gát attá?

Negyedik az mi megh igazuláfunk-
ban valo cselekedete ; mellyben, ab-
bol ismértetik az ő nagy türhető-
sége, hogy à bűnösöket nem
csak el szenvedi, hanem várgya,
inti, hija à penitenciára, malafz-
tot ád, megh tartya, az szentsége-
ket

II. K. Az Szerz: Előm. 559
ket rendeli, s- agya, hogy azok ál-
tal beléjek öncse à jót, s- megh iga-
zácsa, hogy örökös fiaivá tegye.

Eötödik ; hogy kinek kinek ér-
deme szerént fűzet, és à Gonofz,
gonofzal jutalmaztatik : mellyben
dicsértetik az eő tiszasága, mellyel
gyűlöli az ő lólke à gonofzt, à rutat,
és örvend à jokon. ; amazokat bűn-
tettetlen nem hadgya, s- ezeket, az
Eletnek koronájával koronázza, ho-
gy azzal à jok oktatának, s- tud-
gyanak félnyi az ő haraghiátol.

Hatodik ; à boldogéttatott Lól-
kők örök dűcsósége : mellybenn
áldatik végh nélkül az ő ingyen va-
lo jutalmazó kegyelmességhe, mel-
lyel, à kevés, és rövid érdemért,
ki mondhatatlan, megh foghatat-
lan örömet, s- boldogságot ad : mel-
lyben örvendnek vigh nélkül, de
mindenek fölött, à mindenek örö-
mében, az Istenben, s- annak szent
színe látásában. Ott leszen mind
à Léleknek, mind à testnek megh
dicsőéttése. Ott lattatik az Isten

N n

az ő

az ő istensége szerént, és együtt az ő megh dicsőítettet Embersége szerént, a kit, az Angyalok nagy kívánva néznek. Ott vagyon, megh unakozás nélkül való tellyes megh elégettétek, és kívánságok bé töltésével való, bé töltözhetetlen kívánságok' Ott áldatik, el fáradhatatlan tellyes dicséretekkel az Ur; az seregeknek Ura, és Istene.

Hetedik; nem cselekedet, hanem az Ur cselekedetinek bé tellyeséttése, megh nyugodván az Istenben: mellyel az Isten mi bennünk, és mi az Istenben megh nyugodszunk, s-lakozunk; azért heted napnak, szombatnak, az az, a megh nyugovásnak napiának nevezetetik: mert az Istenben megh nyugodván, tétetik tökéletessé az ember. A' ki ezt a heted napot, ezt az szombatot, megh nyugodván, megh nem álli? az ő Vra, s- Istene véle vetett szövetségét föl ronttya, megh szeghi. Maga cő, az ő minden méltó dicséretinek fő oka, kit soha senki, az ő alkotmányi-

bann

bann eléghséges, s-méltó tisztetlettel nem dicsérhet. *Nagyobb minden dicséretnel.*

Ecl. 43. v. 33.

Hét kiváltképpen való szokkal dicséri pedig kiváltképpen az Anyaszentegyház, az ő igaz hűveivel az Urat, mint az ő dicséretire rendeltetett, s-föl emeltetett, vigh titok trombita szokkal mellyekkel ötet. Dicséri, Aldgya, Vallya, Tiszteli, Dicsőetti, Magasztallya, és Főlmagasztallya.

Az imádsághnak hasznai- rol.

LX. Rész.

AZ imádságh, az Isten haraghiát engeszteli. *Móyses imádkozék az Urnak, és megh engesztelteték az Ur.* A' bűnök bősánattyát nyeri. *Minden adósságitat megh engerttem néked, mivel hogy kériél engem.* A' késérteteket enyihétti, s-megh győzi. *Imádkozék Móyses az Urnak, és él enyészék a tűz.* Az szív vétkes gonofságit ki úzi. *Bé-*

Exod. 32. v. 14.

Matth. 18. v. 32.

Nam. 11. v. 2.

sága az Isten. Néha a buzgo túrhetetlenségnek úgy tetszik, mint-ha Isten, sem hallanyi, sem meghalगतnyi nem akarná őtet; úgy hogy így láttasék panaszkodnyi Dauiddal: *El fordítottad az orcádat tőlem, és megháborottam. Es jobbal: Kiáltok hozzád, megh nem halgat engem: állok és nem tekintesz reám.* Innénd néha megh unakozás kedvetlensége származik, mintha halzontalan volna az imádságh, melyet az Isten maga eleiben nem bocsátt. Néha mintegy haragosnak és meghengesztelhetlennek láczik; honénd a lólki isméret pirul, s a félelémtől megh háborodván; azt mongya jobbal. *Kegyetlené változtál nekem, és kezidnek keménységében ellenkezel velem.* Jeremiással így könyörögh: *Ne légy nekem felelmemre te, én reménységem, a nyomorúsághnak napianu.* Dauiddal. *Ne meny ítéledben a te szolgálád Uram.* Isaiással: *Hol a te buzgo szerelmed és a te erősséged, a te irgalmasságaidnak, és a te könyörületességednek*

Psal. 29.

v. 8.

Job. 30.

v. 2.

Job. 30.

v. 21.

Jerem. 17.

v. 17.

Isai. 63.

v. 15.

nek sokasága? megh tartoztaták tőlem magokat. Melly nagy légyen az szívnek, s a léleknek, azok próbályak jobban, a kik mind, ígyis a könyörgéstől megh nem szűnnek. Nem köll azért az imádsághban megh unakoznunk, s kétségben eséssel attól megh szűnnünk, hogy az Isten mingyárt, vagy hoszu údóvelis megh nem halgat; hanem annyival tűzesebb buzgoságal köll imádkoznunk: mert Isten ezzel; próbállya az imádkozónak álhatalóságot, tisztéttya a megh aláztatottnak lólkét, és jutalmazza a nyomorgatatottnak szenvetését, holzu békekséges túrését. Erre int, s tanétt Szent Bernárd: *Szüntelen esedező könyörgésekkel köll imádkoznunk, de minden alázatossággal, és békekséges túréssel, mert nem hoznak gyümölcsöt, hanem csak a békekséges túrésben.* Noha úgy láttya az eget, mint a keményrezt, vagy aczélt, hogy onénd mind annyi egeket verő hafogato, s-ugy

S. Bern.

Ep. ad Fr.

de Mon.

DEI.

s- ugy teczik , hogy által hato könnyörgéseis , csak egy csöp szívet hivatott , lököt vizsgálto , s elevenéttö , éghi harmat , az ő éppen egö aldozattyára alá szállanyi , s- le csöppennyi nem láttatik : hanem mint á Chananeabeli vér folyásu Afzonyi állat , el fordultnak láttya töle az Urát , az eö bűneit mint az ebnek utalatóságát , ugy láttya megh utálnak lennyi , s- szemére hanyattatnyi ; Kiért az , igaz fiak kenyerére magát , méltatlannak , s- érdemeitlennek ítéli.

De okossann eszünkben köll vennünk itt , hogy éz á félelmes , és remült elmének kicsinbitúsége ; mellyel az Istent , olly keménnek , kegyetlennek , és megh engesztelhetetlennek ábrázollya ki magának ; á ki bizonyára kegyes , és könnyörületes Ur , irgalmas , és szánakodo az ember , gonofságán . Vagy á megh csalatott elmének maga nyughatalanságával valo , lököt héltelenül furdalo csinálmannya , ollynak vélvén

vélvén magátis sokszor , á ki nem ; vagy az Istennek , javára bocsátott martalékia , próbája , mellyel jefze , rettencse , alázza , tisztécsa jobbecsa , s- inkább magához édesécsé á lölköt ; hogy ezek után gyönyörúségesben érezze s- vegye , midön kegyelmét nyuitya , s- magát adgya az Ur ; mert á kostolt keferúség után , kedvesleb , s- gyönyörúségfieb az édeségh .

Néha pedig , kegyes szemmel tekint , az imádkozonak imádságára , megh halgattya , eleiben jut , s- ugy veszi , mint az éppen éghő aldozatnak illattyát , mint az arany tömiénezőnek jo illattyát . Es ezek az az erőss , és álhataros szívűek . Ezekről mondgya az Ur ; *Valaki nem kétel-*

kedik az ő szívében , hanem hiszi hogy megh

Mar, II, v. 23.

legyen , valamit mond , megh leszen neki . Mindent valamit imádkozva ker-

tek , higyétek hogy el veszitek , es

megh leszen nektek . Azert álhatar-

tosan , és megh unakozás nélkül

köll imádkoznunk . Mind addégh

N n 5

zör-

568 Sz. Bon. Püsp. és Kár.
zörgetnünk, még nem megh nyit-
tatik nekünk.

Az Imádsághnak hafz- nairól.

LXII. Réfz.

S Emmiben nem gyönyörködik
az Isten úgy mint az Imádságh-
ban; az mint hogy semmi úgy
kegyelemre könyörületességre nem
haíttya, megh nem győzi, mint az
imádságh. Azert gyönyörködik pe-
digh csak, hogy az Embernek, az ő
leghe szerelmetesb teremtetett állat-
tyának, fok, s' nagy hafznára va-
gyon. mellyek ezek, és hafomlok;
hogy az Isten haraghiat engeltet-
li; a bünt el mossa; a lölköt tisztét-
tya; a Geheñát, a pokol ellenünk föl
görjedett tűzét el olttya: az Isten-
nek örök büntetésünkre ki adott
sentenciáját, kegyelemre fordítottja;
és az Istennel még békeltetvén
bennünk, azzal edgyesé téf-
zen s' üdvölséget szerez, s' nyer.
Mel-

II. K. Az Szerz: Elóm: 569

Mellyet, az szüntelen, az ő szent
oltárán éghő tűznek példázattya-
ban példáz, maga az Ur Moisesnél.

A' tűz az oltáron mindenkor églien, mel- Levit. 6.
lyet táplállyon a Pap, mindennap fát v. 12.
rakván reája; ez a tűz szüntelen valo
légyen, melly soha el ne fodgyen. Te a-

zert Istenednek föl áldoztatott bé
szenteltetett Szerzetes, a ki az
Isten oltárára, mert az ő szent
Házában rendeltettel, a kalasfro-
mi rekefzben, az Ur szent szolgál-
tattyára, megh lásd, hogy az imád-
sághnak tűze, soha el ne alugyék
a te szivednek oltárán, mert az
Isten Temploma vagy te. Raky fát
arra hogy tápláld, fok külömb kü-
lömb féle erdőkből. Nagy erdő, a te
fok vad, réghi, és uij vértkeid. Nagy
erdő, a te fok jo el mulatásodnak fo-
gyatkozása. Nagy erdő a te fok löl-
ki testi szükséged, éghien, s' megh
ne alugyék ezekből, az Ur, a te szí-
vednek oltárán, az imádsághnak tű-
ze, hogy légyen mint az arany tömie-
nező-

nézőnek fűsti, s-io illattya az Ur
színye, s-szemei előtt. melly által
az szent Lélek bizonytságot tészen
à mi lőlünknek, hogy az Isten fiai
vagyunk, mert, hallyatok szerzete-
sek. *Ha nem bővelkedik à ti igazság-
tok, inkább, hogy sem az Irás tudoké, és
Fariseusoké, bé nem mentek mennyeknek
országában. azt mondgya az Ur.*

*Matth. 5
v. 21.*

**Miért az Imádkozók sok-
szor megh nem Halgattatnak?**
annak okairol.

LXIII. Rész.

V Adnak sok okai, à mi fogyat-
kozásinkból, à mellyek miatt
megh nem halgattatik az I-
mádkozónak Imádsága mindenkor.
Vagy az Imádkozo szívének, go-
noslságáért: mert azt mondgya az Ur:
*Midőn megh sokasítottátok à ti imádság-
tokat, megh nem halgattok. okát adgya,
mert: A ti kezeitek vérrel tele vadnak.
az az Gonoslság. Szent János
azt mongya: Tudgyuk, hogy à*
bűn-

*Isaia 1.
v. 13.*

*bűnösöket Isten megh nem halgattya. mert
A ti hamisághatok szerzettek, el válást,
ti közöttetek és à ti Istenek között; és
à ti bűneitek röstittek el az ő órczáit e-
lőttek, hogy megh ne halgatna. Vagy
az Imádsághban valo röst tunya-
sáért, mert nem illendő buzgo-
ságal, és ahétatoságal Imádko-
zunk. Könnyörögtek, és én megh hal-
gatlak, titeket, midőn telyes szívetek-
ből kerestek engem; mint ha azt a-
karna mondanyi, hogy külömben
nem. Avagy hogy nem állando,
és nem áthatatos az Imádságh-
bann. *Ha áthatatossan zörget; annak
untatásáért föl két, és ad néki, valamen-
nyit kér. Tudgyátok hogy megh halgattya
à ti Imádsághtokat, ha abban áthatatossan
megh marattok. Avagy à kétséges hit-
lenségktől; mert: A ki kételkedik ne
alécsa az hogy valamit vegyen az Uról. A
ki kételkedik, hasomlo à tenger habiához,
melly az szélről bányattatik. Azért
az Imádságh előtt készítsd el à lőlődöt,
és ne légy mint à melly ember késérti
az Isten. Avagy, hogy heltelen,
és**

*Joan. 9.
v. 22.
Isaia 49.
v. 2.*

*Jer. 29.
v. 12.*

*Luc. II.
v. 8.*

*Juda 4.
v. 12.*

*Jacob. 1.
v. 6.*

*Ecc. 18.
v. 23.*

és artalmas a mit kérünk. Innénd

Matth. 20. mongya az Ur: *Nem tudjátok mit ké-*
v. 12. *tek. Es; kéritek, és nem vesztitek el, azért,*

Jacob. 4. *hogy gonoszul kéritek. Avagy, hogy Em-*
v. 3. *ber azzal az imádsághra inkább in-*

S. Greg. *déttrátsék, öztönöztséék. mert: Az*
Hom. 20. *szent kívánságok, káláadással nevelked-*

in Evang. *nek. Avagy, hogy annyival inkább*
92. 19. *megh tudgya Ember oltalmaznyi*

S. Chrysost. *s' tartányi, a mit kér, mentől nehe-*
Hom. 30. *zebben nyeri megh azt. Azert halla-*

in Genes. *s'ztya Isten sokszor adományát, hogy ne*
legyen megh vetésbenn ajándékia. Avagy,

Exod. 33. *hogy más alkotmatosb, szükségesb,*
v. 18. *és üdvösségesb üdöre hallatztatsék*

kérésünknek megh nyérése. Igy
v. 18. *Moises az Ur dűcsőséjét, színyét ki-*

vanta látnyi, melyet akkor nem,
hanem az utánn méltoztatott megh

látnyi. Avagy, hogy mások kö-
nyörgések által is segéttéssék, hogy

ne láttassék csak maga imádsághi-
bann, és cselekedetibenn bizakodnyi.

Rom. 15. *Ezt kívánnya Szent Pál: Kérlek;*
v. 30. *hogy segécsétek engem, a ti én érettem*

válo imádsághokban az Istenhez, hogy megh
szí

szabadéttássam a hitetlenektől. Avagy,
hogy megh tagattassék az, a mi ké-

rettetik, mint kevesbé hasznos, és
a helett más adassék, hasznosb.

Mint Páálnak, kitől el nem véte-
tett fok könyörgése utánnis, az ő

testének öltöne; hogy az erő, erő-
tlenségben végeztenék el, s' té-

tenék tökéletessé ő benne. Mert
hasznosb, s' üdvösségesb sokszor, az

szorongatásoknak szüntelen próbá-
ja; hogy sem a kedvező dolgok

nyugodalma: noha ezt inkább ohait-
tyuk.

Vadnak némelly más ágais az
imádsághnak, mellyek minthogy

nem olly szükségessék, mint mély-
ségessék, a mi Rendünkhoz, s' azok-

nak tudása, inkább is illeti a Theo-
logusokat, és az szent Irás vilgá-

okat; legyen, mind azok helett e-
ggh az, néktek. hogy: Az Imád-

sághban serénkedgyetek. Szüntelen
Imádkozzatok vigyázván.

(o)

2. Cor. 12.

Rom. 12.

v. 12.

1. Thes. 1.

v. 2.

Coloss. 4.

v. 2.

Az

574 Sz. Bon: Púsp: és Kár.
Az lölki buzgo ahétatos-
sághnak hét féle Rendírl.

LXIV. Rész.

NOha fok féle az ahétatosságh-
nak rendi, s' modgya, de kö-
zönségesben im é hétben fogh-
laltatnak őszve, à belső indulatok-
nak külömségek szerént. Mert az
áhétatosságh, közönségeffen; féle-
lemből, fáidalomból, kívánsághból,
szánakodásból, szeretetből, öröm-
ből, és álmélkodásból, szokott föl
indulnyi.

Félelemből; midönn fél, rettegh
à következő büntetéstől, és ká-
árlhozattól: avagy, midönn fél el
hagyattatnyi az Urától, az ő fok bú-
neiért; s' így emeli föl szívéét az Ur-
hoz. *Ne vess el engem orczád elől, és
szent lölködet ne vedd el tőlem. Ne hagy
el engem én Uram Istenem; ne menny
el tőlem Udósságemnek Ura.*

Fáidalomból; midönn fáidallya, s'
bánya hogy az ő Urát, s' Istenét
megh bántotta, hogy malaszttyát,
ke-

II. K. Az Szerz: Elóm: 575

kegyelmét el vesztette, és az ő szent-
séges szemei előtt gyűlölségébenn
eitette. azért illy buzgosággal kö-
nyörögh. *Fordécsd el orczádat büneim-
ről, és minden hamisságimat töröld el.*

*Psal. 50.
v. II.*

Kivánsághból; midönn nagyob
tökélletességekre, az Isten édesé-
gétől kívánczik megh oldoztatnyi
mindenektől, és à Kristussal lennyi;
illy buzgo ohaitozásokkal ahétatos-
kodván. *A mint kívánczik az szar-
vas, à vizék kutfejéhez, úgy kívánczik
à lölköm te hozzád Isten. Uram, elötted
minden kívánságom. A te Neved, és à te
emlekezeted vagyon, az én lölköm kíván-
ságában.*

*Isaia 26.
v. 8.*

Szánakodasból; midönn à Kristus
kínzenvedésén, és halálán valo
szánakodás, awal à hegyes törrel ál-
tal veri á mi szízünket, melly à
boldoghságos szűz lölkét által jár-
ta. Avagy midönn Felebarátunk-
nak lölki testi nyavalyáján, és ese-
tinn szánakodunk, kiket az Ur há-
zának buzgosága, tickon, vagy nyil-
ván eszen, s' emész. s' így szána-

Oo

ko-

Psal. 50.

v. II.

Psal. 37.

v. 22.

Job. 30.
v. 25.

576 Sz. Bon. Púsp. és Kár.

kodunk azonn jobal. *Sírok vala azonn, á ki nyomorult vala, és szánakodik vala az én lólkóm az szegényenn.*

Isteni szeretetből; midőn elzében jutattya mennyi javát közlőtte ő véle, érdemetlen hálaadatlanul, á teremptsben, megh tartásban, az Oltári szentségben, az ő szent lólkének ajándékozásában. Mellyek nagyok, főlsegeffek, véghetetlenek, megh foghatatlanok, mellyeknél nem lehet semmi edelségeffeb, semmi jobb, semmi háznossabb; mellyek által téfzen bizonyyságot az Istennek lólke, á mi lólkünkről, hogy Isten Fiai, és örökösli vagyunk. mert: *A' ki szereti az Istent, á ősmértetik, ő töle. Eő: Az őtet szeretőkét szereti.*

1. Cor. 8.
v. 9.
Prov. 8.
v. 17.

Eőrómból; midőn őrvend az ő Urában Istenében, ezen elől számlált véle valo sok jó teteményiért; vagy az Isteni kegyelemnek, és málasztanak tellyes reménségében, á választottak közül valonak reménlén magát lennyi; vagy Felebaráti-

ti-

II. K. Az. Szer. Elóm. 577

tinak lólki előmentségeken; avagy midőnn, lólki, vigasztalo elmélkedésekkkel, az Ur pitvarit, á megh dőcsőült lólkók boldogh lako helyét járgya, mellyekkel mint á kallikában bé zárt madár, á tisztá égh, s' az zóldségek látására, győnyörkőtteti, őrvendzetteti az ő szivét, az ő lólkének rőitőkében, fok külömb külömb téle vigh eneklétekel, várván é testnek tömlőczéből megh szabadulását: *miikor leszen hogy megh jelenyék őis, az ő Istene színye előtt: s' illy vigann énekel az éneklő Profetával: Az szírvem, és á testem őrvendeztek az élő Istenbenn.*

Job. 7.

Psal. 83.
v. 3.

Almélkodásból; midőnn, az elme megh világoséttatván, az Isteni bölcséghnek tényefségétől, álmélkodik, az Isten hatalmafságának, és erejének nagyságán, bölcséfségének mélységén, kegyéfségének édefségén, igaz itéletinek teneketlen őrvénnyén, méltóságának, dűcsőfségének, istenségének megh foghatatlan főlségén: és mintegy

578 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

Job. 37.
v. 23.

magát megh nem foghatván, így csudálkózik jobbal. *Nagy isületiben, erejében, és igazságában, és ki nem mondathatik.*

Néha pedig a buzgo Istenhez föl emelkedet Lélektől, mind ezek, egyben egyelétetnek, az ő istennel telhetetlen szívek buzgoságából: a faidalommal, az szereter, az örömmel, az alélkodással, az szánakodás a kívánsághnak okaitozo buzgoságával, és mint egyben töröt, egyben olvasztott drága tű szerfzámokból, egy údvőfésésenes kenetet cfinálnák magoknak, mellyel, lőlki száárnyókat kenyegetik, hogy föllyeb föllyeb emeltesse az Isten-séghez.

Es mint hogy, az ahétatofságh, a buzgo Istenes elmének sirgya kővérsége, és kenete, inkább vagon az, az szíven, a léleken, hogy sem az elmésfésghben, avagy a földi bölcsfésgh értelmén, és tudománnyábann; úgy az ahétatofsághnak lőlkeis, melly az Isten, gya-

II. K. Az Szer: Elóm: 579

gyakrabban, s - édesdedgyebben nyughszik megh, az Edgyűgyű szíven, és a kik félük az ő beszédét. Mert azok visgálo okoskodással nyughatatlanok abban, s akargyaktól érnny, inkább mulatoznak, a mélységekben elmélkedvén, hogy sem ahétatoskodnak; azért sokszor; *A ki visgáloja a fölséghnek, el nyomattatik a dűcsőfésghből.* De az Egyűgyűek, egyűgyű elméjekkel természetes egyűgyűségel indéttatnak, föl, és az Isteni málafsztnak erejétől kőrnnyűl vetetvén buzgo szível Lélekel, és tellyes elméjekkel foglalátoskodnak az Istenben, és ő benne nyugofznak megh; azért méltan Ezek mondathatnak, az ahétatos Lőlkőknek.

Az Aldozatról, avagy az

Ur Vételeről.

LXV. Rész.

AZ szentségek szentségének, az Annyali eledelnek, a kenyér színe alatt, az el rőitetett
Oo; Isten-

580 Sz. Bon. Püsp. és Kár.

Istenségnek, a Poklosok, havi, vér folyafuk, vizi korságofok, és megh holt bünösök éltető eleven Aldozaattyának, az Oltári szentségben a Krisztus valóságos szent testének, és vérének vetelére, s adozattyára, sok okok indéttyák méltann a Bünösöket.

Némellyeket hiia, s-vonfza az Istennek véghetetlen nagy szeretete, és vízfontak az ő Istenhez valo buzgo szeretetek: hogy tudnyi illik; az ő mennyei jegyefekkel, gyakrabban megh egyesüllyenek, és szívek hailékában, annak ölelgetésében gyönyörködgyenek. Némellyeket, magok lölki nyavalyáságok, hogy ő hozzá mint mennyei orvoshoz járullyanak, hogy nyavalyájokból ki tisztaullyanak, megh gyógyullyanak. Némellyeket, a gonosz, és vétkes lölki ismérnek rutsága; hogy ő általa, mint a megh engesztelésnek ostyája Aldozaattya által, minden bünöktől megh szabadullyanak. Némellyeket, a jelen valo, vagy reájok

II. K. Az Szerz: Elöm: 581

ájok következhetendő ellenkezéseknek szorongatása; hogy azokból, vagy ki szabadéttassanak, vagy megh oltalmaztassanak, megh tartassanak. Némellyeket, valamelly bizonyos kegyelemnek, vagy málasztanak megh nyérése, attól a Testé lett Igétől, a kitől, az Atya semmit megh nem tagad. Némellyeket, az Istennek az ő szenteiben valo nagyob dicsérete, és tisztelete. Némellyeket, az Elő, és megh holt hivekhez valo Atyafiúi szeretet, és ázokon valo szánakodás; mivel, az Elők üdvölségekre, és a megh holtak örök nyugodalmokra, semmi foganatosltabban bé nem mutattathatik, az Urnak, mint ez, a megh törettetett Test, és ki ontatott Vér. Némellyeket, az Istenhez valo háláadás, az ő bővséges jo voltaért, és velünk valo megh száamlalhatatlan sok jo téteményiért, mert méltobbat s' nagyob érdeműt, nem cselekedhetünk semmit, mint, ha: **A' Men-**

582 Sz. Bon: Püsp: és Kár.

Psal. 115.
v. 13. nyei kenyeret; s' az üdvös-
séghez Pohárát veszük, és
az ő Nevét segítségül hi-
juk.

Psal. 112.
v. 2. Légyen Aldott az Ur
NEVE.
A M E N.

honorl
IesV, Marlæ, CLaræ, &
DIVI bonaVentVræ
fInIs.

SPECVLVM
DIVI

BONAVENTVRÆ.

SPES CVLVM
DIVI
BONAVENTURAE

